ד׳ באב תשמ״ח, 20.7.1988 מיספר 2655 שנה 52 המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 4.35 שקלים

העולם הזה

הווידוי האישי של מיסמק

בחור הישיבה שפרש מהדת

צביקה שוהם (מינקוביץ)

בירה מחבית זה
גולדסטאר.
גולדסטאר
בירה
BEER
GOLDSTAR

מיכתבים

חופש עבודת־הגמר

על חופש־העיתונות בארץ („הנדון”, העולם הזה 6.7.88).

שמחתי מפירסום הנדון האחרון („יש עיתונות חופשית. אין חופש־עיתונות”). כי לפני שנתיים כתבתי עבודת־גמר לבגרות בנושא „רוחה והשפעתה של העיתונות הישראלית”, שבה בדקתי, בין השאר, את יכולתה של העיתונות לעמוד מול לחצים שילטוניים ואחרים, ואת מידת חוסנה מבחינה חוקית.

הגעתי למסקנה כמעט חד־משמעית: אין חופש־עיתונות אמיתי בארץ.

אחרי התייעצות עם עיתונאים ועם מורים מבית־ספרי, החלטתי, למרות אזהרותיהם, להגיש את העבודה למישרד־החינוך לבדיקה.

קיבלתי ציון נמוך למדיי והבנתי שעדיף לי לשמור את דיעותיי לעצמי.
ש׳, יוקנעם

● ● ●

לגמור עניין בכבוד

על טיבם של הגברים הישראליים („קובי ותמי, פרק ב׳”, העולם הזה 6.7.88).

תגובתו של הגינקולוג, שהרומאן שלו עם דוגמנית־הצמרת הסתיים, צורמת. לפי דפנה ברק הוא שוקל לתבוע את אהובתו לשעבר על הוצאת־דיבה, מאשים אותה בסחטנות וכו׳ וכו׳.

אינני מבינה מה קורה באחרונה לגבר הישראלי. הוא כבר לא יודע כיצד לגמור עניין בכבוד.

אחרי התופעה המבחילה של גברים המכניסים את חברותיהם להריון ואחר־כך מאשימים אותן כי הן גנבו את זרעם, אנחנו צפויות עכשיו לגל האשמות של גברים כי אהובותיהם לשעבר גם גנבו את כספם, גנבו את כבודם וכו׳ וכו׳.
עדינה שורר, תל־אביב

● ● ●

הורוסקופ השביעיות

על תחזית אסטרולוגית מסויימת („הורוסקופ”, העולם הזה 6.7.88).

אני מאוד מתפלא על מרים בנימיני. בעיני היא האסטרולוגית מס׳ 1 ודווקא עכשיו, לשבוע הראשון של יולי, היא פישלה.

היא בישרה לשוורים כי „ב־6 וב־7 בחודש תרגישו חולשה, עייפות ונטייה לסבול מכאבי־ראש.” כרגיל, היא צדקה במאה אחוז. אלה היו הימים של בחירת השביעיות בקאנטרי־קלאב ב־הרצליה. הכיסוי המאסיבי שבחירות אלה קיבלו בתיקשורת, ובמיוחד בתיקשורת האלקטרונית, ממש הרגו אותי.

אז איפה הפאשלה?

הפאשלה היא בכך שבנימיני היתה צריכה לבשר את הבשורה הרעה לכל בני ישראל על כל מזלותיהם — לטלאים ולסרטנים, לאריות ולבתולות, ולכל השאר.
יצחק צרפתי, בת־ים

● ● ●

קירקס המושבעים

על מושבעים במערכת־השיפוט הישראלית („איגרת העורך”, העולם הזה 6.7.88).

הירהוריו של עורך העולם הזה בדבר יתרונות מסויימים של שיטת המושבעים מעניינים מאוד כשלעצמם, אך הם מתעלמים מעובדה אחת:

כידוע מותר גם לסניגוריה וגם לקטיגוריה לנסות לפסול, מתוך נימוקים סבירים ולעיתים ני־מוקים סבירים פחות, מושבעים מסויימים לפני שחבר־המושבעים תופס את מקומו סופית על ספסל־השפיטה.

האם מתאר לעצמו העורך איזה קירקס ייערך בכל פעם שחבר־מושבעים יעמוד להשבעה בבית־מישפט ישראלי? סניגורו של נאשם חילוני לא יתפעל ממושבע חרדי, מערכניק מליכודניק, יהודי מערבי וכו׳ וכו׳ ואם עכשיו יש לנו סחבת בלתי־נסבלת בבתי־המישפט, מה יהיה כאשר אין־ספור ישיבות יוקדשו לאישור הרכב חבר־המושבעים?
מאיר ליתקין, תל־אביב

● ● ●

חידוש חתונתי

על פתיחה מעניינת לחתונה („רחל המרחלת”, העולם הזה 6.7.88).

סוף־סוף חידוש חתונתי. פן חדש לאחר החובות החברתיים המכבידים ביותר על חיינו.

יש חודשים שבהם אנחנו מתקרבים לפשיטת־רגל מרוב הוצאות על מתנות לחתונות שאליהן אנחנו מוזמנים וחייבים ללכת. לכן אני מבקש להעמיד על הברכה את המחותנים מהחתונה ב־

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

לחצות את הקווים

מה מביא בחור צעיר שהתחנך על בירכי הדת, שהיה עילוי ותלמיד חכם, ואשר מעולם לא היה חשוף לסביבה חילונית, לעזוב את עולמו הדתי הסגור, ולמצוא את עצמו מחדש בסביבה חילונית זרה ומוזרה? סיפורו של צביקה שוהם (מינקוביץ) שחצה באומץ־לב רב את הקווים. 6

כתבת השער האחורי:

יפה באדום

אוריאנה גיבעולי, אחת מדוגמניות־הצילום המבוקשות ביותר בארץ, לא מנסה להסתיר את דיעותיה השמאלניות. היא מודעת לכך שהן עלולות לעלות לה בהמשך הקאריירה, אך מוכנה להקריב זאת למען האידיאולוגיה. 30

מחדל היסטורי

יתכן שזרע הפורענות נטמן עוד בשלהי הבחירות ב־1984, כאשר ויתר המערך על כל עמדות־המפתח הכלכליות: מישרד־האוצר ומישרד־התעשייה־והמיסחר. השבוע היתה לראשי המערך סיבה טובה בהחלט לראות בהחלטה זו מחדל היסטורי. 41

דף חדש

סאליב: לפני ואחרי הגילוח

לראשונה מאז התפוצצה הפרשה מודה עוזר דובר עיריית חיפה ב„פעולות הריסה” בוואדי סאליב. תגובות המומחים: בכייה לדורות. שר המישטרה משיב לנתן זך על תביעתו לפתוח בהליכים נגד היועץ המישפטי. וברוסיה – האנטישמיות נמשכת... 26

אתה השופט!

בימים אלה דן בית־המישפט בתביעתה של ריבקה (שם בדוי) על ניסיון אונס. העולם הזה מביא את פירטי כתב־האישום ואת עדויותיהם של המתלוננת והנאשם. מה היית אתה מחליט על סמך עדויות אלו? 42

רחל המרחלת

מדווחת:

והמיספר הנוסף – טייס מגן־שמואל ● אילנה שושן לא נחה לרגע ● מערכה שניה במילחמה בין רני קובלנץ לבילי רובין ● ומה עשו הלחצים באוויר לשני הבלר? (בתמונה) ● מי שלח את הפרחים לאלמנה המפורסמת? והקשרים ההולכים ומתהדקים בין ישראל לארצות־הברית. 34

אתה והשקל

השובל של זלמן

נחום קלקא לא ישתתף בפרוייקט עסיס ● בני גאון נשמע אופטימי ● אלפרד גולץ והעיסקות הסיבוביות של בנק וינטר ● הבנקים בודקים את הביטחונות של גרשון רוזוב ● אופנת מרקורי למכירה ● ח״כ־לשעבר זלמן שובל ינסה לחזור לכנסת. 16

מילכוד 22

רופאים ידועי־שם מתכנסים בימים אלה להחליט על מעמדה של הרפואה האחרת. למרבה הפלא לא שולבו ביניהם מרפאים טיבעוניים, ואילו הרופאים אינם ידועים כאוהדים מושבעים של הרפואה האחרת. איך יוכלו, אם כך, חברי הוועדה, שמלכתחילה התנגדו לנושא, להעריכו בהגינות? 39

מיוגוסלביה תצא הרפואה

רוזיצה מגוצ׳י, מרפאה בכפות־ידיים, אינה מסוגלת להסביר את הכוח המופלא הטמון בידיה. אבל זה לא מפריע לה להצליח במקום שבו הרפואה הקונבנציונלית נכשלה. מאות פניות של אנשים שהרפואה לא מצאה תרופה לבעיותיהם, מגיעות למרפאתה ביוגוסלביה. עכשיו גם בישראל. 17

לפני כארבע שנים פירסם „העולם הזה” (2441, מיום 13.6.84) כתבה, שממנה השתמע כאילו היה הרב שלמה גורן קשור לאנשי המחתרת, שזממו לפוצץ בזמנו את הר־הבית. על כתבה זו אנו מתנצלים כיום. ראה עמוד 9.

מוסד לשעבר

צבי אהרוני, ששרת במשך 20 שנה בשב״כ ובמוסד, פירסם לפני שנה ספר שבו הוא מבטל לחלוטין את כל הגישות הביטחוניסטיות הקיימות. בראיון להעולם הזה הוא מסביר מה גרם לו לשנות את דיעותיו, ויוצא נגד ההידרדרות המוסרית של השב״כ. 14

ההר שהוליד עכבר

קבוצת צוללנים ישראלית נענתה להצעה מפתה לכרות יהלומים בימה של דרום־אפריקה. אך מה שנראה כעסק הטומן בחובו רווחים מהירים וקלים, התגלה, בסופו של דבר, כהר שהוליד עכבר. 36

בפנוכו

אות־החזיר לחבר־השופטים ● האינתיפאדה בראי הטלוויזיה ● איך להערים על הדגים? ● מי ראה את מר אפרוח? באני חושב על פילים ● אירגון חדש של סופרים ומאיירים לנוער ● ונעוריו הד מתחדשים של בית ראובן, שאחרי בלותו היתה לו עדנה. 33

גואל לייגאל?

לקור־הרוח והשאננות שמגלה השר ייגאל הורביץ מול האשמות בנק לאומי יש על מה להתבסס לדבריו. הוא טוען כי באמתחתו מצויות הקלטות המאשרות את גירסתו. 40

בחזרה לכסית

ליצנים על קביים חילקו בלונים על המידרכה בדיזנגוף בפתיחה המחודשת של קפה כסית. מאות רבות של חוגגים באו לפתיחה ביום שישי אחר־הצהריים. הסנגריה המסורתית נשפכה כמים והשימחה הייתה גדולה. המאחרים התקבלו בפירות. 22

מחכים לפסק־הדין

בשבוע שעבר פסקה השופטת שרה סירוטה כי כל הנאשמים בפגישה הלילית חייבים להשיב לאשמה על הטרדת עד. בניתוח מישפטי של החלטת השופטת אפשר למצוא רמזים לפסק־הדין שיינתן בקרוב. 28

המדורים הקבועים:

מיכתבים — הורוסקופ השביעיות	3
איגרת העורך — טרמפיסט	4
הנדון — יד ימין	5
במדינה — יום אחד	9
תשקיף — פסק־זמן לשפירא	10
יומן אישי — מה הוא קופץ?	11
אנשים — פעם ראשונה	12
אתה והשקל — עיסקות סיבוביות	16
תמרורים — חמש נשים	16
מה הם אומרים — אורי זנן, הד״ר יולי נודלמן, אשר ראובני, ריבקה בורג, עדה לזרוביץ, ארז לולו	18
זה וגם זה — מיבצע זפת	21
לילות ישראל — מיזנון אורניה	22
הורוסקופ — לאריות	24
קולנוע — מיקרה הפוך	25
דף חדש — רומן רוסי	26
מיכתבים לרותי — חייל משוחרר	28
תשבץ	32
בפנוכו — תיאטרון בחיתולים	33

• בלי משוא פנים •

לפני כמה ימים קיבלתי מחמאה מיוחדת־במינה. היא באה מפיו של צבי אהרוני.

צבי אהרוני היה חוקר בכיר של השב״כ, כשהגוף הזה היה ידוע עדיין בשם שין־בית, וכאשר אסור היה להזכיר את עצם קיומו.

משום שאי־אפשר היה להזכיר את השם, המציא העולם הזה אז את המושג „מנגנון־החושך", והוא שנפוץ אז בארץ. גם אנשי השב״כ עצמם נהגו להשתמש בו בינם לבין עצמם.

בימים ההם היתה נטושה מילחמה חמורה בין השין־בית והעולם הזה. איסר הראל, מי שהיה תחילה מפקד השין־בית ולאחר מכן ראש המוסד

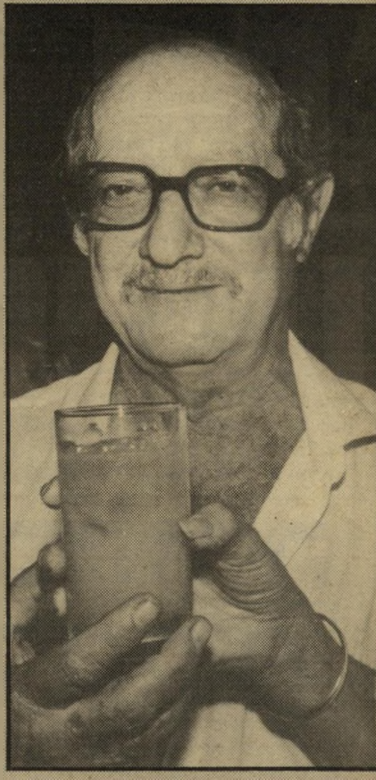

חיים חפר

„בין הלוחמים והטרמפיסטים — מבדילה תהום!"

והממונה על כל שרותי־הביטחון, מודה כיום בפה מלא שאכן ניהל את המילחמה הזאת. פתחו את המיכתבים שלנו, צותתו לשיחותינו, עקבו אחרינו, חיפו על מעשי־טרור שבוצעו נגדנו. כפי שגילה מנחם בגין, גם פנו אליו מטעם השב״כ, „גילו" לו שאני סוכן סובייטי והציעו לכלוא אותי במעצר מינהלי. בגין סיכל את המזימה, תבע הרכחות ואיים לגרום לשערוריה לאומית.

נתקלנו אז בצבי אהרוני כמה פעמים. הוא עמד מולנו בכמה פרשות.

עכשיו, אחרי 30 שנה, קיבלתי מעין ד״ש ממנו. כתב העולם הזה, יוסי עין־דור, ערך עליו כתבה בעת ביקורו בארץ (ראה עמודים 14־15). תוך כדי שיחותיהם אמר לו אהרוני: „מסור לאורי אבנרי שאחרי הרבה שנים שבהן הייתי בשני צידי המיתרס, הגעתי למסקנה שהוא צודק בכל מה שהוא אומר!"

✶ „טרמפיסט של המילחמה"

ומאיש־השב״כ לפיזמונאי חיים חפר.

לפני חמישה חודשים הגבתי בבמה שורות על התקפה פרועה, שתקף חפר את יוסי הראל, אחד הלוחמים הגדולים של המאבק לעצמאות. הראל הביע הזדהות עם ספינת־המגורשים הפלסטינים, שאמורה היתה אז להפליג ארצה. היתה זאת מחווה מרגשת מצד האיש שפיקד על ספינת־המעפילים המפורסמת מכולן, אכסודוס. על כך יצא קיצפו של הפיזמונאי.

השוויתי את עברו של חפר לזה של „הגבר" (כפי שנקרא הראל בימי פרשת־לבון, בגלל פעולתו לחשיפת העסק־ביש). חפר נעלב והגיש נגדי תביעה פלילית, על פי החוק האנטי־דמוקרטי הנפסד, החוק לאיסור לשון־הרע (שקראנו לו בשעתו, על פי ראשי־תיבותיו, חוליר״ע.)

כתימוכין לטענותיו הביא מיכתבים של גדודי־הדור, שאישרו כי היה ב־2 (שתיי!) פעולות בשנת תש״ח — בשעה שבני־גילו השתתפו בעשרות.

בשבוע שעבר היה עלי להגיב על כתב־האישום הפלילי. נציגי, עורך־הדין דן אסן, ממישרדו של אמנון זיכרוני, מסר בשמי הצהרה.

וזו לשונה:

הנאשם כתב את הכתבה נשואת המישפט בתגובה על ההתקפה הארסית של חיים חפר על יוסי הראל, מפקד ספינת המעפילים אכסודוס ואחד הלוחמים המפוארים של תקופת המאבק לעצמאות.

לאבנרי לא היה בכך כל עניין אישי, ובכתבו את הכתבה נהג תום־לב מוחלט וללא כוונה לפגוע כמובן של החוק לאיסור לשון הרע, ונקט בכל האמצעים הסבירים לבירור האמת.

אותה התקפה המחישה בעיני אבנרי את המצב העגום, שבו נמחק הקו בין החיילים הקרביים, גיבורי מילחמת־העצמאות, לבין הטרמפיסטים, שניצלו את תקופת המילחמה כדי לבסס לעצמם קאריירה ובכתבה הוא מחה כנגד מצב זה.

במילחמת־העצמאות נפלו חלל יותר מ־6000 חיילים קרביים, מיטב הנוער, ובינהם משוררים וסופרים, מלחינים ואמנים לעתיד, ונפצעו אלפים. בין אותם חיילים קרביים ולוחמים לבין הטרמפיסטים, דוגמת חפר — מבדילה תהום.

לא למותר לציין כי אבנרי עצמו היה בתקופת מילחמת־העצמאות חייל קרבי מן השורה, ושהשתתף לפחות ב־12 קרבות גדולים וביותר מ־50 פעולות קרביות, ונפצע קשה לקראת סוף־המילחמה.

חפר טוען כי השתתף כלוחם בשני קרבות בתקופת מילחמת־העצמאות — פשיטה על בית־המכס הסורי וקרב על המשרפה. אבנרי מכחיש זאת, ויטען לחילופין כי גם אם היה חפר נוכח באותם אירועים — אזי היה זה במיסגרת תפקידו כ„משורר חצר", שהתלווה למפקדים שואפי־פירסום — ולא כלוחם או כחייל קרבי.

בתקופת מילחמת־העצמאות היה הקובל פיזמונאי ומנהל להקה צבאית — כשהוא מפאר את מעשי הלוחמים, אך לא משתתף במעשיהם. תוך־כדי־כך עלה כוכבו כמשורר הלוחמים, ונוצרה האגדה כאילו היה לוחם בעצמו.

בתקופת מילחמת־העצמאות לא היה חפר חייל קרבי, ולא השתתף במאמץ הכביר והמפואר של החיילים הקרביים של תש״ח — למעשה הוא היה טרמפיסט של המילחמה.

אם חפר עדיין עומד מאחורי הגירסה שהוא מעלה בקובלנתו, מן הראוי שיעלה על דוכן־העדים ויחשוף עצמו לחקירה נגדית, על־מנת לסייע לבית־המישפט להגיע לחקר האמת.

אורי אבנרי

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

קיסריה שחידשו חידוש מהפכני: שי לכל אדם הבא לחתונה.

אם מינהג זה ישתרש, ובמקום שלכל חתונה שאנחנו באים אליה נצטרך לקנות מתנה, עוד נקבל מתנה בבואנו לחתונה, קיים סיכוי שהאוברדראפט שלנו יירד סוף־סוף, ברוח בקשתו החוזרת ונשנית של מנהל הבנק שלנו.

יואב דנון, באר־שבע

● ● ●

עוד לורד אחד

על מועמדים לבית־הלורדים הישראלי („אבן מאסו הבונים", „יומן אישי", העולם הזה 29.6.88).

לוא היתה מתקבלת בשעתו הצעתו של מי שהיה אז חבר־הכנסת, אורי אבנרי, לא היה כיום אבא אבן הלורד היחיד שראשי התיבות של שמו (א״א) מאשרים את טיבו.

העולם הזה שהביא בהקשר הזכרת רעיון זה את האיור של זאב, כיצד היה נראה לורד אבא אבן בתפקידו החדש, בוודאי לא שכח כי באותה הז־

לורד אבנרי

בזכות החלק הקל

דמנות יצר זאב עוד לורד א״א אחד — הלא הוא אורי אבנרי, שזכה באיור של זאב לתואר לורד מיסדר־הבירית (כנראה בזכות חלקו השני, הקל, של העולם הזה). **אודי אדמון,** רמת־השרון

● ● ●

בית־לחם של פלדה

על התופעה של ערים המצויות בארצות שונות, אך נושאות שמות זהים („מיכתבים", העולם הזה, 29.6.88).

אודיסה איננה המיקרה היחידי על מפת־העולם שעיר בקצה האחד של העולם נושאת את שמה של עיר בקצה האחר של העולם. כך, למשל, מצוייה, בדרום־מיזרח קנדה עיר די גדולה (כרבע מיליון תושבים) בשם לונדון, ולמרבה הפלא היא גם יושבת, בדיוק כמו אחותה הגדולה, על גדותיו של נהר הנקרא נהר התיימז.

ואחד ממרכזי תעשיית־הפלדה במדינת פנסילבניה האמריקאית היא העיר בית־לחם, שנוסדה לפני 250 שנה לא, כפי שאפשר היה לצפות, על־ידי יוצאי בית־לחם המקורית, אלא דווקא על־ידי מהגרים ממה שנקרא היום צ׳כוסלובקיה, בניה של כת דתית שביקשה להנציח את שמו של מקום תנ״כי במולדתם החדשה.

דן ליברמן, תל־אביב

● ● ●

הרבה חנטריש

על מקורה של מילת־עגה („יומן אישי", העולם הזה 6.7.88).

זה נכון שחנטריש נולד מצירוף שתי המילים הערביות קנטאר וריש והתרגום הסביר הוא מישקל־נוצות, יעני בילבול־מוח, עיסקי־אוויר וכדומה.

אבל צריכים להוסיף כי המדובר בהרבה חנטריש או, ליתר דיוק, בהרבה נוצות. כי קנטאר הוא מאה רוטל, שהם 250 קילו.

פאוזי אגבריה, נצרת

ביצה היסטורית

עוד על שיאים ביצתיים („תמרורים", העולם הזה 6.7.88 והלאה).

מן הראוי שלא לזלזל בביצת היען מהאון. ביצה של שני קילו ו־300 גרם לא מוטלת כל יום. עובדה: ביצת התרנגולת הכבדה ביותר שזוהתה אי־פעם (בלול אמריקאי, ב־1956) שקלה רק 454 גרם, כולל קליפה כפולה ושני חלמונים.

שרגא רבינוביץ, הרצליה

● ● ●

יו״ר הכנסת כולה

על גישתו של יו״ר־הכנסת לסיעות בכנסת („במדינה", העולם הזה 29.6.88).

הכתבה „עזות מצח" מבקרת אותי על דברים שיוחסו לי, שכביכול אמרתי. אבקש להעמיד דברים על דיוקם:

בכתבה נאמר כי „שלמה הלל יושב בתפקידו תודות לקולות הרשימה המתקדמת לשלום". זוהי קביעה מוגזמת במיקצת, שהרי נבחרתי ברוב של 60 חברי־הכנסת, לעומת 46, כך שקשה לומר כי שני הקולות של הרשימה המתקדמת הכריעו את הכף, והם הם ש„הושיבו" אותי על כס היו״ר.

מאידך, שמחתי בתמיכתם של חברי המתקדמת, והערכתי מאוד את שיקול דעתם והחלטתם לתמוך במועמדותי.

עם כל ההערכה, הכבוד והתודה, לא התחייבתי, וכלל אינני מעלה על דעתי, לקבל את עמדותיהם של כל אלה שהצביעו עבורי, או לתמוך במיפלגותיהם. לעומת זאת, עם בחירתי לתפקיד יו״ר הכנסת, הצהרתי כי אני רואה עצמי כיו״ר הכנסת כולה, על כל סיעותיה וכי אעשה כמיטב יכולתי להבטיח ניהול תקין של חיינו הדמוקרטיים ולכבד את זכויותיהם גם של אלה שדיעותיהם אינן מקובלות עלי.

גם אינני יודע על סמך מה מסתמכת הכתבה, בטענה כי התלוננתי כביכול, כי בכנסת מצוייה הרשימה המתקדמת. אין זו דרכי להביע עמדה לגבי ייצוגן של מיפלגות וסיעות בכנסת, פרט לעובדה כי אני שולל בתכלית תנועות גזעניות.

שלמה הלל, יו״ר הכנסת, ירושלים

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

חלף עם הרוח

בקיץ 1963 שרה בארץ אווירה של פיתוח וצמיחה ושר־המיסחר־והתעשייה של אותם ימים, פינחס ספיר האגדתי, טרח והביא ארצה משקיעי־הון רבים, בניסיון לשכנעם בכדאיות ההשקעה במשק הישראלי. על משקיע מזן אחר, שבא ארצה בכוחות עצמו ועל מה שארע לתוכנית ההשקעה שלו, דיווח העולם הזה בתת־מדור המשק, של מדור במדינה, בגליון שהופיע השבוע לפני 25 שנה.

● בין משקיעי־ההון הזרים שמילאו בשבועות האחרונים את מלונות־הפאר בארץ בלט גבר בלונדי גבה־קומה (1.87 מטר) ודק־גו, לבוש בקפידה שמרנית.

היה זה אחד מגדולי אנשי־העסקים בהולנד, ראלף ואן־דר־וולדה, שעסקיו עיסקי־אוויר. כי ואן־דר־וולדה, לוחם־מחתרת הולנדי, שהציל בימי מילחמת־העולם עשרות רבות של יהודים תושבי רובעו, קולסינגל שבאמסטרדם, התעשר בראשית שנות ה־50 מעיסוק הולנדי וותיק: הקמת טחנות־רוח.

כחסיד־אומות־העולם ביקש ואן־דר־וולדה לתרום מהידע שלו ומהונו לישראל, ואף תיכנן להקים בארץ שרשרת טחנות־רוח. אך כאשר הגיע החודש ארצה, ציפתה לו אכזבה קשה. תוכניתו חלפה עם הרוח. התברר לו כי הרוחות המצויות בארץ אינן בתכיפות ובעוצמה המספיקות להנעת טחנות־רוח.

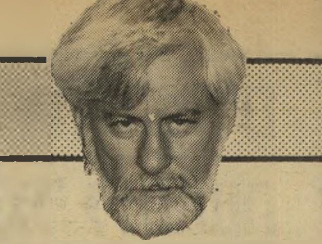

הנדון:

רק הימין יכול להחזיר שלום. נכון או לא?

כמה ימים אחרי המהפך של 1977 אכלתי ארוחת־ערב בביתו של ברונו קרייסקי, אז הקאנצלר של אוסטריה. נכח גם ידידו, איל־ההון האוסטרי־היהודי קארל כהנא.

דיברנו, כמובן, על מנחם בגין. קרייסקי היה אופטימי.

„אנחנו מכירים את הדמגוגים הי־מניים האלה," אמר. „הם קיצוניים עד שהם מגיעים לשילטון, ואז הם הופכים לפרגמטיים."

ניסיתי להסביר שבגין קורץ מחומר אחר, שהוא חדור אמונה עמוקה ברעיונותיו. אך קרייס־קי לא נואש.

„מי שיחרר את אלג'יריה?" שאל וענה: „שארל דה־גול, האיש שסימל את הנוקשות הצרפתית ואת המיליטריזם הצרפתי. מי חולל את ההת־קרבות בין ארצות־הברית וברית־המועצות? רי־צ'ארד ניכסון, אדם שכל הקאריירה שלו היתה מבוססת על דמגוגיה אנטי־קומוניסטית!"

הזכרתי לו שלא כל הדמגוגים הימניים התגלו לאחר־מכן כפרגמטיים. יהודי גרמניה האמינו כי ארולף היטלר הוא דמגוג, המשתמש באנטי־שמ־יות כבטכסיס לרכישת קולות. „כאשר יגיע לשילטון, יירגע," אמרו אז. הוא הגיע לשילטון ולא נרגע.

לא שיכנענו זה את זה.

כעבור שנים, תמהתי לא־אחת מי משנינו צדק, בעצם.

בגין עשה את השלום עם מצריים והחזיר את כל חצי־האי סיני, עד המילימטר האחרון (מלבד פרשת־טאבה המטופשת). הוא החריב את העיר ימית עד היסוד. הוא פירק את כל ההתנחלויות כולן.

מבחינה זאת צדק קרייסקי.

כל זה לא היה קורה אילו היתה אז מיפלגת־העבודה בשילטון. אי־אפשר היה לחלום על זה בימי גולדה מאיר, משה דיין וישראל גלילי.

אולם בגין החמיץ את השלום הגדול, ששעריו נפתחו על־ידי אנוור אל־סאדאת. הוא עשה בסך־הכל שלום קטן, נפרד, כדי להמשיך ביתר־שאת במילחמה בפלסטינים. מילחמת־הלבנון היתה המשך ישיר לשלום עם מצריים.

מבחינה זו צדקתי אני.

■ ■ ■

הירהור היסטורי זה אינו בגדר מחשבה בטלה. הוא נוגע לאחת השאלות הגדולות העומדות לפנינו עכשיו.

פגשתי את אליעזר ז'ורבין, הפירסומאי שינהל את תעמולת־הליכוד בבחירות הקרובות. הוא אמר לי שאחת הסיסמות העיקריות שלו תהיה: „רק הליכוד יכול לעשות שלום!"

בשיחות פרטיות זה נאמר לעיתים קרובות.

יש בזה מסר כפול — אחד פשוט, אחד מתוחכם.

המסר הפשוט הוא לרחוב: הליכוד הוא קשוח. הוא תקיף. הוא לא יחזיר אף שעל אחד של ארמת ארץ־ישראל. בסוף ייכנעו הערבים מול קיר־ברזל זה ויעשו שלום, מבלי שנוותר אף על מילימטר ריבועי אחד של שטח.

המסר המתוחכם, שלעולם אינו מבוטא במילים מפורשות, הוא: כך אומר הליכוד ברחוב. אבל גם ראשי־הליכוד יודעים כי למען שלום יצטרכו להחזיר שטחים. אז סמוך עליהם. כמו שבגין הח־זיר את כל סיני תמורת שלום, כך יעשו גם שמיר / שרון / לוי / ארנס.

בקיצור: אם אתה באמת רוצה בש־לום, שפירושו החזרת שטחים, בחר בליכוד. כי רק הוא מסוגל לעשות זאת.

■ ■ ■

יש משהו מפתה מאוד במסר זה, מפני שיש בו שמץ של אמת.

הפוליטיקה היא ממלכת האבסורד. שוררים בה חוקים אבסורדיים. (אילו הייתי מאמין שאלוהים המציא אותה, הייתי מגיע למסקנה שיש לאלוהים חוש־הומור מעוות במיקצת.)

כי בפולי־טיקה שורר לא־אחת חוק־ההפכים.

לעיתים קרובות מאוד קורה שמנהיג אינו מסוגל לבצע את אשר הבטיח, אך מצליח מאוד לעשות בדיוק את ההיפך.

למשל, החזרת סיני. בגין היה מסוגל להחליט על כך, מפני שהוא היה לאומן מדופלם, אליל הלאומנים. כשבגין אמר שהחזרת סיני היא בסדר מבחינה לאומית, כמעט הכל האמינו לו. התנגדו רק כמה דמויות בשוליים, כמו גאולה כהן ויצחק שמיר, יובל נאמן ואנשי גוש־אמונים. כל אלה לא היו שווים חצי־מעברה. ואילו האופוזיציה הג־דולה, ממיפלגת־העבודה שמאלה, הצביעה בהת־להבות בעד השלום של בגין.

משמע: בגין היה מסוגל לבצע מדי־ניות „שמאלית" דווקא מפני שהיה איש ימין.

אילו ביצע איש־שמאל את אותה המדיניות, היה נתקל בהתנגדות מאסיבית של הימין המ־אוחד, ובגין בראשו. אמות הסיפים היו רועדות. בכל רחבי הארץ היו מתחוללות מהומות־דמים. אך כאשר עשה זאת בגין, לא היתה אלא הקומדיה של מילחמת־הקצף־הלבן על גגות ימית.

הוא הדין גם להיפך: רק מנהיג „שמא־לי" יכול לבצע בהצלחה מדיניות ימ־נית.

כעת מוכיח זאת יצחק רבין. הוא מפעיל בש־טחים הכבושים שיטות, שמקורן בעולם הנפשי של הימין הקיצוני.

אילו היה אריאל שרון מכהן עתה כשר־הבי־טחון, והיה הורג עשירית ממיספר ההרוגים של רבין, מפוצץ עשירית ממיספר הבתים שפוצץ רבין, עוצר עשירית ממיספר העצירים שעצר רבין, היתה המדינה גועשת. מאות אלפים היו מפגינים בכיכרות. שלום עכשיו היה מארגן הפ־גנה של 800 אלף, במקום 400 האלף של צברה ושאתילה.

אבל כאשר ההורג־המפוצץ־העוצר הוא איש מיפלגת־העבודה, שלום עכשיו מסתפק בציוץ רפה. האדמה אינה רועשת. הימין מסכים אוטו־מטית, ודורש יותר. השמאל המום ומשותק.

זהו חוק האבסורד הפוליטי.

■ ■ ■

דוגמה גראנדיוזית מוצגת עתה על הבי־מה העולמית.

האנטי־קומוניזם של ריצ'ארד ניכסון היה מתון לעומת הזעם האנטי־קומו־ניסטי הקדוש של רונלד רגן.

כעסקן של איגוד־השחקנים בהוליווד, הלשין רגן בימי מק־קארתי על עמיתיו השמאלנים, ודחף אותם לחורבן ולהתאבדות. כמטיף אנטי־קומו־ניסטי קיצוני משך את תשומת־ליבן של חברות־הענק, ששכרו אותו. כעסקן אנטי־קומוניסטי נל־הב נבחר על־ידי קבוצה של אילי־הון ימניים־קיצוניים כמועמדם לתפקיד המושל של קלי־פורניה, ולאחר־מכן נשלח על־ידם לבית הלבן.

אחרי שנבחר, רכב רגן על הסוס האנטי־קו־מוניסטי כנושא־צלב בימי־הביניים. הוא הכריז שברית־המועצות היא „ממלכת הרשע". הוא הק־דיש את עיקר מרצו לגירוש הקומוניסטים מני־קאראגואה ומכל מקום אחר בעולם.

והנה, האיש הזה הפך לתלמיד של מיכאיל גורבאצ'וב. הוא מטייל ומחייך בכיכר האדומה. הוא מעלה על נס את לנין הטוב, ההומאני, לעומת סטאלין המרושע.

שום נשיא דמוקראטי, מן האגף הליברלי, לא היה מעז לעשות מה שעושה עכשיו רגן, הלאומן הימני הקיצוני.

ברור כי דווקא עברו האנטי־קומו־ניסטי הקיצוני, בשוליים המטורפים של הימין, הוא המאפשר לרגן לעשות זאת.

■ ■ ■

עכשיו מנסים לרמוז לנו שכך זה יהיה גם בארץ.

בוודאי — לוחשים אנשי־ימין מתוחכמים באוזנינו — הרי הכל מבינים כי אין מנוס ממשא־ומתן עם אש"ף. ושיצטרכו לוותר על השטחים הכבושים, בה"א הידיעה. ושצריכה לקום שם מדי־נה פלסטינית.

אבל מי יעשה זאת?

שימעון פרס? מיפלגת־העבודה? לא באלף שנים!

לעולם לא יעזו! לעולם לא יוכלו!

שימעון פרס יחשוב על מוכרי־החמוצים במ־חנה־יהודה, על התנועה המיזרחית בפתח־תיקווה, על הפנים המעוותות־משינאה שניבטו אליו בא־סיפות של 1981, והוא יתחלחל. גם אילו היה זוכה ברוב והיה מצליח להקים אחרי הבחירות ממשלה (בעזרת ר"ץ, מפ"ם, המרכז, המתקדמת ורק"ח) לא היה מעז לנקוט מדיניות שתקים נגדו חזית מלוכדת של הליכוד, הדתיים והפאשיסטים למי־ניהם.

די להקשיב לגימגומי המערך כיום. אופציה־שמופציה. חוסיין. הרגעה בשטחים.

ואם לא מיפלגת־העבודה, מי? ר"ץ? מפ"ם? מניין יהיה להם הכוח?

אבל — וכאן באה קריצת־עין רבת־משמעות — הליכוד...

■ ■ ■

הליכוד יוכל. אם אריאל שרון יגיע לשילטון ויחליט לעשות שלום תמורת השטחים, מי יעצור בעדו? גאולה כהן ומשה לווינגר? הרי אריק יאכל אותם בארוחת־הבוקר, בין שאר השרימפס.

האם אריאל שרון לא דיבר בעבר על נכונותו להיפגש עם יאסר ערפאת? האם אינו דוגל במ־דינה פלסטינית אש"פית בעבר־הירדן? אז עוד צעד קטן, בבוא העת...

נכון, עכשיו הוא מתחרה עם רפול,

(המשך בעמוד 40)

ועכשיו
מי?

מאת אורי אבנרי

מיסמך

לפני שנה עזב צביקה שוהם (מינקוביץ) את העולם החרדי, הפעם לתמיד. איך נוצר אדם המסוגל למעשה כה מהפכני? אילו משברים הוא עובר, מאילו טראומות הוא סובל? הוא בילה ימים ולילות עם רונן ברגמן, חשף לפניו את סגור ליבו ושפך את חמתו על „הדוסים"

החוזר בשאלה

בני־ברק, 16 בנובמבר 1969. שימחה גדולה. בן פורת יוסף נולד לאבא ולאמא מינקוביץ. עשרות שכנים באים לברך את האב המאושר, ומ־אחלים שהבן יגדל ויהיה גדול בתורה ורב בישראל. הבן השלישי למישפחת מינקוביץ, אחד מתישעה.

ככר אחרי שבוע, עדיין קרח לגמרי, לבש את הכיפה. ההורים, עולים מב־רית־המועצות, ליטאים אדוקים, החלי־טו לקרוא לו על שם קרוב. צבי היה שמו בישראל.

צבי לא הכיר ועדיין לא מכיר, עד עצם היום הזה, את אבא שלו. אבא היה מין צל בבית. קם מוקדם בבוקר, נוטל ידיו, הולך ומתפלל עם עלות השחר, מניח תפילין, מברך על פיתו ויוצא חרישית את הבית. אבא לומד. כל חייו הוא לומד.

•

18 שנים וחצי לאחר מכן צביקה קורא לו „אסטרונאוט".

הילד צבי לומד מילים ראשונות: אבא, אמא ואלוהים.

הילד צבי לומד מישפט ראשון — קריאת שמע.

הילד צבי מתחיל ללמוד אלף־בית בגיל שנתיים וחצי. הרבי בחדר מחבב אותו מאוד, ומגלה בו תלמיד חרוץ וחריף־שכל. האמא מנהיגה את הבית ביד רמה. טוב לה עם בעלה, שכן היא מעריכה את הדרך שבחר לו. דרך של סיגוף ולימוד תמידי. גם אמא מינ־קוביץ אדוקה באמונתה. עושה את חו־בותיה בבית, מחנכת את הילדים, ודרך־אגב מרביצה בהם תורה.

„אמא שלי תמיד אמרה לי שאם אה־יה ילד רע ואשקר אז בנוסף לדין גיהי־נום, יתפרו אותי בתוך כדור־רגל בעל פנימית עשויה סיכות חדות כתער, ושני מלאכי־שרת ישחקו בי ,מסירות'."

האם לא מתעמקת בהילכי־הרוח של בניה. הדבר החשוב הוא ההתעלות הרו־חנית. אין שום חשיבות להבלי העולם הזה.

אם צבי סיפר לאמו על ילד שהעליב אותו, היתה האמא מתייחסת לכך בא־דישות, אבל אם התלונן שאינו מסוגל לקרוא את הכתוב על הלוח בכיתה, בגלל המרחק, דאגה אמו, תוך דקות, לסדר לו מקום קרוב יותר ללוח.

אנחנו חיים בפריים קצר מתוך סרט אין־סופי, היא מאמינה. העולם העכש־ווי הוא רק פרוזדור צר לעולם הבא. ילד הוא ילד בכל מקום. גם צבי הקטן הוא ילד. דורש תשומת־לב, ומחפש לו דמות אב.

בשכונה הם משחקים עד גיל 5 עם הבנות, אחר־כך אסור. בין המישחקים הרגילים בתופסת ובמחבואים, יש גם מישחקים מיוחדים לעולם החרדי. אצל החילוניים מחליפים ילדים תמונות של חבורת הזבל, ואילו צבי הקטן רכש לעצמו אוסף נאה של תמונות רבנים.

צביקה: „זהו החינוך הטוב ביותר בעולם. מערכת־ההשכלה החילונית הממלכתית צריכה להתקנא בדוסים. מערכת שמתחילה בהחדרת והשרשת הערכים שנראים לה חשובים כבר מגיל אפס. בכל מקום, בכל שעה, יש תיכנון מדוייק איך להחדיר את אלוהים עמוק־עמוק למוח.

„הילד הוא רכוש הכלל. חובת כולם לדאוג לחינוכו ולהמשך דרכו כיהודי טוב. היו מלמדים אותנו לא להרשות לחברים אחרים להגיד דברים לא ראו־יים על התורה ואלוהים."

צבי הוא ילד שובב. תמיד כשצרי־כים לעשות תעלול לרבי, הוא המבצע הראשי. שם לו מלח במרק. לא תופסים אותו. ילד עם ראש על הכתפיים. מרדן מאוד, ולא תמיד אוכל את המרק של אמא. שוב מאיימים עליו במלאכי־השרת.

„פיפי מקופל"

צביקה, יולי 1988: חילוניים בגיל 4־5 תמיד מלגלגים על הבנות באומרם ש„לבנות יש פיפי מקופל." אצל החרדים, כפי שמצטייר מתוך זיכרונות־הילדות של צביקה, פשוט אין דבר כזה. ילד דתי מבין בחוש פנימי שלא אומרים מילים כאלה. „ידעתי שאסור לשאול איך נולדים ילדים."

ילדים בעולם השחור גדלים אחרת. לילד חרדי אין טלוויזיה, אין סרטים. העולם שלו מצומצם מאוד, ונסגר בס־ביבה קרובה מאוד לבית.

„החינוך יוצר עיוות מסויים אצל הילדים. תראה איזה פסיכים מסתובבים היום בבני־ברק." אומר צביקה.

„הייתי חלק מהכלל, אולי אפילו יותר מכולם. את האבא הרגיל, שלא היה לי, החלפתי באלוהים. כל הילדים ידעו בביטחון שמישהו שומר עליהם. אפילו כשהסתובבתי לבד ברחוב לא הרגשתי בודד, וידעתי שהאבא ההוא מלמעלה שומר עלי בכל אשר אפנה."

באותה תקופה מספרים לצבי על ה„הם", הרעים, מאורת־הטומאה. מדב־רים על החיים שמחוץ לגטו. אומרים, שיש גם מי שאינם מאמינים, ובאותה נשימה משננים לתוך מוחו של הזע־טוט, שאסור להתקרב אליהם, שכן גור־לם גיהינום.

בחדר שולחים את צבי בראש חבריו לשמור על קדושת השבת. ליד מיפעל קוקה־קולה יש שער קטן, שער חלוד מברזל. בקלות הם מטפסים ועוברים אותו. ילדים קטנים. והנה הם כבר על שפת הכביש הראשי בואכה תל־אביב.

בחדר למדו איך לצעוק ,שאבס' בע־גה יידישאית טהורה, והם צועקים, מל־אי־אמונה בצידקת מעשיהם. יותר מאו־חר גם זורקים אבנים לעבר המכוניות החולפות.

צבי מטיל את האבנים בדבקות, בו־רר בקפדנות את הנוחות לזריקה, ומר־גיש שעשה משהו למען הצלת היהדות.

אבא מינקוביץ צריך לנסוע מדי פעם לתל־אביב לסידורים, ובאחת מה־פעמים מחליט לקחת עימו את בנו. היציאה הראשונה מהגטו של בני־ברק ומאה־שערים לתוך גוב־האריות של העולם החילוני.

הילד סקרן, אך זוכר היטב את שאמ־רו לו על החילונים הרעים. גם ערבים הוא רואה וכועס על עצמו, שהעז להס־תכל בשליחי־השטן האלה.

פגישה ראשונה, אקראית, עם ילדים חילוניים. צבי חש בוז כלפיהם. לו יש אבא גדול. השם דואג לו. להם יש רק להבות הגיהינום, המחכות להם בסוף הדרך.

לצביקה קשה היום להיזכר בהרבה חוויות־ילדות. הדחקה תת־הכרתית או־לי. חלק מהמראות הוא משחזר דרך אחיו הקטן. היום הוא בן 10. גם האח הזה, ממש כמו צביקה, למד להילחם בכל בגידה ביהדות.

בגיל 16, כשצביקה סיפר להורים, שהוא עובר למאה־שערים, אך בעצם הוא עבר לקיבוץ, אחיו הקטן היה היחי־די שגילה, בחוש־אבחנה דק, את התר־מית.

ילדים בשחור מתבגרים מהר. המצי־אות מחייבת אותם לזה. בגיל 9 מסת־יימת תקופת־הילדות של צבי. מכאן והלאה פסולים כל הבלי־העולם הזה, ובכללם מישחקים ושעשועים, והזמן מוקדש מעתה והלאה רק להעלאה בדרגה הרוחנית.

צבי לא מתנגד, להיפך, הוא אפילו שמח ללמוד תלמוד וגמרא מ־8 בבוקר ועד 5 בערב. חוזר הביתה עייף פיסית, אך עם רצון אדיר להמשיך וללמוד. הבנת הפירושים לתורה, לנביאים ולכ־תובים מהווה, נוסף על החובה, גם את־גר אינטלקטואלי.

נושק למזוזה, נושק לאמא. את אבא הוא לא רגיל לראות בבית. אומר שלום לאחים הקטנים, חוטף במהירות משהו לאכול, ומצפה בכיליון־עיניים ללימו־די־הערב.

הלימודים בערב אינם חובה, ולא כל התלמידים מגיעים אליהם. רק קבוצה קטנה מתכנסת אחת ליום בבית־הכנסת לשמוע שיעור מפי רב, ולענות על שאלות וחידות בקשר ליהדות.

צבי אינו מפסיד אף שיעור אחד, אפילו בגשמים הכבדים ביותר הוא הו־לך. תשובה נכונה מקנה נקודות־זכות, ומיספר מסויים של נקודות מעניק ספר חידושי־תורה. על סף הבר־מיצווה, עם סיום לימודיו במיסגרת הזאת, יש לצבי, תיפארת מישפחתו, ארון שלם מלא בסיפרי־פרס כאלה.

בר־המיצווה. חמש שנים וחצי אחרי־כן מצהיר שוהם שזה היה המעבר האחרון שלו מילדות לבגרות. ממש כמו שכתוב בתורה. הוא מתחיל ללמוד בישיבה של הרב אליעזר שך, ישיבה ענקית, ובה אלפי תלמידים.

צביקה מחליט להגיע לשיאים רוח־ניים חדשים. התורה מצווה שלא לש־קוט על השמרים, ולהיוולד כאילו בכל בוקר מחדש. זוהי הפיסגה הרוחנית. צביקה מתאמץ בכל כוחו להגיע אליה. בישיבה רוחשים לצעיר כבוד. הוא מתבודד שעות על שעות עם סיפרי־התלמוד, ומוצא לו בקושי חבר אחד, שאיתו הוא לומד את השיעור.

„מרק־שערות עם קשקשים"

בגיל 14 זה התחיל. לא מתוך מחשבות־כפירה או חזרה לשאלה. חס וחלילה. החינוך המעולה של החר־דים אינו מאפשר לנער המתבגר להע־לות על דל שפתיו את המילה חילו־ניות, אולם כמה שאלות צצו במוחו הסקרן והחוקר.

צביקה: „בתחילה ביטלתי את השא־לות במחי־יד וחזרתי לתלמוד, אולם המחשבות שבו והציקו. למה עושים דווקא כך, למה האיש ההוא, שחי לפני 100 שנה, קובע את רצון־אלוהים. שא־לות שהרבה אנשים שואלים את עצמם בישיבות, ובעיקר בגיל הזה."

צביקה הלך לרב־הישיבה. עמד ונר־עד מפחד הכבוד, הוא שאל את השא־לות. הרב חייך אליו חיוך לבבי והציע לו שלא להתעסק בשטויות. „חזור לספרים," הוא אמר, „במשך הזמן יתב־ררו לך הדברים." כשצביקה לא ויתר דרש ממנו הרב שלא להתעסק בנעלה ממנו, ושילחו מעל פניו.

נפשו נעשתה ספקנית מרגע לרגע. תהליך איטי וממושך של אפיקורסות. הוא הלך לרבנים נוספים, וחיפש את התשובות אצלם, אולם גם יכולתם האינטלקטואלית לא סיפקה אותו.

הוא פנה לעולם החילוני. בהיסוס הוא קנה בפעם הראשונה עיתון חילוני,

צביקה עם ידיד־נעורים בבני־ברק
„הם מסריחים כמו דג רקוב!"

צביקה כבחור־ישיבה ובקיבוץ
„תגיד שאתה מהעולם הזה ויענו אותך עד מוות!"

והופתע לגלות ששום ברק אלוקי לא פגע בו כעונש.

הוא שמע על פוליטיקה ופשע, על תיאטרון, ספורט וארצות שמעבר לים. הוא הפליג בדימיונו, חשב על בעלי־חיים שמעולם לא ראה, כמו פרות או סוסים.

בפעם הראשונה הוא נתקל בעיתון שבמשך הזמן הפך למה שהוא מגדיר היום כ„עיתון שלי". רב מפורסם בבני־ברק המציא תפילה מיוחדת, שאותה חייב לשאת כל מי שקרא את שמו של אותו עיתון, למען לא תישרף נשמתו בכלובי השטן.

צביקה קנה בפעם הראשונה את העולם הזה. „קניתי המון עיתונים. רציתי להשלים השכלה שחסרה לי. העולם הזה היה העיתון היחידי שלא זרקתי לזבל בכניסה לבני־ברק. יש משהו מעניין בעיתון הזה. מתומצת מאוד, בלי מריחות. אחרי קריאה של גליון אחד של העולם הזה אתה משכיל בהרבה, מאשר אחרי מוסף יום שישי בכל עיתון אחר.

„הייתי יושב בשרותים של הישיבה וקורא, מרותק, את כל הסקופים והשערוריות. זאת גם הסיבה שהסכמתי בפעם הראשונה לפתוח את הלב. לכל עיתון אחר לא הייתי מסכים. כל פסטיבל התיקשורת היה חיצוני. הפעם אני באמת מדבר על הדברים החשובים."

יחד עם כל זאת נוצר בו קונפליקט אדיר. הוא מצא ישימון מוחי בכל אשר פנה, כך לפחות חשב אז. רץ מרב לרב בתיקווה למצוא מישהו די חכם, כדי לענות. עדיין האמין שבסך־הכל עדיין לא דיבר עם האנשים הנכונים. המסתבך, בתוך מבוכים קפקאיים של נפשו.

לאט־לאט התחילו גם בישיבה לשים לב שמשהו קרה לעילוי. הרב היה תופס אותו באמצע שיעורים כשהוא בוהה במבט נוגה דרך החלון החוצה. מדי פעם השתמט משיעורים בתואנה שהוא חש ברע ויצא לטייל בסימטות, מתבונן בכרוזים המכריזים כל אחד על „נבלה שנעשתה בישראל". אז גמלה בו ההח־

צביקה אחרי בריחתו הראשונה
„בתוך כדורגל שבו סיכות חדות..."

לטה לנסות את הצד השני. דרך תלאותיו, עד שהגיע לקיבוץ עין־שמר, תוארה כבר באריכות יתירה במהומה התיקשורתית שקמה לפני שנה.

„החודשיים בעין־שמר היו התקופה הנפלאה ביותר בחיי. אני לא חושב שאי־פעם אצליח להגיע לפיסגה כזאת של אושר. אני מתעורר בבוקר, ויוצא החוצה, ומריח את השקט והשלווה, ואיכשהו גם השמש הרבה יותר בהירה וחייכנית כאן."

רפי שפירא, האב המאמץ: „הוא היה המום. לא ידע מה לעשות עם עצמו. ראשית כל שלחתי אותו להתקלח, שכן היה מסריח כמו דג רקוב." צביקה צוחק ומזכיר שהדוסים, כהגדרתו, לא מתקלחים, אלא רק טובלים במיקווה פעם בשבוע. המיקווה, לפי צביקה, דומה למרק־שערות עם קשקשים, ושומר נפשו ירחק.

„משם לקחו את צביקה למיספרה וגזזו פיאותיו," ממשיך האב המאמץ. „לא זרקו אותן לפח, אלא שמו בצד, כדי שיוכל להדביק כשיסע הביתה לבקר. כל אחד מאיתנו, כשהוא נולד, מקבל מנות גדושות של תרבות ואמנות. אצלי זה היה דרך ספרים, אצלך דרך טלוויזיה, אבל כולנו קיבלנו את זה. אצל צביקה הכל קרה 16 שנים מאוחר יותר."

בהתרגשות רבה רפי מספר על הסרט הראשון שצביקה ראה בטלוויזיה. הנער מהישיבה החרדית ישב מרותק למסך המרצד מולו. בתחילת הסרט הוא הלך לבדוק מה יש מאחורי המקלט.

„כמו הקהל בסרטים הראשונים, שהתכופף כשראה רכבת שועטת לעברו, כך גם צביקה. לא ידע להפריד מציאות ודימיון."

חוויה טראומטית. בצירוף־מיקרים נדיר הקרינה הטלוויזיה הישראלית באותו ערב את הנבחר של חיים פרטוק. סיפור מרגש על חברות בין נער חילוני לנער דתי. צביקה לא האמין.

הנער, שגדל להאמין שלחילונים (ובעיקר לשמוצניקים המאכלסים את עין־שמר) יש קרניים, רואה סיפור על חברות בלתי־אפשרית מצידו.

„למחרת בבוקר הוא לא הגיע לעבודה ברפת. נכנסתי אליו לחדר ומצאתי אותו המום ונרעש. הוא דרש ממני לעזור לו למצוא את כתובתם של השחקנים בהוליווד, כי הוא פשוט מוכרח לכתוב להם.

„הוא לא קיבל את ההסבר שמדובר בסרט, ומחר יכולים אותם השחקנים לשחק נוכלים ורוצחים." צביקה סיפר שאחד השחקנים דמה לחבר היחידי שלו מהישיבה.

הוא לא רצה שהחלום הזה יגמר אי־פעם, אבל הגורל צפה לו עתיד אחר.

„ליל־הבדולח הפרטי"

באישון לילה הגיעו לקיבוץ בלשי־המישטרה, בסיוע כוח גדול. רפי שפירא נעצר באשמת חטיפה, וצביקה הובל לתחנת־המישטרה.

אירגון יד־לאחים הכין שם, בתחנה, סצנה של ממש. ביודעם את רגישותו של הבן מינקוביץ להוריו, החליטו באירגון ליצור דראמה והביאו את ההורים לתחנת־המישטרה.

צביקה התבקש להיכנס לחדר מסויים, שם הוא פגש לתדהמתו את הוריו. בראיונות של אז הוא כינה את הלילה ההוא בשם „ליל־הבדולח הפרטי שלי," ולא הסכים להוסיף דבר. גם היום, כשהסכים להיחשף, קשה לו להיזכר במבט של אמא.

„ישבנו ובכינו. שעה שלמה בכינו. להורים לא היה חשוב ,מה השכנים יגידו'. אפילו היינו על אי בודד הם היו מגיבים כך. המחזה היה כמו הורים המסתכלים בגופת בנם. אמא לא פסקה מלשאול ,למה?' ואיך אענה לה? איך עונים לאמא שלך שיושבת בוכה ונסערת מולך? אבא היה קצת יותר פרקטי, וכאילו התעורר מאיזה חלום. ניסה להציע פיתרונות."

מאותו הלילה ובמשך השנתיים הבאות עבר צביקה מרב לרב. נתון בידי אנשי יד־לאחים, ומצוי בהשגחה צמודה וקפדנית שלהם. המון כסף ומאמצים הושקעו בו. פחדו מהנזק שיגרום הפירסום. השנים האלה קשות הרבה יותר מכל מה שעבר עליו, ואולי בכך גדולתו, שידע להתמודד.

הוא ביקר אצל כולם, החל מהמחזירים בתשובה וכלה ברב שך עצמו. „לא היה לנו על מה לדבר. הוא לא הבין אותי, ואני לא הבנתי אותו. ניסה לשכנע אותי להתחיל בישיבה." אולם כל המאמצים עלו בתוהו.

הצוות שהקימו בשבילו, בראשות איש בשם מאיר גרב, ישב איתו והתפלסף עד השעות הקטנות. וצביקה עמד בלחץ הנפשי כשהוא מפעיל את המוח בתפוקת־שיא.

עד שיום אחד הוא פוגש את פיש.

פיש היה במשך 35 שנים פועל־בניין בסולל בונה. יום אחד הוא גילה את עצמו, והגיע למסקנה שיש לו כוחות נסתרים, חזר בתשובה והחל עוסק בעזרה לאחרים. פיש היה התחנה האחרונה של צביקה. לאט־לאט ובעזרת אותות ומופתים הוא מנסה להחזיר את צביקה לדרך הישר.

„פעם דיברנו על כסף. פיש אמר שבעולם־האמת אין שום צורך בממון. בדיוק באותו הרגע הופיעה אשה זקנה, שכלל לא שמתי לב אליה כשנכנסה לחדר. היא היתה לבושה בתכריכי־מתים. היא הניחה סכום־כסף על שולחנו ונעלמה כלעומת שבאה.

„יש לפיש השפעה מאגית על אנשים. פעם הוא איים על מישהו שאם הוא לא מביא מיד ארגז־משקאות, בתו לא תרפא ממחלתה. הוא פישט בשבילי את הקבלה ובכריזמה בלתי־רגילה הראה לי שרפי שפירא הוא בעצם השטן. לא שליח או מלאך, אלא השטן בכבודו ובעצמו."

צביקה ראה בניסים הוכחה לקיומו של האל. פיש גם נתן לו תרגילים לבית. כל מיני תנוחות מוזרות שיגרשו ממנו את הרוח הרעה. שוב כבשה אותו האמונה.

ערב אחד הוא הגיע לשיחה היומית עם פיש. להפתעתו חיכו לו במקום 200 חרדים שהריעו לו. מאי־שם הופיע פיש, לבוש ביגדי־שרד. ההמון פינה לו דרך אל צביקה.

בקול עמוק ומאיים פירט פיש את תנאיו. הוא דרש מהנער, שעמד נרעש מולו, לעזוב את רפי ולחזור מייד לישיבה. אם יעשה כן יהפך אוטומאטית ליורש של פיש, אם לא, ימות תוך שנתיים ויעבור אקופונקטורה עם מסמרים בגיהינום.

ההמון התחיל שוב להריע. ריח מוזר נישא באוויר. התפרצות של רגשות ורוחניות, מעין אורגזמה מיסטית. צביקה הסכים לתנאים, לקול שאגת הקהל. הוא ניתק קשר עם רפי שפירא וחזר לחיק אמא יהדות.

הוא נשלח לארצות־הברית. ביד־לאחים אמרו לו שזה טיול. המטרה האמיתית היתה מציאת ישיבה בשבילו. רמי פלר, השלישי ברשימת המפורסמים שחזרו לשאלה, הצטרף אליו. „הוא הנבלה הגדולה מכולן, אז חיבבתי אותו.

„כולם צבועים. הם לא רצו את טובתי. המרכיב הדומיננטי במאמץ שלהם במיקרה שלי לא היה להחזיר אותי בתשובה מתוך אמונה, אלא מפחד שאני אפרסם כל מה שאני יודע על הדוסים. כך באמת עשיתי בסופו של דבר. כל הכתבות, ובעיקר הכתבה הזאת, הופצו ויופצו בבני־ברק. זאת יריקה בפרצופם."

צביקה חזר מארצות־הברית ושוב הגיע למסקנה שהוא עדיין תלוי בין־לבין. השפעתו של פיש הלכה ופגה, וצביקה השתכנע שמיסטיקה וכוחות עליונים הם עניין אוניברסלי. יכול לקום נוצרי שיעשה בדיוק את אותם הניסים והנפלאות.

שוב התחיל אותו התהליך של גזיזת הפיאות והורדת הכיפה למרפים התחתונים של המגרה. „הפעם לתמיד." כדי למנוע בעיות, הוא שמר על פרופיל נמוך. כשמלאו לו 18 הוא עזב את השחורים וחזר לעין־שמר. בדיוק כמו שהבטיח שנתיים קודם לכן.

„אני סולד היום מכל דוס שאני רואה. הם מעוררים בי בחילה. אני לא מסוגל להתקרב אליהם. ראשית, בגלל הריח ושנית, בגלל ההתנשאות. הם משוכנעים בצידקתם. לוויכוח הם באים מתוך הנחה שאין שום אפשרות שהטעות שלהם, וכל מה שנותר זה לשכנע אותך."

צילם: ציון צפריר ■

צביקה עם רפי בקיבוץ עין־שמר
„צביקה הוא כמו אי־טי שבא מכוכב אחר!"

צוות „העולם הזה" החזיר את צביקה לבני־ברק בבוקר של יום שישי, הצצה ראשונה לתוך נבכי העולם החרדי, באמצעות מי שנמלט משם

בחזרה לבני־ברק

בני־ברק. צביקה לא אוהב את הקטע הזה של הכתבה. נפגשנו ליד השער של קוקה קולה. משם הוא זרק אבנים. צביקה במדים עם עוזי תלוי בריפיון על יד שמאל. נכנסים למכונית של ציון הצלם וזזים. צביקה נותן כיוונים תוך הסבר כללי על מה שעינינו רואות. כל בן־אדם שני הוא מכיר כאן.

„עצור כאן," הוא אומר. הבית שלו. פעם שניה־שהוא כאן מאז שעזב. שכניו נקהלים בתדהמה. הרחוב עוצר לרגע את מהלכו ומביט בגיהינום הלובש לפניו צורה גשמית.

בחור־ישיבה צעיר מתקרב אלינו בהפגנתיות, ושואל בטון מזלזל: „מינקוביץ, יש לך אש?" צביקה מדליק לו סיגריה, ונדמה שקול שיפשוף הגפרור בגבישים הזעירים של עופרת פחמתית שעל הקופסה נשמע מהדהד ברחוב. שום קול אחר לא מצייץ. עוד שלושה צעירים מציצים מחדר־מדרגות קרוב.

אמא ושני ילדיה הקטנים הולכים ברחוב ומתקדמים לעברנו. האמא לא שמה לב, אך הילד עוצר ונשאר נטוע על מקומו. המום ממראה הנשק והמדים. כשהאמא שמה לב היא חוזרת בריצה ונוזפת בבנה. אוספת אותו אל חיקה, וגוררת אותו בכוח רב משם. רק שלא יבחין בטומאה.

המון ילדים קטנים. „אנחנו היינו תישעה. זה די סטנדרטי. לשכנים שלנו יש 16. הם מאוד מכובדים בשל כך."

נכנסים לתוך המכונית וממשיכים. לא רוצים למשוך עוד תשומת־לב. איש הולך ברחוב. כפוף קימעה. צביקה צועק „אבא" דרך חלון המכונית, אולם גלי־הקול נבלעים ברוח. האיש מרים ראשו ובוהה אל ענן־העשן שמשאירה המכונית אחריה. מהדק את ספר התלמוד לגופו ונבלע בתוך ההמון השחור.

מגיעים לישיבה התיכונית של צביקה. אף אחד לא בא לבקש אש, אבל לפי המבטים — גם של הרבי — רואים שמכירים אותו כאן. מהמירפסת של הישיבה ניתן לראות גשר ארוך ויפה המוביל מתוך בית אל תוך הישיבה. „זה מעבר מיוחד שהקימו כדי שלרב שך יהיה יותר קל לעבור ולתת שיעורים בתוך הישיבה שלו."

התגודדויות קטנות מתחילות לידינו. אז עוד לא הבנו למה. אנשים רצים לדבר עם הרב.

„עכשיו אתה רואה למה עזבתי. תיראה איך הם חיים. יום שלם עושים נד־נד ליד ספר ,קדוש'. איך אפשר לחיות במקום כזה, כבול כל־כך. בלי שום חופש או זכויות. זאת גם הסיבה שבגללה אני מסוגל להעריך חופש הרבה יותר מבן־אדם רגיל כמוך."

צביקה מציע לעלות לעזרת־נשים, כדי לצלם את היכל־הישיבה. חובשים כיפות ועולים. פיתאום, מאי־שם, מופיע המון שחור. כמה עשרות חרדים (אותם שהתגודדו קודם לכן) עוצרים אותנו. מלמעלה במיסדרון הפתוח צופים בנו עוד.

„יש לכם אישור מהמזכירות?" ציון לא מתבלבל, ומבקש לדעת איפה זה בכלל המזכירות. לחוצפה כזו הם לא ציפו. אחד מכריז בשחצנות שהמזכירות סגורה, ובכלל אין על מה לדבר.

סניף „יד לאחים" ריק, כנראה, ביום שישי. שני השומרים לא מכירים את מינקוביץ כחייל. יוצאים לרחוב הראשי של בני־ברק, רחוב רבי עקיבא, חמש שעות לפני סגירת החנויות עם כניסת השבת. אנשים ממהרים. הרחוב מוצף כולו בשחור ובוורוד של שמלות חרדיות.

„שב כאן שבוע ותוכל לצלם אלבומים שלמים של תמונות־צבע." וכאילו להוכיח את דבריו צדה את עיני תמונה מיוחדת, שכמותה לא ראיתי מעודי.

מעבר לכביש נראה חרדי זקן מאוד, עיניו טרוטות וידיו רועדות. ספר־התורה כאילו חלק אינטגראלי ממנו. בניגוד חריף לכך, כאילו לא קשור לסיפור הזה, היה האופנוע שעליו הוא רכב, וקסדה ישנה משנות ה־50. תמונה מוזרה. מצחיקה.

„הדוסים, בניגוד למה שנהוג לחשוב בעולם החילוני, אינם פרימיטיביים מבחינת העזרים הטכניים שלהם. אמנם אין להם בידה בבית, אבל הם בטח לא מכבסים בפיילה.

„אבל ככל שישתמשו יותר ויותר במדע, וקח לדוגמה את הדוס הזקן שעבר פה כרגע על וספה, הם יהיו פרימיטיביים יותר, שכן המדע לא משמש אותם לחיים נוחים יותר, אלא רק בכדי לשפר את החיים הרוחניים.

„אם יש מחשב, אז בואו נכניס פנימה את התנ"ך ונמצא כל מיני דברים מעניינים בגימטריה. אם יש אוטובוס, אז בואו נסיע את הבחורים שעה קודם לישיבה כדי שילמדו יותר."

הולכים לאט ברחוב. צביקה מצביע על אנשים ומקומות מילדותו. „כאן שיחקתי, וכאן היה החדר הראשון שלי."

צביקה ליד בית־המידרש המפואר ביותר בעולם
השווי: 19 מיליון דולר

לאיזור נטורי־קרתא הוא לא מוכן להתקרב בגלל הסיכון העצום שבדבר. „הנה תראה אותך, אם אתה, עם שיער כמעט עד לכתפיים, תגיע לשם, זה מספיק בשביל לפתוח לך את הראש. תגיד שאתה מהעולם הזה ויענו אותך עד מוות. קודם כל מכניסים מכות, אחר־כך בודקים מה המחיר האישי שצריך לשלם."

לפתע צביקה נרעד.

„שמרל!" הוא צועק.

בחור כבן 30 עוצר מלכת על המידרכה ממול. צביקה רץ אליו בהתרגשות. אנחנו מכוונים מצלמות. הרבה חיוכים ושימחה. בפעם הראשונה מישהו מתייחס אליו כאל בן־אדם.

אני מתקרב ומבקש רשות לצלם. הבחור ביישן ומסמיק מעצם הבקשה. צביקה משכנע אותו והוא מסכים. כשהצלם מכוון את המצלמה פולחת צעקה חדה את האוויר: „הי, אתה!" העוברים והשבים מסתלקים במהירות.

מעבר לכביש עומד אדם חסון בעל זקן מדובלל. באצבע אחת הוא מורה לשמרל לגשת אליו. הבחור עוזב אותנו ובפחד הולך אל „המפקד". מתנועות־הידיים ניתן להבין את רוח־השיחה.

שמרל חוזר אלינו, ומצטער על שאינו יכול להצטלם. ההוא נעלם. מדברים על איך בצבא ואיך בישיבה. אחרי 10 דקות הבריון מופיע שוב והפעם מולנו. „אם תעז לפרסם תמונה איזושהי או מישפט איזשהו שאמרו לך כאן, אני אתבע אותך בפלילים.

„אתה," פונה לשמרל, „לך מהר הביתה, ואל תצא משם בשעתיים הקרובות." ואלינו: „לכו מכאן כולכם, תצאו תוך חמש דקות מהעיר הזאת, אחרת יהיו לכם בעיות רציניות."

אני פותח את פי להשיב, אך סוגר אותו מהר בגלל צביטה שאני סופג מצביקה. אנחנו פותחים בהליכה מהירה לעבר המכונית. מאחור נכנס הבריון לאקסטזה וצועק: „תלך, מינקוביץ, תלך. נבלה! לבר גרמת מספיק נזק לעם ישראל."

במכונית מסביר לי צביקה שהאיש היה מאירגון הנקרא „מישמרת־הצניעות". מעין מישטרה צבאית מקומית של בני־ברק. הם מטפלים בכל הסוטים מדרך הישר. אם יראו מישהו מדבר עם אנשי המיזרחי, כיפות סרוגות, יפרקו אותו לגורמים.

ציון הצלם נוסע הבית, ואנחנו ממשיכים לבד ברחובות. קונים עיתון חרדי: יום השישי. הצוות של אותו העיתון כתב פעם על צביקה. אמרו שהיה קוקסינל. שהיה הומו. ששרף את התחנות בירושלים.

הגענו לישיבה היסודית שצביקה למד בה. אז זה היה רק בניין קטן, דו־קומתי. היום הפאר שורר בכל פינה. ביום שישי ריק. רק ברחוב אנחנו פוגשים מישהו מוכר, ומתוך השיחה נראה לי שהוא לא מתעניין במיוחד מה שלומו של צביקה, אלא לוטש עיניו לעבר העוזי.

„תגיד, מינקוביץ, זה רובה?" הוא שואל בחיוך. „ותגיד, מינקוביץ, הוא טעון?" צביקה מראה לו את המחסנית מחוץ לרובה אך ההוא, בראותו את הכדורים, חשב שהתשובה היא חיובית ושהנשק אכן טעון. צביקה צורח: „אני אהרוג אותך!" ומפנה את הקנה לעברו. הבחור נרתע חמישה מטר לאחור בפחד. צביקה כמעט נופל מרוב צחוק.

לפתע עוצרת מכונית־חיפושית לידינו. מישהו צועק: „שילוח, מצלמים אותך!" הבחור מביט לצדדים, רואה אותי ומחוויר. רץ במהירות ונעלם בסבך הסימטות. גבר יוצא מהחיפושית ומתחיל ללכת אחרי. גם אני הסתלקתי באחת הסימטות.

במשך חמש שעות היינו בבני־ברק. עולים לאוטובוס לירושלים. לידי איש חרדי.

נוסעים לבלות סוף־שבוע בציביליזציה.

ישימון אינטלקטואלי

עין־שמר. שבוע אחרי בני־ברק. יום שבת מאוחר בלילה. צביקה הלך לשרותים לפני שליווה אותי לאוטובוס האחרון הביתה.

אני קם לרגע, ומעיף מבט בחדר שהפך הבית שלנו ב־40 השעות האחרונות. פחיות־בירה בכל פינה. קליפות של שלושה־ארבעה קילו גרעינים מפוזרות על הרהיטים. כמה קליפות דבוקות למסך־הטלוויזיה. ראינו מערבון בלילה. ארבע מאפרות מלאות עם המון קופסות של נובלס לידן. סיגריות של קיבוצניקים.

עוצם לרגע את העיניים, ומנסה

(המשך בעמוד 38)

מול מודעה של „איסור חמור"
„מישטרה צבאית מקומית" של בני־ברק

במדינה

העם

50 אוגדות

האם מתגשם הסיוט. וחמישים אוגדות עיראקיות מנוסות יאיימו על ישראל?

יתכן שזהו רגע היסטורי: איראן מתקרבת לאפיסת־כוחות, ומוכנה לשלום.

מילחמת איראן־עיראק, אחת האכזריות בעידן המודרני, עברה כמה שלבים:

● **השלב הראשון** התחיל עם התקפת־הפתע העיראקית. סראם חוסיין, השליט העיראקי הכל־יכול, סבר שיש לו הזדמנות היסטורית, מאחר שהצבא האיראני קרס בעיקבות המהפכה האיסלאמית. כדי לכבוש בחזרה שטחים שעיראק נאלצה לוותר עליהם בימי השאה, פלש חוסיין לאיראן והשתלט על שטחים ניכרים.

● **בשלב השני** התאוששה איראן בצורה מפתיעה. הזעם הלאומי התגבר על חילוקי־הדיעות, הצבא התייצב לימין המישטר, הקצינים לחמו למען המולדת המותקפת. חיל־האוויר האיראני, שטייסיו הוצאו בסיטונות להורג על־ידי האיית־אללה (רוח־אללה) חומייני, התאושש גם הוא והחזיר מילחמת שערה. מה שאמורה היתה להיות מילחמה קצרה ותותכת הפכה מילחמת־התשה ארוכה, בדומה למילחמת־העולם הראשונה.

● **בשלב השלישי** התחיל עודף־המישקל האיראני לתת את אותותיו. הצבאות המשולהבים של האיית־אללה הדפו את העיראקים, פלשו לעיראק, איימו על בצרה, כבשו את הצי־האי פאו. היה נדמה כי עיראק עומדת בכל רגע להתמוטט.

● **בשלב הרביעי** התאוששה עיראק. הלהט הלאומי שלה איחד את העם, אף שהוא שיעי ברובו. העיר בצרה לא נפלה. הקו העיראקי הארוך החזיק מעמד. בהדרגה הצטייד הצבא העיראקי בנשק חדיש, שעבורו שילם בהכנסות מן הנפט שהצליחה לייצא באמצעות קווי־צינורות יבשתיים. במילחמת־ההתשה הנוראה גבר בהדרגה הכוח העיראקי.

● **בשלב החמישי** עברו העיראקים להתקפה נגדית, ותוך שימוש בגאזים רעילים גירשו את האיראנים מן האדמה העיראקית. תוך רדיפה אחריהם, נכנס הצבא העיראקי שוב לאיראן. תיקוות האיראנים להכריע את עיראק הופרכה.

הצבא העיראקי התעצם, התקרב לכוח של 50 אוגדות, הצטייד במיטב הנשק, והוא עכשיו אחד הצבאות הגדולים והיעילים בעולם.

סכנה ממיזרח? השבוע נראה כי איראן מוכנה, סוף־סוף, לסיום המילחמה. היא ויתרה על התנאי האחד שהציג חומייני במשך כל השנים: סילוקו של סראם חוסיין.

אם אכן תסתיים המילחמה בתיקו — שדינו כניצחון עיראקי — ייווצר מצב חדש במרחב. העולם הערבי ינשום לרווחה, וגאוותו תתחזק.

בעיני ישראלים רבים, זהו סיוט. 50 אוגדות עיראקיות למודות־מילחמה עלולות לפנות מערבה, להצטרף לכוחות ערביים אחרים ולעלות על ישראל.

נראה כי אין הרבה ממש בסיוט זה. עיראק עייפה אחרי מילחמה כה ארוכה, ובוודאי אינה נוטה כיום להרפתקות חדשות. במהלך המילחמה, כשהיתה זקוקה לעזרת מדינות כמו מצריים וירדן, מיתנה מאוד את יחסה לסיכסוך הישראלי־הערבי.

אך גם כך נוצר מאזן־כוחות אסטראטגי חדש במרחב, שאי־אפשר יהיה להתעלם ממנו. בכל מילחמה עתידית בין ישראל ושכנותיה יהיו התנאים קשים הרבה יותר מבחינת ישראל.

גם קודם לכן היו סיבות טובות להגיע במהרה לשלום ישראלי־ערבי. סיבות אלה התחזקו עתה פי כמה.

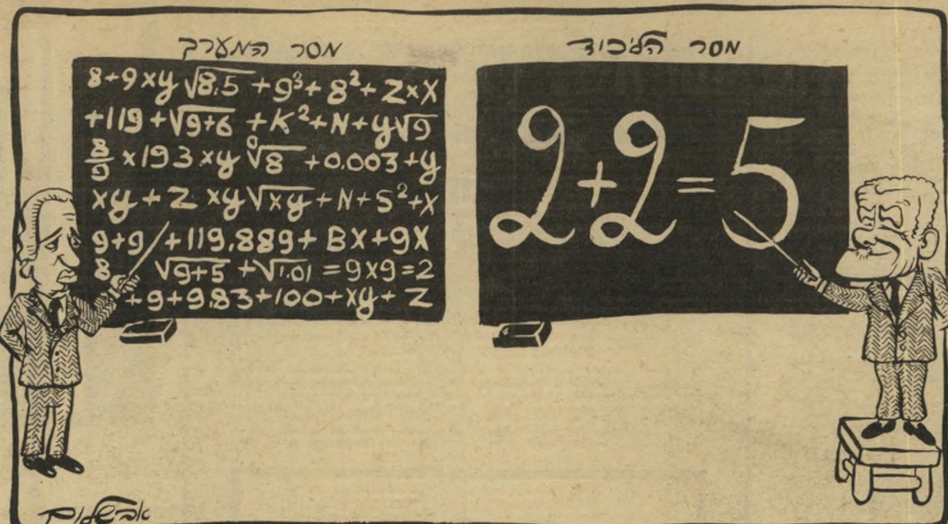

ההתקוממות

יום אחד

פעם כל ידיעה היתה מזעזעת. כיום זוהי כרוניקה יומית שיגרתית.

אדם יכול להתרגל לכל דבר. האדם הישראלי על אחת כמה וכמה. כושר־ההסתגלות וכושר־האילתור הישראליים כבר הפכו לסימני־היכר לאומיים.

בכל זאת נראה כי ההסתגלות הישראלית למצב ההתקוממות בשטחים הכבושים מתקרבת לקהות־חושים. דברים, שהיו פעם גורמים לזעזוע לאומי, זוכים עתה בקושי בכמה מילים בתחתית העמוד בעיתון.

ביום הרביעי שעבר, היום ה־219 של האינתיפאדה, בגליון אחד של עיתון (הארץ, 13 ביולי), הופיעו הידיעות הבאות:

● חיילים של יחידת־מילואים ברצועת־עזה נהגו להכות ערבים ולשבור את ידיהם, ולאחר מכן לזרוק אותם על שיחי־צבר. קצין אחד הלך אחריהם ושיחרר אותם מן הקוצים.

● יחידה מסויימת קיבלה ידיעה כי ארבעה רעולי־פנים מתנכלים לציוד בתחנת־דלק. הם הגיעו למקום, לא מצאו את הארבעה. תפסו ארבעה אחרים, היכו אותם בכל חלקי גופם, הביאו אותם לבניין המימשל הצבאי, השליכו אותם על הריצפה. חייל אחר דרך על ידיהם של הפצועים המוטלים על הארץ.

● בבית־המישפט המחוזי בירושלים, בעיר המיזרחית, ניסתה מישפחה ערבית לשחרר בכוח עציר בן 25 שהואשם בהשתתפות בהפגנה („התפרעות"). אחד מבני־המישפחה הצליח להתיז בפני שוטר גאז מדמיע שהיה בידי השוטר. ארבעה ערבים נעצרו.

● כמה ערבים נפצעו ממכות, מגאז מדמיע ומכדורי־גומי בעת פיזור הפגנה בשכם. הפגנות אחרות פוזרו בכוח בטול־כרם ובקלקיליה, ברמאללה ובאל־בירה.

● בבית־צחור הוטל עוצר כדי לאפשר לחוליות־גבייה מזויינות לגבות מיסים בכוח. התושבים החזירו בהמוניהם את תעודת־הזהות שלהם למימשל. אנשים שנחשדו כחברי „הוועדה העממית" במקום נעצרו.

● נמשך העוצר הלילי בקלקיליה, והעוצר המלא במחנה־הפליטים אעידה ליד בית־לחם וג'ילזון ליד ראמללה.

● ברצועת־עזה נמשך מיבצע המוני של טירטור התושבים על־ידי „החלפת תעודת־הזהות". כלומר: החרמת התעודות, שבלעדיהן, אין ערבי יכול גם לחצות את הרחוב בלי סכנה, כדי להכריח מאות אלפים לעמוד במשך ימים שלמים בתורים שונים, עד להשגת תעודה חדשה.

● ח"כ דדי צוקר פנה לשר־הביטחון בבקשה לקבלת מידע על שישה עצירים ערביים שנעלמו, ואיש לא ידע היכן הם. (לאחר מכן אותרו חמישה מהם במחנות־מעצר שונים).

● הפגנה של נשים ישראליות טענה על יחס בלתי־אנושי לאסירות ה„ביטחוניות" הערביות בכלא נווה־תירצה.

באותו גליון של העיתון דווח כי לדיברי הנשיא רונלד רגן „יש לממש את הזכויות הפוליטיות הלגיטימיות של הפלסטינים." זהו נוסח חדש. בעבר דיברו האמריקאים רק על „הזכויות הלגיטימיות של הפלסטינים", כנוסח הסכם קמפ־דיוויד.

ואילו שימעון פרס אמר כי הוא מציע להעביר את רצועת־עזה המפורזת למינהל של המלך חוסיין. הוא גם נאות לקבוע כי „אין להתעלם מן הבעייה הפלסטינית". לא היה ברור מה הקשר בין שתי הקביעות.

מיפלגות

הניצחון של של"י

בכנסת הבאה יהיו לפחות פי שניים יותר אנשי של"י מאשר כשזו התייצבה בעצמה לבחירות.

רשימת של"י קמה ב־1977, ערב הבחירות של המהפך. היא זכתה בשני מקומות בכנסת התשיעית.*

בבחירות הבאות, ב־1981, נכשלה הרשימה ולא עברה את אחוז־החסימה. בראש הרשימה עמד רן כהן. בעיקבות הכישלון, התפרקה התנועה.

בכנסת הבאה יהיו לפחות ארבעה, ואולי חמישה, אנשים שהופיעו ב־1977 ברשימת־של"י:

● **אריה („לובה") אליאב,** שעמד בראש הרשימה ב־1977, יופיע במקום בולט ברשימת המערך.

● **יאיר צבן** יופיע בראש רשימת מפ"ם.

● **רן כהן** יופיע במקום השלישי ברשימת ר"ץ. במקום השישי ברשימה — שיהיה אולי ריאלי — יופיע נג'יב אבו־רקיה, גם הוא איש של"י, מנאמניו של רן כהן.

● במקום השני ברשימה המתקדמת לשלום יופיע, כנראה, שוב **מתי פלד.**

נראה כי קרה לשל"י מה שקרה לרפ"י: אחרי התפרקות הרשימה, היא זוכה בהישגים גדולים יותר מאשר בשעה שהתייצבה בבחירות כגוף עצמאי.

* *לובה אליאב ומאיר פעיל, שהתחלפו באורי אבנרי, סעדיה מרציאנו ווליד צארק.*

התנצלות לפני הרב גורן

לפני ארבע שנים פירסמנו כתבה שכותרתה היתה „גורן והטרוריסטים". אמרנו שם כי אנשי המחתרת היהודית, שזממו לפוצץ את מיסגד אל־אקצה שעל הר־הבית, נעזרו ברב ידוע ומפורסם. מכתבה זו השתמע כאילו הרב גורן הוא הרב שהדריך את אנשי־המחתרת ועזר להם.

הרב גורן הגיש תביעה מישפטית נגד העולם הזה ונגד עורכו, אורי אבנרי. תביעה זו המתינה לתורה כארבע שנים, ומשהגיעה לדיון ראשוני בבית־המישפט הסכימו העולם הזה ואורי אבנרי להתנצל לפני הרב גורן ולפרסם את ההתנצלות בצורה נאותה בגיליון העולם הזה.

אנו מתנצלים לפני הרב שלמה גורן על האמור בכתבה והמשתמע ממנה, שלא היה להם יסוד והצדקה. אנו מצטערים אם נגרמה לרב גורן אי־נעימות בשל הכתבה. לא היתה כל הצדקה לקשור את שמו של הרב גורן בקשר כלשהו למחתרת היהודית, שביקשה לפגוע בקודשי האיסלאם שבהר־הבית, וודאי שלא התכוונו אפילו לרמוז כאילו הרב גורן מסכים למעשים שאנשי־המחתרת ביקשו לעשות או תומך בהם.

הנתבעים, כאות של רצון טוב מצידם, ובהמלצת בית־המישפט, ישלמו לידיו של עורך־הדין פריבס, בא־כוח התובע, סכום־כסף. לדעת העולם הזה, מן הראוי שסכום זה ייתרם בחלקו למוסדות צדקה או חינוך, אולם סוכם כי עורך־הדין פריבס יהיה רשאי לתרום את הסכום הנ"ל או חלקו למוסד צדקה או חינוך או למסור את הסכום לרב גורן, והכל לפי שיקול־דעתו הבילעדי של עורך־הדין פריבס.

משקיף

גביזון תוקפת את ברק

התקפה בלתי־רגילה בחריפותה על השופט אהרון ברק התפרסמה ב„הלישכה״, ביטאון לישכת עורכי־הדין.

מדובר במאמר ארוך של הפרופ׳ רות גביזון, שתקפה את ברק על שהחליט לעצור את כתבי דרך הניצוץ עד תום ההליכים.

היא מעלה טענות מישפטיות רבות־מישקל, וטענות חברתיות פוליטיות מעניינות.

הסכם־עודפים בין מימד למפד״ל

אם אכן יעמוד יהודה עמיטל בראש רשימת מימד, הרשימה הדתית המתחרה במפד״ל, יש סיכוי סביר שמימד תצליח לעבור את אחוז־החסימה, ותצליח לגייס לפחות מנדט אחד.

בימים אלה מתנהלים מגעים בין גורמים בשתי המיפלגות על חתימת הסכם־עודפים, שיאפשר למפד״ל לקבל את עודפי הקולות של מימד, ולהיפך.

שרותי־חינם לאישיות בכירה

אישיות בכירה במוסד ממשלתי קיבלה באחרונה שרותי־חינם מחברת־פירסום פרטית, תמורת הפניית תקציבי־פירסום למישרד.

פורר מעדיף את השוק הפרטי

שלושה חודשים לפני מועד הבחירות, ועדיין אין מועמד מוסכם לראשות עיריית רחובות מטעם הליכוד.

מועמד הליברלים איתן רוזנמן, מי שהיה מנהיג השביתה באל־על לפני כמה שנים, נהנה אומנם מתמיכת יצחק מודעי, אך לא קיבל עדיין את הסכמת הליכוד.

חוגים ברחובות הציעו את המועמדות ליהושע („שוקי״) פורר, מי שהיה מנכ״ל מישרד התעשיה־והמיסחר.

פורר עדיין מהסס. הוא אומנם זוכה באהדה, אך מעדיף, כנראה, את האפשרויות הטמונות בשוק הפרטי.

פרסבורג במקום ריבלין

בעיקבות בחירתו של רובי ריבלין לרשימת הליכוד לכנסת, אין היום עוררין על מועמדותו של שמואל פרסבורג לראשות עיריית ירושלים מטעם הליכוד.

בקרב המיפלגות הדתיות מסתמנת מגמה לא להעמיד מועמד מטעמם לראשות העירייה, אלא לתמוך בפרסבורג כדי למנוע מטדי קולק רוב בבחירות לעירייה. פרסבורג יעמוד, אם כך, בראש חזית של הליכוד והמיפלגות הדתיות.

שפירא לוקח פסק־זמן

האמת מאחורי הכרזתו של חבר־הכנסת אברהם שפירא, כי אינו מתכוון לרוץ לבחירות הקרובות במיסגרת אגודת־ישראל, אינה קשורה בכל הנראה ברבי מגור, אלא במצב עסקיו של שפירא.

שפירא מתכוון לנצל את פסק־הזמן לעסקיו. וככל הנראה יחזור להוביל את רשימת האגודה בבחירות הבאות, בעוד ארבע שנים.

אתאיסט חובר לרבנים

אריה צוקר, חבר מועצת עיריית תל־אביב ממפ״ם הוא, לטענתו, אתאיסט מושלם, שמחלק את חייו עם השכנה מלמעלה. הוא גם טוען ש„כף־רגלו לא תדרוך במקום שנחשד בקונספירציות דתיות.״

יחד עם זאת מתכוון צוקר לחבור לכמה רבנים, כדי לשנות את תנאי המיכרז למינוי רב העיר תל־אביב, אשר לדעתם תפור על הרב לאו.

233

נכון ליום השני, ה־18 ביולי, היום ה־224 של האינתיפאדה, מסר דובר־צה״ל על 170 הרוגים פלסטיניים. מיספר זה אינו כולל את ההרוגים מירי מתנחלים ומסיבות אחרות.

לפי ספירת „העולם הזה״ עומד מיספר ההרוגים הפלסטיניים מתחילת האינתיפאדה על 233 הרוגים.

לעומת זאת, מוסרים מקורות פלסטיניים על 304 הרוגים לפי הפירוט הבא:

- 202 הרוגים מירי חיילי צה״ל ומתנחלים.
- 58 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז.
- 21 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.
- 23 הרוגים מסיבות אחרות.

רשימות דתיות מתחרות על מימון

עוד רשימה דתית נוספה על אגודת־ישראל וש״ס, המתחרות על כיסו של הציבור החרדי האמריקאי.

מדובר ברשימה ליטאית חדשה שעדיין אין לה שם.

הדבר מציב בעייה ליהדות החרדית בארצות־הברית, שעד היום העבירה את תרומותיה לאגודת־ישראל.

נראה כי צפוייה ירידה במיספר התרומות שיקבלו ש״ס והאגודה.

פרקליטות־המדינה להשתלמות

עם תחילת הפגרה בבתי־המישפט יצאו כל הפרקליטים בשרות המדינה לשלושה ימי־השתלמות בערד.

בבתי־המישפט נותרו רק כמה תורנים, שיעסקו במעצרים דחופים ותיקים שטרם הסתיימו.

דובר חדש לסוכנות

דויד אנג׳ל, דובר „קרן־קיימת־לישראל״, יהיה, כנראה, הדובר הבא של הסוכנות היהודית.

בסוכנות תוקם בקרוב יחידה לתיקשורת, ובראשה יעמוד אלן פייקס, שהיה בעבר עוזרו הקרוב של גרעון ויתקון, המשמש היום כמנכ״ל הסוכנות.

שוחררה בשל טעות

עצירה ערבייה בשם מריים אל־מוסא איסמעיל שוחררה ממעצרה לאחר שהתגלה כי המעצר לא היה חוקי.

מסתבר כי בצו־המעצר נרשם נווה־תירצה, אך בפועל ישבה באבו־כביר. מסיבה זאת קוצר גם מעצרה של נאהידה נזאל, והיא תשוחרר תוך זמן קצר.

עיתונאים נגד הבורסה

העיתונאים המסקרים את הפעילות בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב מנהלים בימים אלה מאבק נגד הצעת הנהלת הבורסה להגביל מסירת חומר מישיבות דירקטוריון־הבורסה לעיתונאים.

הצעת ההנהלה היתה כי במיסגרת התיקון לחוק ניירות־ערך ייקבע כי מסירת חומר מתוך ישיבת הדירקטוריון תהיה עבירה פלילית.

העיתונאים מאיימים לנקוט באמצעים חריפים נגד כוונה זו, ואומרים, כי אם תתקבל תוכל למעשה הנהלת הבורסה לפעול ללא ביקורת ציבורית, הנעשית היום באמצעות אמצעי־התיקשורת.

נודע שכמה ח״כים כבר הביעו התנגדות נמרצת להצעת הנהלת הבורסה.

איומים על עובדים

מסתבר כי במיסגרת המאבקים במיפעל „אליאנס״ לא נחסכו איומים ולחצים גם מבני מישפחותיהם של מי שבחרו לעבוד, תחת לשבות.

במיקרה אחד הגיעו פעילים של ועד־השביתה למקום עבודתה של אשת אחד העובדים, ואיימו עליה ועל בעלה.

השתלטות חרדית על צפת

למרות ניסיונות למנוע השתלטות חרדית על צפת, נראה שבקרוב תקבל העיר אופי חרדי יותר.

גורמים ברחוב החרדי מתכננים בקרוב ליצור קונסורציום של משקיעי־חוץ, שיקנה בתי־מלון בצפת, העומדים בימים אלה למכירה.

מנהלי בתי־הזיקוק לדין?

המישטרה ממליצה להעמיד לדין כמה ממנהלי בתי־הזיקוק על הפרה חמורה של תקנות זיהום־האוויר.

מסתבר כי בתי־הזיקוק מעדיפים להשתמש בדלק עשיר בגופרית, שהוא זול יותר, אך גורם לזיהום־אוויר, תחת להשתמש בדלק דל־גופרית שהוא יקר יותר, ובכך גורמים לעלייה בזיהום־האוויר.

לפני שבועיים ביקר נשיא המדינה, חיים הרצוג, בחיפה, ונפגש עם אם לילד בן 8, שכבר עבר 14 אישפוזים בבתי־חולים עקב אסטמה. האם ידעה לספר שהתקפות־האסטמה קרו בשעות שבהן עלה זיהום־האוויר לדרגה גבוהה.

אייבי נתן פורש

שמועות מספרות כי אייבי נתן מתכוון לפרוש בימים הקרובים מניהול „קליפורניה״ בגן־העיר.

יתכן שהסיבות לפרישתו נעוצות בעובדה שלמרות הצלחתה לא מצליחה המיסעדה החדשה למשוך את הידועים והמפורסמים שבילו בקליפורניה בשנות ה־60.

זהב וכאבי־ראש

גוש־זהב שקיבל שר־הקליטה יעקב צור בביקור במיפעל עתיר־ידע גורם לצור כאבי־ראש.

את הזהב קיבל צור במיסגרת ביקור במיפעל העוסק בין היתר בניצול זהב מפסולת תעשייתית.

צור יצטרך לדאוג לאמצעי־בטיחות מתאימים כדי לשמור על הזהב שקיבל.

שיגעון אמריקאי

שיגעון אמריקאי חדש כובש באחרונה את השוק הישראלי. מדובר בויטאמינים טיבעיים לשיפור הזיכרון המיועדים לשימוש לכל שכבות האוכלוסייה החל מתלמידי בית־ספר, וכלה בצוותי־אוויר.

כבר היום מגלגל הענף סכומים של 300 אלף דולר בחודש, המגיעים בחישוב שנתי ל־3.6 מיליון דולר בשנה.

רחפת לגוש־קטיף

מלון בגוש־קטיף, הסובל מתפוסה נמוכה, התעניין באחרונה ברכישת רחפת, שתעביר למלון תיירים ונופשים בדרך הים, ובכך תחסוך את הנסיעה דרך רצועת־עזה.

פרנסי המלון בדקו אפשרויות רכישה, אבל, בסופו של דבר, לא יצאה התוכנית לפועל מחוסר תקציב.

מבט אל תוך התהום

לך לראות את הסרט עולם נפרד.
אתה חייב זאת לעצמך.
לא תסלח לעצמך אם תחמיץ אותו.

זהו סרט פשוט על אם ובת. האם מזניחה את ילדיה, כדי להתמסר למטרה אחרת. הבת המתבגרת מרגישה זנוחה, מתמררת, זועמת. מה גם שהאב נעדר גם הוא.

עלילה פשוטה, כמעט בנאלית, אלמלא כל זה היה קורה על רקע אחד המישטרים המיפלצתיים ביותר בעולם, המישטר הנאצי בדרום־אפריקה; ועל רקע האינתיפאדה השחורה.

אביה של מולי הוא פעיל לבן, הפועל במחתרת למען הקונגרס האפריקאי, תנועת־השיחרור השחורה. הוא נאלץ לברוח, ומנהל את המחתרת מאי־שם. אשתו, דיאנה (ברברה הרשי, נהדרת), נשארת עם הילדים וממשיכה לפעול. היא נשלחת למעצר מינהלי של 90 יום. מכיוון שהיא אשה ולבנה („בארץ שלנו יש כבוד לנשים!" מכריז איש־השב"כ האפריקאנר) אין מענים אותה. אך מתעללים בה עד שהיא מגיעה אל סף ההתאבדות.

הילדה מולי ושתי אחיותיה הקטנות נשארות לבד. היא מאבדת את חברותיה, מפסיקה את שיעורי־הריקוד. העוזרת השחורה לוקחת אותה למחנה־הפליטים („עיירת השחורים") שבה גרה מישפחתה. הילדה מכירה את אנשי המחתרת, את המתקוממים, את הסובלים והמושפלים. אבל אין היא מקשרת את הדברים: ההורים שאינם, השוטרים המאוסים, השחורים הזועמים. אין היא מבינה מדוע זנחו אותה. היא שקועה בעוול שנגרם לה.

אין מראים על הבד סצנות של אכזריות. אך כל האווירה היא של מישטר בלתי־אנושי במהותו. מישטר המבוסס על ניצול מחפיר ודיכוי יומיומי כללי. מישטר שכל כולו, על כל זרועותיו, מבוסס על עוול, על שלילת האנושיות.

מולי בת ה־13 מתבגרת בהדרגה. כמעט ואי־אפשר להאמין שזוהי שחקנית (ג'ודי מיי), ועל אחת כמה וכמה שזוהי שחקנית המופיעה בפעם הראשונה על הבד. כל תנועה, כל הבעת־פנים הן כה אותנטיות, עד כי הדימיון מסרב להאמין שכל זה לא קורה לה במציאות.

כל תמונה בסרט עולם נפרד („אפארטהייד" בשפת האפריקאנרים פירושו נפרדות) אומרת זעם והתקוממות. כאשר השחורים בכנסייה צועקים בקצב „אמנדלה!" (חרות), יש לקהל חשק להצטרף. וכאשר השוטרים הלבנים עולים על הכנסייה, בחימה שפוכה, גם הקהל נאחז בפאניקה.

מולי מגיעה לידי התבגרות על קיברו של פעיל שחור, אשר עונה למוות. ליד הקבר מרימים השחורים את האגרוף הימני. אמה של מולי, שברחה ממעצר־בית כדי להשתתף בהלווייה, מרימה את האגרוף. לרגע מהססת מולי, מביטה סביבה, מביטה באמה, ואז גם היא מרימה את האגרוף, בפעם הראשונה. האם והבת עומדות יחדיו, חבוקות, כשאגרופיהן מורמים, סוף־סוף מאוחדות.

כשנדלקו האורות באולם, היה הקהל המועט המום. פה ושם הצפינו היוצאים לאיטם ממחטות.

ידידה שראתה את הסרט בהקרנה מוקדמת, מספרת שלפניה ישב איש גברתן, שקם וקרא: „תעמולה אש"פית מלוכלכת!"

„אם אתה מכיר בסרט את עצמך," קראה אליו ידידתי, „סימן שזה סרט טוב!"

האיש פנה אליה בזעם. אבל הרגיעו אותו.

האיש צדק. הסרט הזה הוא מבט אל התהום. התהום הרובצת גם

מולי ואמה ב„עולם נפרד"

לרגלינו. הרבה מן הדברים הקורים בסרט קורים עכשיו גם בגדה וברצועה, והם יכולים לקרות מחר אצלנו בבית. אם לא נעצור את זה בעוד מועד.

מולי יכולה להיות גם נערה מסביון, בתה של פעילת יש גבול.

בתוך ההמון הצוהל

היה רגע בסרט, כשראיתי על הבד את עצמי.

מולי הקטנה עומדת באולם־הכינוסים של בית־הספר, בין מאות התלמידות האחרות. חוגגים את החג הלאומי של דרום־אפריקה הלבנה. שרים את ההימנון הלאומי. כולן שרות בהתלהבות, בהתמסרות. ובין כולן עומדת מולי בת ה־13, ופיה נעול. אביה הוא פליט, אמה יושבת בכלא. ההימנון הלאומי אינו עוד הימנונה.

ראיתי את עצמי, בן 9, תלמיד הכיתה הראשונה של הגימנסיה, עומד באולם־הכינוסים של הגימנסיה על שם הקיסרית אוגוסטה ויקטוריה בעיר האנובר. מסביב מאות התלמידים של בית־הספר, בני 10 עד 18. חוגגים חג לאומי כלשהו. שרים את שני ההימנונים הלאומיים — דויטשלאנד איבר אלס („גרמניה מעל לכל") ושיר הורסט וסל הנאצי. זה היה בחודשים הראשונים של המישטר החדש.

ראיתי את עצמי, היהודי היחידי בגימנסיה, הילד הצעיר מכולם, עומד בקרב ההמון השר, ופיו נעול. כולם מרימים את הזרוע הימנית בברכה הנאצית, ואני עומד כשזרועותיי צמודות לגופי.

שני שירים ארוכים, מאות קולות רועמים, המורים על הבימה, דגלים, והילד הבודד שהוא אני עומד דום ודומם. הוא אחוז התרגשות, עקשנות, וגם פחד. הוא לא יודע מה יקרה בחוץ.

לא קרה הרבה. כמה ילדים מהכיתה אמרו לי, ביציאה מן האולם: „אם תעשה את זה עוד פעם, נפרק לך את העצמות!" אבל כעבור כמה שבועות כבר הייתי בדרכי אל ארץ־ישראל.

אורי אבנרי
יומן אישי

ועוד: בסרט מופיעה המנהלת, הקוראת לילדה ואומרת לה, כמעט בשפת־סתרים: „אם יקרה לך משהו ותרצי לדבר, אני פה." אין היא יכולה אף לרמוז שהיא מתנגדת למישטר־האפארטהייד. פירוש הדבר פיטורין, מעצר. אבל איכשהו, בקול, בהבעת־עיניים, היא מצליחה להעביר לילדה את המסר. אני איתך, אומרות העיניים, אני עם האמא שלך.

המחנך שלי באותה כיתה ראשונה של אוגוסטה ויקטוריה היה כומר קאתולי. כאשר הרים בפעם הראשונה את זרועו בברכה הנאצית בהיכנסו לכיתה, על פי הוראה חדשה של מישרד־החינוך, אמר לי לבוא אליו אחרי השיעורים. כשהיינו לבדנו, אמר לי: „שום דבר לא השתנה מבחינתי. אם יהיו לך צרות כלשהן בגלל זה שאתה יהודי, בוא אלי מייד!"

אני זוכר אותו, את הכומר האדון הסה. יתכן שאני האדם היחידי בעולם הזוכר אותו. במילחמת־העולם נפלה פצצה על בניין הגימנסיה והרסה את הארכיון. כל השמות נמחקו. גם השם שלי, גם השם של האדון הסה.

לפני כמה שבועות ביקרתי בבניין בית־הספר, בפעם הראשונה מאז. תוכנית־טלוויזיה גרמנית החליטה לעשות סרט על נעוריי, והביאה אותי למקום. נכנסתי לבניין, ששוקם בינתיים, התקבלתי יפה על־ידי המנהל וסגנו, ביקרתי בכיתות. לא זכרתי אלא גרם־מדרגות, שנשאר מאז, ולו מעקה מיוחד, שעליו „התגלצ'תי" כשהייתי ילד.

נכנסתי לאולם־הכינוסים („אאולה", בלאטינית). הוא היה ריק. עמדתי שם במשך כמה דקות, ושמעתי בדממה המהדהדת את הקולות השרים של אז. (רוב חבריי־לכיתה בוודאי הפכו קצינים במילחמה ונהרגו.)

לפתע נכנסו לאולם כמה ילדים בלונדיים, צוחקים ומשתעשעים. דור אחר.

עכשיו נמצאים הנאצים בארץ אחרת.

מה הוא קופץ?

גם כשראיתי את הסרט לול עמדו לי דמעות בעיניים. דמעות של צחוק.

תמיד נהניתי מסרטיו של אורי זוהר, אך בשעתם לא נראו לי כל־כך טובים כפי שהם נראים לי עכשיו. לא זה בלבד שעמדו במיבחן הזמן, אלא שאף השתבחו עם הזמן.

מובן שיש בזה יסוד של נוסטלגיה. יש בזה גם יסוד של שייכות. מי שנהנה מן הקטעים האלה חש שהוא שייך לאומה הישראלית כפי שהיתה קיימת בשנות ה־50 וה־60, למדינת־ישראל שלפני הכיבוש, לפני שהשתנתה.

זה היה הומור מיוחד במינו, ישראלי אמיתי. לא קם כמותו מאז. יש קטעים שכבר הפכו קלאסיים, ואתה מתגלגל מצחוק למראם, אף שאתה יודע כל מילה בעל־פה.

גפן במובן של גפן, למשל. ו„מה הוא קופץ?"

והקטע העולה על כולם, מפני שהוא מתאר את כל תולדותיה של ישראל במכה אחת: זוגות העולים הבאים מן הים, כשכל זוג מקלל את הבא אחריו. (האחרונים, הגרוזים, עולים מן הים, סופגים את הקללות של קודמיהם, ובעודם הולכים הם מסתובבים, פונים אל הים ומתחילים לקלל את העולים הבאים, שעוד לא באו.)

מה זאת מולדת? מולדת היא גם המקום שבו אתה מבין את כל הדקויות והרמזים. מקום שבו ההומור הוא שלך. בשום מקום אחר אין ההומור מדבר אליך כך, מבטא אותך כך, משתמש כך בגונים העדינים ביותר של שפתך וחוויותיך.

זה לא ההומור היהודי, שקדם לו. ולא ההומור של הגששים, שבא אחריו. זהו ההומור של מדינת־ישראל שאחרי מילחמת־העצמאות ולפני מילחמת ששת־הימים.

אורי זוהר הוא (היה?) קומיקאי גדול. אינני אומר זאת כדי לשלם מס־שפתיים לחבר, כי מעולם לא הייתי חברו. הסתובבנו באותם החוגים, השתתפנו באותן ההפגנות, אכלנו ושתינו לא־אחת ביחד, אבל מעולם לא היה בינינו „קליק".

אחרי הצגת־הבכורה של חור בלבנה הלכנו ביחד לפורטו־ריקו ברחוב דיזנגוף, והוא שאל לדעתי. אמרתי שחסר בסרט הגיון מאחר. גם באבסורד יש הגיון. ואילו כאן אין.

זוהר (אז)

זה לא מצא חן בעיניו. כעבור כמה שנים, לקראת הבחירות של 1969, רצה לאחד בכוח את הרשימה שלנו (העולם הזה — כוח חדש) עם הרשימה הקומוניסטית של משה סנה. הוא אף הטריח את עצמו לישיבת המרכז שלנו, ונשא לפניו את דברו. זה לא עזר. המרכז דחה את ההצעה בהצבעה דמוקרטית, אחרי הרבה התלבטויות. הוא האשים אותי בכך. אולי זה נראה כיום קצת מצחיק שזוהר פעל במרץ כה רב כדי לקדם את ענייני המיפלגה הקומוניסטית, או שנמנה עם מארגני ההפגנה הגדולה, שערכנו ב־1965 נגד הפקעת אדמותיהם של ערבים בגליל.

כיום, בדיעבד, ברור שהיה מעל לכל הומוריסט אמיתי, מבריק ומקורי. אולי גם הוא גא בכך כיום, למרות הכל. שהרי נתן את הרשות להציג את הסרט מחדש, וגם גבה תמלוגים שמסר, כך אומרים, לישיבה שלו. הוא רק העמיד בכתב תנאי אחד: שההצגות יסתיימו לפני כניסת השבת, ולא יתחדשו לפני צאת השבת.

מה יש להגיד? ממזר נשאר ממזר.

בלגאן פרסי

ביקשתי את עזרתם של קוראי מדור זה לאיתור המוצא של המילה „בלגאן".

לשימחה שרון מיקנעם היתה תשובה. בלקסיקון הלועז־עברי של ראובן אלקלעי נאמר כי מקור המילה בפרסית, ופירושה: מהומה, ערבוביה, סוכה למכירת סחורה זולה או להצגות זולות, תיאטרון־שוק. גם שלמה צור מקיבוץ דן הזדרז והמציא תשובה זו.

לאחר־מכן טילפן אלי דוב ישראלי, ובפיו תשובה אחרת, שונה ולא־שונה.

אמנם, גם לפי גירסתו בלגאן הוא „הצגה באוהל של קירקס, ביתן ביריד, מהומה, אי־סדר." כך כתוב במילון הרוסי־עברי של אבן־שושן. אלא ששם זוהי מילה רוסית טהורה.

אם כן, האם שאלו הרוסים את המילה מן הפרסים, או להיפך? ואולי לקחו אלה גם אלה את המילה ממקור שלישי?

אני ממשיך להמתין לתשובות.

מדינה ושמה TUVALU

חמוטל סיפרה כי פגשה באמריקה בגבר שהציג את עצמו כקונסול של מדינת טובאלו באיי־פיג'י.

(מי זאת חמוטל? מה איתכם, חמוטל הבלונדית!)

אמרתי שאין מדינה כזאת. טובאלו? לא שמעתי עליה מעולם. ואם לא שמעתי, אין.

חמוטל (הבלונדית) הראתה לי כרטיס־ביקור. היה כתוב בו שחור על גבי לבן: קונסול של טובאלו.

חזרתי ואמרתי: אין. גם כל שאר היושבים ליד השולחן, כולם מלומדים ויודעי־דבר, אמרו: אין.

אבל אחר־כך נקף אותי מצפוני. בהגיעי הביתה עיינתי בכתובים. אז אני ממהר לתקן. יש.

טובאלו: 24.6 קילומטרים ריבועיים. 8000 תושבים. קבוצה של תישעה איים המפוזרים על פני 1.3 מיליון קמ"ר באוקיינוס השקט הדרומי. עיר הבירה: פונאפוטי, 900 תושבים. לשעבר איי גילברט ואליס. נפרדו מאיי אליס, וזכו בעצמאות ב־1978. מלוכה פרלמנטרית.

החכמתי.

למכור את הסבתא

זוהי שאלה מוסרית נושנה:

שני אנשים מוכרים את הסבתות שלהם. אבל אחד מהם בסוף אינו מוסר אותה. מי מהשניים פחות מוסרי?

השאלה מתעוררת עכשיו בין הליכוד וסיעת אומץ. אומץ מכרה את הסבתא שלה לליכוד. עכשיו הליכוד אינו מוכן לשלם כפי שהתחייב. מי מושחת יותר?

אומץ עשתה מעשה שלא ייעשה. אך הנעשה שוב ושוב בכל כנסת. היא מכרה את הצבעתה בכנסת הקיימת תמורת כסאות בכנסת הבאה. עיסקת־זנות פשוטה.

כל זונה יודעת שצריכים לגבות את האתנן לפני הגשת השירות. כי יש הבדל עצום בין נכונות הגבר לשלם לפני מעשה ובין נכונות הגבר לשלם אחרי־מעשה. כאלה הם הגברים.

ואילו אומץ קיוותה לגבות את האתנן כעבור שנה־שנתיים. איזו תמימות!

מאידך, מי שאינו משלם את האתנן לגברת אחת, יתקשה בבוא העת להשיג את שרותיה של גברת אחרת. הוא יישאר עם תאוותו בידו. גם זה לא נעים.

אויש, כמה שהפוליטיקה מסובכת!

אבנר שאקי נשאר רעב ★ דוגמן ללא מיכנסיים ★ מגדת־העתידות של גליה אלבין

■ כשפגש **עזר וייצמן** ה־שבוע את השגריר הבריטי החדש במסיבת החג הלאומי הצרפתי, הפליג בזיכרונות מעברו כטייס חיל־האוויר הבריטי. לאחר מכן נזכר כיצד פיקד על הטייסת ה־ישראלית שהפילה בינואר 1949, בשלהי מילחמת־העצמאות, חמי־שה ספיטפיירים של חיל־האוויר הבריטי, שנחשבו בטעות כמטו־סים מצריים. תחילה הופל מטוס אחד, וכאשר הזניקו הבריטים מבסיסיהם ליד תעלת־סואץ 12 מטוסים כדי לחפש את הראשון, הופלו ארבעה נוספים. כעבור שנים, כשביקר וייצמן בלונדון, נמסר לו כי מרשל־אוויר בריטי רוצה להיפגש עימו. על כוס בירה גילה לו הבריטי שהוא היה מפקדה של הטייסת הבריטית באותו יום.

■ וייצמן גם הזכיר ויכוח שהיה לו לפני שנים עם נספח־אוויר בריטי בארץ, שנהג להש־וות את ישראל למדינת־הצלב־נים. אמר לו וייצמן: „אבל לצל־בנים לא היה חיל־אוויר!" השיב אחד הנוכחים: „ולצלאח־אל־דין לא היו טילים."

■ וייצמן סיפר על דודו, **חיים וייצמן**, ואשתו **ורה**. כשנפטר חיים וייצמן, הנשיא הראשון של המדינה, אמרה ורה: „אני שמחה שחיים הספיק לראות כיצד הקים **דויד בן־גוריון** את המדינה, ואני שמחה שחיים לא יספיק לראות כיצד בן־גוריון יהרוס אותה."

■ דוד אחר, **משה וייצמן**, פרופסור בירושלים, היה ידוע כאדם שלא היתה לו סבלנות. כאשר באו מחותניו החדשים בפעם הראשונה לביתו בשבת כדי להכירו, אמר להם: „משה וייצמן איננו בבית," וסגר להם את הדלת לפני הפרצוף.

■ **יצחק רבין** הפליג גם הוא בזיכרונות. כשהיה מפקד־חטיבה במילחמת־העצמאות, הי־תה נטושה המערכה על קיבוץ גזר, ליד רמלה. רבין, איש־הפל־מ"ח, ביקש תיגבורת. נשלח אליו גדוד של גיבעתי. כשמפקד הג־דוד נכנס לחדר של רבין בקיבוץ נען, הוא הסתכל בצעיר שעמד לפניו ואמר: „אני לא צריך אותך. אני צריך את יצחק רבין!" נזכר רבין: „הייתי כמעט צריך לשלוף את תעודת־הזהות שלי, כדי להוכיח לו שזה אני."

■ אחד הנוכחים סיפר בשם מייסד חטיבת גיבעתי, **שימעון אבידן**, כי לפני כמה שנים היי־תה לו תקלה במכונית והוא עצר טרמפ. במכונית היו שני חיילים. כדרכו, שאל אבידן לאיזו חטיבה הם שייכים. כשאמרו לו שהם אנשי־גיבעתי, אמר: „גם אני היי־תי פעם בגיבעתי!" אז פנה אחד החיילים אל רעהו ושאל: „זה פרצוף בשביל גיבעתי?"

■ במסיבה הצרפתית הוגשו מזון ומשקאות בשפע. אבל מנ־היגה החדש של המפד"ל, **אבנר שאקי**, לא יכול היה לנגוע בד־בר: היין והשמפניה היו נסך, וה־אוכל כלל בעיקר נקניק צרפתי בלתי־כשר וגבינות, שהיו מונ־חים ביחד על אותם המגשים.

■ בצפיפות הרבה איבד **צחי הנגבי** את הבוס שלו, ראש־הממשלה **יצחק שמיר**. הוא היפש אותו נואשות בקרב הקהל, ולבסוף פנה אל צוות העולם הזה: „אולי ראיתם את ראש־ה־ממשלה?" הצוות היפנה אותו בכיוון הנכון, שם עמד שמיר כשהוא מוקף באנשים שהסתירו אותו.

■ איך זה קרה **שיצחק ש־מיר** ו**שימעון פרס** הסכימו ביניהם על מועמד לתפקיד שגריר־ישראל בקאהיר? פשוט מאוד: מצאו אדם ששמו מורכב משמו הפרטי של האחד ושם־המישפחה של השני: הפרופסור **שימעון שמיר**.

■ הקוסם הרחובותי **דודו סקטר** הופיע לפני שבועות אח־דים לפני אסירות בכלא נווה־תירצה. מאחורי התפאורה שלו הוא הניח בקבוק של ספירט מזוקק, המשמש אותו להדלקת לפידים בוערים, שאותם הוא הו־פך למקלות. דקות אחדות לפני תחילת המופע, הופתע הקוסם לגלות שהבקבוק נעלם. במופע הוא הבחין שכמה אסירות שרו־יות במצב־רוח מרומם, מצחקקות ומשתוללות, והוא הבין לאן נע־לם הספירט שלו. למחרת צילצ־לה אליו קצינת־החינוך של הכ־לא, **קורין טיבי**, ונזפה בו על שלא סיפר לה על היעלמות הס־פירט. היא סיפרה לו שהיא הוזע־קה מביתה ב־10 בערב, מכיוון שכמה אסירות חשו ברע והקיאו. הן נבדקו ונעשתה להן שטיפת־קיבה.

■ הפוסטר־מדיה הכי מדובר בשבועות האחרונים היה זה של **סמדר קילצ'ינסקי** הקירחת. אנשים נדהמו מן הקרחת וגם שברו לעצמם את הראש מה זה „להתחיל מהרש". ביום שישי ניתנה התשובה: הקרחת היתה גירוי (טיזר) לפירסום של תכשיר חדש לשיער. **בנצי רוטמן** מפירסום דנש, האחראי לפוסטר, בחר בסמדר, מכיוון שחשב שהיא תהיה יפה גם בלי שיער, בזכות תווי־פניה החזקים. סמדר הגיבה בחיוב על הרעיון, מה גם שלא היה צורך שהיא באמת תגלח את שערותיה. היא צולמה, ושיערה הורד בריטוש מיוחד. התגובות שהגיעו לרוטמן (300 פוסטרים הופצו בכל הארץ) היו: הרוב אמרו שזה מהמם, יוצר ויברציית. היו שאמרו שזה מגעיל, היו שאמרו שזה יפה.

■ **רות גילעדי**, אשתו של המנתח הפלאסטי **עמי גילעדי**, שהיא מתנדבת וחברת־הנהלה בעמותה לא, הנלחמת באלימות נגד נשים, נסעה לקנדה, לחתונת בנם של המיליונרים **רובי ופיי־גי צימרמן**. היא החליטה לנצל את ההזדמנות ולהיפגש עם רא־שי הקהילה, כדי לשכנעם לתרום לעמותה. אך אחרי שיחה ארוכה התברר לה שבמונטריאול יש 14 מיקלטים לנשים, והמצב כל־כך חמור שכעת נאספות תרומות להקמת שני מיקלטים כאלה לנשים יהודיות חרדיות.

■ מסיבת יום־הולדתו ה־70 של המוסיקאי **ליאונרד ברנ־שטיין**, שיגיע ארצה בעוד חוד־שיים עם התיזמורת הפילהר־מונית של וינה, נחשבת כאירוע המוסיקלי של העשור בישראל. האמנית **רחל גרא** התבקשה להכין עבורו שרביט־מנצחים עשוי כסף טהור, שיוגש לו כמת־נת יום־הולדת. המאסטרו, שהו־בא בסוד העניינים, כבר הודיע שאת השרביט הוא יעניק כתרו־מה לאגודת וארייטי ולקרן להז־דמנות שווה, הנותנות חסות לאי־רוע. בתמורה יקבלו 50 אחוזים מההכנסות, אחרי ניכוי ההוצ־אות. אשת־החברה פייגי צי־מרמן קיבצה בביתה בכפר־שמריהו 15 נשים שעסקו במשן

יצחק רבין היה אחד האורחים שבאו למסיבת החג הלאומי הצרפתי – חג כיבוש הבסטיליה – ושלא ויתרו על מיקטורנים ועניבות, למרות החום הרב. המסיבה התקיימה כרגיל בגן הגדול של בית השגריר ביפו, הצפיפות היתה רבה והחום מחניק. רבין אמנם הסיר את עניבתו בכניסה, אך לבש את מיקטורנו הכחול. כשניסתה אשתו, לאה, לשדלו להסירו, אמר: „נוח לי יותר ללבוש אותו מאשר להחזיקו ביד." גם מנכ"ל מישרד־החוץ, אברהם תמיר (בתמונה משמאל) והשגריר המיצרי, מוחמד בסיוני, נשארו לבושים כהלכה. הם היו שקועים בשיחה רצינית מאוד. כך גם מנכ"ל בל"ל ושימעון פרס (למטה), שדיברו ארוכות על ענייני המשק. העיתונאית מירה אברך, התאמצה מאוד להקשיב לדבריהם, וכשצלם־עיתונות ניגש לצלמם פנתה אליו אברך בזעם ואמרה: „תגמור כבר! אתה מפריע לי לשמוע!"

אלי דסה, העולם הזה

יולי נודלמן הרופא המתמרד נגד המימסד הרפואי, פתח חגיגית מרכז לייעוץ רפואי בתל־אביב. בח־גיגה ניגשה אליו בתו ונישקה אותו, כשהוא עומד מתחת לתמונת אביו, רוקח שמתמרד גם הוא במימסד, בברית־המועצות, ושדמה לו להפליא. ממול תלוי ציור־שמן ובו דון קישוט. הציור ניתן לא־ביו במתנה, מידי מעריץ שהביע בכך את דעתו על מילחמותיו.

כמה שעות בדיונים על השאלה כיצד למכור את הכרטיסים. באירוע הודיעה **אן־קלוד אדרי**, אשתו של חבר־הכנסת **רפי אדרי**, על הצטרפותה כמתנדבת פעילה באירגון ואר״טי. הודעתה התקבלה בשימחה, מכיוון שזו הפעם הראשונה שהיא מצטרפת באופן רישמי לאירגון כלשהו בארץ.

■ איש־העסקים **אנרי זימנד** שעלה באחרונה לכותרות בגלל פירוק השותפות בינו לבין האופנאית **ליזה בוקר**, עזב את וילת־הפאר שבה התגורר בשכירות בהרצליה־פיתוח. את הבית רכשה **הילדה**, בתו הנשואה של **שמואל פלאטו־שרון**. שווי הבית נאמד במיליון דולר.

■ נשיאת בני ברית בישראל, **פנינה בור**, פגשה בעיתונאית **שלי גולדמן** במסיבת־דיפלומטים רבת־משתתפים. הנשיאה פנתה אליה ואמרה לה: „מכיוון שכתבת בעיתון שלך, ג׳רוסלם פוסט, קטע לא־יפה על אירוע שעשיתי, אני לא מתכוננת להזמין אותך לאירוע הבא שאני עושה, בהשתתפותו של שגריר־ארצות הברית בישראל, **תומאס פיקרינג**.״

■ אשת העסקים והחברה, **ישראלה שטיר**, ילדה השבוע בת מנישואיה לטייס **אבי איינשטיין**. לישראלה שטיר יש גם בן גדול מנישואיה הקודמים ל**דובי שטיר**.

■ **יהודית גוטפריד**, מבעלי חברת־האופנה גוטקס, מבלה את מרבית שעות היום והלילה בבית־החולים בילינסון. בנה בן ה־15 נמצא לפני שבוע כשהוא שוכב ללא־הכרה בפרדס באיזור מגוריהם, כשלידו אופנוע־חורלות. משערים שהוא נחבל כשניסה לדהור בשבילי הפרדס.

■ במהלך התצוגה האחרונה של 40 שנות־אופנה בישראל, שערכה **שלוהה בן־גל**, עלה לבימה הדוגמן **מוטי רייף** בבגדי־האקי קצרים, בנוסח שנות ה־40, כשהוא אוחז באקורדיון בשתי ידיו. אחרי שצעד כמה מטרים על המסלול נפלו מיכנסיו, והוא נשאר עומד בתחתונים במשך דקה ארוכה, כשהקהל מסביב, שמנה 1200 איש, מתגלגל מצחוק.

■ מאפרת־הטלוויזיה **עדה לזרוביץ** עמלה קשות כדי לאפר את **טוביה צפיר**, לשם גילום הדמויות הפוליטיות הרבות בתוכנית סיבה למסיבה. אך רק דמות אחת עוררה צחוק גם אחרי סיום ההקלטה. היה זה צפיר, כשהוא מחופש כשר־לשעבר **יוסף בורג**. כי במקביל להקלטה עבדו אנשי בימה אחרים בהכנת אחד האולפנים להקלטת התוכנית חיים שכאלה עם יוסף בורג, ביום המחרת. צפיר נכנס לחדר והתיישב על אחד הכורסות, ואז הציע מישהו שתחת להביא את בורג, ישתמשו בצפיר ויחסכו את הטירחה מיוסף בורג.

■ בתוכנית־הרדיו האסטרולוגית לכל אדם כוכב, ששודרה מבית־הקפה הקומקום בתל־אביב, התארחה גלריה ססגונית של אנשים, בניגוד לתוכניות האחרונות. **גליה אלבין**, בת מזל סרטן, סיפרה שכמה שנים לפני פטירתו הטראגית של בעלה, **מיקי אלבין**, היא היתה אצל מגדת־עתידות, שאמרה לה שהיא רואה נתק סופי מבעלה בעוד מיספר שנים. בימי השיבעה יצרה עימה מגדת־העתידות קשר, ומאז הן חברות טובות. אלבין הדגישה שאין היא משתמשת בשרותי אסטרולוגים בנושאים כלכליים. השחקן **אייל גפן**, היפוכונדר ידוע, התבדח שבדירתו יש שלושה חדרים וחצי, וחצי החדר הנוסף משמש לאיחסון תרופות. המנחה **מנחם פרי** אמר על גפן שהוא חסר־מנוחה, ושהוא לא יכול לשבת במקום אחד יותר מחמש דקות, מחשש לטחורים. גם הזמר **דני ליטני** מוכר כאוהב מחלות, והוא אמר בהומור שבכל בוקר, כשהוא מתעורר, הוא מודה לאלוהים שהוא התעורר, ולראייה הוא הוציא מכיסו כדורי־אנטי־ביוטיקה כדי להמחיש לקהל את פחדיו ממחלות.

■ במיסעדת קפה דן בתל־אביב נערכה מסיבה פרטית ל**זלמן שליו**, המנכ״ל הפורש של חברת אלישרא העוסקת ביצור מערכות למטוסים. לפתע הופיעו במקום הכנר הנכה **יצחק פרלמן** ואביו, שביקשו לסעוד במקום. בעל המיסעדה, **אריק לב**, חש שלא בנוח והתנצל לפני המוסיקאי על כך שהוא לא יכול לארח אותו במיסעדתו בגלל המסיבה.

■ הירחון הצרפתי היוקרתי אופיסיאל של חודש יולי הקדיש כתבה בת ארבעה עמודים לאיש־העסקים **שמואל פלאטו־שרון**. בין השאר נכתב שם שלו לא היה נרדף שרון על־ידי שלטונות החוק בצרפת, היה מגיע רחוק בפעילותו הפוליטית. המראיין העניק לו תארים רבים בפתיח של הכתבה, וביניהם התואר „אליל־הנוער בישראל״.

■ **ברנרד וברברה דיאמנט**, מעשירי לוס־אנג׳לס, עוסקים בזכויות יהודים ברחבי העולם. באחרונה חזרו מסיור עבודה בברית־המועצות, ונמצאים בביקור בארץ. הם התלוצצו על ההבדלים בהתנהגות הנוסעים בטיסות בינלאומיות. כשטסים מנמל־התעופה של מוסקבה, הנוסעים מוחאים־כפיים עם ההמראה. לעומת זאת, כשטסים לישראל, הנוסעים מוחים כפיים ברגע הנחיתה.

■ חוש־ההומור של ברנרד מביך לפעמים את הסובבים אותו. באחת המסיבות התבקש לעמוד ליד אשתו, לצורך צילום. הוא פנה אל הצלם ואמר לו: „אני בכלל לא מכיר את האשה הזאת. היא סתם נטפלה אליי!״ כשהבחין בתגובת הצלם, שהיה המום, הסביר לו שזה סיגנון־ההומור האנגלי שלו.

■ מפיקת־הטלוויזיה־לשעבר **בלה דיאמנט** יצאה מחנייה ברחוב הירקון, בשעת לילה מאוחרת. לפתע הבחינו ידידיה, שהיו עימה במכונית, באופנוע הדוהר במהירות לעבר הרכב. היא בלמה את מכוניתה. כדי למנוע תאונה זינק האופנוען על האופנוע מעל לחלק הקידמי של מכוניתה, נחת בצידה השני והמשיך בדרכו, כאילו לא אירע דבר. דיאמנט וידידיה נזקקו למשקה כדי להירגע.

■ **דריה מצקין**, בתו של המליונר **שלום מצקין**, גזרה על עצמה דיאטה חריפה והירבתה בשתיית־מים. באחד הימים, כשחזרה מהים, החלה מרגישה ברע, והובהלה לבית־החולים. שם חלה הידרדרות במצבה הנפשי, והיא אושפזה לכמה ימים, כשהיא במצב מעורער. בבדיקות שערכו לה הרופאים הסתבר שבגלל הדיאטה החריפה, ובתוספת כמות־הנוזלים הגדולה שהיא שתתה, איבד גופה כמות גדולה של נתרן, הנחוץ לפעילות המוחית ויצר חיסרון, שגרם לשיבוש במחשבה, תופעה העלולה להיגרם לכל אחד. אחרי יומיים שבה לעצמה.

■ קשב־הרדיו של רשת אן־בי־סי בישראל, **דויד בן־בסט**, שהתפרסם כשהעביר את הסקופ על אסון צ׳רנוביל לארצות־הברית, נסע לחו״ל בעניייני־עבודה, לתקופה של שבועיים. אשתו **מירה**, הלומדת עיצוב־אופנה במכללת שנקר, ושלמדה עם השנים להפעיל את מערכות קשר־הרדיו שבביתם, החליטה להחליפו בתקופת היעדרו. להפתעת רבים, עשתה זאת בהצלחה.

■ **אנט פלאטו־שרון** ויתרה על קאריירה כזמרת, אך עדיין לא ויתרה על הזכות לשיר. באחרונה רכשה זכויות על שיר־ילדים שנכתב במיוחד עבורה על־ידי התמלילנית **שימרית אור**, והיא מתכוננת להוציא תקליט־שדרים בעיבודו של **ננסי ברנדס**. בנה **יואב**, בן ה־10, ילווה אותה בשירה.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רון ■

אלי דסה, העולם הזה

שלומית בולוק היא אשתו של ישראל בולוק, המיליונר השווייצי הבונה זה שנים את „הבית המשוגע״ ברחוב הירקון בתל־אביב. שלומית נולדה באותו המקום. היא עוסקת בין השאר בציור על בדים, והשבוע התהלכה בתל־אביב כשהיא עטופה בצעיף־משי ענקי, מכוסה בציורים מעשה־ידיה, של גברים ונשים עירומים, בתנוחות פרובוקטיביות. שלומית עוסקת גם בגידול ירקות ובעלי־חיים וכל שאר המאכלים שבעלה והיא צורכים בז׳נווה, מקום מגוריהם הנוכחי.

אלי דסה, העולם הזה

יאיר לין (במרכז) הפסל, וחברו המוסיקאי אלי מגן (משמאל), פתחו פאב בכרם־התימנים בתל־אביב. בין החוגגים הרבים שהגיעו לאירוע היה יואב לוי, בן־דודו בן ה־40 של הפסל. בדרכו הביתה הוא המתין להחלפת האורות ברמזור. מכונית אמריקאית שלא עצרה ברמזור דרסה אותו למוות. מימין בתמונה: לאה שוהם, סטודנטית באוניברסיטת בר־אילן, שביקרה באותו ערב בראשונה בחייה בפאב.

אלי דסה, העולם הזה

מרווין קלימן הנציג האמריקאי של התעשיה האווירית בוושינגטון, הגיע ארצה בראשונה לפני כמה שנים, וחיפש במדריך־הטלפונים קרובי־מישפחה הנושאים את השם קלימוביצקי, שהוא שם מישפחתו לפני הקיצור. הוא גילה את בת־דודתו, יונה קלימוביצקי (לצידו), יושבת־ראש אירגון „ואר״טי״ בישראל, מי שהיתה מזכירתו של מנחם בגין לפני פרישתו.

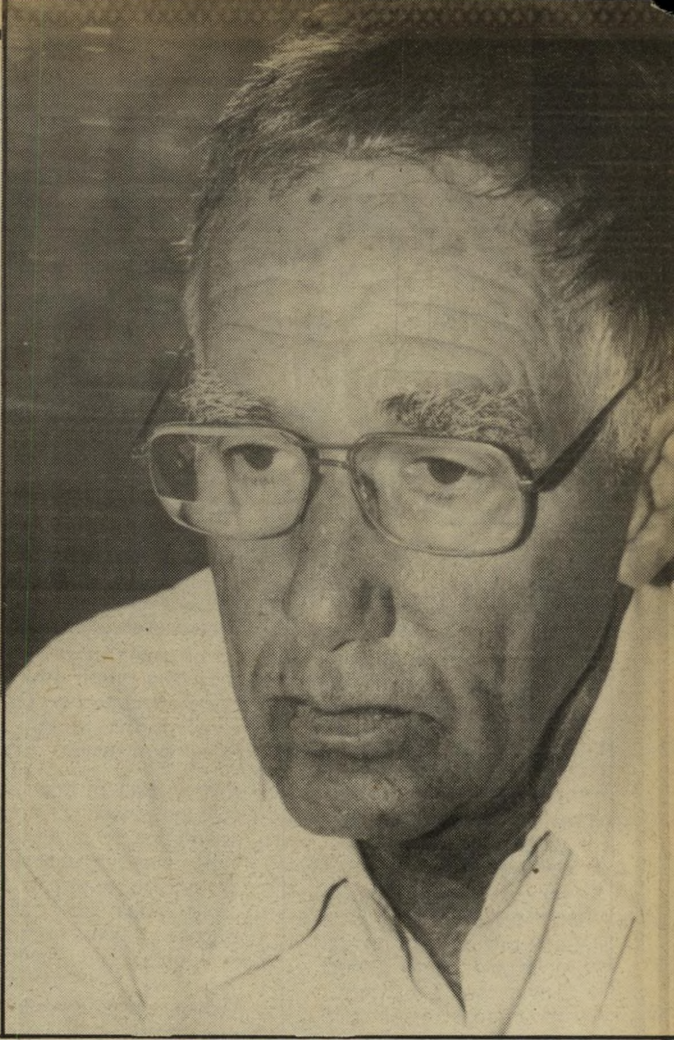

אלי דסה, העולם הזה

הישנה שב״כניק עורו, איש־מוסד חברבורותיו? צבי אהרוני, חוקר בכיר של השב״כ וסוכן בכיר של המוסד, מוכיח שזה אפשרי. הוא הגיע לקצה השני בספר של אזהרה

דעתו של איש המוסד

רק אנשי־ביטחון ותיקים זוכרים את צבי אהרוני. במשך 20 שנה שירת בשב״כ ובמוסד. הוא נטל חלק פעיל ברבים ממיבצעיהם האגדתיים. כיום היו עמיתיו הוותיקים מתקשים להכירו.

מאז שפרש מהמוסד לפני 18 שנה, הוא נעדר מהארץ, למעט תקופה של ארבע שנים שבהן ניסה להשתלב מח־דש, אולם נכשל.

השבוע שהה אהרוני בביקור קצר בארץ, ביקר את ילדיו, נפגש עם חברים מתקופת־השרות וחזר לאנגליה, שבה הוא חי היום.

לפני שנה פירסם בבריטניה ספר בשם סכנת מוות, שבו הוא מבטל לח־לוטין את כל הגישות הביטחוניות ה־גורסות שמדינה פלסטינית לצד ישר־אל תהווה סכנה לקיום המדינה. הוא מבכה את הידרדרות המוסר במדינה, ורואה בכל התחלואים החברתיים וה־כלכליים במדינה תוצאה של הכיבוש. הוא מקונן על התנפצות החלום הציוני, ללא מרכאות, שהביא אותו ואת מישפחתו ארצה לפני 50 שנה.

„היום שבו צעדתי בראשונה ברחו־בות תל־אביב היה המאושר בחיי. הייתי בעיר יהודית, אוטובוסים יהודיים, חנו־יות יהודיות, שוטרים יהודים...״ הוא כתב בפרק־המבוא לסיפרו.

היום הוא יושב בניכר, ואינו מדבר כלל על חזרה ארצה. חלומו נגוז. אולם למרות זאת הוא רוצה להשפיע, לנסות לשנות דפוסי־מחשבה של המנהיגות ושל הציבור, שעבר לדבריו שטיפת־מוח מאסיבית, מאז שעלה מנחם בגין לשילטון.

בעבודתו במוסד.

ב־1943, אחרי הקרבות בסטלינגרד ובאל־עלמיין, הוא דרש שוב להתגייס

חלק מהצבא. בתחילה עבד במחלקת־החקירות, וכעבור שנה מונה כמנהלה. בתפקיד זה שימש עד שהושאל למוסד,

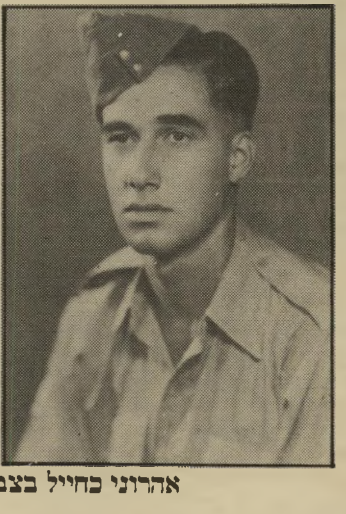

אהרוני כחייל בצבא הבריטי, בצה״ל וכאיש־המוסד (בדרכון גרמני)
„בזמני לא היכו ערבים בחקירות!״

חסכונותיו, את הרגל. כל כספו ירד לטימיון. בלית־ברירה חזר לעבוד, והפעם כאיש־ביטחון באל־על.

ב־1976 החליטו צבי ואשתו לעלות ארצה. „חשבתי שהגיע הזמן לחזור, אחרי כל־כך הרבה שנות נדודים והיעדרות.״ צבי רכש בית בצהלה וה־קים חברה לחקירות ולבדיקות פולי־גראף. החברה הצליחה ופרחה, אך גם זה לא היה די כדי להשאירו בארץ לצמי־תות.

ב־1980 קרו לו שלושה דברים אשר — כפי שהוא מעיד — גרמו לו לעזוב שוב את הארץ: אמו נפטרה, תינוקת שנולדה לו מנישואיו החדשים נפטרה, והוא פגש את איש־העסקים שאול אייזנברג.

פגישה זו הביאה עימה הצעה מפתה: לנהל את מישרדו של אייזנברג בפקין. אהרוני, שעדיין לא נס ליחו, לא יכול היה לקוות להזדמנות טובה מזו כדי לפרוח שוב לארץ חדשה, לחיים חד־שים, להרפתקות חדשות, שהן כפי הנר־אה ברמו של איש־מוסד ותיק. הוא קי־

הטענות הקשות שאהרוני מטיח אי־נן מופנות רק כלפי בגין ויורשו, יצחק שמיר, אלא בראש ובראשונה כלפי דויד בן־גוריון, על שפיתח את הגישה הביטחוניסטית, השמה את הדגש על נושא הביטחון, ושהזניחה נושאים אח־רים שחשובים לא פחות לקיומה של מדינה הדואגת לשלום אזרחיה.

חוקר שבויים

אהרוני נולד ב־1921, בעיירה קטנה שעל גבול גרמניה־פולין. מישפחתו היתה אמידה, האב עורך־דין מצליח ויושב־ראש האירגון הציוני במ־קום.

יחד עם הנטייה לציונות, היתה המישפחה גם שומרת־מסורת. החינוך לציונות וליהדות היה טבוע במישפחה והשאיפה לעלות לארץ היתה חלק בלתי־נפרד מההווי המישפחתי.

כשעלו הנאצים לשילטון בגרמניה, סגרו לאביו את מישרדו בעיירה. בספ־טמבר 1938 הגיעו לחוף תל־אביב. צבי הצטרף לקיבוץ אלונים, שבו היה אחיו יוחנן, לימים ארכיאולוג מפורסם מאוד. „ידעתי שזה המקום שלי, שאין לי בית אחר. אחרי שנה־שנתיים כבר הרגשתי בבית.״

שלוש שנים אחרי שהגיע לקיבוץ, בגיל 20, נישא לגאולה, בת הקיבוץ.

מאז 1941, כשהחל הגיוס לצבא הב־ריטי, דרש צבי להתגייס לצבא כדי להילחם בנאצים. הקיבוץ סירב לאשר לו זאת, ולחץ שיתגייס לנוטרות, כדי להגן על הארץ מסכנת פלישה גרמנית אפשרית. הוא סר למישמעת הקיבוצית והתגייס כנוטר. מפקדו הראשון היה מאיר עמית, מי שהיה לימים מפקדו גם לצבא הבריטי. כאשר גם הפעם סירב הקיבוץ לאשר זאת, החליט לעזוב את הקיבוץ ולעבור לגור בחיפה.

הוא התגייס לצבא הבריטי, והת־אכזב כשניתן לו לשמור על מחסנים בלבד, ללא אפשרות להגיע לחזית. על־כן חיפש הזדמנות לעבור ולשרת בחיל־המודיעין הבריטי, בשל שליטתו בגרמנית. כשההזדמנות הגיעה, הוא היה לחוקר־שבויים.

תחילה שירת במצריים, ואחר־כך עבר לאוסטריה. גאולה, אשתו, שאף היא התגייסה לצבא הבריטי, שירתה בכל התקופה במצריים.

בתום המילחמה השתחררו מהצבא וחזרו לחיפה. צבי נרשם ללמודי הנד־סת־בניין בטכניון, והספיק ללמוד חוד־שיים בלבד. החלטת האו״ם על הקמת המדינה, בנובמבר 1947, זימנה אותו לשורות ההגנה.

במילחמת־העצמאות שירת בחטיבת כרמלי, שלחמה בצפון הארץ. תחילה היה מפקד־מחלקה, ולקראת סוף־המיל־חמה פיקד על פלוגה.

„כשהסתיימה המילחמה, היתה לי אפשרות לחזור לטכניון או להתגייס לצבא־הקבע,״ הוא נזכר כלא־מבין מדוע בכלל התלבט בשאלה, שכן הת־שובה לגביו היתה ברורה לחלוטין. הוא החליט להמשיך ולשרת בצבא. באותה שנה נולד גם בנו בכורו, עמרם.

המעבר לש״ב היה מיקרי לגמרי, כמו בכל הסיפורים הטובים. אחרי שח־לה במחלת־הטיפוס, הוא נשלח לבית־חולים. משהחלים, נשלח למחנה־מעבר, עד שיימצא לו תפקיד. בדרך־מיקרה פגש בחור שהמליץ לפניו לנסות להתקבל לש״ב. למחרת כבר היה חלק מהיחידה.

בשנים הללו, שרותי־הבטחון היו למיבצע להבאת אדולף אייכמן לארץ. כשהסתיים מיבצע־אייכמן, כבר לא חזר ליחידתו הקודמת.

במשך ארבע שנים שהה עם אשתו ושני ילדיו

. כשמאיר עמית מונה כראש המוסד, הוא הציע לו לחזור אר־צה ולהיות ראש אגף

. צבי נעתר, ועבר באופן קבוע למוסד. שש שנים אחר־כך עזב את השרות. הוא התגרש מאשתו ופתח דף חדש בחייו, שהתבסס לא מעט על הקשרים שיצר במהלך שרותו.

אחרי מילחמת ששת־הימים, יצר קשר עם בנקאי שווייצי. זה העסיקו אחרי שפרש מהשרות. צבי נשלח מטע־מו כנציג הבנק להונג־קונג.

חקירות ופוליגראף

בגיל 59, גרוש, הגיע למקום חדש, לתפקיד חדש, לקאריירה חדשה.

זמן לא רב לאחר מכן פגש בבחורה אנגליה, מרצה לשפה האנגלית באוני־ברסיטה מקומית. ב־1974, אחרי שסיים את תפקידו, חזרו ביחד לבריטניה.

„אחרי שחזרתי לבריטניה, חשבתי שאוכל סוף־סוף לעשות דברים שתמיד רציתי, ולא הצלחתי. הבנתי שבמשך כל השנים רצתי אחרי טחנות־רוח, וה־גיע הזמן לעשות משהו אחר.״ אולם המנוחה לא היתה נחלתו. חודשיים אח־רי שהגיע לבריטניה פשט הבנק השווייצי שבו עבד, ושבו היו כל

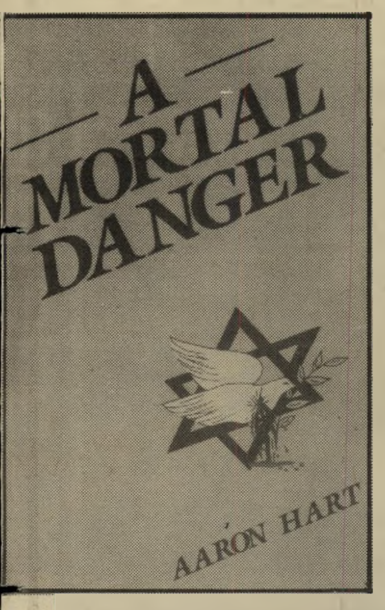

אהרוני על: אייכמן, מנגלה, איסר וכל השאר

אייכמן
היהודי הסתכן

מנגלה
מת

לבון
הוא ידע

דיין
הוא לא רצה

הראל
להתפאר ולהרוויח כסף

● הבאתו של אייכמן לארץ:

שנה וחצי לפני מיבצע־אייכמן נודע לנו שאייכמן חי בבואנוס־איירס.

שלחו שני אנשים כדי לאתרו בוודאות, ולאמת את הידיעה על מקום־הימצאו. השניים לא הצליחו לאמת את הידיעות שהגיעו, ולא הצליחו לעלות על עקבותיו.

התבקשתי לצאת ולבדוק את הידיעות. בעזרת שישה יהודים מקומיים, שלקחו על עצמם סיכון רב, הצלחתי, תוך חמישה שבועות, לאתר את מקומו ולצלם אותו. אחרי השלב הזה חזרתי ארצה ודיווחתי.

אז התחלנו לתכנן את מיבצע הבאתו ארצה. למיבצע הזה נשלחו רק ישראלים, ולכולם סודרו דרכונים זרים. אני הייתי בעל דרכון גרמני.

הצוות שנשלח פעל על־פי המידע שאני הבאתי בפעם הקודמת.

בסיפרו של איסר הראל הוא קורא לי בשם יוסף קנט. בכלל, בספר הזה הוא רוצה שכל התהילה תהיה שלו, ללא הצדקה.

● איתור יוזף מנגלה:

באשר למותו של מנגלה – אני בטוח שהוא באמת מת.

● „הפרשה":

הסיפור האמיתי על מה שקרה שם נודע לי רק ב־1959.

בהתחלה, כששמענו שנעצרו יהודים במצריים, לא ידענו מי קשור לזה. הבעייה היתה שכולם התנערו מהאחריות לעניין.

היות והנושא היה שייך לאמ"ן, אנחנו לא ידענו בדיוק מה קרה שם. אחרי הפירסום התחלתי לחקור את העניין. אני האיש שהושיב את „האדם השלישי" בכלא.

אברי אלעד־זיידנוורק, שכונה „האדם השלישי", הלך למודיעין המצרי ואמר שהוא גרמני, ושהמודיעין הישראלי התלבש עליו ושיכנע אותו לעבוד איתו.

בשבועיים הראשונים, אחרי שהארבעה נעצרו, הוא עסק בשיחרור הרכב שלו במכס, כדי שיוכל למכור אותו.

לדעתי, בנימין ג'יבלי נתן את ההוראה, ודיווח על־כך לפינחס לבון. כשהפעולה נכשלה, לא היו לו הוכחות בכתב שדיווח ללבון על הפעולה, ולכן הוא זייף מיסמך. הזיוף הוא הדבר שהכשיל אותו, והיום אף אחד לא מאמין לו. אני, בכל זאת, משוכנע שלבון ידע על הפעולה.

● שיחרור עצירי „הפרשה":

אני הייתי האדם שטיפל ולחץ לשיחרורם של הארבעה שנעצרו.

נוסף על הארבעה ישבו בכלא המצרי בני הזוג לוץ. מהרגע שידעתי שהם נשלחו מטעם מדינת־ישראל, התחלתי להפוך עולמות לשיחרורם.

הבעייה היתה שכולם התעלמו מהם. גם משה דיין וגם יצחק רבין לא ראו בזה חשיבות עליונה.

כשקיבלתי לידי את הטיפול בשיחרורם, ניסינו ליצור מגעים עם כל מי שרק אפשר. ניסינו להפעיל על גמאל עבד־אלנאצר לחץ באמצעות מדינות שונות.

אחרי מילחמת ששת־הימים, כשהגענו למשא־ומתן לשיחרור השבויים, אמרתי שאסור להסכים לחילופים אם הארבעה לא ישוחררו. דיין היה בעד שיחרור מיידי של השבויים. מצאתי עיתון מצרי, וממנו הבנתי שמופעל על עבד־אל־נאצר לחץ כבד בתוך מצריים לחילופי־שבויים. אני ומאיר עמית כתבנו יחד מיכתב לנאצר, ובו כתבנו שנוסף על חיילינו שנשבו יש עוד שישה, הנמצאים בכלא המצרי, שגם הם חיילים שלנו ואנו דורשים את שיחרורם. כתבנו לו שאם מסיבות פנימיות הוא לא רוצה לשחררם באמצעות הצלב־האדום ובמיסגרת חילופי־השבויים, שישחרר אותם באירופה ומשם אנחנו כבר נדאג להם. וכך באמת היה.

במסיבה שהיתה אחרי שיחרורם אמר להם דיין שהם כמעט לא שוחררו במיסגרת חילופי־השבויים. אני כל־כך התרגזתי עליו וצעקתי לעברו: „מי היה נותן לך לעשות זאת!"

● איסר הראל:

איסר היה איש גדול, שהיו לו הרבה הצלחות, אבל לא ידע מתי לפרוש.

כשאיסר פנה אלי להשתתף במיבצע להבאת אייכמן לארץ, הייתי ראש מחלקת־החקירות בש"ב.

היחסים שלנו היו מצויינים בהתחלה. כשאיסר עזב את תפקידו, ב־1963, הוא בא לתחנה בחו"ל כדי להסביר מדוע הוא עוזב. הוא ניסה לשכנע אותי שאעזוב יחד איתו, והבטיח שאם אעזוב הוא ידאג שעתידי הכלכלי יהיה מובטח.

לא קיבלתי את הצעתו, משום ששירתתי את העניין, ולא את האדם העומד בראש המערכת. נשארתי נאמן למאיר עמית, ועל־כך איסר לא יכול לסלוח לי.

הספר שאיסר כתב על פרשת אייכמן הוא בחלקו המצאה.

, ובכך פגע באנשים נהדרים שסיכנו את חייהם.

בחור צעיר אחד התקרב לאייכמן כשבידו מצלמה נסתרת וצילם אותו. אילו היה נתפס היו מחסלים אותו. איסר כלל לא הזכיר זאת. הוא לא היה נאמן לעובדות. היו לו שתי מטרות: להבליט את הגאוניות שלו, ולהרוויח הרבה כסף.

● יצחק שמיר:

היכרתי את שמיר במיסגרת העבודה במוסד. הוא היה איש קטן, תרתי־משמע. הוא תיפקד אז כמו שהוא מתפקד היום כראש ממשלה – שותק ולא עושה הרבה.

בל על עצמו את התפקיד ויצא לפקין. אייזנברג הוא מעין אספן של אנשי־מוסד ואנשי־שב"כ ותיקים.

בזמן שהותו בסין הוא כתב את סיפרו סכנת מוות. המרחק מהארץ, החיים בניכר, ההסתכלות לאחור, חשבון־הנפש, הביאוהו לידי כתיבת הספר המפתיע. הספר נכתב בייסורים קשים, במאבקים פנימיים בלתי־פוסקים, תוך עריכת חשבון נפש נוקב עם הציונות והחברה הישראלית. „אני חולם על המדינה אשר יכלה להיות לנו, אילו היו משתמשים בשכל. אני לא יכול לסלוח על זה," אומר אהרוני בזעם בולט.

„שטיפת־מוח לעם"

„בזמן מילחמת ששת־הימים לא הייתי בארץ. כשנודע לי עד כמה גדול היה הניצחון, התגובה הראשונה שלי היתה שעכשיו יהיה שלום. הייתי תמים," מספר אהרוני.

את סיפרו כתב בשם בדוי — אהרון הארט — משום שלא רצה להסגיר את זהותו הישראלית.

אחרי המהפך הפוליטי בארץ, ב־1977, כשמנחם בגין היה לראש־הממשלה, הרגיש שהוא חייב להתריע. „בגין הצליח הצלחה לא־נורמלית לטמטם את העם בארץ. הוא פשוט עשה לכולם שטיפת־מוח. היום גם היונים מדברים על נושא הביטחון מבלי להבין שאין שום סכנה נשקפת לנו אם נחזור לגבולות 1967. זו ההצלחה הגדולה של בגין!"

בפתיח לסיפרו הוא מדגיש שריעותיו נובעות מתוך אהבה ודאגה לעתיד עם־ישראל, ולא מתוך אהבה יתרה לערבים. „אני מאמין ששלום־אמת יהיה רק אם תהיה מדינה פלסטינית לצד ישראל, מדינה שנוכל לפגוע בה אם תתעורר בעיה ביטחונית. ביטחון אבסולוטי אין, אבל גם מעיראק וגם מסוריה ניתן להפגיז אותנו, אם רוצים. הביטחון שלנו יהיה כשנהיה שוב מדינה קטנה, עשירה, עם חמישה מיליון תושבים יהודיים. נהיה שווייץ של המיזרח התיכון, ואז יאסר ערפאת יהיה החבר הכי טוב שלנו. יהיו לנו קשרים עם המדינה הפלסטינית כמו שיש בין גרמניה וצרפת, שהיו אויבות בדם ובנפש. הביטחון שלנו הוא בכלכלה חזקה ויצי־

יוסי עין־דור ■

(המשך בעמוד 20)

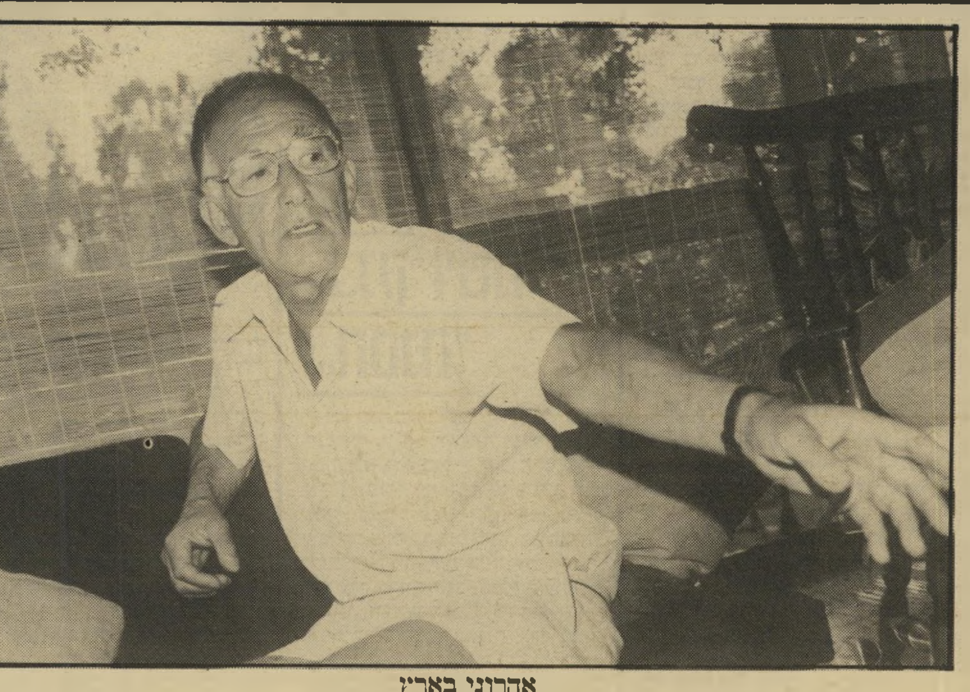

אלי דסה, העולם הזה

אהרוני בארץ
„בגין הצליח לטמטם את העם!"

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

הבשורה על פי גאון

בקומה ה־15 בבית כור נשמע **בני גאון** אופטימי ובטוח בעצמו. הנה מה שקיבל היום:

חברת טלרד פיתחה מסוף־מחשבים משוכלל, אשר נרכש עתה על־ידי חברת־הענק האמריקאית · אמריטקס עבור רשת מק־דונלד. בעיקבות הצ־לחת מכשיר־הקשר של תדיראן וג'נראל דינמיקס כבר פנו צבאות אחרים, וביניהם הקנדי, הרוצים במכשיר. שתי פריצות דרך אלה, יחד עם הצעדים הקשים של חיתוך בבשר החי, נושאים פרי. הבנקים הזרים התרשמו ממה שנעשה, ואף אחד מהם לא הקטין את האשראי.

בין הצעדים האחרונים לחיסכון: חברת יצוא השמנים, המשותפת עם מישפחת ליבוביץ, תהפוך לקבלן־מישנה בלבד, ומיספר עובדיה יירד ל־10. חברת כורנט, שהקים **ישעיהו גביש** כדי לעסוק בהפקות לעיתונות ולתיקשורת, עברה לחטיבת־האלקטרו־ניקה, וקיומה העצמאי הופסק. כל זה נוסף על סגירת אליאנס, תגל, חסין אש ומכירת יובל גד.

חמישה סניפים בכור סחר נסגרו. מ־300 עובדים בכור סחר נשארו 100.

בבניין המרכזי בוטלו חמישה אגדי־מטה (יצירת הגנרל גביש), וכל החטיבות והאוגדות העצמאיות אוחדו במטה מצומצם.

מ־18 חברי־ההנהלה נותרו ארבעה.

צעדים אלה, במנגנון המרכזי בלבד, חסכו 10 מיליון דולר. סגירת המיפ־עלים שהיו משאבות־כסף, יחסכו השנה 150 מיליון דולר הפסד. 4000 איש פחות יעבדו השנה בכור.

גאון מצביע על־כך שהיו גם כישלונות אדירים בסקטור הפרטי: סאיטקס, אלסינט, מספנות ישראל, מנועי בית־שמש, דניש. בני **ייגאל הורביץ**. אבל הליכוד מנסה להפוך את כור לנושא פוליטי.

התשובה של גאון תהיה הפיכת כור לסמל של הדרך להבראה, לעומת הכישלונות בסקטור הפרטי.

ההבראה היא כבר באופק. ב־1988 תתחיל הצמיחה בכור. ההפסד בכל 1989 לא יעלה על 90 מיליון דולר, וב־1990 כור תתחיל להרוויח.

מהיכן יבואו ההכנסות? חטיבת־החשמל־והאלקטרוניקה מרוויחה יפה, ומוכרת חזק באמריקה. בחטיבת־המ־תכת עשה המנכ"ל **אורי בר־רצון** פלאות, והפך את מיפעלי־הצינורות למרוויחים, אחרי שנות־הפסד רבות. החטיבה תצא מעבודות קבלניות, ותעבור לייצור מוצרי־בנייה לצריכה. חטיבת־המזון מרוויחה, למעט שמן־עץ־הזית. כור סחר־חוץ תרוויח. חטיבת־הכימיה, אגן, טבע וטמבור מרוויחות. מכתשים מפסיד. הפיתרון בהכנסת שותף זר, מהגדולים בעולם, שיפעל למציאת שווקים למוצרים.

תנופה לייצוא תהיה רכישת חברת־שיווק באמריקה למכירות מוצרי־המזון של כור, בשיתוף התעשיה הקיבוצית.

בעייה־ללא־פיתרון היא סולתם. המיפעל מחזיק במלאי של 100 מיליון דולר מרגמות, ואין קונה. המוצר החדש, תותח מתנייע, נמצא עתה בניסויי־אש. הוא יימכר לחו"ל רק אם צה"ל יקנה אותו. המיכרז לצבא האמ־ריקאי לא יתרום ימי־עבודה בישראל, כי הוא מחייב הקמת מיפעל באמריקה לייצור המיכרז.

גאון ימתין עד סוף השנה, לראות אם סולתם תקבל הזמנות מחו"ל. אם לא תהיה תעסוקה כלכלית למיפעל, הוא ייסגר. צימצום ההוצאות בו הביא להקטנת הפסדיו ל־47 מיליון דולר בשנת 1987, ול־25 מיליון בלבד השנה.

החברה־הבת משקיעי ישראל תנסה להפוך לחברה פעילה, שתעסוק בגיוסי הון. כן ינסו לקבל אישור מרשות־ניירות־הערך האמריקאית כדי לעשות עיסקות עם בעלי־עניין. כיום אין החברה יכולה לעשות עסקים עם כור או חברת העובדים, שהם בעליה.

ברור לגאון כי לולא אילוצים פוליטיים היה סולתם הולך בעיקבות אליאנס. אולם אי־אפשר לשבור את הכלים, וניתן יהיה להמשיך עם סולתם עוד כמה חודשים.

על אליאנס הוא מצטער, וסבור כי העובדים הלכו שולל אחרי הבטחות **יעקב שמאי** מהליכוד, ששיכנע או־תם כי יש קונה פרטי שירכוש את המיפעל. כונס־הנכסים הרישמי, **עמ־רם בלום**, שקיבל את הצעות שמאי להבראה, הגיב עליהן כך: „אם הצעתך תתקבל כפי שהיא מוצעת במיכתבך, היא תטיל אחריות כבדה הן בתחום האזרחי והן בתחום הפלילי על בעלי־המישרות בכור.

„לפי חוקי מדינת־ישראל, אשר בוודאי ידועים לך כמוני, על מנהלי־חברה לפעול מתוך אמון, תוך שרות ענייני־החברה. העובדה שמנהל לא פעל מתוך אינטרס אישי, ולא ביקש הנאה עבור עצמו, אין די בה כדי לזכותו במחילה. במיכתבך הינך מציע כי מנהלי כור יעשו מעשים מתוך שיקולים חשובים, אך הנוגדים את טובת־החברה. אילו את פי שאלו, הייתי מייעץ להם להימנע מצעדים כאלה, שכן אם יסכימו להם, הם עלולים לשאת באחריות מרחיקת־לכת, שאיני סבור שיוכלו לעמוד בה."

ציפי מנשה, העולם הזה

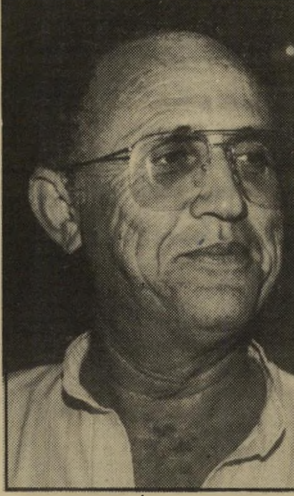

מנכ"ל גאון
אופטימי

השובל של זלמן

המזל לא שיחק לחבר־הכנסת לש־עבר **זלמן שובל**, שהסתבכותו של מנהיגו **ייגאל הורביץ** הזיזה אותו ממקום בטוח ברשימת־הליכוד לכנסת. אבל הרכילות הכלכלית טוענת כי הסיבה לניסיון להחזירו לכנסת היא שמישפחת אשתו (**כנה** לבית **משה מאיר**) מעדיפה זאת.

ציון צפריר, העולם הזה

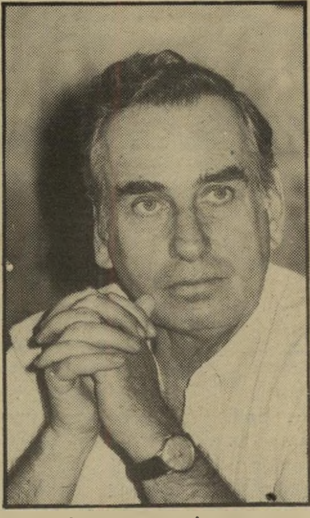

ח"כ לשעבר שובל
אין הפסד מאזני

שובל מנהל זה שנים את חברת המימון סי־אף־סי, שהיא הגדולה בישראל, והחליפה את בנק לייצוא, שהיה של מישפחת מאיר. החברה היא פרטית (בבעלות חברה לוכסמבורגית), והשליטה המוחלטת בה בידי משה מאיר. אך יש כמה בעלי־מניות יש־ראלים קטנים, כמו נכסי מישפחת **יוסף קרמרמן** ויורשי **אפריים גוזמן**. יו"ר מועצת־המנהלים היה כל השנים **אייזיק וולפסון**, ורק באח־רונה החליפו משה מאיר.

לפי השמועות בשוק, הפסידה הח־ברה השנה בעיסקי מימון של יותר מח־מישה מיליון דולר בעסקים הבאים: מרכז הארגזים, אורגן ורינגל־נחי־מובסקי.

שובל אינו מכחיש כי היו כמה עיסקות לא מוצלחות, אך לדבריו גם השנה הרוויחה החברה בסוף, וחילקה כמו בכל שנה 13% דיווידנד, אחרי הפרשות שמרניות לחובות מסופקים וקרנות־הון. לדבריו, לחובות מרכז הארגזים יש ביטחונות טובים; חובות אורגן נגבו, וחובות רינגל־נחימובסקי נגבו בחלקם.

החברה פעילה מאז 1970, ואינה מחוסנת בפני מה שקורה במשק, אומר שובל. אולם החברה לא הראתה הפסד מאזני אף בשנה אחת.

קלקא נסוג מ„עסיס"

איל־הבנייה **נחום קלקא** החליט שלא להשתתף בפרוייקט עסיס ברמת־גן.

קלקא אמר כי לא הסכום הנדרש (8.5 מיליון דולר) הרתיע, אלא פגם יסודי בתוכניות־הבנייה.

במקום מיפעל עסיס ברמת־גן צריך לבנות, לפי התוכניות המאושרות, מר־כז מיסחרי גדול ומאות דירות.

לדיברי קלקא, שכחו המתכננים לכלול דרכי־גישה לפרוייקט מהרחו־בות הסמוכים. עתה ניסו לפתור זאת על־ידי הכנסת כניסה זמנית מרחוב אבא הלל סילבר, אולם הנתיב החדש עובר בשטח פרטי, ויהיה צורך בהפק־עות — תהליך האורך שנים רבות, והכרוך בהוצאות גדולות.

עתה נותרה במירוץ רק קבוצת איש־העסקים הישראלי מקליפורניה, **יו־חאי שניידר** וקבוצת **זכריה דרוקר**, יחד עם חברת רובינשטיין ושות׳: קבוצת שניידר־דרוקר היא בעלת חברת־הבנייה דרוקר בישראל, והיא שותפה עם רובינשטיין בהקמת בתי־מגורים ברמת־אביב.

ציון צפריר, העולם הזה

קבלן קלקא
פגם יסודי בפרוייקט

רוזוב והבנקים

עם התגברות הידיעות על קשיים בממלכת עסקיו של **גרשון רוזוב** (סברינה, גיבור, עוז) החלו הבנקים המלווים לבדוק את הביטחונות. רוזוב חייב כ־50 מיליון דולר בכל העסקים. כבר עתה ברור כי הביטחונות לא יכסו שליש מהחובות.

הבנק היחידי שיש לו גם ערבויות אישיות של רוזוב הוא הבנק לפיתוח התעשיה. אולם מקורביו של רוזוב יודעים לספר כי רוזוב העביר מזמן את כל רכושו לבניו.

תעשיין רוזוב
קשיים בעסקים

גזית, „בנק ויטנר" ו„הסנה"

זמן קצר לאחר ש**גרשון וילן** נכנס לתפקיד יו"ר מועצת־המנהלים של הסנה, בא אליו מנכ"ל החברה **אלפרד גולץ** וסיפר כי **גיורא גזית** (מי שהיה מנכ"ל בנק הפועלים) מציע עיסקה מפתה עם בנק וינטר באוסטריה, בקשר לביטוחי־המישנה של הסנה. וילן ערך בדיקה לגבי הבנק והעומדים בראשו, והודיע לגולץ כי הוא רשאי לנסוע על חשבונו לווינה, אבל הסנה לא תעשה כל עסקים עם בנק זה, שהיה חולייה מרכזית בעיסקות הסיבוביות של בנק הפועלים בתקופת גזית.

מוכרים את אופנת „מרקורי"

בית־המישפט הוציא למכירה בניין בן ארבע קומות בדיזנגוף 138, שהיה בבעלות יצרני־האופנה מרקורי של **ארמנד ביטון**. את מכירת הנכסים מבצעים כונסי־הנכסים **רפי ברוכ־שטיין** מטעם בנק לאומי ו**יהושע דיאמנט** מטעם בשן חברה למימון.

מרקורי חייבת יותר ממיליון דולר לנושיה. תמורת הבניין מקווים לקבל יותר מחצי מיליון הדולר.

תמרורים

שלושה דורות

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־50 של **יאן הרמן ואן־רוייאן**, שגריר הולנד ב־ישראל, במסיבה פרטית, שבה הגישו לו 50 ידידים 50 תעודות המאשרות, כי על שמו של השגריר נטעו 50 עצים ביערות הקרן הקיימת לישראל. ואן־רוייאן הוא שגריר בן שגריר בן שגריר: אביו היה שגריר הולנד לאירגון האו־מות המאוחדות בשנותיו הראשונות וסבו היה שגריר הולנד בספרד ערב מילחמת־העולם הראשונה.

● ● ●

חמש נשים

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־70 של **אינגמר ברגמן**, בימאי־הקולנוע (חותי בר, פאני ואלכסנדר) והתיאטרון השוודי רב־היוקרה. ברגמן, בנו של כו־מר ואב ל־11 ילדים מחמש נשים, צבר בעבר כותרות כמקים שערוריות כמעט כפייתי: פעם היכה מבקר־תיאטרון שביקורתו לא נראתה לו, ובפעם אחרת גלה מארצו ובלבד שלא יצטרך לעמוד בתשלומי־המיסים הגבוהים הנהוגים בשוודיה.

● ● ●

אפריקאי בכלא

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־70 של **נלסון מנדלה**, מנהיג השחורים בדר־רום־אפריקה, הכלוא זה 26 שנים מאז נדון למאסר־עולם (על קשירת קשר נגד המדינה) בהיותו ראש הקונגרס הלאומי האפריקאי. שילטונות דרום־אפריקה, שנתנו היתר לכל בני מישפ־חת מנדלה לבקר את אביהם ביום־הולדתו בכילאו במשך שש שעות רצו־פות, הודיעו כי זאת מחווה יוצאת־דופן בהתחשב שמיספר הביקורים שלהם זכאי מנדלה בכילאו הם אמנם 30 לשנה, אך כל ביקור מוגבל ל־40 דקות בלבד.

● ● ●

אלג'יראי בפאריס

נתמנה ♦ בפאריס, לנשיא בית־המישפט העליון של צרפת, **פייר דריי** (62), מי שהיה, עד לאחרונה, נשיא בית־המישפט הצרפתי לעירעו־רים. דריי, יהודי יליד אלג'יריה, התחיל את דרכו כעורך־דין בארץ־הולדתו, המשיך כשופט בתוניסיה, ומשעבר לצרפת היה לשופט בעיר אולימ־פיאדות־החורף שבדרום־מיזרח צרפת, גרנובל.

● ● ●

תרופות ופרוות

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־90 של **ארמנד האמר**, איל־נפט אמריקאי־יהודי (מחזור שנתי של 20 מיליארד דולר, 45 אלף עובדים ב־57 ארצות), המקורב לגדולי־עולם ובמיוחד לראשי ברית־המועצות, עוד מימי ולדימיר לנין. האמר, בנו של גינקולוג ורוקח יוצא־רוסיה (שהתנצר בארצות־הברית, שבה היה גם לאחד ממייסדי המיפלגה הקומוניסטית האמריקאית), הוא רופא לפי מקצועו, שעשה את כספו הגדול הראשון בשנות ה־20, עת ייבא לברית־המועצות מארצות־הברית תרופות וחי־טה תמורת פרוות. היום האמר עדיין שוחה חצי שעה בכל בוקר, אך מקדיש חלק ניכר מזמנו לאוספי־האמנות שלו ולמיפעלי הצדקה שלו, שכמה מהם הוקמו, בשנים האחרונות, גם בארץ.

● ● ●

משאיות ומטוסים

נפטר ♦ בקיסריה, בגיל 91, **יוסף שידלובסקי**, תעשיין־מטוסים צרפתי (טורבו־מכה), שנודע בארץ כמפר האמברגו שהטילו הצרפתים על יצוא נשק לישראל שלאחר מילחמת ששת־הימים וכמייסד מיפעל מנועי בית־שמש. שידלובסקי, יליד פולין, היה מהנדס־מכונות לפי השכלתו, לזכותו נזקפות 361 המצאות (הראשונה שבהן: ארגז־משאית המתהפך בעזרת בוכנה הידראולית ושופך בכך את תכולת המ־שאית בצורה מסודרת למקום המיועד).

היא באה לביקור מיוגוסלביה. שם היא חוללה פלאים. היא עשתה את זה גם בארץ. גם היא אינה יודעת איך

המכשפה המופלאה

פגשתי אותה בדירה תל־אבי־בית, שאליה הובאה כמעט בעל כורחה על־ידי בתו של אחד הפאצ־יינטים שלה.

רוזיצה מגוצ'י חיה בעיר אוסייק ביוגוסלביה, ובארבע השנים האחרונות היא כוכבת גדולה בעיר. דלתה כמעט ההולכות ונעות בגללה. שם כותבים עליה בעיתונים, מראיינים אותה בטל־וויזיה, שולחים אותה לקונגרסים בחוץ־לארץ. יש לה הרבה סיפוק והרבה מאוד עבודה.

כדי לברוח מהעבודה, מהמגע ה־יומיומי עם חולים, היא מגיעה ארצה

ציון צפריר, העולם הזה

חתיכות נחושת שבעזרתן היא מאבחנת את המחלה. יותר מדי סוכר בגוף, פחות מדי סוכר בגוף, עורקים חסומים – הנחושת מראה הכל, חושפת כל חולי חבוי.

ואינה נסגרת, אנשים מטלפנים, מבק־שים פגישה דחופה.

אם תלך ברחובות אוסייק ותשאל איפה גרה רוזיצה, המרפאה בכפות־הידיים, כל אחד יגיד לך. שם היא כבר הוכיחה את עצמה, יש לה קבלות חיות, פעם בשנתיים, לבקר את שתי אחיותיה הגרות בארץ, אחת במושב קידרון ואחת בירושלים. כאן היא נחה, עטופה באהבת המישפחה, ובמשך זמן ארוך גם לא הסכימה שיספרו לשכנים ולידידים מה היא עושה שם ביוגוסלביה.

כאן, בארץ, אין לה כל־כך ביטחון. לא יודעת את השפה, לא יכולה ליצור קשר מיידי עם החולים בלי שפה, לא יודעת אם הם יאמינו בה או רק יזמינו אותה כדי לבחון.

אלא שבביקור הנוכחי קרה בכל זאת משהו שהקפיץ את הפופולריות שלה, וכבר יש לקוחות המזמינים אצלה תור לביקור הבא שלה, ולקוחה אחת מוכנה לשלם לה כרטיס־טיסה כדי שתישאר כאן עוד שבוע, לפחות.

נס במושב

גיסה של רוזיצה בקידרון מכיר ב־אופן איש את קברניט אהרון שלו, מי שהיה עד לפני שנים אחרות קברניט באל־על, ולפתע חלה במחלת אלצ־היימר הנוראה. בשנים האחרונות הידרדר מצבו של שלו ובחודשים האח־רונים כבר אינו מתפקד לגמרי וגם אינו מגיב על שום דבר. מצבו נגע לליבו של הגיס, והוא ביקש מרוזיצה בכל לשון של בקשה לנסות ולעשות משהו עבור השכן הסימפטי. בתחילה סירבה בכל מיני טענות, בעיקר בעיות שפה. לבסוף נעתרה.

לפני שלושה שבועות הגיעה לבית שלו. פגשה את החולה, את אשתו אדית ואת בתו יעל.

היא ניגשה אליו, מצאה אותו קפוץ לגמרי. היא ביקשה מבני־המישפחה שיגידו לו להירגע ולהתרווח בכסא, אבל האשה אמרה שאי־אפשר להגיד לו כלום, כי הוא לא מבין ולא מגיב.

רוזיצה ניגשה אל החולה, הניחה את שתי ידיה על ראשו והתחילה לגעת קלות.

תוך כמה דקות התחיל החולה להזיע מאוד. אדית ויעל הביטו נדהמות. אדית, אחות במיקצועה, אינה מאמינה בניסים ובכישופים, אבל לאור מצבו של אב־המישפחה, אומרת הבת, „היינו מוכנות לנסוע עד סין ולהאמין בכל מה שיאמרו לנו. אז הסכמנו לנסות גם את רוזיצה."

עוד באותו ביקור ראשון התרווח אהרון שלו בכסא כפי שלא התרווח חודשים רבים. פתאום התחיל לחייך, סובב את הראש לצדדים, כאילו הוא מבין מה מדברים.

כשגמרה רוזיצה את הטיפול הרא־שון, הוא חייך אליה ואמר לה שלום ולהתראות. אף אחד מהנוכחים לא הא־מין.

אדית שלו ביקשה מרוזיצה לבוא שוב למחרת. כבר שבועיים היא מגיעה מדי יום כמעט לחצי־שעה.

מספרת אדית שלו: „בעלי לא הב־ריא. לא חשבתי שהוא יבריא, כי לא מבריאים מהמחלה הזאת. אבל השינו־יים שחלו בו, מאז שרוזיצה מטפלת בו, הם נפלאים.

„בחודשים האחרונים לא ידענו אם הוא מבין משהו. לא ידענו אם הוא מזהה את בני־המישפחה. לא ידענו אם הוא יודע שהוא בבית ושהוא מקבל את הטיפול הטוב ביותר.

„פתאום, במשך שבועיים, אני מק־בלת פידבקים כל הזמן. הוא אומר לי תודה על דברים, הוא ראה שהבת הסתפרה ואמר לה שזה יפה. הוא מחזיק בעצמו בספל־קפה ושותה, מה שלא עשה חודשים. עכשיו אני יודעת שהוא מבין ומרגיש, וזה משנה את חיי. אני פוחדת מהרגע שרוזיצה תסע מכאן, אבל אם יהיה צורך אנחנו ניסע ליגו־סלביה, ניסע לסוף־העולם."

נגיעות בראש לא ממש נוגעת. שמה את הידיים כסנטי־מטר אחד מהראש, והחום מתחיל לעבור. תוך שניות האדם מתחיל להזיע. רוזיצה אינה מבינה איך הדבר קורה.

מישהו הרטיב

רוזיצה אינה מבינה מה שמ־ספרים לי בעברית. אינה מוסיפה דבר, אינה משוויצה. אני מבקשת ממנה לספר לי קצת על המיקרים שהיא ריפאה בארצה. „קיראי לבד," היא אומרת לי, ומגישה קיטעי־עיתונות רבים.

הנה סיפור על ילדה בת 6, שהיתה כמו צמח. לא הלכה, לא דיברה, שכבה במיטה, אכלה אוכל נוזלי וגדלה.

הלכו איתה לכל הרופאים. שום דבר לא עזר. בצר להם, פנו ההורים אל רוזיצה. אחרי תשע פגישות, בנות חצי־שעה עד שעה, התחילה הילדה לעמוד, ללכת, לפטפט, לשתף פעולה עם הסביבה. אמה של הילדה, רופאה במיקצועה, עדיין אינה מאמינה בנס, אבל הילדה התחילה לחיות.

ועוד מיקרה: ילד בן 14 עבר ניתוח להסרת גידול במוחו. הניתוח הצליח, אבל החולה שותק בחצי גוף. ילד אינטליגנטי, שמצאו לו עבודה כטלפן וגם את זה הוא עשה בקושי.

מישהו הביא אותו לרוזיצה. 24 פגישות, והילד התחיל ללכת בעצמו, לתפקד באופן מלא. עכשיו הוא מחפש עבודה יותר מעניינת, לפי כישוריו האינטלקטואליים. המישפחה אינה יו־דעת איך זה קרה.

האמת היא שגם רוזיצה בעצמה אינה מסבירה דבר. היא משתמשת בעיקר בידיה, המקרינות חום (אגב, הרגשתי בזאת בעצמי. כשכמעט נגעה בי, חשתי בגל־חום חזק).

אבל יש לה גם מכשירי־עזר: חתי־כות־נחושת תלויות על חוטים, אבנים עגולות, ואפילו מכשיר אלקטרוני המראה אם הדם עובר בעורקים באופן סדיר.

איך התחיל כל הסיפור? „כבר בנערותי הרגשתי שיש לי איזה כוח בידיים, אבל לא ידעתי למה הכוח הזה

דניאלה שמי ■

(המשך בעמוד 20)

גידול במוח בעיקבות הניתוח לקה בשיתוק. היא שינתה את חייו, והוא שמח לנסוע איתה ולספר.

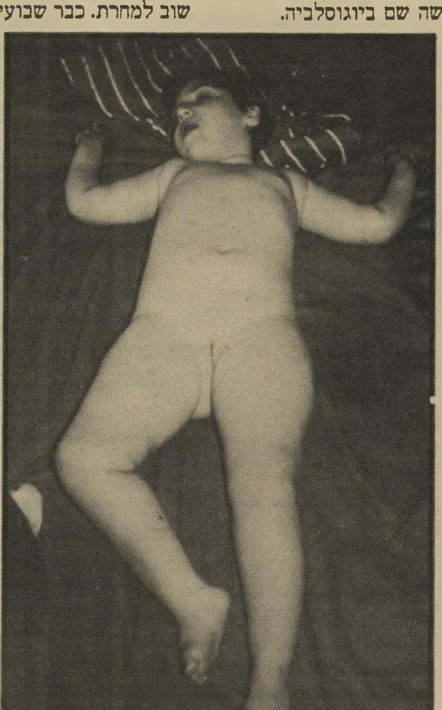

ילדה בת 6 „כך פגשתי אותה, ילדה נחמדה, שמנמנה מונחת במיטה ונראית מתה. היום היא מתרוצצת."

כנס מדעי רוזיצה מתראיינת בקונ־גרס בינלאומי בסארייבו ביוגוסלביה. יושב: ילד שהצליחה לרפאו.

פרשות

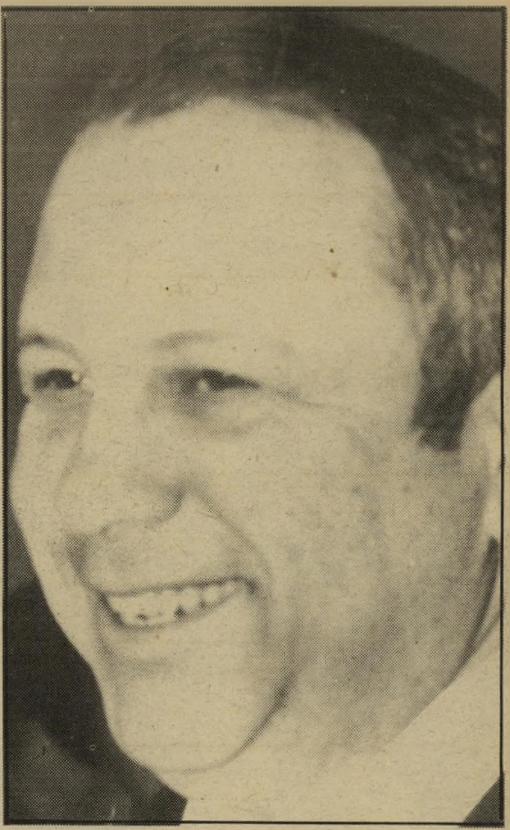

אורי וגמן:

„לא קיבלתי את התיק של ולרשטיין!"

זוכרים את התקופה, כשהשאלה המרכזית של חיינו היתה „מי ירה בג'יי־אר?" מאז עברו הרבה מים בירדן, והיום השאלה היא „מי נתן את תיק ולרשטיין לסניגור אורי וגמן?" יש שמשיבים על השאלה ב„היועץ המישפטי לממשלה, כמובן," אבל היועץ המישפטי מכחיש בתוקף, והבעייה נשארה בלתי־פתורה.

חשבתי שהיחיד שיוכל לענות לי על השאלה הוא אורי וגמן בעצמו, ועל כן פניתי אליו, ושאלתי אותו אם הוא מוכן להגיב על העניין.

רק בתנאי שאת מבטיחה לי שתכתבי בדיוק מה שאני אומר לך.

● תנסה אותי.

ובכן, תכתבי כך: החוק מחייב את המישטרה להעביר לפרקליטות חומר שהושג בחקירה. כאשר מגיע תיק החקירה המישטרתית, פותחים גם תיק־פרקליטות, ובו נרשמות חוות־דעת הפרקליטים, התכתבויות פנימיות והתכתבויות עם גורמי־חוץ.

ב־7 ביוני פניתי במיכתב ליועץ המישפטי לממשלה, וביקשתי לעיין בחומר־החקירה לצורך השימוע, כמקובל בהליך זה. פקיד בלישכת היועץ המישפטי הודיע לי טלפונית על האפשרות לצלם את חומר־החקירה. ביקשתי מעורך־הדין רותם מירושלים, המופיע איתי בעניין זה, לגשת למישרד־המישפטים ולצלם את החומר. אחרי הפירסומים בתיקשורת שאלתי את רותם, שמסר לי כי לא קיבל לצילום את תיק־הפרקליטות ולא צילם ממנו.

● כלומר, לא קיבלת את התיק?

את תיק־הפרקליטות לא קיבלתי. עורך־הדין רותם קיבל את תיק החקירה המישטרתית, וזאת אשר צילם.

זכותנו היא לעיין בכל חומר־החקירה שבידי התביעה ולהעתיקו. פירסמו בתיקשורת כאילו בעיקבות זה נודעו לנו נקודות־תורפה, ואני מבקש לאמר שאינני זקוק לחוות־דעת הפרקליטות כדי לדעת נקודות־תורפה בתיק.

לסיכום, סבורני כי יש להתמודד על־ידי חקר האמת האובייקטיבית, ואין מקום לניסיון להיבנות מכך שחומר לא יגיע לצד שכנגד. אין לנסות לגרום להרשעה אלא על־בסיס חקר האמת המלאה.

(דניאלה שמי)

רפואה

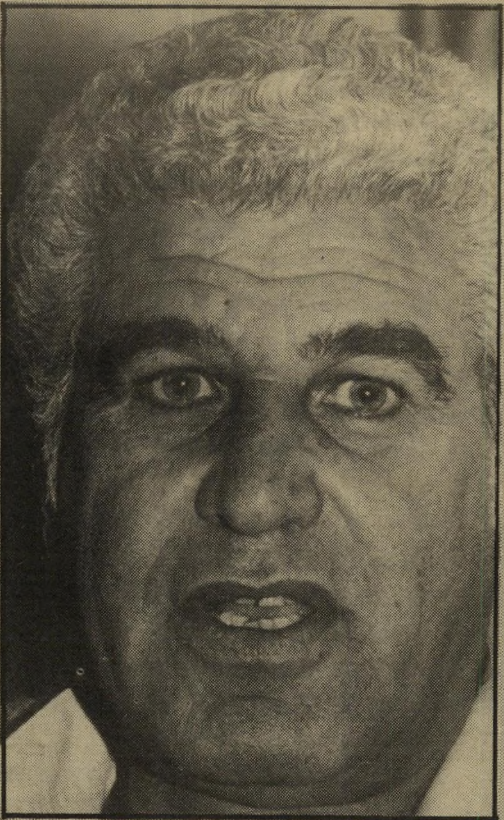

ד"ר יולי נודלמן:

„רופאים רבים אינם מחפים על רשלנות!"

יש אצלנו ב„העולם הזה" כלל־ברזל: לא לעשות פירסום כלשהו לעסקים של חברי־מערכת או הכותבים בעיתון. אבל יש אצלנו ב„העולם הזה" כלל ברזל: ששום דבר הוא לא פרה קדושה, אף לא כללי־ברזל, ואם הד"ר יולי נודלמן (מי שמפרסם אצלנו כתבות־תחקיר על בריאות), פותח מרכז ארצי לייעוץ רפואי, כדאי שגם קוראי „העולם הזה" יידעו עליו. וגם אני אשכיל. במה שונה המרכז הרפואי „מאל"ר" מהמוסדות קיימים כבר בארץ?

המרכז בנוי משני חלקים. חלק אחד הוא מרכז רפואי, שאליו יבואו אנשים להירפא, ושבו יפגשו גם רפואה קונבנציונלית וגם רפואה טיבעונית, הודית, סינית וכו', וגם יקבלו טיפול רפואי לא־אגרסיבי.

● מה זה בדיוק טיפול רפואי לא־אגרסיבי?

זה טיפול רפואי שלא ממהר לנתח. אנחנו, הרופאים העובדים במרכז ואני, מאמינים שיש מחלות רבות שאפשר לטפל בהן ללא ניתוח, כמו למשל, דיסקוס, טחורים, ורידים מורחבים ועוד.

● אתה טוען שבארץ עושים ניתוחים מהר מדי?

אני בטוח בזה. אין סבלנות ואין זמן לטיפול ארוך, אז מנתחים.

● באילו מחלות תטפלו במרכז „מאל"ר"?

עובדים אצלנו מומחים בכל שיטחי הרפואה, גינקולוגיה, אורטופדיה, עיניים, אף־אוזן־גרון, כירורגיה, כלי־דם, אורולוגיה, עצבים, וכו'. בינתיים יש 12 רופאים.

● ומה מחיר הטיפול?

לא מחיר אחיד. כל רופא יקבל כמו שהוא מקבל בקליניקה הפרטית שלו. משהו בין 75 ל־150 שקל.

● כלומר, שוב רפואה פרטית במחיר של רפואה פרטית? ומה עם מי שאין לו כסף?

לא נזרוק אף אחד החוצה.

● במישפט הזה הזמנת אליך את כל ענייי ישראל.

נעמוד בזה.

● בוא נחזור לשאלה הראשונה שלי בדבר הייחוד. אמרת שיש חלק אחד מיוחד אצלך.

זה החלק של הייעוץ המישפטי. במרכז שלנו יוכל אדם לקבל חוות־דעת וטיפול, כאשר הוא זקוק לעזרה אחרי טיפול רשלני. אנחנו מאמינים שלא צריך לחפות על טיפול רשלני, ושצריך לתת לאזרח אפשרות לתבוע את מי שטיפל בו טיפול רשלני.

● ותוך שנה תסתכסכו עם כל רופאי ישראל?

אני לא חושב כך. אני יודע שיש היום הרבה רופאים המסרבים לחפות. המצב משתנה, ואנשים מתחילים להבין שיש הבדל בין טעות־אנוש לבין רשלנות. אני לא היחיד שחושב כך. אני מאמין שהמרכז שלנו יכול לגרום לשיפור המערכת.

(דניאלה שמי)

בידור

אשר ראובני:

„האמנים שלי חתמו שלא ישתמשו בסמים!"

המפיק־אמרגן אשר ראובני הכניס באחרונה סעיף לחוזה־העבודה שעליו הוא מחתים את האמנים שלו, האומר: „אני מצהיר בזאת כי אין אני צורך, או משתמש, או סוחר, או קשור בכל דרך שהיא אל כל סוגי הסמים הקלים והקשים, ובמידה ואשתמש או אתעסק בכל סוג סם שהוא, תהיה בכך הפרה חמורה של הסכם זה, עם כל המשתמע מכך. שתייה לשכרה והתמכרות לאלכוהול ייחשבו לעניין זה כצריכת סם."

● מה גרם לך להכניס לחוזים שלך סעיף כזה?

התחלתי לחשוב על זה אחרי מה שקרה לזוהר ארגוב, שהיה אמן שלי. לדעתי, הסעיף הזה הוא לא רק לטובת העסקים שלי. אני מאמין שזה עשוי לעזור לאמן, שאולי חושב על עישון סמים. עצם הידיעה שאם הוא יעשן הוא יפר את החוזה בינינו, עשויה להרתיע אותו.

● איך תתייחס לזמר שעישן באיזו מסיבה או באירוע חד־פעמי?

אם מדובר במיקרה אחד, או במיקרים בודדים, שלזמר בא לעשן סם קל בלבד, כמו חשיש, אעבור על זה בשתיקה. אבל מאותו אירוע והלאה אשגיח עליו טוב־טוב, ואזהיר אותו שזה לא יקרה שנית.

● אתה אמור לדעת כל מה שקורה לאמן שלך במשך 24 שעות ביממה?

כן. מניסיוני , אחרי 15 שנותי במיקצוע, פיתחתי חושים, וגם מקורות־מידע מהימנים ומיומנים. מספרים לי הכל. זה לא כדי להלשין, אלא מעדכנים אותי במה שקורה לאמנים שלי, וגם לאמנים אחרים, משהו בנוסח: ראיתי אתמול את „איקס" מסטול. מלבד זאת, אני בעצמי חי את חיי־הלילה, וזה תורם למעורבות שלי בנושא.

● מישהו מהאמנים שלך התנגד לחתום על חוזה עם סעיף כזה?

לא. אצל אבנר גדסי עלה הנושא של לעיסה עלי־הגת, אבל מובן שלא אגביל אותו בזה. אחר־כך הוא שאל אם אני אגביל אותו בשתיית כמה כוסות־בירה במועדון. אמרתי לו שגם אני אוהב קצת לשתות, והכנסתי תיקון בסעיף. כתבתי שמותר לשתות שתייה מבוקרת.

● מי כבר חתם על חוזה כזה?

שלומי שבת, אבנר גדסי ושלום צבר, שהוא זמר מתחיל, קרוב־מישפחה של גדסי. אצל מרגלית צנעני לא מופיע הסעיף הזה — היא לא שותה אפילו בירה. אצלה אין לי מה לחשוש.

● האמנים מופתעים כאשר הם קוראים את הסעיף הזה?

כל מי שקורא קצת מופתע, מחייך, אבל במחשבה שניה כולם אומרים שאני צודק.

(נעמי רון)

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ריבקה בורג:

„אנחנו לא נוהגים לשמור סודות זה מזה!"

תוכנית־הטלוויזיה „אלה הם חייך" עם הד"ר יוסף בורג הוקלטה בשבוע שעבר בהפתעה מוחלטת לד"ר בורג. לשאלתי כיצד לא פחדו להפתיע אותו כל־כך, נעניתי כי התייעצו עם משפחתו.

פניתי אל רעייתו של הד"ר בורג, גברת ריבקה בורג, ושאלתי אותה אם לא פחדה שההפתעה תגרום לבעלה התרגשות גדולה מדי.

טלוויזיה

אני מכירה את בעלי כבר 45 וחצי שנים. חשבתי וקיוויתי שהוא יעמוד בזה, והנה מסתבר שגם צדקתי.

● **האם התייעצת עם רופא?**

כן ולא. הבת שלנו היא רופאה, ואני ידעתי שהיא תהיה נוכחת במקום.

● **וכיצד הוא קיבל את ההפתעה?**

כבר תראי את זה כשיקרינו את התוכנית. מובן שהוא התרגש מאוד, וגם אני התרגשתי מאוד.

● **אחרי שנגמר הכל, והלכתם הביתה, האם לא אמר לך בעלך „סידרת אותי" או משהו כזה?**

לא. אין מילים כאלה בלכסיקון שלנו.

● **אבל אני בטוחה שהגיב לכך שאת ידעת, והוא לא.**

אני הייתי מרוצה מאוד שזה נגמר, כי במשך כל הזמן שידעתי על התוכנית היתה לי הרגשה משונה מאוד. אנחנו לא נוהגים לשמור סודות זה מזה, ולכן הרגשתי הפעם מוזר. אבל כאשר יצאנו מאולפני־הטלוויזיה וישבנו באוטו, הסתבר שהאוטו לא נדלק. אז כבר לא דיברנו על התוכנית ועל הסודיות, אלא על איך נתפוס איזה טרמפ הביתה.

(דניאלה שמי)

ענת סרגוסטי, העולם הזה

עדה לזרוביץ:

„לא הסתכלתי בתוכנית מפני שפחדתי לראות!"

מי שלא ראה את שיר־הפתיחה מתוך „סיבה למסיבה" האחרון הפסיד. 18 מנבחרינו, בביצוע ריבקה'לה מיכאלי וטוביה צפיר, בתנועה, בזמר ובמחול, גרמו לעוויתות־צחוק היסטריות, ולפי בקשת הקהל שודרו שוב, בסוף התוכנית, וגם ב„ערב חדש" ביום ראשון. אין ספק שהשיר הוא פנינה אמיתית בנוף הטלוויזיוני שלנו.

שאלתי את עדה לזרוביץ, מי שאיפרה את 18 הטיפוסים, איך היתה העבודה.

היתה עבודה של כיף. נעים וקל לעבוד עם ריבקה'לה ועם טוביה. רק שמים להם את הפיאה ומורחים קצת איפור, וכבר הם מקבלים את ההבעה של האובייקט לחיקוי, ומתחילים לדבר בקולו, וזה נפלא.

● **איזה טיפוס היה הכי קשה, ואיזה הכי קל?**

היה קל מאוד עם שושנה ארבלי־אלמוזלינו. שם, מלבד האיפור, גם הדבקתי אף. ברגע שאומרים לריבקה'לה שהולכים לאפר אותה בדמות שרת־הבריאות, היא כבר דומה לה. כשאיפרתי את טוביה לדמותו של עמיר פרץ, היה לי קשה לעבוד, כי התגלגלתי מצחוק.

● **אני מניחה שכל מי שהיה בסביבה התגלגל מצחוק.**

אף אחד לא היה בסביבה. יש לי כבר ניסיון בדברים כאלה. אנשים או צוחקים ומפריעים לעבוד או עומדים ונותנים עצות. אז

טלוויזיה

אני פשוט מסלקת את כולם, ונועלת את הדלת. הכי קשה היה לי הטיפוס של הורביץ, ואני מרגישה שגם לא הצלחתי איתו מ־יודעַ־מה, לכן גם לא ראיתי את התוכנית.

● **לא ראית?**

לא. אני מפחדת שלא אהיה מרוצה מהורביץ, ויהיו לי טענות כלפי עצמי.

● **כמה זמן לקחה העבודה על כל 18 הטיפוסים?**

ביחד עם כל שאר המופיעים זה לקח יומיים. טוביה אומר שהוא יציע אותי בעניין המהירות לספר־השיאים. אבל זה לא מפני שאני כל־כך זריזה. זה מפני שזה הזמן שנתנו לי. אילו היו נותנים יותר זמן, אני בטוחה שהיה יוצא טוב יותר.

● **עבורי, כצופה, לא היית צריכה להתאמץ יותר. זה היה טוב מאוד ויותר מזה. אגב, עשית כבר משהו כל־כך גדול ומסובך בטלוויזיה?**

אני עובדת בטלוויזיה מאז מאי 1968, כלומר מההתחלה, ונדמה לי שזו העבודה הכי מסובכת שעשיתי מאז ועד היום.

● **את מי מ־18 נבחרינו, פרי עבודתך, את הכי אוהבת?**

כשאראה את התוכנית, אגיד לך.

(דניאלה שמי)

אלי דסה, העולם הזה

ארז לולו:

„לכדורגלן יש חובות ואין זכויות אלמנטריות!"

חוק הביטוח־הלאומי מסווג את הכדורגלן הישראלי כמי שאינו שכיר ואינו עצמאי. אין השחקנים זכאים לביטוח־תאונות, ושיעור תגמולי־המילואים שלהם מינימלי. הדבר פגע מאוד בשחקנים, שעיקר פרנסתם מתבססת על הכדורגל. הנושא התחיל להגיע לדיונים מישפטיים, כדי ששר־העבודה־והרווחה יכיר בכדורגלנים כבעובדים שכירים או עצמאיים, לצורך קביעת זכויותיהם וחובותיהם על־פי חוק הביטוח הלאומי. ארז לולו, שחקן קבוצת הכדורגל מכבי תל־אביב, מתפרנס רק מכדורגל.

● **גם אתה בין הנפגעים?**

בהחלט, כמו רבים מעמיתיי בכדורגל. אמנם השתחררתי רק לפני חצי שנה מצה"ל, אבל בשרות־המילואים שאעשה אצטרף לרשימת־הנפגעים.

חשוב מאוד להבין שמישחק־הכדורגל מלווה בפציעות רבות ובתאונות־עבודה לאין־ספור, מעצם אופיו וטיבו של המישחק. הסיכויים של שחקן כדורגל לא להיפגע הם אפסיים. מהות העבודה במישחק היא פיסית, ולכן השחקן מועד לפורענויות רבות. כפי שעובד במיפעל־ייצור נפגע ממכונה, או ששוטר נפצע בעת מילוי תפקידו, כך נפצע השחקן במישחק.

בעונה שחלפה הייתי מושבת במשך שלושה חודשים, בגלל פגיעה בשריר הירך, כלומר — הייתי בבית, ולא עבדתי.

● **קיבלת פיצויים מהביטוח הלאומי?**

ספורט

המוסד הזה אינו מכיר בי ובשחקנים אחרים, ולכן לא קיבלתי כל תשלום בעיקבות פציעתי, שהיא תאונת־עבודה.

● **אינו מכיר בכם — למה?**

אבסורד! במיקצוע הכדורגל אתה חשוף לכל־כך הרבה פגיעות ופציעות שלעיתים קרובות הן קריטיות לגבי המשך תיפקודך. אין לך כל בסיס וגב כלכלי, המבטיח את קיומך לימים קשים מעין אלה, אנו משלמים מס־הכנסה ואנו משרתים בצה"ל כנדרש. אנו רק בעלי חובות, וללא זכויות אלמנטריות ביותר.

● **אתה נשמע ממורמר.**

זאת לא המילה המדוייקת. מפחידה אותי המחשבה שאין לי בסיס כספי, המגן עליי במצבים כמו פציעה בעת מישחק או אימון. המחשבה שיום אחד אני עלול להישאר תלוי באוויר בגלל תאונת־עבודה גורמת לחרדה, כי כל ההגנה הכלכלית והקיומית שלי עומדת על כרעי־תרנגולת.

● **אתה פועל כנגד מדיניות זו, המקוממת אותך?**

לצערי אני די שייך לאדישות הכללית שקיימת בציבור הכדורגלנים בארץ, שמרביתם אינם מודעים לחומרת הבעייה. חיים את הרגע, את ההווה, שפירושו קבלת משכורות די מכובדות, ולא מקדישים מחשבה לעתיד. קיימת מעין השלמה. כך הוא הכדורגל הישראלי, ואלה סממניו.

(עודד רכטמן)

STUDY ENGLISH IN AUSTRALIA

Intensive English-language courses for foreign students

Also special courses for high school and tertiary study in Australian colleges and universities.

Information on all English-language courses, terms of visas, university matriculation and professional opportunities are available from

Miss Gwyneth Acreman
Programmes Director
Box 340 G.P.O. Sydney,
2001, Australia.

יותר ממסעדה

ברווז הזהב היא מסעדה סינית יוקרתית, הממוקמת ליד הכפר הירוק. העיצוב המהודר והאוירה האקסלוסיבית של המסעדה מתחרים במבחר העשיר של תפריטה, ואת "הפיניש" הסופי נותן המגע האישי של הצוות המסור. להבדיל ממסעדות אחרות, בברווז הזהב חושבים על הלקוחות הרבה מעבר לשעת הארוחה, והתוצאה? מגוון הצעות לשירותים יחודיים שמספקת המסעדה:

TAKE AWAY

המטעמים של ברווז הזהב אצלכם בבית, באריזה נוחה לחימום, עם אפשרות של משלוח הביתה בהנחה של 10%.

הקייטרינג הקטן

שילוב של TAKE AWAY וקייטרינג. מלצר מיומן מגיע עם ארוחה לכ-15-60 איש, ודואג לסידור, להגשה ולכלים. כל מה שצריך לעשות הוא להרים טלפון - ולהתענג.

אירועים מיוחדים

בברווז הזהב ניתן לערוך אירועים לעד 60 איש, שיותאמו - הן מבחינת התפריט והן מבחינת קישוט המסעדה - לטעמו האישי של המזמין.
בת מצוה, ברית מילה, יום הולדת וכל אירוע אחר יחרטו בזיכרון לאחר שיחגגו אותם בסטיל המיוחד של ברווז הזהב

ישראכרט, ידידי

יש להזמין מקום מראש
מכבדים כרטיסי אשראי

ברווז הזהב

THE GOLDEN DUCK

מסעדה סינית ליד הכפר הירוק, רח' משה סנה 93 (דרך הרצליה)
לפני שדרות הברושים ואחרי עצי הבננה,
(בתחנת דלק טופז)
רמת השרון. טל. 491873

נעלי־בית לחורף

חברת מגה חתמה על הסכם עם חברת אידן, החברה המרכזית לשיווק־נעליים בישראל בע"מ ובהתאם להסכם זה תשווק אידן, בילעדית, את כל תוצרת נעלי־הבית של מגה בעונת החורף 88/89.

אידן היא חברה בעלת עוצמה שיווקית, ותק רב ומיומנות מקצועית של שני מנהליה הצעירים, משה נסים ואבי ברצלר. לדעתם תכפיל מגה, בעיקבות הסכם זה, את מכירות החורף שלה לעומת השנה החולפת וזה בשל שילוב הכוחות וההכוונה המדוייקת של פעילותן לדרישות השוק.

איש המוסד

(המשך מעמוד 15)

בה. לא יהיו כל־כך הרבה ימי־מילואים, אנשים יעלו שוב לארץ ולא יירדו ממ־נה, כמו שקורה היום."

כשאהרוני מדבר על הנושא, ניכר בו כאבו. האדרנלין בדמו מתחיל לזרום ביתר מרץ. הוא סולד מהתנהגות הצבא וממדיניות הממשלה: „ב־1967 לא הי־תה כזו שינאה, כפי שיש היום. אנחנו גורמים לשינאה בפוליטיקה שאנחנו מנהלים. אנחנו עשינו פי אלף יותר פעולות־טרור ממה שאש"ף עשה. היינו יותר גרועים מהם. הפעולות שלהם נו־עדו לתפוס בני־ערובה, כדי לשחרר חברים שלהם, ולא כדי לפגוע באזר־חים. אני לא אומר שהם צדיקים גדו־לים, אבל אנחנו טרוריסטים כמוהם. איך אפשר לפוצץ בית, מפני שהבן עשה שטות? איך אפשר לגרש אנשים מביתם ומאדמתם ללא מישפט?

? איך אפשר להתקיף במטוסים מחנות־פליטים, רק משום שיושבים שם כמה טרוריסטים? זה לא פשע?"

כשאהרוני משווה את תקופתו במוסד לתקופה הנוכחית, הוא מתפלא מדוע קרה מה שקרה לשירותי־הביטחון — הירידה במוסר ושיטות־הפעולה בחקירה. בזמנו, הוא אומר, לא זכור לו שהיכו מישהו בזמן חקירה, לא היו מעצרים המוניים. לדעתו, הכיבוש גרם לאסון מבחינה כלכלית, מוסרית וצב־אית, לפי הסדר הזה.

אהרוני אומר שאש"ף הוא נציגו של העם הפלסטיני, משום שזה בחר בו כבנציגו, ועל־כן אין זכות לערער על בחירתו. איתו צריכה ישראל לשבת למשא־ומתן, משום שאיתו היא מעונ־יינת לכרות ברית־שלום. אין מנוס, כי אם לשבת עם אויביך ליד שולחן־הדיו־נים.

„נלחמתי כדי לממש חלום ועכשיו הם הורסים לי הכל!"

זה נשמע די מוכר. החידוש הוא באומץ־הלב של איש־מוסד, מי שהיה אמון על התפיסה הביטחוניסטית, הרו־אה בערבים סכנה לביטחון ישראל. עכ־שיו קם לאמר דברים ברורים, לפרסמם ברבים ולהודות שהגישה הביטחונית המסורתית היא שטות.

הוא מודע לכך שלסיפרו לא תהיה כאן השפעה על קובעי המדיניות ועל דעת־הקהל. משום־כך הוא כתב את סיפרו בשפה האנגלית, כדי שיקראו בו אנשים מחוץ למדינה, כאלה היכולים להפעיל לחץ חיצוני על ישראל. לדע־תו יש שתי אפשרויות לגרום לשינוי המצב: „הפעלת לחץ מצד המעצמות על מדינת־ישראל, ובכלל זה סגירת הברז הכלכלי, או שיקום כאן מנהיג גדול, כמו שארל דה־גול, שיבין מה טוב לנו, ושיבצע את הדברים בכוח."

מסתבר שאהרוני לא הצליח להשתחרר לחלוטין משיטות־הפעולה של המוסד.

„נלחמתי כדי לממש חלום, ועכשיו הורסים הכל. אני לא רוצה שנהיה מדי־נה כמו איראן. צריך להבין שגם לנו וגם לפלסטינים יש חלום, אבל לא ניתן לממשו. יש מציאות, ואי־אפשר לחיות דורות על גבי דורות במילחמות. גם הפלסטינים מודעים לכך ומוכנים להתפשר. צריך לתת להם להקים מדי־נה משלהם, כדי שגם להם יהיה מה להפסיד במיקרה של מילחמה, והם יפסידו הרבה. יקח להם הרבה מאוד שנים עד שהם יוכלו להוות כוח שיוכל לאיים על מדינת־ישראל. הגיע הזמן שנבין את זה. כיום, מהרגע שאני נכנס לנמל־התעופה בן־גוריון, אני נעשה מדוכא."

השבוע, אחרי 10 ימים בארץ, הוא חזר לבריטניה כדי לכתוב את סיפרו השני, ובו סיפורים על מיבצעים שבהם השתתף בימי־הזוהר.

מבחינתו, הישיבה בניכר הפכה למ־ציאות קבועה, בלתי־הפיכה.

המכשפה

(המשך מעמוד 17)

טוב. התחלתי להתעניין בנושא. בעיקר קראתי כל חומר שאפשר היה להשיג על פסיכוטרוניקה, על ריפויים בלתי־קונבנציונליים. אבל מעולם לא העזתי לעשות משהו.

„כל חיי הייתי עקרת־בית, ולפעמים עבדתי בבית־מירקחת טיבעוני. אף פעם לא הייתי מאמינה גדולה בת־רופות.

„המיקרה הראשון שלי היה לפני קצת יותר מארבע שנים. מישהו שהי־כרתי סבל מהרטבה. נגעתי בו כמה פעמים, והאיש הפסיק להרטיב.

„אחריו הגיע מישהו שיש לו סכרת גבוהה מאוד. אחרי כמה פגישות איתי ירד לו הסוכר לרמה נורמלית.

„לא רק הלקוחות לא האמינו. גם אני לא האמנתי. אבל השמועה עלי עברה מפה לפה, ואנשים התחילו להגיע. אנשים סובלים, שהרפואה הקונבנציונלית לא הועילה להם. לא יכולתי שלא לנסות לעזור, וברוב המיקרים העזרה היתה מהירה ודרא־סטית.

„היום, אחרי ארבע שנים אני כבר לא במצב של להגיד 'לא' למישהו. איך

ציון צפריר, העולם הזה

רוזיצה בפעולה
החום זורם מהידיים

אני יכולה לסרב לעזור למי שסובל שנים?

„אז מצאתי לי את מקום־המיפלט הזה — ישראל — ופעם בשנתיים אני באה הנה, ותמיד מסרבת לעבוד פה. כל הזמן היתה לי ההרגשה שבלי שפה, בלי קשר עם הארם, לא אצליח. אבל המיקרה של שלו הוכיח שגם בלי שפה אפשר, ומאז כבר הגיע אלי זוג־תאומים שיש להם קצרת קשה, וטיפלתי גם בהם.

„בשבוע הבא אני חוזרת לעירי ולארצי ולחולים המחכים לי, ועכשיו כבר לא יהיה לי מקום לנוח בו. כשאהיה שם אחשוב על הפאציינטים שלי פה, וכשאהיה פה אחשוב על המחכים לי שם, ותמיד יהיה לי אי־שקט. אבל ככה זה, כשאתה מתעסק באנשים סובלים, גם אתה סובל. אולי רק ככה אפשר באמת לעזור."

עכשיו כבר נמצאת רוזיצה בביתה באוסייק. אבל כאן, במושב קידרון, כבר מצלצל הטלפון, ואנשים ששמעו עליה שואלים את הגיס והאחיות מתי היא כבר חוזרת. וכמו שהצלחתי להבין, האשה השקטה, הרגועה והחמה הזאת תחזור.

סיפור מהחיים (שלי)

יום אחד. בשבוע שעבר. קיבלתי הזמנה מודפסת ויפה. שבה נאמר כי מלונות דן פותחים את עונת הבר־בי־קיו על שפת הבריכה, ומאחר ונשארו עוד כמה מקומות הם החליטו להזמין עיתונאים נחמדים במיוחד.

החתום על ההזמנה היה איש יחסי־הציבור של רשת מלונות דן. ל־10

מהאירועים האחרונים שלו לא הגעתי מכל מיני טעמים, וכבר לא היה לי נעים.

אמנם הזמנתי אורחים לאותו הערב, אבל האורחים הוזמנו ל־10, וההזמנה דיברה על שעה שמונה. שיכנעתי את בן־זוגי לקפוץ לחצי שעה לעשות כבוד למזמין, ואולי אפילו לחטוף איזה שישליק צעיר, הרי מלון דן זה ממש שלוש דקות מהבית, ולא צריך אוטו, ולא צריך חנייה (העניין הזה תמיד משכנע אותו).

בן־זוגי הקיבוצניק אפילו לבש חולצה לבנה — שהיא הכרזת כוונות חגיגיות במיוחד עבורו, וביחד צעדנו למלון דן והתייצבנו ליד הבריכה בדיוק בשעה היעודה.

משונה היה בעיני שהמזמין לא היה לקבל את פנינו, אבל מאחר ותמיד אנחנו באים לכל מקום ראשונים (בדיוק בזמן), חשבתי שבוודאי יגיע עוד מעט.

היו כבר די הרבה אנשים ליד הבריכה, ומלצר חביב סידר לנו מקום־ישיבה ליד שולחן. תפסנו קצת בריזה, העפנו מבט על שורות הסלטים ועל הבשרים הניצלים על האש, שתינו קצת יין, ובעלי די התפלא שאף אחד ממיודעינו העיתונאים לא הגיע, אבל אני הרגעתי אותו, והסברתי לו שהם מאחרים באופן קבוע.

אחר־כך ניגשנו קצת לסלטים וטעמנו מהם, ולקחנו גם איזה פולקע עוף נחמד, ובכל זאת לא הבנתי למה המארח שלנו מתמהמה. עוד אני חושבת לעצמי קם לו איש מאחד השולחנות ואמר בערך כך: „אני שמח שכולכם הגעתם, כדי שנוכל להיפרד כיאות ממר וולף הפורש היום לגימלאות. מר וולף, שבמשך שנים אריכות ניהל את סניף הבנק...” וכולם מחאו כפיים סוערות מאוד וגם אני.

מה יכולתי לעשות? גם להיכנס למסיבה של מר וולף, גם לאכול ולשתות, ולא למחוא לו כף?

אחר־כך, קצת בבושת־פנים, ניגשתי למלצר הראשי, ושאלתי אותו מה קרה למסיבת־העיתונאים ההיא, שהיתה צריכה להיות היום ליד הבריכה. אה! המסיבה היא בדן־פנורמה. לא פה, אמר.

הבעייה שלי היא שאני לא מבדילה בין מלונות.

אגב, בסוף הארוחה, כשהסתברה הטעות שלי, ביקשתי מהמלצר שיתן לי לשלם עבור ארוחה שלא הוזמנתי אליה. המלצר סירב באדיבות, ואמר שהוא מבין את הטעות, והוא יכניס את הפולקע שלי לחשבון הכללי.

אז אם מר וולף יראה שהחשבון שלו גדול בפולקע — זה בגללי, ואני מוכנה לשלם.

אגב, בהצלחה בחיים מר וולף, נהניתי מאוד מהפרישה שלך.

מיבצע זפת

אני באמת מתחילה לחשוב שהנאמנות שלי לקוראי מדור זה גובלת בהקרבה עצמית חולנית. הנה, לפני שבוע, למשל, שלח לי יצרן או יבואן או גורם אחר מין מיכל־פלסטיק שחור ובו מטליות ספוגות בחומר המוריד זפת.

לקח לי רבע שעה להבין למה התכוון המשורר, ואחר כך נזכרתי שבימי הקיץ יש סוג מסויים של אנשים הנוהגים ללכת לחוף־הים, ששם מפוזר המיפגע הזה ששמו זפת, כחול אשר על שפת הים.

נו?

נו, מה?

מה אני יכולה לעשות במטליות מורידות זפת? איך אני יכולה לכתוב לכם משהו על זה? אולי זה נהדר, אבל אולי זה בכלל בלוף, אולי זה לא מוריד זפת, ואולי זה מוריד את הזפת ביחד עם העור? אולי זה עושה גירוי ואולי ואולי...

בן־אדם רציני כמוני, הכותב מדור־צרכנות, חייב לנסות את הדברים שעליהם הוא כותב. נכון? בטח נכון!

אז הסתובבתי בכל הבית וחיפשתי זפת. שאלתי שכנים וידידים וקרובים אולי יש להם במיקרה קצת זפת בבית, אבל לא היה כלום.

זה נכון שבדיוק 20 מטר מהבית שלי שוכן לו אחר כבוד הים בעצמו, אבל ים וגם שפתו, הם לפי מיטב ידיעתי, משהו שנעים מאוד להסתכל עליו מן החלון ולהתמוגג מנחת.

ובכל זאת, אחר־הצהריים אחד שמתי נפשי בכפי, ולמען קוראי הנאמנים פסעתי לי ברגל יחפה לכיוון שפת הים, לטובת הניסוי המדעי ולתפארת מדינת ישראל.

בדרך אל הים גיליתי לתדהמתי שהאספלט זה דבר נורא שורף ברגליים. גם דרכתי על זכוכית ונדבקתי למסטיק, ואשה אחת עם כפכפי־עץ דרכה לי על הרגל היחפה, אבל למרות הכל, אחרי מסע־תלאות של 20 מטר הגעתי אל היעד.

רצתי מהר על החול הלוהט וטבלתי את רגלי הפצועות במי־הים. תוך דקה נדבקו לרגלי כל מיני פטרוזיליות שסירבו לרדת. הייתי על סף התמוטטות פיסית ונפשית, אבל לא אדם כמוני יוותר.

„הקוראים, הקוראים שלי,” דיברתי אל עצמי, „הקוראים דורשים,” והתחלתי לחפש זפת.

יכול להיות שאני כבר לא רואה טוב כמו פעם, יכול להיות שהשמש היכתה בפני, יכול להיות שניקו את הים, יכול להיות שהמשיח הגיע — זפת לא היתה בשפת הים!

רגע אחד של כישלון, אבל מייד אחריו החלטתי שאני לא אחזור הביתה לפני השלמת המשימה, והמשכתי בטיול על שפת הים. עשרות כדורי פינג־פונג פגעו בי, ילדים התרוצצו והתיזו עלי חול ומים, דרכתי על אפרסקים רקובים והחלקתי על שקית־ניילון, כל מיני אנשים שרו־פי־עור הביטו בצבע שלי בזילזול תהומי, אבל אני המשכתי ללכת.

ואז, כמו בפאטה־מורגנה, ראיתי משהו שחור מרחוק. הגברתי את קצב צעדי, גבי התיישר, עוד חמישה צעדים, עוד ארבעה, עוד שלושה, והנה, שתי רגלי דורכות במשהו שחור ומגעיל — הצלחתי! נדבקתי בזפת! בראוו!

כשחזרתי הביתה, התיישבתי על המדרגות (לפני מיבצע זפת דאגתי לשים את מטליות הסרת הזפת בארון־החשמל), פתחתי את הקופסה, הוצאתי מטלית אחת והתחלתי לנקות את רגליי. תוך שתי דקות הרגליים היו נקיות. היה חסר להם שלא יצליח.

המשימה הושלמה. רות סוף.

מטלית להסרת זפת, בפעולה

„דרכתי, התלכלכתי, ניסיתי, הצלחתי!”

תיקון טעות

הנה עשיתי עוול למי שבהחלט לא התכוונתי.

לפני שבועיים התפעלתי מאוד מהעפיפונים היפים שמייצרת חברת מודן, ובלי לטרוח לברר כתבתי שהעפיפונים בוודאי עשויים משאריות של חומר שנשארו להם מהמיזוודות ומילקוטי הילדים.

מחברת מודן העמידו אותי על טעותי, ואף כתבו לי שעפיפון צורך כמעט פי שלושה בד מתיק, ולמען העפיפונים היפים הוזמן בד

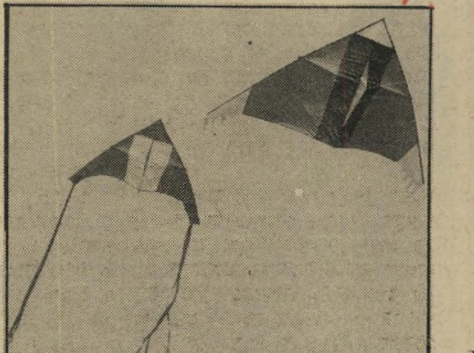

עפיפונים

לא משאריות בד

מיוחד מאירופה. בד קל, כדי שהעפיפון ימריא בקלות.

לא בגלל שאריות־בד התחלנו לשווק עפיפונים, כתבו לי, אלא בעיקר בגלל זיכרונות ילדות יפים הקשורים לעפיפונים של אותם הימים.

אז אם טעיתי והטעיתי — אני מתנצלת.

חדשות האוכל

רק בשבוע שעבר דיווחתי לכם שעידן עוגיות־החמאה עבר מן העולם, והנה היום מודיעים לי על מיפעל חדש שהוקם ביבנה, ושבו מייצרים 14 טון עוגיות־חמאה במישמרת אחת!

ואם מייצרים כמות כזאת סימן שגם קונים כמות כזאת. קוראים להן תעוניות, והן נמכרות בקופסה (שנסגרת טוב גם אחרי שפתחו אותה) של 500 גרם ב־5.80 ש"ח.

שלחו לי דוגמה. הילדים אמרו שזה גנוב.

ילד אוכל פלפלונים

בפיתה, לילדים רעבים

* * *

אתם יודעים מה זה שמאלץ? זה משהו נפלא שמכיל 280 אחוזים כולסטרול ואותו אחוז של טעם גן־עדן. באירופה נהגו לאכול את השמאלץ כשהוא מרוח על להם ועליו מלה, פפריקה וקצת שום.

אבל מה? מאז שפרצה מגפת־הבריאות אף בן־אדם שמכבד את עצמו לא יעז למרוח לו פרוסה בשמלאץ.

מה עשו? המציאו שמאלץ צימחי ומוכרים אותו עכשיו בארץ באריזות של 250 גרם ב־6.50 ש"ח.

דומה לשמאלץ האמיתי כמו שסטיק אנטריקוט דומה לסטיק טיבעול. אבל העיקר הבריאות, לא?

* * *

בלי המילה ,טיבעי' כנראה שום דבר לא נמכר היום. אז עכשיו יש גם חלבה טיבעית, ממותקת בדבש ובלא תוספת חומרי צבע וטעם. חלבה טעם טבע באריזה של 250 גרם — 4.95 ש"ח.

* * *

וסוף־סוף משהו עם בשר, אבל מצופה ככה שלא ידעו. פלפלוני עוף. חטיף קפוא שדומה בצורתו לפלפל ומצופה בפירורי־לחם מתובלים בטעם פלפל, אבל בפנים יש בשר עוף. נחמד להגיש לאורחים ליד כוס־בירה, ולילדים רעבים בתוך פיתה, בין הארוחות, וגם במקום ארוחה. נעים. הבילה של 500 גרם — 3.90 ש"ח.

* * *

ואהרון חביב, גרעיני־דלעת קלופים של טעם טבע. אתם יודעים מה זה להיות ישראלית שלא יודעת לפצח גרעינים? זה כמעט יותר גרוע מלהיות ישראלית לא שזופה (ידע אישי). ועכשיו גם אני יכולה לשבת מול הטלוויזיה ולאכול גרעינים.

אומרים על גרעיני־הדלעת שהם מכילים ריכוז גבוה של חלבון מן הצומח וריכוז מינראלים, שעוזרים בבעיות בדרכי־השתן ובבלוטת הערמונית (לא ידע אישי), שכחו להגיד שזה יוצא מן הכלל כתוספת לסלטים, לפשטידות ואפילו למרקים. 350 גרם ב־5.30 ש"ח. בחנויות טבע וברשת הקו־אופ.

דניאלה שמי

מסיבה של עורכי־דין
★ ומיזנון עשיר לאנרגיה

מסיבה שכולה אופנה

היפים והיפות של עולם־האופנה הישראלי חגגו במסיבה גדולה בביתה של מעצבת־האופנה **מגי דוברו־ביצקי** ברמת־השרון. דוגמניות, יצר־נים, מעצבות־אופנה ונשות־חברה הת־חככו אלה באלה עד השעות הקטנות של הבוקר. מיזנון עשיר לאנרגיה ומו־סיקת־ריקודים תוססת להוצאתה פעלו במקביל, וכך ניתן היה לראות את איש־הטקסטיל **אורי גרבנאו** ואשתו **יפה כפיר** מעבירים הוויות עם האופנאית **ג'קי בינג**, הקוסמטיקאית **ליזיקה שגיא**, ומעצבת־השיער **שרי קרן**.

צילם: אלי דסה ■

חנה אורדן מי שהיתה מלכת־יופי לפני 16 שנה, היא אם לשניים: בן 14 מנישואיה לעורך־הדין ראובן רכס, ובן נוסף מנישואיה השניים לפסיכיאטר יוסי צימרמן (עומד לצידה).

בתיה אלקיים הספ־רית מלוס־אנג'לס, באה בחברת ידידה.

ענת דולב מהטלוויזיה הגיעה עם החבר הצמוד עופר, ופגשה בחב־רתה, הספרית הידועה ונדה קרן.

מגי דוברוביצקי האופנאית שהעפילה בשנים האחרונות לצמרת, מעדיפה ללבוש שחורים ואבי־זרים תואמים. לעומתה, בעלה נחמן, טייס לשעבר, הוא טיפוס מצטנע.

שרה מילר ובעלה משה מפגינים כושר וכישרון כשהם מחו־ללים לקצב הרוק. כשהחלו לרקוד במרץ פינו להם יתר החוגגים את הרחבה, והשניים השתוללו עליה במשך דקות ארוכות.

כל נשותיו של לידסקי

עורך־הדין הפלילי **צבי לידסקי** הוציא בימים אלה לאור את סיפרו ה־13 אהבת אחר־הצהריים וכרגיל ערך מסיבת־ענק בביתו של חברו הטוב **אמיר שמאי**, המתגורר בנס־ציונה.

אולם בניגוד למסיבה המוצלחת של השנה שעברה, נראתה המסיבה הפעם כמו מסיבת־קוקטייל שבה עסקו כולם בפיטפוטים ובאכילה.

בלטו במסיבה עורכי־הדין **ששי גז** ו**אמיר ציון**, המישפטן חבר־הכנסת **דויד ליבאי**, הפתולוג הראשי לשע־בר **בצלאל בלוך**, **משה הדני**, מנתח־ראש מתל־השומר, הארכיטקטית **מלי לנגוצקי** מניו־יורק שעלתה לארץ באחרונה, **יוסי חכמי** מהפניקס, זוג עורכי־הדין **אילנה ומשה זינגל** והתזונאית הדוקטור **ניבה שפירא**.

השנה נעדרו כל נשות־החברה והדוגמניות שאיכלסו בהמוניהן את המסיבה בשנה שעברה, ואת מקומן תפסו הנשים בחייו של הפרקליט המצליח, כמו חברתו־לחיים עורכת־הדין **מירי ניסני**, עורכת־הדין **אורלי קטעבי**, המתמחה במישרדו, ועוד כמה נשים מהעבר הרחוק יותר.

הנציגה הבולטת של עולם־האופנה היתה **יהודית נגר**, דוגמנית־לשעבר ויחצנית בהווה. **צילם: אלי דסה ■**

עליזה קאשי הזמרת, המתגוררת בדרום־אמריקה, היתה עד לפני שנה בעלת תוכנית־טלוויזיה קבועה. היא זכתה לנשיקה מאביטל מוסינזון, שישב ליד אביו, הסופר יגאל מוסינזון.

פנינה סלע ידידתו הקרובה ביותר של צבי לידסקי, בחברת עורכת־הדין מירי ניסני (שניה מימין) חברתו של לידסקי. אורלי קטעבי (שניה משמאל) עורכת־דין המתמחה במיש־רדו של עורך־הדין, וגילה לינדנר, מזכירתו של לידסקי. מסתבר שעורך־הדין מעדיף אותן שחורות.

עה לביא בתם בת ה־19 של שושיק שני ואריק לביא היא בת כיתתה של שלומציון קינן (משמאל). נועה הבלונדית היא חיילת, גוד לחברתה שלומציון, שנישאה לפני שבוע לנסיך הרוסי הצעיר ולאדימיר.

עמוס לויאב המנתח הפלסטי הוא מה־קבועים של „כסית", וחבריו טוענים שגדל במקום. לויאב, הנשוי לרותי, עורכת־המישנה של „במחנה", פתח קליניקה בקירבת מקום, והוא מנצל את זמנו הפנוי לביקורים ב„כסית". לצי־דו הקוסמטיקאית רחל קליימן, החבושה בכובע.

כסית — פתיחה מחודשת

מאות רבות של חוגגים התקבצו ביום השישי אחרי־הצהריים בקפה כסית לרגל פתיחתו המחודשת, לאחר השיפוצים והשינויים שנעשו בו. קפה כסית, שכבר עשה היסטוריה, ידע בשנים האחרונות עליות ומורדות, אך הכל היו תמימי־דעים שאירוע שמח כזה כבר זמן רב לא היה במקום.

ברחבה שלפני הקפה הסתובבו ליצנים על קביים וחילקו בלונים. תיזמורת־ג'אז לא הצליחה לגבור על קולות החוגגים. החוגגים הוזמנו רישמית לשעה 4, אך כבר בשעה 2 המה המקום מאנשים שבאו לשתות את הסנגריה המסורתית. רבים מאלה שהגיעו בשעות מאוחרות יותר הסתפקו במנות גדושות של פירות קרים, שהונחו במעין שוקת מלאת חתיכות־קרח.

במקום הוכנסה מערכת מיזוג־אוויר חדישה, ונעשו גם שינויים בתפריט. המעצ־בת **ויולט דלאל** סיפרה שכאשר שיפצו את בית־הקפה הסירו את אבני־המוזאיקה מהעמוד המרכזי, שסויד בלבן. באבני־המוזאיקה השתמשו למצבה של **מוישל'ה איש־כסית**, שהאזכרה ליום־השנה הראשון למותו חל יום לפני הפתיחה. הוות־קים מבין יושבי כסית התכבדו בברכות, ועלו איש־איש בתורו לברך את בני־המישפחה, כשעל כולם מנצח איש־הרדיו הוותיק **עמיקם גורביץ**.

צילמה: רחל אבנרי ■

לט דלאל (משמאל), שהיתה מעצבת־שיער, עשתה הסבה לעיצוב־פנים, והו־ה כישרון וטוב־טעם בשיפוץ המקום. דלאל, שהיא חברה קרובה של בעלי־המקום, פגשה בפסלת אילנה גור (מימין) שהחמיאה לה על העבודה שעשתה. דלאל ניסתה לשמר את אופי המקום, וכך נותר בשלמותו ציור־הקיר.

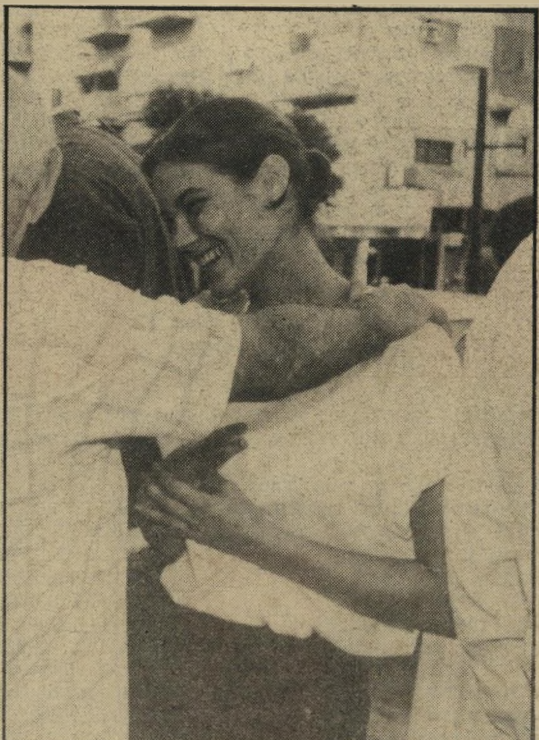

נעמי בן־אמוץ בתו של דן בן־אמוץ, עובדת כמלצרית במקום. צביה ליט־מן (מימין), מקבלת זר־בלונים. שתי ליצניות (משמאל).

מרים בנימיני

מזל החודש: אריה

מה צפוי השנה לאריות?

השנה שחלפה לא היתה שנה רגילה. החוויות שעברו על בני מזל אריה השפיעו על חייהם ושינו אותם מקצה לקצה. השינויים אירעו בכל תחומי־החיים החשובים, ולאו דווקא מתוך בחירה. בתחום הקאריירה עברו האריות שינויים מעניינים. על־פי רוב ניתנה להם הזדמנות להתקדם, להשיג מעמד סמכותי ויוקרתי יותר, ולמצוא לעצמם תפקיד שבו הם יכולים להוכיח את יכולתם.

בתחום הרומאנטי הם לא ליקקו דבש, וזה בלשון המעטה. קשיים, אכזבות, כאבי־לב והרבה צרות אחרות עברו עליהם. נאמנותם לאהבה בכלל ולבן־הזוג בפרט, לא איפשרה להם להיפרד, לפחות לא מן הבחינה הריגשית, והם העדיפו, בדרך־כלל, לא לוותר על מי שהיה יקר להם במשך תקופה ארוכה.

אי־אפשר להאשים אותם בחוסר־הצלחה בקרב בני המין השני. להיפך, הפופולאריות שלהם היתה ועדיין נמצאת בשיאה. אלא שריבוי אהבהבים ופרשיות טוב, אולי, לתקופה קצרה, אבל אחר־כך הדבר נמאס, ואף משאיר טעם לא־טוב והרגשת־ריקנות שקשה לשאת. פנויים רבים הרגישו חסרי־בית, אבל גם מי שקשורים בקשר מעורער חשו בהרגשה דומה.

הבריאות גרמה לאריות בעיות החל מחודש פברואר, ויקח עוד זמן־מה עד שיפתרו האריות את הבעיות. אולם למרות כל הצרות, היתה זו בסך הכל שנה חשובה לאריות, מעין שנת־מיפנה. ההרגשה היא שהם עומדים לפני קידום, והבעיות הצצות בדרכם הן רק מיכשולים שצריך לסלק כדי להגיע למטרה.

אין ספק שהאריות נמצאים בעיצומה של תקופה שתשפיע על חייהם ועל עתידם

בצורה משמעותית. גם מהחוויות הקשות וגם מאלה הטובות הם למדו רבות. דבר לא חלף לידם, כל דבר נרשם, תויק, וישמש כלקח חשוב מאוחר יותר.

ליופיטר (צדק), סטורן ואוראנוס יש חלק חשוב בכל האירועים האחרונים. פלוטו השפיע רק על חלק מהאריות, אך בצורה דראמתית. יופיטר במזל שור (בית הקאר־יירה) הביא להם הזדמנויות חשובות בתחום הקאריירה. בימים אלה הוא נכנס למזל תאומים לכמה חודשים, ויתן להם פסק־זמן, עד שיחזור למזל שור ויספק להם הזדמנויות ואפשרויות חדשות.

מעכשיו ועד לחודש דצמבר ישהה יופיטר במזל תאומים. אבל מדצמבר ועד מרס תהיה לאריות אפשרות להעפיל לגבהים חדשים.

סטורן ואוראנוס נכנסו לבית השישי, בית הבריאות והעבודה. כתוצאה מכך יחושו האריות בשינוי גם בתחום הבריאות וגם בתחום העבודה.

בימים אלה חוזרים סטורן ואוראנוס למזל קשת (בית חמש) לתקופת מה, ומאמצע נובמבר יחזור סטורן, ואחריו אוראנוס למזל גדי (בית שש) והפעם לתקופה ממושכת.

מה מצפה לאריות בשנה הבאה, מיום־ההולדת של 1988 ועד יום־ההולדת הבא שיחול ב־1989?

● עבודה, קאריירה

כל זמן שיופיטר ייצמא במזל שור יצטרכו האריות לנצל את ההזדמנות ולקדם את עצמם. חלקם כבר עשו זאת, אחרים התחילו ונעצרו. ובכל מיקרה, חשוב שידעו שבין דצמבר למרס 1989 הם יכולים להתקדם ולהדהים את הסביבה, ואפילו את עצמם.

הקאריירה נמצאת במרכז תשומת־הלב השנה. זמן רב הוקדש לעבודה, ולמרות כל הבעיות האחרות, האריות דרשו מעצמם עוד ועוד כדי שיוכלו להצליח במשימות שהציבו לעצמם. גם אלה שאינם מתעניינים באסטרולוגיה חשו זאת על בשרם, כאילו ידעו שהשנה חשובה לעתידם המיקצועי.

את ההישגים שהשיגו וישיגו, הם יצטרכו לבסס, וזה יאלץ אותם לעבוד קשה מאוד בשנתיים הבאות. מיקומם של סטורן ואוראנוס, שיימצאו בבית השישי, בית העבודה והבריאות, מצביע על עבודה קשה, מאמצת ושיגרתית. אולם אסור לאריות לאבד את סבלנותם. ההישגים שיהיו להם והשם הטוב שירכשו לעצמם ימריצו אותם ויתנו טעם לזמן ולמאמץ שהם משקיעים בעבודה.

לקראת מרס 1989 ישתבצו האריות בתפקידים ובעבודות שבהם יזכו להערכה, להכרה בכישרונותיהם וביכולתם. אי־אפשר יהיה להתעלם מהם, והם ישמשו בתפקידים סמכותיים ואחראיים, ויקבלו יד חופשית לבצע את רעיונותיהם המקוריים.

● בריאות

בנושא זה מצבם עדין. בשנה האחרונה הידרדרה בריאותם, ואף שכרגע הם נהנים מפסק־זמן, ומהפוגה בבעיות בריאותיות, כדאי שיכינו את עצמם לכך שהבריאות תתפוס מקום חשוב בחייהם. מי שלא יטפל בעצמו ישלם על כך ביוקר, ויפה שעה אחת קודם.

השיניים, הגב, העור, והבירכיים הם האי־זורים הרגישים יותר השנה, ובהם חייבים לטפל. יתכן שעלולות לצוץ בעיות נוספות, אך אלה כבר שייכות להשפעת מזלות אחרים. בריאות של בני־מישפחה תביא אותם לבתי־חולים, ותאלץ אותם להקדיש זמן ולטפל במי שיהיו זקוקים לעזרתם.

● כספים

בנושא זה מצבם השתפר באופן

(המשך בעמוד 28)

הקלה במצב־הרוח ובהרגשה הכללית. מעכ־שיו יהיה עליכם להתאושש ולהחזיר לעצמ־כם את שימחת־החיים שנעלמה בחודשים ה־אחרונים. הבריאות מתחילה להשתפר, ביי־חוד אצל הטליים שנול־דו בתחילת המזל. הא־חרים יצטרכו להמתין. האויבים והמתנגדים שפעלו מאחורי גבכם מתחילים להרגע, לא בגלל טוב־ליבם, אלא משום שאין להם שום אפשרות לגרום לכם נזק. ברומנטיקה – צפו לתקופת פריחה.

* * *

עניני מגורים יעסיקו אתכם עכשיו. שיפוץ, אירגון מחדש ואולי אף מעבר לדירה חדשה. יש באפ־שרותכם לשפר את התנ־אים, וכדאי שתחשבו על כך ברצינות. עניני בריאות יעסיקו אתכם ב־20, ב־24, ב־25 וב־27 בחודש. גם אתם וגם הקרובים לכם תזדקקו לטיפול רפואי. אל תידחו ואל תתעלמו, כדי למנוע סיבוכים. בתחום הפיננסי, צפויה הפתעה משמחת, למרות שההוצ־אות עדיין רבות. סכום־כסף יגיע ממקור לא־צפוי. ב־21 וב־22 בחודש — חוויה רומאנטית מרגשת.

* * *

נסיעות, טיולים, בילויים ומיפגשים חבר־תיים ינעימו לכם את התקופה. עכשיו עלי־כם לנצל כל רגע כדי ליהנות מהחיים. סבל־תם רבות השנה, ועכ־שיו ניתנת לכם הזדמ־נות לנשום ולהרגע. ה־רומנטיקה מאירת לכם פנים. רומאנים חדשים ואף נישואין צפויים בקרוב. תיקוות וש־איפות נראות בטווח הגשמה, וההתקדמות קרובה. ענייני כספים דורשים טיפול זהיר והתייעצות עם מומחים ב־26 וב־27 בחודש.

עניני כספים תופסים לפתע מקום חשוב בחייכם. חשוב שתתחילו להזיז עניינים במקום שבו אתם עובדים. עכשיו תוכלו להשיג תפקיד טוב יותר ולשפר את תנאי העבודה. ה־חודש יספק לכם הזדמנו־יות להתקדם. ההתקדמות בקאריירה קשורה ישירות לשיפור המצב הכלכלי. מומלץ לבצע עיסקות שור־נות בתקופה הקרובה. זה הזמן לבצע שינויים דראמ־טיים, ואף להתפטר מעסק שהייתם מעורבים בו ולפנות לכיוון חדש. מצטר־כו לדאוג לצעירים שסובלים מבעייה בריאותית.

* * *

ההרגשה הכללית מתחילה להשתפר, ביי־חוד בקרב מי שנולדו בשבוע הראשון של המזל. האחרים יצטרכו להמתין ליום־ההולדת. נסיעה שתקיימו ב־20 בחודש תיאלץ אתכם להיות מעורבים בעניין שבו תיאלצו לתת תשו־בה חד־משמעית, אחרי סחבת שנמשכה זמן רב מדי. היכרויות חדשות יביאו להתקשרות חשו־בה בתחום המיקצועי. תפגשו באנשים בעלי־השפעה, שיעזרו לכם להזיז את מי שעיכבו את התקדמותכם.

* * *

לפרות הקשיים הכספיים ה־20 בחודש יפתיע לטובה. סכום־כסף יגיע לידכם ויתברר לכם ש־דרישה מסויימת לתשלום תבוטל. נסיעות ב־21 וב־22 מומלצות. תיפגשו בידידים קרובים שינעימו לכם את הזמן. צאו לחופשה קצרה. אתם זקוקים לה מאוד. ה־בריאות אינה טובה. העיי־פות מביאה לחולשה, וב־חודש הקרוב תהיו זקוקים לכל הכוחות, מכיוון שיוט־לו עליכם משימות לא־ק־לות. במקום־העבודה — צפוי מיפגש מרגש שיביא עימו חוויה רומאנטית מסעירה ומרתקת

בתחום הרומאנטי אתם מתחילים לחוש ב־ביטחון רב מדי, ועלולים להתפכח לפתע ו־לתפוס שהרסתם קש־רים יציבים ובטוחים, כדי להתחבר למי שאי־נו מתכוון ברצינות. הר־גישות שלכם גבוהה, ו־לא כדאי שתתלו תיק־וות בקשרים שאינם ב־טוחים. ברגע של אמת תבינו מה עליכם לע־שות בעניין. מריבות עם בני־הזוג הקבועים צפו־יות השבוע. אתם ממהרים להתרגש, להא־שים ולנהוג בקיצוניות שלא אופיינית לכם.

* * *

הקאריירה תופסת מקום חשוב. עליכם להחליט לקראת מה אתם חותרים ומה אתם רוצים לע־שות. אתם עובדים קשה מאוד, וסובלים מבריאות לקויה, עקב המאמצים ה־רבים שאתם משקיעים. אולם מצבכם אינו ברור. החודש הקרוב יאפשר ל־כם למצוא כיוון ומקום־עבודה שיתאים לכם. אלא שאתם נוטים לקלקל ל־עצמכם לעתים קרובות. חבל, כי ההזדמנות למצוא מקום מתאים לא תחזור בקרוב. מצבכם הכספי אינו טוב. תצטרכו לחסוך מאוד בהוצאותיכם.

* * *

נסיעות לחו"ל וכיוון השתלמות חדש – כל אלה יתפסו מקום חשוב בחודש הקרוב. עליכם להיות זהירים בכל הקשור למעורבות־כם עם החוק, אפילו אם מדובר בנהיגה בלבד. בענייני כספים המצב עדיין חמור. עזרה תת־קבל ב־27 או ב־28 ב־חודש. בתחום הרומאנ־טי הצלחתכם מסחר־רת. קשרים שבים ומת־חדשים, אך צפויים גם קשרים רבים חדשים. ב־23 עד ה־25 – חוו־יה בלתי־שיגרתית, אולי פגישה עם העבר.

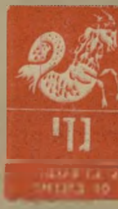

המצב קשה. קרובים חולים זקוקים לעזרה וגם אתם איבכם חשים טוב. עניינים כספיים מטרידים אתכם, יתכן שיש מי שגוב־נה על חשבונכם, בררו הי־טב את הדבר. יתכן שתמ־צאו טעויות בחשבונות ב־בנק או במקום אחר. סוף השבוע מאוד מעייף ות־שוב שתקפידו על מנוחה והרבה שינה. בענייני הר־גש דרושה שיחה גלויה עם בן־הזוג. הקירבה ושי־פור היחסים מותנים בהב־נה של שני הצדדים, והפעם אפשר לדבר להגיון, ואף לשכנע את בני־הזוג ללכת לקראתכם.

* * *

הפופולאריות שלכם בעלייה. הגיע הזמן ל־החזיר לעצמכם את הביטחון, ולצאת ולהיפ־גש עם חברים שעימם לא התראתם זמן רב. הבריאות עדיין לא במ־צב טוב. ב־20 בחודש צפויים שיחת־טלפון, מיכתב או ביקור־פתע של קרובים או ידידים השוהים בארץ רחוקה. היו זהירים בנהיגה. הצ־עה מעניינת בקשר ל־קאריירה ב־21 או ב־22 בחודש. כדאי להתייחס בכובד־ראש ולב־דוק את הדבר. אתם זקוקים מאוד לשינוי.

* * *

עבודה רבה מוטלת עליכם, גם לאחר שעות הע־בודה תמצאו את עצמכם עסוקים וטרודים בבע־יות שונות שאיש לא יוכל לפתור מלבדכם. ה־21 וה־22 קצת יותר מעודדים. קרובים או ידידים יציעו לכם לצאת לטיול בחו"ל. זה יעזור לכם להשתחרר מכל הלחץ שאתם נתונים בו. אבל קשה מאוד יהיה לקיימו בחודש הקרוב. הו־צאות כספיות גבוהות מדי צפויות בקרוב. תצטרכו ל־הקפיד לא להוציא מעבר לנחוץ. צפויים מאבקים על כספים, ולא קל יהיה להשיג את רצונכם.

קולנוע

סרטים

ניל ג'ורדן חוזר הביתה

אחרי "מונה ליזה" והעולם התחתון של לונדון בחר ניל ג'ורדן להתמודד עם הרוחות של העולם האחר, המוכרות לו היטב מבית אביו באירלנד

ניל ג'ורדן (מונה ליזה) הוא אחד הבימאים הצעירים המוכשרים שסיפקה בריטניה במיסגרת

שחקנים גוטנברג, האנה ואו'טול
רוחות מפוברקות

מסע־ההתעוררות הקולנועית הכללית החוגג שם כבר כמעט שנתיים. אמנם בישראל לא ראו את בחברת הזאבים שלו, אבל הספיקו להכיר את ידו הבטוחה באיינג'ל ובמונה ליזה.

עתה, מסתבר, החליט לחזור למקורות, כלומר, למולדתו האירית, ולעסוק במשהו שכל אירי טוב מכיר: רוחות. הסיפור של סירטו החדש מורל גבוה מתמקד בבעל בית־מלון אקסנטרי (פיטר או'טול) המחליט לקדם את בית־ההארחה הכושל שלו בעזרת רוחות מפוברקות.

העלילה מסתבכת כאשר הרוחות האמיתיות מתעצבנות על הזיוף ויוצאות לצוד בעצמן. וכך מתגלה ביניהן רוח יפהפיה, השחקנית דריל האנה המוצאת את עצמה עדיין נשואה לבעלה מלפני 200 שנה, מה שמפריע לסטיב גוטנברג, תייר אמריקאי מצוי, לכבוש את היעד.

כל העניין נשמע עליז ומפתה, וג'ורדן בעצמו הפיק הנאה רבה משיחזור טירת דרומור הנודעת באולפני שפרטון, כשעל המלאכה מפקח אנטון פירסט, שהיה מעצב ההפקה המהוללת של סטנלי קובריק בפול מטאל ג'אקט. באשר לצילומי החוץ, לא היתה כל בעייה. טירת דורמור עדיין ניצבת על תילה במחוז לימריק שבאירלנד.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: הקיסר האחרון, קפה בגדד, אהבנו כל־כך, החבר של החברה שלי, חרטה, ליידי איב, צרות בגן־עדן, מוכת ירח, בלייד ראנר, עיניים שחורות.

ירושלים: אהבנו כל־כך, החבר של החברה שלי, כשהרוח נושבת.

חיפה: עיניים שחורות.

תל־אביב

★★★ **חרטה** (אורלי, ברית־המועצות) — הבימאי הגרוזי טנגיס אבולדזה תוקע אגרוף ישר לתוך פרצופו של הסטאליניזם ומזהיר — אולי סטאלין מת אבל הסטאליניזם עדיין קיים. גיבור סירטו הוא ראש־עיר שלא מוצא מנוח בקיברו, והוא איחוד מושלם של סטאלין, היטלר, מוסוליני ועוד כמה עריצים מוכרים.

ירושלים

★★★ **כשהרוח נושבת** (אוריון־אור, בריטניה) — סירטו המופתי של ג'ימי מוראקאמי על זוג קשישים המתכונן לשואה. מאוייר. יוצא־דופן.

סינמטק

★★★★ **סירטי פראנק קאפרה** (סינמטק חיפה, סינמטק תל־אביב) — מי שלא הספיק לראות בפסטיבל ירושלים יכול עדיין לעשות שיעורי־בית בחיפה ובתל־אביב. מומלץ.

עדנה פיינרו

המיקרה ההפוך

הכל באשמת גן־עדן (תכלת, תל־אביב, איטליה) – **עוד לא יבש הדיו של סיפור הפרשה הכאובה של חטופת־בראזיל המפורסמת, ברונה־קרולינה, אחד היומונים עדיין מחזיק אי־שם בקורטיבה צלם בשליחות עלומה להנצחת יסורי קליטתה של המתולתלת, ואל האקרנים מגיעה פרשה תאומה, אבל במהופך. ובניגוד לטעם הרע שנדף מרוב הדיווחים העיתונאיים על מישפט שלמה המו־דרני, הרי שסיפורו של פראנצ'סקו נוטי הוא כל־כך מלא חן, שאפשר לסלוח לו החלקות קולנועיות ופגמים בתסריט.**

העלילה במערומיה מספרת על אסיר משוחרר, המחליט להח־זיר אליו את בנו בן ה־6 שנמסר לאימוץ, אחרי שזוגתו פרשה כנפיים. הוא מצליח להערים על פקידת־האימוץ, ומגלה שהילד חוסה בביתם של אבא זיאולוג ואמא יפהפיה, במקום המכונה גן־עדן שאמנם נראה כזה: בית קטן במרומי אחד האזורים המקסימים שעל גבול שוויץ־איטליה.

גיבורנו, שבאירוניה נקרא רומיאו, ונראה כמו קזנובה חלש־לוש ומיסכן, אמנם מתאהב באמו החדשה של ילדו (ואיך אפשר שלא להתאהב באורנלה מוטי), אבל מבין שאינו יכול להתחרות בעושר ובאושר שהבית המאמץ מציע לבנו.

הסיפור יכול היה להפוך בקלות למלודראמה תורכית בנא־לית, אבל בזכות נוטי, קומיקאי מחונן, בעל פרצוף תמים וגומה חיננית בסנטרו, הוא שופע הומור נאיבי ואהבה לעולם כולו, ורווי ברוטב של אגדה סוריאליסטית.

רוברטו אלפי ואורנלה מוטי: פיסת גן־עדן

גם אם פה ושם מופיעים בקיעים בתסריט יש פיצוי לאורך הדרך. כמו למשל, מערכון קטן, הפותח את הסרט, כשנוטי מתוודע לבירין כושי אלים או כאשר הוא נפגש עם שילטונות הרווחה בדמותה המיפלצתית בכוונה של לאורה בטי, שהיא בעצמה קומיקאית אדירה או קיטעי הפונדק בהרים, שבאחד מהם הופכים הטיפוסים הלקוניים של הכפר ללהקת־ג'ז בניצוחו של מוטי.

לסיכום: למרות כל הפגמים הקיימים פה ושם – סרט מרנין.

הקרוקודיל שוחה לאט

קרוקודייל דאנדי 2 (תל־אביב, תל־אביב, אוסטרליה) – **אומרים שאין מוצלח יותר מן ההצלחה, אבל אין זה אומר שכל חיקוי לבדיחה מוצלחת מצחיק כמו המקור.** קרוקודייל דאנדי 2 **מוכיח ששיניו של התנין קהו.**

איך אפשר לשכוח את צייד־התנינים האגדי, ילד־הטבע מ־אוסטרליה הרחוקה שהובא לציוויליזציה הניו־יורקית, באשמת סיפור עיתונאי כשהוא כרוך על צווארה של לינדה קוזלובסקי, העיתונאית החטובה! המשך העלילה לוכד את הגיבור בניו־יורק כשיקירתו נחטפת על־ידי איל־סמים צעיר, מסוכן וקו־לומביאני.

מלך־הירואין הוא, כצפוי ממיקצועו, אלים מאוד, והוא מלווה בכנופיה של בירינים קולומביאנים לא נחמדים, המאיימים לאמלל את הגיבור האוסטרלי, ולהשחית את יופיה של האמרי־קאית שלו לנצח. אין ברירה. חוזרים לאוסטרליה – טריטוריית המחייה האמיתית של הגיבור, שם איש לא יפחיד אותו.

ואמנם, מרגע שטרזן חוזר לג'ונגל יכולה ג'יין שלו להרגיש הקלה רבה. מרגע שנחתו בשמורות־הטבע שבהן החיות מסו־כנות הרבה פחות מבני־אדם, והוגן־דאנדי מדבר בשפתן, נמהל המתח האיטי במעט קומדיה.

המתח אוזל, כי כבר ברור מראש שאף אחד לא יכניע את

פול הוגן: דאנדי חוזר לג'ונגל

דאנדי בשטח שלו. ההומור סימפטי, אבל צפוף הרבה פחות מאשר בקרוקודייל דאנדי 1. **הצופה מתורגל בסוג ההפתעות ובאופיים של הטריקים. אמנם לינדה קוזלובסקי עדיין יפה, ולשיבחה ייאמר כי למרות היותה מצצה ובלונדית היא אינה נראית טיפשה, ואילו הוגן גברי וצפוד־שמש, כיאה לטרזן של אוסטרליה. הטבע עדיין פוטוגני. בסך־הכל משעשע, אבל איטי.**

וירטואוזיות זה לא הכל!

יתומים (טיילת, תל־אביב, ארצות־הברית) – **סיפורם של שני אחים הגרים בחורבה מטה לנפול, בפרבר של עיר גדולה. האח הבכור דואג למחייה, והוא יוצא מדי פעם, שודד עובר־אורח ומביא הביתה את מיצרכי־המזון. האח הצעיר, המאמין שהוא אלרגי לאוויר־חוצות, נסגר בתוך הבית ומעמיד פני תמים חסר־ישע עוד יותר מכפי שהוא באמת, כדי לא לערער את סמכות הבכור.**

לתוך העולם הנעול הזה חודר יום אחד גנגסטר, שמגיע לבית תחילה כקורבן של חטיפה, אבל הופך עד מהרה למעין תחליף של דמות האב החסר לשניים. הוא פותח לפניהם אופקים חד־שים שלא הכירו עד אז, ומשנה את אורח־החיים שלהם מן הקצה אל הקצה.

לייל קסלר, שכתב את התסריט על־פי המחזה שלו, שכח, ואולי לא ידע, כי מה שעובד היטב על בימה, עשוי להיראות מלאכותי ומעושה על הבד. ואכן, מערכת־היחסים שנרקמת בין שלוש הדמויות שלו, שבה צריכים להיות שינויים דקים ותכו־פים במאזן־הכוחות, הופך על הבד לדראמה בוטה וחבוטה, שבה הכל נראה גדול ומוגזם יתר על המידה, משהו בנוסח הדראמות הצעקניות והראוותניות שנדמה כאילו עבר זמנן.

מי שמחפש מיבצעים וירטואוזיים של שחקנים, יוכל בוודאי למצוא את מבוקשו אצל אלברט פיני, מאתיו מודין וקווין אנדרסון, אלא שגם הם מודעים היטב לוירטואוזיות שלהם, ומדי פעם נדמה כאילו הם עוצרים ומתפעלים בעצמם מן היכולת שהם מגלים. מיותר לומר שקשה מאוד להזדהות עם

מאתיו מודין, אלברט פיני וקווין אנדרסון: החמצה

פעלולים הגדולים מן החיים והמנוגדים מעצם טיבם לתמצית של המישחק הקולנועי הנכון, שהוא מישחק למצלמה התקועה לשחקן בפנים, ולא מישחק לשורה האחרונה ביציע, עבור צופה שרואה בקושי את צללית המבצע, ולכן צריך לקבל תמורות אחרות בהופעתו.

קשה להבין למה החליט אלן פאקולה, בימאי שאחראי לסר־טים כמו המעקב וכל אנשי הנשיא **לעבד דווקא מחזה סגור וקשור כל־כך לבימה, בכל נימיו ומרכיביו, אל בד־הקולנוע. כשעסק בנושאים מקוריים, הצליח הרבה יותר. סרט מיותר.**

ואדי סאליב: שיקום או הרס?

תגובת עוזר־דובר עיריית־חיפה, רוני אדם, לכתבתו של נ. תנעמי „רקוויאם לוואדי סאליב" (העולם הזה, **29.6.88**).

טוב שיש נושא לכתוב עליו בשבועונכם, וטוב שיש סיבה לחבר מנגינות לצעירים בחיפה. אין מקום לרקוויאם ולא ל„טכס אשכבה". אין שחר להגזמות שבכתבה.

לא גולח „חלק מהמיבנים שנותרו בו", ולא הוכשרה הקרקע בוואדי ל„ג'ונגל־בטון האופייני לשנות ה־70/80".

הכל עורבא פרח. כל המיבנים ולא רק חלקם, לא מיבני־בטון, אלא דווקא מיבני־אבן ישנים בנוסח יפו העתיקה, עוברים ממש עתה תהליך של שיקום ושימור.

הכוונה של אריה גוראל, ראש עיריית חיפה, היא הקמת קריית אמנים ואומנות בוואדי סאליב, תוך שמירה על תשתית המיבנים שנותרו בוואדי ושימורם.

ולגופו של עניין:

(1) מהותה ומטרתה העיקרית של תוכנית העירייה שהוכנה על־ידי טובי הארכיטקטים בעיר, היא שימורו ושיקומו של ואדי סאליב. אחרי שנים רבות של הזנחה והרס הבתים, שהזמן שעבר נתן בהם אותותיו, הופסק ב־1980 לחלוטין תהליך זה, והחל תהליך השימור.

(2) דגם לתוכנית כזו של שימור הוא הרובע היהודי בירושלים, שם נוצלו בתים ישנים, אשר מצבם עדיין מאפשר זאת, לשיפוץ וחידוש. בתים רבים אחרים נהרסו ובמקומם נבנו בתים חדשים, תוך שמירת הסיגנון.

(3) במיסגרת פעולות השימור, ננקטו הצעדים הבאים לגבי ואדי סאליב:

(א) בוצע סקר איכות המיבנים, תוך התמקדות בהיבטים סטאטיים, אסתטיים, ארכיטקטוניים, היסטוריים, דתיים וכד'.

(ב) לאור הסקר הנ"ל הוגדרו מיבנים ומיתחמים לשימור, כבסיס ראשון להמשך פעולות התיכנון מחר, ולעצירת פעולות ההריסה מאידך.

(ג) הוחל בתיכנון משותף של השטח על־ידי העירייה ומינהל־מקרקעי־ישראל, במטרה להבטיח שימורו, ובשלב ראשון בוצע תיכנון מפורט של שולי הוואדי, על שטח של 55 דונם, שבו נותרה ריקמה שלמה של בניינים שכמעט ולא נפגעה מפעולות ההריסה, וזהו האיזור המוגדר כ„רובע האמנים" (תוכנית זו כבר זכתה לאישור מוסדות התיכנון) ושם ירוכזו הגלריות והחנויות בעלי אופי ייחודי.

(ד) נקבעו הנחיות ברורות להליכי הריסה של מיבנים בוואדי (ובכל העיר), לפיהם חייבות חברת שיקמונה ועמידר לקבל היתר לכל הריסה. דבר זה מבטיח כי כל מיבנה שהוגדר לשימור לא ייפגע.

(4) בהתייחס לדרך שסלילתה מתבצעת עתה, המהווה שלב ראשון בפיתוח הרובע, יש לציין כי היא מהווה מרכיב בתוכנית רובע האמנים. מטרתה לאפשר בעתיד גישה ברכב לחניון תת־קרקעי שבלב הרובע והתווייתה תוכננה בתחום שהיה פנוי כבר ממיבנים בזמן הכנת התוכנית.

(5) ראוי להזכיר כי הקרקע והמיבנים אינם בבעלות עיריית חיפה, אלא שייכים ברובם למינהל־מקרקעי־ישראל. אף־על־פי־כן, היוזמה להקים במקום קריית אמנים, היא של העירייה.

(6) תוכנית שיקום ושיפוץ רובע האמנים הוצגה לפני ועד אגודת הציירים והפסלים בחיפה, וזכתה לתמיכתו. 47 מחברי האגודה נרשמו באגודה לקבלת סדנות ברובע המתוכנן.

חבל שיש אנשים שקולם לא נשמע כשההרס היה בעיצומו וכשהוואדי עמד שומם ועזוב. עתה, משהוחל במלאכת השיפוץ, הם מתעוררים והופכים את הקערה על פיה.

חיפה, לא רק שאינה „משלמת מחיר", אלא שהיא תזכה לפינת־חמד מיוחדת ויפה, שתהיה אטרקציה בקנה־מידה ארצי.

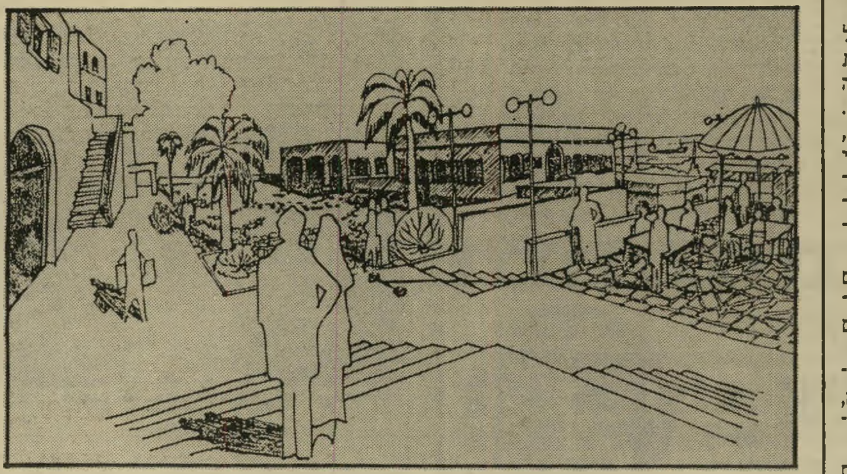

החלום: סקיצה שצורפה למיכתב דובר־העירייה

המציאות: ואדי סאליב לאחר הגילוח. מימין: הטרקטור ממשיך בהרס

תגובות חיפאיות: בכייה לדורות

תגובת נתן זך: **מסכת מגונה של שקרים.**

עד כה ידעתי שתפקידו של דובר, ואפילו הוא רק עוזר־דובר, הוא לדבר בשכר. בחיפה נמצאנו למדים שתפקידו כולל גם לשקר בשכר. מיכתבו של עוזר דוברו של ראש־העירייה גוראל הוא מיסמך מחפיר המתייחס לאנשים מבוגרים כאילו היו ציבור של אידיוטים. אני מזמין בזה את כל המעוניין — לבקר בוואדי סאליב ולראות שם את „תהליך השיקום והשימור" המתבצע בימים אלה במלוא הדרו על־פי התוכנית שהוכנה על־ידי „טובי הארכיטקטים בעיר"... אבל מתוך בליל־השקרים מבצבצת האמת, בכל זאת. וזאת דווקא במקום שעוזר־הדובר מדבר על הצעדים שכבר ננקטו: „הוגדרו מיבנים ומיתחמים לשימור, כבסיס ראשון להמשך פעולת התיכנון מחד, **ולעצירת פעולות ההריסה מאידך.**" (ההדגשה שלי — נ"ז).

אכן, אילו רק בכך הצליח ועד האמנים והיוצרים לשימור ואדי סאליב, כלומר, רק ב„עצירת פעולות ההריסה," והיה זה שכרו. גם הצלחה חלקית זו לא היתה מתאפשרת לולא הזעקה הגדולה שקמה בארץ כולה בעיקבות פעולתם של ביריוני הבולדוזרים החיפאים, וכן — אל נהיה תמימים — לולא הבחירות העירוניות שמועדן ממשמש ובא. הבה נקווה כולנו שראש־העירייה של חיפה ייאלץ לשלם מחיר כבד על האטימות שהפגין בנושא ואדי סאליב ועל כל שאר מחדליו הרבים מני ספור.

□

תגובת ההיסטוריון פרופסור אלכס כרמל, חוקר תולדות חיפה והתיישבות הטמפלרים בארץ־ישראל וראש מכון שומאכר לחקר ארץ־ישראל במאה ה־19 שליד אוניברסיטת חיפה: **בכייה לדורות.**

בהתחשב במיעוט האתרים ההיסטוריים האותנטיים ששרדו בחיפה (יישוב שהוא כבן 2000 שנה!), מהווה חורבן־הרס ואדי סאליב בכייה לדורות — גם אם פקידי העירייה קוראים לכך „שיקום". ואולם, חמור לאין־ערוך הוא „שיקום" דומה המאיים עתה על המושבה הגרמנית בחיפה, אחת משכיות החמדה הארכיטקטוניות בארץ בכללה.

ניתן רק לקוות כי הסערה הציבורית שליוותה את מסע־ההלוויה של ואדי סאליב תמנע לפחות את סתימת הגולל על שלמות המושבה הגרמנית שכל עיר בת־תרבות בעולם היתה יוצאת מגידרה כדי לטפחה.

אכן, מזל שחומות ירושלים לא הוקמו בחיפה...

□

תגובת גרשון קניספל, חבר ועד אגודת הציירים והפסלים בחיפה ובצפון ויושב־ראש הוועדה המתמדת שלו: **לא יקום ולא יהיה!**

לסעיף 6 במיכתבו של עוזר־דובר עיריית־חיפה:

ועד אגודת הציירים והפסלים במחוז הצפון **מעולם לא הביע את תמיכתו בתוכנית „שיקום ושיפוץ רובע האמנים"** (אגב, ממיכתבו של הדובר עלול להתקבל הרושם שבמקום היה אי־פעם רובע־אמנים הזקוק עתה ל„שיקום ושיפוץ" והרי זה דבר הבל ורעות־רוח!). נושא זה היה שנוי במחלוקת מאז נפוצו השמועות על כוונות העירייה.

באסיפה הכללית של אגודת הציירים והפסלים, שהתקיימה בחיפה ב־26.4.88, הצביע רוב המשתתפים להסיר את נושא התוכנית העירונית מעל סדר היום. באותה אסיפה גם נבחר ועד חדש שמרבית חבריו מתנגדים לתוכנית השיפוץ הקוסמטי של הרובע ההרוס. **יש לזכור כי כל תוכנית העירייה להקמת „קריית־אמנים" אינה מתייחסת אלא לשטח של 55 דונם בשולי הוואדי מתוך שיטחו שהוא כ־500 דונם!**

הוועד החדש הודיע לעירייה מפורשות שנושא שיקומו של הוואדי וההצעה לפנות דיירים ערביים מבניין שאותו הציע ראש־העירייה כתחליף לבית־האמנים על־שם שאגאל שאינו מתאים עוד לייעודו — כל זה לא יקום ולא יהיה, כל עוד הדבר תלוי באגודת הציירים והפסלים.

אגב, בהקשר זה: כיצד יש להבין את הסתירה שבין הצעת העירייה להעביר לאגודה מיבנה כשדובר העירייה עצמו מדגיש (סעיף 5) כי „הקרקע והמיבנים אינם בבעלות עיריית חיפה". את עיני מי מנסים פה לאחז?

טענת הדובר או עוזר־הדובר כי „47 מחברי האגודה נרשמו באגודה לקבלת סדנות ברובע המתוכנן," היא תרגיל דומה באחיזת־עיניים. מי „מחלק" כאן סדנות ומי „מקבל"?! האם עיריית־חיפה מחלקת מיבנים ומיגרשים שאינם בבעלותה? וגם זאת: המדובר אינו ב„קבלה" אלא בהצעה לרכוש שטח בן חצי דונם במחיר של כ־50,000 דולר. הוצאות בניית הסדנה, לפי הסטנדרטים שנקבעו לה, נאמדות בסכום נוסף של לא פחות מ־100,000 דולר. כמה מחברי האגודה — המונה אגב 400 חברים בחיפה ובמחוז הצפון — מסוגלים, לדעת העירייה, לעמוד בהוצאות כאלה תמורת „סדנה" בעיר התחתית של חיפה — וכמה מן הנרשמים „יישארו" כשיתברר להם שהכוונה ב„קבלה" היא **רכישה במחירים שהם גבוהים ממחירי השוק!**

כל ההצעות והתוכניות האלה אינן אלא ניסיון לזרות חול בעיני הבריות, ולהשתיק את הרעש שהקימה הריסת רובע ואדי סאליב — לפחות עד אחרי הבחירות הקרובות. לפיכך אין כל אמת בטענת הדובר שעל פיה „תוכנית שיקום ושיפוץ רובע־האמנים הוצגה לפני ועד האגודה וזכתה לתמיכתו."

אדרבה, **מאחר שעד עצם היום הזה לא התקבלה שום הצעה או תוכנית או פנייה בכתב מאת מוסדות העירייה בנושא זה, החליט ועד האגודה שלא להעלות אותו לדיון,** אלא אם כן תתקבל פנייה כתובה כזאת.

ולבסוף, האנשים התומכים או מזוהים עם הוועד לשימור ואדי־סאליב מופיעים בכל מקום, כולל בסימפוזיונים, בתערוכות ובפירסומים שונים ומגוונים, בשמם המלא ובתאריהם. שעה שדוברי עיריית־חיפה נוהגים להתייחס בפירסומיהם ל„טובי הארכיטקטים בעיר" האחראיים, לדיבריהם, לתוכניתם שלהם ל„שימורו ושיקומו" של ואדי סאליב. האם לא הגיע הזמן שנדע אל־נכון מיהם אותם „טובי ארכיטקטים" שסמכו ידיהם על פעולות העירייה, כולל מלאכת החורבן וההרס. אדרבה, פרסמו את שמותיהם ונדע! או שזה עוד אחד מן הסודות השמורים בחיפה החוששת מביקורת ציבורית נוספת?

□

תגובת ד"ר יוסי בן ארצי, מרצה ללימודי ארץ־ישראל באוניברסיטת חיפה וחוקר תולדות ואדי סאליב: **זילזול והתנשאות.**

תגובתו של „עוזר־דובר עיריית־חיפה" והתנהגותם של ראש־העירייה וחבר עוזריו באשר לוואדי סאליב ובאשר ליוזמה להנצחתו הינם

ואשר לעובדות הגיאוגראפיות וההיסטוריות הרלבנטיות:

א. ואדי סאליב עצמו, במובן הטופוגראפי וההיסטורי שלו — נמחק זה מכבר, ורק מיבנים מעטים נותרו בו. הגיא העמוק נחשף מחדש בגלל הרס שיטתי ורצוף של כל מיבנה מתפנה מיושביו, ובשל הזנחה מכוונת של הבניינים והפקרתם לגונבי מרצפות, רעפים, עץ ואבן. ההרס התחיל בשנות ה־60 ונמשך עד עצם ימינו אלה.

ב. מאז אותר השטח ל„שיקום, שימור ובניית קריית־אמנים" נהרסו באופן מרושע חלק מבנייניה וממערכות המדרגות היפות של השכונה. כפי שמתגלה מתוך התצלומים המצורפים, פריצת התוואי לכביש הדו־מסלולי או לטיילת גרמה את הריסתם של שמונה מיבנים והלקי מיבנים, ביניהם מיבנה בן שלוש קומות שהיה במצב מצויין (ראה צילומים). בתים אלה היו במידרון הוואדי עצמו ובשוליו הצפוניים.

ג. עוזר־דובר העירייה אינו מגלה לציבור כי מעברו המיזרחי של הוואדי עומדת להיסלל דרך כניסה רחבה שתחצה את אפיק הוואדי ותהרוס גם את הנותר באגפיו העליונים.

ד. לתוכנית השיקום עצמה כוונות טובות, ובעת תיכנונה המקורי אכן עוד היה סיכוי להצלת השכונה ולהחיאתה. פריצת הדרך שנעשתה באחרונה היתה מעשה ברוטאלי וגס, ללא כל התחשבות בנוף הקיים ובמיבנים הניצבים על תילם. על גישתם המגושמת וחסרת־הרגישות האסתטית בבואה נאמנה ליחסה הכולל של העירייה אל מיכמניה ואוצרותיה הטיבעיים וההיסטוריים של העיר. מבעד לפריזמה של מיכתבו רצוף־הבילבולים, אי־הדיוקים ואי־הכרת השטח של ה„עוזר־דובר" נשקף יחסה הציני והמתנכר של העירייה לנושא שימור העבר ושרידיו בעיר כולה. אפילו עצם הדבר שפקיד זוטר כזה מתייחס לנושא הכואב והמדובר ביותר בבינוייה של חיפה בעת האחרונה, מעיד על הזילזול וההתנשאות שמגלים ראשי העיר כלפי תושביה. כאילו אמרו „בואו ונפטור עצמנו מטרדנותם וגחמנותם של יפי־הנפש הללו באמצעות עוזר־לדובר ולא על־ידי התייחסות רצינית של מהנדס־העיר או מתכנן הפרוייקט."

של פרנסי־העיר מעידה העובדה שהדרך החדשה תצופה בעתיד באספלט (ולא תרוצף באבנים כמו בציור האוטופי שאותו־מצרף עוזר־הדובר למכתבו). האם גם ברובע היהודי בירושלים — אותו מזכיר עוזר־הדובר כמופת ל„חזונם" של פרנסי העיר חיפה — ציפו סימטות ודרכים באספלט??

ה. בתוכנית עצמה ניכרים ליקויים קונצפטואליים חמורים המעידים על אי־הכרת מהותה של „עיר מיזרח־תיכונית", הכוללת סימטות, מבוכים, פינות־צל וקימרונות. לפי תוכנית עיריית חיפה, לעומת זאת, יהיו כאן שיטחי־חנייה לרוב, רחבות־טיול שטופות שמש וכן גישה נוחה לרכב. כל אלה עומדים בסתירה משוועת למהותו של שימור אופיו המיזרחי של האיזור.

ו. שיקום השכונה/הרובע מתנהל בעצלתי־עצלתיים. כל שעשתה העירייה עד כה מתבטא בפריצת הדרך. הזמנת משקיעים, שיכנוע אזרחים להשתכן ולהשקיע במקום, קישור האיזור לחלקי העיר הסמוכים, כל אלה עדיין רחוקים מרחק רב מכל שלב מעשי. הציפיה לאמנים הרבים שיבואו וירכשו כאן מיגרשים לא תתגשם — לא רק בשל מיספרם הזעום של הנרשמים בפועל ובעיקר של בעלי היכולת שבקירבם, אלא בשל התפיסה המעוותת של קברניטי הפרוייקט לגבי אופיו הפיסי, הרכבו החברתי וייעודו התיפקודי.

בסיכום: ראוי לה לעיריית־חיפה לקיים דיון יסודי בעתיד האיזור, בהשתתפות מירב הגורמים הנוגעים בדבר ותוך שיתופם המלא בעיצוב אופי האיזור. ואל לה להסתפק בעתיד בתגובת דובר זוטר. אם אמנם ישולבו התכונות הטיבעיות של הוואדי ושל שוליו עם צעדים מושכלים ורגישים — נותר במקום עדיין פוטנציאל שיקום, שימור ויצירת רובע מיזרחי מרהיב.

אבל אם תסתפק העירייה גם להבא, כפי שעשתה זאת עד כה, במילחמת עיתונות ובהשמצת אזרחים שאיכפת להם, היא תישאר „תקועה" עם דרך מכוערת וחורבות שוממות, ואילו אנחנו נישאר עם פצע עמוק הפעור בלב העיר.

□

תגובת האדריכל דויד קנפו, חבר ועד אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים בחיפה והצפון: **תרבות מלאכותית ומנוכרת.**

לדעתי תנאי הכרחי לשיקומו של מקום הוא שימור ערכיו הרוחניים, ערכים הנובעים מן המסורת האורבאנית ומהתרבות האנושית המתגבשות לכלל זיכרון קולקטיבי המועבר מדור לדור כסמל לשייכות למקום.

תוכנית העירייה לוואדי סאליב אינה עוסקת בצד הרוחני אלא בצד הצורני בלבד. בעיני מעצבי התוכנית, ואדי סאליב הוא אוסף של מעטפות־אבן נאות לעין המסוגלות לסבול כל מניפולציה תיכנונית ולשרוד כדי להציע מישכן לקיום תרבות מלאכותית ומנוכרת. לכן לא פלא שהם מחייבים סלילת כביש בטבורו של רובע והריסת בתים אשר קליפתם אינה עומדת בקריטריונים האסתטיים של מעצבי התוכנית.

מבחינתם די בריצוף כמה מישטחי־אבן ופיזור תאורת חוצות פסבדו־עתיקה על מנת לשמור על מה שקרוי אווירת הרובע. מצער מאוד שבחוסר רגישות תיכנונית אנחנו רומסים את שרידי עברנו הדק באיזור, ולא מאפשרים צמיחת מסורת חיים במקום שאנו משתוקקים כל־כך להשתרש בו.

□

תגובת ד"ר גדעון עפרת, אוצר ומבקר אמנות: **עלה תאנה.**

בהקשר למכתבו של דובר העירייה יורשה לי לחזור על מה שאמרתי במאמרי באסופה רקויאם לואדי סאליב: הרס המלווה בהצהרה על כוונה להקים במקום שכונת אמנים כמוהו בעיני כתוספת חטא על פשע. האם תיתכן קריית אמנים כתחליף לרובע מגורים עירוני?! לא. לפנינו פוזה תיאטרלית תיירותית נטולת כל ערך תרבותי אמיתי. „קריית האמנים" או הדיבורים עליה הם בגדר עלה תאנה בלבד למלאכת ההרס, אם לא גרוע מזה.

העירייה נרתעה

על פי כל הסימנים נתכוונה עיריית חיפה, לאחר השלמת הרס ואדי סאליב, „להעלות על הכוונת" את המושבה הגרמנית שיסדו הטמפלרים במחצית המאה הקודמת (ראה גם תגובתו של פרופ' אלכס כרמל בעמוד הקודם). לאחר ואדי סאליב, תיכננה העירייה „לשקם ולשפץ" את המושבה הגרמנית, קרי: להפוך גם אותה לקריית משרדים, שיכונים, חניון, קניון וטיילת.

השבוע נודע כי נוכח התגובה הנזעמת על המתרחש בואדי סאליב חזרה בה ועדת התיכנון העירונית מכוונתה וגנזה את כל התוכנית.

מנגד

אין כתב־אישום

על מיכתב ששלחתי לפני כחודש לשר־המישטרה שלנו ובו בקשה לחקור אם אין מקום לפתוח בהליכים מישפטיים נגד היועץ המישפטי לממשלה, יוסף חריש, בעיקבות הכרזה שהכריז לכאורה, לפיה עמוס קינן „לא יינקה בדין", קיבלתי השבוע את תשובתו של חיים בר־לב. וזו לשון התשובה.

מר זך שלום,

אני מאשר קבלת מיכתבך מיום ה־13 ביוני 1988.

בדיקתי במישטרת ישראל העלתה כי לא הוגש כתב־אישום נגד עמוס קינן במועד שבו פורסמו דבריו של היועץ המישפטי לממשלה.

לפיכך ובלי להתייחס לאמיתות המובאה (מעריב מיום 8.6.88 – נ"ז) אין בדברים שפורסמו משום עבירה פלילית.

העתק: מפכ"ל המישטרה.

כשקראתי בשעתו את דיברי היועץ המישפטי המצוטטים במעריב, שאותם השמיע, לדיברי העיתון, דווקא בעת חלוקת פרס זיו לעיתונות, במטרה שאפשר להגדיר אותה כ„חינוכית", אבל אפשר גם להגדירה כניסיון להטלת מורא — נדהמתי.

על־פי הציטוט אמר מר חריש כי „קריאה להעמדת שופט ,אל עמוד הקלון', ודברים כיוצא באלה, אין כמוהם לזילות, כי זילות שכזאת ואף פחותה ממנה, יכול אני לומר, כיועץ מישפטי לממשלה, מקומה לא יכירנה בטורי ביקורת, והחוטא בה ובשכמותה, לא יינקה."

נדהמתי, מפני שבדברים האמורים יש משום חריצת מישפט עוד לפני פתיחת הליכים מישפטיים. וזאת, מפיו של יועץ מישפטי לממשלה, שופט לשעבר. איזו מדינה של תרבות תוכל להוסיף להתקיים עם נורמות כאלה?!

הייתי שמח אילו ניתנה לי האפשרות להשמיע את דברי בסוגיה זו בעת חלוקת הפרס הבא למישפטנים.

ולשר־המישטרה כתבתי, שאם אמנם כבר הוגש כתב־אישום כנגד עמוס קינן, הרי שיש לנו כאן „עבירה לכאורה על הוראות סעיף 71 לחוק בתי־המישפט, האוסר פירסום בעניין התלוי ועומד בבית־מישפט מרגע הגשת כתב־אישום ועד לסיום ההליכים." אבל אם לא הוגש עדיין כתב־אישום כנ"ל, והפרקליטות עדיין יושבת על המדוכה, הרי דבריו המרשיעים של היועץ המישפטי, — „לא יינקה" זה שנאמר עוד לפני פתיחת ההליכים המישפטיים — יקשו עליה מאוד לטפל בפרשה באובייקטיביות הראויה.

בכל מיקרה פעל היועץ המישפטי בדרכים שלא רק שהן פסולות אלא שיש בהן גם משום „זילות" כל המערכת המישפטית בארץ.

עכשיו מתברר ששום כתב־אישום עוד לא הוגש נגד עמוס קינן, ולפיכך — פורמאלית — אין מקום לפתוח בהליכים על עבירה פלילית כנגד היועץ המישפטי.

אבל „לא־פורמאלית" מתיר לי החוק, על פי כל הידוע לי, להביע את דעתי, שלמדינת ישראל כבר היו יועצים מישפטיים חכמים יותר.

חכמים הרבה יותר.

להם לא היה צריך לומר „חכמים, היזהרו בדבריכם."

מדוע?

פשיטא. כי הם כבר היו חכמים „מנקודם", בעברית של דן בן־אמוץ.

נתן זך ■

מיכתבים למערכת

האנטישמיות מתגברת

קראתי בעיתון ידיעה מקוממת באמת. מסתבר כי שופט בבית־מישפט סובייטי גזר עונש של שנת־מאסר בפועל ושנת־מאסר על־תנאי על שני נערים יהודיים רק משום שאלה נכחו במקום שבו הושלכו אבנים על טיולית של אינטוריסט.

בפסק דינו ציין השופט כי ההתנכלויות לאינטוריסט „מצד גורמים מסויימים" הגיעו לממדים שבהם הן מסכנות את ביטחון המדינה הסובייטית, ולפיכך יש לנהוג באותם „גורמים" ביד קשה. „אם אינם רוצים לחיות כאן שיילכו לפלשתינה," אמר, „שם הם חופשיים להשליך אבנים כאוות נפשם."

לאחר מכן ביקש להשמיט את הדברים מתוך הפרוטוקול.

מסתבר שה„פרסטרויקה" הידועה לא זה בלבד שלא גרעה מפראותה של האנטי־שמיות בברית־המועצות, אלא שאף הגבירה אותה. למודי ניסיון — 2000 שנות מיעוט — מי כמונו היהודים יודעים את ההבדל שבין דיבורים נאים לבין מה שמסתתר מאחוריהם. הלא כבר אמרו חכמינו שנמר לא יחליף את עורו וכושי את חברבורותיו.

ולא נשאר לי אלא להביע כאן, בארץ מולדתנו ההיסטורית, את התיקווה שממשלת הזדון האנטי־שמית המשליכה נערים חפים מפשע לבתי־כלא הידועים בתנאים השוררים בהם, — תחלוף במהרה מן הארץ.

שאם לא כן — נחלוף אנחנו.

ולדימיר איליץ' פייגין ■

רוברט קאפה: מסיבה בתל־אביב, 1949, מתוך „שנים סוערות", תערוכה רטרוספקטיבית במוסיאון תל־אביב, הכוללת מיבחר מן התצלומים שצולמו בישראל על־ידי הצלם הנודע בשנים 1948–1950. קאפה נהרג בשנת 1954 בהודו־סין, בגיל 41, בעלות מכוניתו על מוקש.

ספרים

אמנון אחינעמי

רומן רוסי־ישראלי

מאיר שלו
רומן רוסי
ספריית פועלים, 390 עמ'

רומן רוסי הוא רוסי בכמה מובנים: ראשית, בהיקפו: כמעט 400 עמודים של עלילה מסובכת ומפותלת, מאוכלסת בהמון דמויות ומתפרשת על פני ארבעה דורות. הרומאן הזה הוא רוסי גם במובן זה שאת שורשיו יש לחפש בעולמם המאגי כמעט של „דור הנפילים", מהפכנים יהודיים מרוסיה, אנשי העלייה השניה שבאו לביצות שבעמק מצויידים בטולסטוי ובדוסטוייבסקי, באידיאלים שאולים מן המהפיכה הרוסית, בשירים רוסיים מרטיטי־נשמה וברומאנטיקה רוסית עמוקה ועצובה.

מבחינות אחרות זהו כמובן ספר ישראלי מאין כמוהו, עכשווי, מלא הומור וסאטירה. רומן רוסי הוא תערובת ייחודית לחלוטין של ריאליזם ודימיון פרוע. הדמויות בחלקן תלת־ממדיות, אמינות, מדיפות את ריח זיעת ההגשמה ונעליהן דביקות מן הבוץ של עמק יזרעאל. זהו ספר שצימחיית הארץ פורצת ממנו בפראות וחרקיה וזוחליה ורמשיה מתרוצצים בו בחופשיות.

אבל, בצד התיאור המדוקדק של החי והצומח, מתהלכים כאן גם יצורים מיתולוגיים ממש: אפרים האגדי הסוחב על גבו פר השוקל טון־וחצי, והצבוע, מלך הביצה, הבא לאכול ילדים ולשגע איכרים תמימי־דרך. ואלה הם רק שניים משורה של דמויות בלתי־נשכחות שלפעמים דרוש הרבה זמן כדי לגלות האם הן אדם או פרד, מציאות או דימיון. דורות של חוקרי־ספרות קפדניים ימצאו כאן חומר לדוקטוראטים משעממים שיבדקו את המקורות השונים והמשונים של המיתוסים הרבים וינתחו עד מוות את הסימבוליזם, הרמזים והסמלים שהספר באמת מלא בהם. נשאיר להם את הקרקע הפוריה הזאת.

אפילו את העלילה לא אנסה לספר, אלא בקווים כלליים ביותר. זהו סיפורו של מושב בעמק יזרעאל ובו שלושה דורות של חקלאים עבריים. הראשון הוא דורם של אנשי העלייה השניה, זקנים, חמוצים ועייפים. הם מתים בזה אחר זה ואיתם שוקעים בתהום העבר, השנאות, האהבות, אבל גם האידיאלים שבכוחם ובעזרתם ייבשו את הביצות וניצחו את הקדחת.

הדור השני מנסה להמשיך את החלום הציוני במציאות שהשתנתה בינתיים לחלוטין. ואילו בני הדור השלישי, דור הנכדים, הם כבר אנשים חדשים, שונים מאוד, המחפשים לעצמם דרך־חיים משלהם. חלקם מנסים להשתחרר מן המיתוסים, הנקמות והאהבות של דור־הנפילים. אחרים נופלים קורבן לגדולתם של הזקנים. ברוך, המספר את הדברים בגוף ראשון, הוא קורבן כזה. סבו הנערץ מגדל אותו, וברוך הופך לכלי שהסב מירקין ממלא במשך שנים רבות, בסיפוריו, במחשבותיו ובנקמותיו. כך הופך ברוך לזרוע הארוכה שמפברק לעצמו סבא מירקין ושבאמצעותה הוא מחסל, אפילו מן הקבר, את חשבונותיו עם שכניו ושונאיו — חשבונות ישנים ומרים שחלקם העלו עובש. בסופו של דבר נשאר ברוך מיכל ריק למחצה, כלי ששוב אין בו שימוש, נשכח בפינה ומעלה חלודה.

קראתי את 100 העמודים הראשונים כשאני מתגלגל מצחוק ומופתע בכל עמוד — תענוג צרוף. משם והלאה הצטרף להנאה, ברקע, גם החשש, שליווה אותי על פני 300 העמודים הבאים — האם יצליח שלו להמשיך ולטוות את החוטים הפתלתלים של עלילתו באותו חן? כמה אפשר? חיכיתי בכל רגע לנפילה, שנראתה לי כמעט בלתי־נמנעת. הרגשתי אותה צמרמורת, לא לגמרי בלתי־נעימה, התוקפת אותך למראה הלוליין הרוקד על חבל דק, כשהתהום הפעורה לרגליו מעמיקה מרגע לרגע.

הרשו לי להרגיע אתכם: בכישרון מפתיע מצליח הסופר המוכשר הזה להתמיד במחול באלט הלהטוטים שלו עד העמוד האחרון. בסופו של דבר, מוצא הקורא את עצמו על החבל, תלוי על בלימה, שעה שמאיר שלו הצליח בדרך־פלא לרדת מן החבל, ועכשיו הוא עומד בצד ומחייך בנועם.

מיכתבים לרותי

נעמי רון

אדם חם

הוא מוכן לתת הרבה מעצמו, הוא הודיע לי. הוא גרוש ואב לבת שנתיים, בן 32, טיפוס אנרגטי, נמרץ, אדם חם, הופעה נאה, 1.80 מטר, בעל מיקצוע יצירתי, הקשור בניהול עסקים, אוהב ספרות ומוסיקה.

אסתטיקה חשובה לו מאוד. הוא משתוקק לקשר טוב וקבוע עם בת־זוג אינטליגנטית בגיל 25 עד 30, עם שנתיים פלוס־מינוס לכאן ולכאן. מסופק אם ימצא עניין בבת 20, אבל לא איכפת לו לנסות. תמצאי אותו בטלפון 317160, בשעות הערב.

★ ★ ★

רותי בטלפון, כמו תמיד, ב־221017.

★ ★ ★

רק לא קמצן

(71/88) מורידה את הגיל הממוצע במדור הזה. היא סיפרה לי בטלפון שהיא בת 18 וחצי, עומדת לפני גיוס לצבא, נאה, גובה 1.65 מטר, לא רזה ולא שמנה, אוהבת לבלות, מוסיקה, קריאה (סיפורים רומאנטיים בעיקר), וטיפוח עצמי חשוב לה מאוד.

העלמה מעוניינת בקשר אמיתי ורציני עם בחור בגיל 25־23, ישר, כן, נאמן, בעל מראה חיצוני מרשים, נאה, לא נמוך, חשוב מאוד — שלא יהיה קמצן.

★ ★ ★

חייל משוחרר

עוד אחר שמוריד את הגיל הממוצע כאן הוא חייל משוחרר בן 22, נאה, רגיש, גובה 1.75 מטר, אשר מעוניין להכיר, לידידות קרובה, צעירה נאה בגיל 17 עד 24. הוא נמצא בטלפון 5793106, בשעות הערב.

★ ★ ★

מישהו להישען

היא בת 36, גרושה בלי, עובדת בבורסה ברמת־גן, בעלת הופעה נאה־פלוס, שיער קצוץ, בהיר, עיניים כחולות, 1.63 מטר, דינאמית, חברותית, טיפוס עצמאי, אוהבת וזקוקה לתלות, מישהו להישען עליו. בין אהבותיה: ריקודי־עם, שירי שנות ה־60. מחפשת קשר רציני עם גבר עד 45, ממוצא אירופי, בעל עולם משלו, שרוצה כמוה מישפחה וילדים. שאל אותי על (72/88).

★ ★ ★

פיטר יוסטינוב אומר שקומדיה היא דרך מצחיקה להיות רציני.

★ ★ ★

היא לא תאכזב

היא בת 30, רווקה, אקדמאית, מיקצוע חופשי, נאה, שיער חום־בלונד ארוך ומתולתל, עיניים ירוקות, 1.73 מטר, נראית טוב. מגדירה את עצמה כאדם פתוח מאוד, אוהבת ספרות טובה (דוסטוייבסקי) וסרטים טובים, מעריצה את ש"י עגנון, אוהבת אוכל טוב (סיני ועל־האש), מטפחת דירה בצפון תל־אביב.

(73/88) חושבת שהיא לא תאכזב את מי שמסוגל לקשר רציני ומעוניין בו, אחד שהוא גם אינטליגנטי, רגיש, נראה טוב באמת, מסודר, בן 33 ומעלה. שאל אותי עליה.

★ ★ ★

אקזוטית בטבע ובצבע

„אני בת 36, אבל בני ה־20 משייכים אותי, בטעות, לדור שלהם," היא אמרה לי. „אני גבוהה, 1.72 מטר, נראית טוב, חתיכה, רזה, אקזוטית בטבע ובצבע. בטבע — מעצם צמיחתי בתנועת־נוער (השומר־הצעיר) והכרת הארץ מתוך רגביה, ובצבע — אמי פולניה ואבי תימני.

„חוויתי תהליכי גירושין, ועכשיו אני מגדלת באהבה שתי בנות, וגם לומדת, ועובדת בעבודה מעניינת ומרתקת, ומטפחת את הבית, ויוצרת חפצי־אמנות. חסר לי רק אותך, לטפח, ללטף, לאהוב ולהעניק את כל מאגר האנרגיה האנושית והנשית האצורה בי. אם הינך איש־שיחה, שורשי, מעניין, בוגר, יודע ומוכן לקבל את שיש לי להעניק, ללא תחרות, בעל הופעה אסתטית, לא שמן, לא נשוי — אשמח ליצור איתך קשר ערכי." שאל אותי על (74/88).

★ ★ ★

לגור איתו בצרפת

קוראים לו עופר קרסו, והוא בן 26, סוחר־מכוניות במיקצועו. „אני גר בצרפת," הוא כותב, „בעל שתי אזרחויות, צרפתית וישראלית. אני לא דון־ז'ואן, אומרים שאני נחמד וסימפטי.

„לא חסרות כאן בחורות, אבל זה לא מה שאני מחפש. אני מחפש בחורה רצינית, שתהיה מוכנה לבוא לגור איתי כאן, בדירתי, בגיל 20 עד 24, נחמדה, סימפטית, בעלת חוש־הומור." כתבי אליי, למערכת (גורדון 3, תל־אביב) ו־אעביר את מיכתבך אליו.

★ ★ ★

ג'רי הול, הדוגמנית, אשתו של מיק ג'אגר: „אמא אמרה לי שהדרך לשמור על הגבר שלך היא להיות אשפית במיטבח, משרתת בבית וזונה במיטה. חישבתי שעליי לעשות מספיק כסף כדי לשכור מבשלת ועוזרת, ואז אסתדר לבד עם היתר."

★ ★ ★

להשעין את הראש

החברים שלה מגדירים אותה כ„נאה מאוד". היא בלונדית, עיניים כחולות, 1.70 מטר גובה, בת 31, גרושה ואם לילדה, מורה, מתגוררת באיזור השרון. היא אשת־בית, אוהבת חיים שקטים, אבל מדי פעם גם אוהבת לבלות. היא מסודרת בחיים, ומצפה להכיר גבר מסודר, לפחות כמוה. הוא גם חייב להיות מ־1.80 מטר ומעלה, כי היא לא מסתדרת עם פחות מזה.

היא מחפשת אותך — אמין, ישר, אחד שאפשר להשעין עליו את הראש ולהרגיש טוב, בעל הופעה נאה, אסתטית, כי, כפי שהיא כבר אמרה, גם לה יש מה להציע בנושא הזה. היא רוצה אותך רציני, בלי פרפרים בראש, ש־תהיה כמוה — לא מרובע ולא מיובש, ושכמוה תרצה ילדים. מיספרה אצלי הוא (75/88).

★ ★ ★

אלוהים ברא את אדם ואיב (חווה), אומרים בארצות־הברית. בסן־פרנסיסקו זה נשמע קצת אחרת: אלוהים ברא את אדם וסטיב.

★ ★ ★

אהבה מטרפת

(76/88) מרגישה ונראית נהדר, רואה תמיד את חצי הכוס המלאה, מחפשת אהבה מטרפת עם החצי הריק של הכוס המלאה. היא בת 31, גרושה, אם לבן שמונה, אקדמאית, חריפה, אינטליגנטית, פתוחה.

מצפה לפגוש צבר קוצני, פתוח, גבוה ומתוק, בעל ניסיון־חיים, ישראלי בנפשו, רגיש, יודע לאהוב ולהעניק ביטחון, בעל חיצוניות אסתטית.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 24)

משמעותי. הבית השני והבית השמיני המתייחסים לכספים, השתחררו לאחר תקופה ארוכה שבה הותקפו על־ידי סטורן.

בתקופה הקרובה עד חודש דצמבר שוב הם צריכים להצטמצם, אך מדצמבר יחזור המצב לקדמותו, והאריות יוכלו להרגיש משוחררים יותר בכל הנוגע לכספים.

אפילו בהימורים, בהגרלות, בהתערבויות ובזכיות מזלם נטש אותם, אולם מדצמבר שוב יוכלו להשתתף בכל מישחקי־ההימורים ואף לזכות, שהרי מישחקים מסוג זה אהובים עליהם במיוחד.

● חברה

תקופה חדשה בכל הנוגע לענייני חברה. מיולי 1988 עובר יופיטר למזל תאומים וישהה שם עד דצמבר. מצב זה יאפשר לאריות לצאת, לבלות וליהנות. הגיע הזמן ליהנות מכל הבילויים האפשריים. הם ירבו בנסיעות קצרות, ישתתפו במסיבות, יהנו ממיפגשים חברותיים, יסעדו במיסעדות יוקרה, ויפגשו באנשים שיועילו לקאריירה שלהם במועד מאוחר יותר.

תהיה זו תקופה של מימוש שאיפות ותיקוות. צריך רק להפעיל קשרים ולנקוט ביוזמה. שום דבר לא יגיע מעצמו, אך האריות פעילים מאוד, בדרך כלל, ואין ספק שימצאו, ללא כל קושי את ההזדמנות ואת האנשים הנכונים שיעזרו לקידומם.

● בעיות מישפטיות

כוכב מרס, שנכנס בימים אלה למזל טלה (בית תשע) מצביע על כך שחלק גדול מהאריות יהיה מעורב בבעיות מישפטיות. זה יבלוט בעיקר בין אמצע אוגוסט לסוף אוקטובר. מצבם של אלה לא יהיה קל, ולפעמים יחושו כאילו הם מפסידים, אך מחודש נובמבר יתברר שהם מצליחים להתגבר.

● נסיעות

בתקופה הקרובה ועד אמצע ינואר מתכננים האריות נסיעות לחו"ל. נסיעתם תהיה קשורה, בדרך־כלל, בהשתלמויות ובכנסים במיסגרת לימודים ועבודה, ופחות בטיול לשם הנאה.

כדאי לזכור שמ־26 באוגוסט ועד 29 באוקטובר נמצא מרס בנסיגה. הנסיגה מצביעה על בעיות מסוימות. יתכן שהנסיעה לא תצא לפועל או שהיא תהיה בעייתית במיוחד. דברים בלתי־צפויים עלולים להתרחש, ומומלץ להישאר בבית ולא להתגרות בגורל.

● ומה שבינו לבינה

ברומאנטיקה לא היתה זאת שנה קלה. קשרים, שהיו חזקים לכאורה, הסתיימו לפתע. היו שניסו לשמור על קשרים בעייתיים, אך אלה היו מאכזבים מאוד. האיום עדיין לא חלף. רק זוגות שחיים ביחד שנים, או אלה שהקשר ביניהם יציב וחזק, לא הושפעו. האחרים שילמו ביוקר על חוסר נכונותם לקבל על עצמם עול, התחייבויות ושיגרה.

בעתיד הקרוב יהנו האריות מפרשיות־אהבה רבות ויוכלו להחליף את בני־זוגם בתדירות שמעוררת את התפעלותם של כל ה„פרפרים" בעולם. אבל הם לא יהנו מכך. הם מתגעגעים לקשר חם, עמוק ואמיתי, וקשה להם למצוא אותו בינתיים. רבים מהם ימשיכו להכיר, לנסות ולהתנסות בחוויות שונות ומשונות. לא פעם הם אפילו יחרגו מעקרונות שהיו מקודשים בעיניהם עד לתקופה הנוכחית.

רק מאוחר יותר יוכלו למצוא לעצמם בני־זוג שעימם יוכלו לבנות קשר אמיתי, ויתכן שיצטרכו להמתין תקופה ארוכה. הדבר הרציני ביותר שהם יצליחו ליצור הוא קשרים ידידותיים שיחזיקו מעמד זמן רב.

צבי טל, העולם הזה

„הכל נראה כפארסה!"

הקביעה החשובה ביותר בהחלטתה של השופטת שרה סירוטה, שבה חייבה את כל הנאשמים ב„פגישה הלילית" להשיב לאשמה, היא הקביעה שאין השופטת רואה כל הבדל בנוסח החוק בין מי שכבר מסר הודעה למישטרה ובין מי שעומד למסור הודעה כזו.

פרשת „הפגישה הלילית" החלה בכתבה שכתב מרדכי גילת בידיעות־אחרונות, ובה סיפר על ח"כ אלמוני ששיחד רס"ל, כדי להתחמק משרות־מילואים בלבנון. ח"כ שלמה עמר הצהיר כי הכתבה מתייחסת אליו, אבל הכחיש

ההחלטה מנתחת את כל השאלות המישפטיות המתעוררות במישפט, את עדותו של אזולאי ואת תגובותיהם של הנאשמים על כתב־האישום, שהוגשו בכתב עם פתיחת המישפט.

כל מה שנותר כעת לסניגורים לעשות הוא להעלות את הנאשמים על דוכן־העדים ולתת להם למסור את גירסתם. אולם עדות זו אינה יכולה לגלות הפתעות רבות, מכיוון שכל הנאשמים קשורים בתגובה שמסרו בכתב, שבה פירטו כבר חלקים מגירסתם.

כל הנאשמים טענו שלא ידעו כי

את כל הנאמר פה, ופנה למישרד־הביטחון כדי שיחקור בפרשה.

הרס"ל שבו דובר היה אלברט אזולאי מקריית־שמונה. הוא עבד אז כנהג אצל יורם בן־עמי ממטולה. בבוקר, שבו נקרא אזולאי לחקירת מצ"ח (מישטרה צבאית חוקרת) בפרשת השוחד, התקשר איתו מעבידו בטלפון ודרש ממנו להצטרף אליו מיד. אזולאי עזב את החקירה ונסע עם בן־עמי לתל־אביב, שם נערכה למחרת בערב „הפגישה הלילית."

בפגישה השתתפו ח"כ עמר, עורכי־הדין רם כספי, יגאל ארנון ושרגא בלזר; החוקרים הפרטיים אביטל למברסקי ואהרון יקים; חבר־אגד יוסי הוכמן; ומעבידו של אזולאי, בן־עמי.

בעיקבות פגישה זו הוגש על־ידי התובעת מרים רוזנטל כתב־אישום נגד כל השמונה, בעבירה של הטרדת עד.

בן־עמי הודה באשמה, העיד וספג את עונשו. יתר השיבעה עדיין נאבקים בבית־המישפט.

בשבוע שעבר פסקה השופטת בהחלטה ארוכה ומנומקת, המשתרעת על 13 עמודים, כי על כל הנאשמים להשיב לאשמה.

מה זה „הטרדה"?!

מכיוון שההחלטה היא מפורטת וממצה, אפשר על־ידי ניתוח מישפטי למצוא בה רמזים לפסק־הדין הסופי במישפט.

חקירת מצ"ח נפתחה כבר, ולא קראו בעיתונים ואף לא שמעו בחדשות שאלברט אזולאי נעלם מחדר־החקירות.

כל הנאשמים טענו כי מיד, כאשר אמר אזולאי שהוא נמצא בחקירה, הפסיקו את הפגישה.

אלא שבפגישה נוהל פרטיכל על־ידי עורך־דין ארנון, והוא נמסר לבית־המישפט כחלק מהראיות.

כל הנאשמים מודים כי עם פתיחת הישיבה אמר עורך־דין כספי, אז נציגו של ח"כ עמר, כי הח"כ התלונן על הפרשה ועומדת להיפתח חקירת־מצ"ח בנדון. לאחר הצהרה זו נמשכה הפגישה, שבה דיברו כל הנוכחים, חוץ מעורך־הדין ארנון וח"כ עמר. רק כאשר אזולאי הצהיר כי הוא נמצא בחקירת מצ"ח, אמנם הופסקה הפגישה.

קביעתה של השופטת — שאין היא רואה כל הבדל בין עדות שכבר נמסרה לבין עדות העומדת להימסר — אומרת לכאורה כי לכל המשתתפים בפגישה הלילית היה הידע הדרוש להרשעה בעבירה של הטרדת־עד.

השאלה המישפטית השניה, שבה נגעת השופטת, היא השאלה מהי „הטרדה", ו„הטרדת־עד" במיוחד. השופטת ערכה חיפוש מקיף במילונים לפשר המילה „הטרדה", ואחר־כך חזרה לעדותו של אזולאי בבית־המישפט. „הרגשתי לחוץ. נוכחות כולם הלחיצה אותי..." אמר אזולאי.

„די בפרטיכל כדי להצביע על כך

אילנה אלון מנתחת את החלטת השופטת שרה סירוטה (מימין) ומגיעה למסקנה שיש בה רמזים למה שיהיה פסק־הדין במישפט הסנסציוני על פרשת „הפגישה הלילית"

שאזולאי הוטרד, לכאורה. לכל אחד מהנאשמים היה ,פסוק' שיש בו כדי להטריד," קבעה השופטת בהחלטתה.

באשר להסכמתו של אזולאי לבוא לפגישה, קבעה השופטת כי עשה זאת מתוך ציות למעבידו, מחשש פן יפטר אותו. עצם הניפנוף בתביעת־הדיבה לפני אזולאי נראה לשופטת כלחץ פסול. היא קבעה כי אם שיכנע החוקר הפרטי למברסקי את בן־עמי להביא את אזולאי לפגישה בגלל תביעת־דיבה כזו, הרי שקיבל את שרותי בן־עמי בטענות־כזב.

השופטת טיפלה גם בגירסתו של כל אחד מהנאשמים, וקבעה קביעות שונות גם לגביהן.

על עורך־הדין כספי אמרה השופטת כי הכל נראה כפארסה.

על עורך־הדין ארנון, שנתן לפגישה מראה של מכובדות, אמרה השופטת כי יתכן שניצלו את תמימותו ואת ריחוקו מהפרשה, אך גם הוא חייב להשיב לאשמה.

על ח"כ עמר אמרה השופטת כי הוא אדם המודע היטב לכל מה שנכתב עליו בעיתונות, ועל כן מעוררת אי־ידיעתו הסלקטיבית ביום המיקרה סימני־שאלה.

„לחשוף שקרים"

כעת מגיע תור ראיות ההגנה. כל הנאשמים יעלו על דוכן־העדים כדי למסור את גירסתם, ואחר־כך יעמדו לחקירה נגדית של התובעת רוזנטל. יתכן כי בעדותם זו יטיחו הנאשמים אשמות שונות איש ברעהו, כדי להציל את עורם. מעתה הכדור בידי הסניגוריה.

להלן החלטתה של השופטת, בקיצורים מסוימים, בעיקר של החלקים המישפטיים הקשים:

שיבעת הנאשמים השיבו על כתב־האישום בכתב. עורך־הדין רם כספי טען כי היה נכון לקיים את הפגישה בתנאים המוקדמים שהעמיד, נוכח ידיעתו כי אלברט אזולאי ביקש את קיומה, והיה לו יסוד סביר להניח כי אזולאי רצה לחשוף את השקרים שנאמרו בכתבה העיתונאית. זה תפקידו ושליחותו של עורך־דין.

עורך־הדין יגאל ארנון הגיב כך:

● עורך־הדין כספי ביקש לקבוע פגישה במישרדי בשעה 6, בענייננו של ח"כ שלמה עמר...

● עד תחילת הפגישה אמר לי כספי כי עמר הושמץ על־ידי אחד אזולאי, החושש מתביעת־דיבה, ועל כן ביקש להיפגש עם עמר. כספי הסביר כי היתנה את הפגישה בכך שתיערך בנוכחות עורך־דין ניטרלי, ובכך שאזולאי יביא את עורך־הדין שלו איתו.

● מדברים שנאמרו בפתיחת הפגישה, נודע לי שעמר ביקש כי העניין ייחקר, וניתנה הוראה למצ"ח לחקור.

● רשמתי את הפרטיכל...

● הפגישה ארכה זמן קצר, בשלב מסויים אמר אזולאי כי הוזמן לחקירה במצ"ח. ברגע זה הפסקתי את הפגישה.

● לא הטרדתי ולא חברתי לאחרים במטרה להטריד את אזולאי...

תגובתו של ח"כ שלמה עמר היתה כי הוא לא נטל חלק בדיון בפגישה, וכי הגיע לשם לפי דיברי אביטל למברסקי, כי אזולאי רצה להיפגש איתו, וכן לפי עצתו של עורך־הדין רם כספי.

תגובת החוקרים הפרטיים אביטל למברסקי, אהרון יקים והחבר־אגד יוסי הוכמן היתה, כי החוקרים הפרטיים אספו חומר למסיבת־עיתונאים, על־מנת להזים את הכתבה שפורסמה בדבר השוחד שנתן עמר כדי לשנות את שרות־המילואים שלו בלבנון. לדיבריהם צילצל מעבידו של אזולאי, יורם בן־עמי, ואמר כי אזולאי מכחיש כמה דברים בכתבה ומפחד מתביעת־דיבה. לדיבריהם השתתפו בפגישה הלילית כמשקיפים בלבד, ולא ידעו על חקירת מצ"ח.

תגובת עורך־הדין שרגא בלזור היתה כי הוא כופר בכל העובדות, מלבד בכך שהתבקש לייצג את אזולאי במישפט־דיבה אפשרי.

השאלות העיקריות העולות במישפט הן:

● האם הוטרד אזולאי?

● האם הוכיחה התביעה כי הנאשמים היו מודעים לכך שהמתלונן בא לפגישה מתוך ציות למעסיקו — ובניגוד לרצונו?

● האם ידעו כי נחקר על־ידי מצ"ח?

ראיות התביעה

ח"כ עמר התברך בחברים טובים, יקים ולמברסקי, אשר נחלצו לעזרתו. ניתן ללמוד על הדרך הבוטה, ולפעמים מעליבה, שבה ביצעו את תפקידם, לעיתים קרובות בנוכחות עמר. בשיחות אלה הם מנסים ליצור לאזולאי דימוי של שקרן, ושמים מילים בפי העדים...

הנאשמים הללו לא היו באותו שלב חוקרים פרטיים (הם היו בחופשה מתפקידם כשוטרים). ולפי דעתי לא היתה להם כל הגנה מיקצועית. אחד העדים, עטיה, אומר כי „אז שלמה (ח"כ עמר) אמר, מה אפשר לעשות? זה אם אלברט (אזולאי) יחזור בו ממה שהתפרסם!"

עמר כותב מיכתב לשר־הביטחון, עוקב אחרי המתפרסם בעיתון, אולם לטענתו, את הכתבה שבה הודיעו על חקירת מצ"ח את אזולאי (8.1.86), הוא לא ראה. גם למברסקי טוען כך, למרות ששעה שהוא והוכמן נפגשו בסקאלה, לפני שהלכו לפגישה הלילית, ראו את העיתון וגיחכו...

לדעתי, הנאשמים עמר, למברסקי, יקים והוכמן אינם יכולים לבקש שלא יתבקשו לתת הסבר על נוכחותם בפגישה ועל פשר שאלותיהם. על פני הפרטיכל לא נזכר עמר, ואיני סבורה כי זה מעלה או מוריד אם שתק ובנוכחותו הטרידו עד, או שנטל חלק פעיל בהטרדה. אולם בן־עמי כבר העיד כי עמר אמר לאזולאי שהוא שקרן.

ראוי להדגיש כי לפני הימצא הפרטיכל של הפגישה, כל הנאשמים, כולל עורכי־הדין כספי ובלזור, טענו כי מיד בהתחלה, לאחר שיחה קצרה, נודע להם שהעד נחקר במצ"ח, והחקירה הופסקה. וכך לדעתי ניבעו מצפוניהם. הנאשמים כולם הבינו כי אין זה תקין לשוחח עם עד לאחר שנפתחה חקירת מצ"ח.

עורכי־הדין כספי, ארנון ובלזור טוענים כי מותר לעורך־דין לשוחח עם עד או צד שכנגד, ובלבד שיהיה מיוצג... אלא ששום תביעה אזרחית לא עמדה בפתח! ועצם השימוש באפשרות להגשת תביעת־דיבה, לדעתי, מהווה לחץ פסול.

ואם למברסקי שיכנע את בן־עמי להביא את אזולאי בטענה של תביעת־דיבה, הרי שקיבל שרותי בן־עמי בטענות כזב.

הסכמה מהי!

מוסכם עלי כי הסכמה שומטת את הבסיס מעבירת הטרדה, אבל נשארת השאלה: הסכמה מהי?

אזולאי אמר: „הרגשתי לחוץ!... נוכחות כולם הלחיצה אותי." הוא גם טען כי לא הרגיש שעורך־הדין בלזור מגן עליו. אלא שהוא נכנע לרצונו של מעבידו בן־עמי, מחשש לפיטורין.

חוץ מעורך־הדין ארנון וח"כ עמר, כל אחד מהנוכחים משתקף בפרטיכל כמי שאינו מבקש טובתו של אזולאי. גם אם המתלונן אומר כי הסכים, צריך לשקול בשלב של שקילת המהימנות איזה ערך יש לדבריו — כאשר בוחנים את התנאים האובייקטיביים ואת דיברי הנאספים.

אזולאי לא אמר, מיד עם תחילת הפגישה, כי הוא נמצא בחקירת מצ"ח, כי סבר שכולם יודעים... הרי הוא נקטף מהחקירה, נלקח לתל־אביב, מעבידו קורא בעיתון יחד עם למברסקי והוכמן כי מחפשים אותו (את אזולאי), הדבר מתפרסם בכלי־התיקשורת, ואף־על־פי־כן הוא שרוי במחיצת קבוצת־אנשים כבודה, שני קציני־מישטרה, שלושה עורכי־דין, המעסיק שלו וח"כ עמר. ברור מה עובר במוחו של איש צעיר זה. מדוע שיעלה על דעתו שאין יודעים שהוא באמצע חקירה?

כל הסניגורים נאחזו בהבדל הסמנטי שבין דיברי עורך־דין כספי בפרטיכל, שלפיהם פנה עמר וביקש חקירת מצ"ח, ובין דיברי אזולאי בסוף הישיבה כי הוא כבר נחקר במצ"ח. מבחינת עבירת ההטרדה אין זה משנה אם האיש נחקר ואם הוא עומד להיחקר.

כאמור, די בתוכנו של הפרטיכל כדי להצביע כי אזולאי הוטרד לכאורה.

לכל אחד מהנאשמים ,פסוק' שיש בו כדי להטריד. הסבריהם המזהירים של סניגוריהם של הנאשמים אינם יכולים לעמוד במקום הסברים בבית־המישפט...

ואם לחיפוש האמת התכוונו, מדוע משמשת עדותו של אזולאי במצ"ח מחסום?

● **לגבי עורך־הדין ארנון:** כאמור, לא אמר עורך־הדין ארנון דבר במהלך הישיבה, ועל כך משתית סניגורו את הגנתו... צר לי כי לא אוכל להוציאו מכלל שאליו הצטרף בפגישה. לא אוכל לפטור אותו ממתן הסבר. דווקא משום שהוא היה הנכבד בחבורה, ונתן לפגישה מראה של מכובדות. יתכן שניצלו את תמימותו וריחוקו מן העניין. אולם מוטלת עליו חובה להסביר כיצד נטל חלק בישיבה, שבה נוכחותו לא היתה פסיבית, ועצם כתיבת הפרטיכל מוכיחה זאת...

לא מצאתי הבדל מבחינת נוסח החוק בין מי שמסר הודעה ובין מי שעומד למסרה. ואם היה מודע לצורך להפסיק את הפגישה, מדוע לא קודם, למשמע דיברי עורך־הדין כספי בעניין חקירת־מצ"ח?

לכאורה הוכיחה התביעה את היסוד הפיסי של הטרדה. בהצעות לשנות את עדותו של אזולאי וגרימת אי־נוחות על־ידי דיברי ח"כ עמר שהוא שקרן. הצעתו של בן־עמי ובלזור להגמיש עמדה, ביטולו של העד בדיברי בלזור, דבריו של עורך־דין כספי „אתה שומע מה שיורם אומר?"

האם אין בכל אלה כדי להטריד? כלום אין הטרדה בכך שאומרים לאדם לשנות עדותו, כאשר הוא מאמין שהוא דובר אמת?

● **לגבי עורך־הדין בלזור:** בישיבה לא היו שלושה מחנות או שני מחנות, היה מחנה אחד מול אזולאי. ודבר זה משתקף מהפרטיכל, חוץ מעורך־דין ארנון ועמר, שלא נטלו חלק בשיחה. המחוייבות של בלזור היתה כלפי בן־עמי ופחות כלפי אזולאי.

● **לגבי עורך־הדין רם כספי:** לפני הפגישה היתנה כספי תנאים שכונו „תנאי כספי": שהפגישה תיערך אצל עורך־דין ניטרלי, ושאזולאי יהיה מיוצג על־ידי עורך־דין. כספי נלכד בלשונו באמרו לאזולאי: „אתה שומע מה שיורם אומר?"

עורך־דין כספי הוא שמבקש את חקירת מצ"ח, ועל־כן לא ברור כיצד חשב שהפגישה לגיטימית. ועל־כך הוא עצמו תמה, ומשיב בהודעתו במישטרה כי הפגישה באה על רקע שח"כ עמר אמר לו שאזולאי רוצה לאמר דברים שמתייחסים למה שפורסם בעיתונות, והוא האמין, לתומו, כי אמנם כך פני הדברים. הוא מדגיש כי לא ידע שנפתחה כבר חקירה.

אין תמה כי בנסיבות המיקרה התייחסה התובעת, הגב' מרים רוזנטל, בספקנות לקיום „תנאי כספי". גם אני סבורה כי בנסיבות המיקרה מיטיב היה עורך־דין כספי אלמלא כינס את הישיבה כלל, כאשר המפתח — „ניתנה הוראה למצ"ח לחקור" — נמצא בידיו. ועם ידיעה זו — מה לי תנאים אלה או אחרים? הכל נראה כפארסה.

השתדלתי לא לתת מישקל לפירסומים בעיתונות לגבי אותם נאשמים שלא הוכח ישירות כי קראו אותם. עם זאת... תמוה שבאותו בוקר גורלי של הפגישה הלילית לא ראה עיתון ולא שת ליבו להודעה בגלי־צה"ל, כי העד אזולאי נעלם מן החקירה... אבל ברור לכל בר־בי־רב שפליאה היא כי ח"כ עמר, שכל ידיעה עיתונאית הקשורה בו מגיעה לידיעתו, והוא מגיב עליה במהירות — לא ראה את העיתון.

בנסיבות אלה, אף כי אין חזקה שכולם קוראים עיתונים, לגבי אנשים שהוכח בראיות אחרות שהם עירנים לנכתב בעיתונים, מעוררת אי־ידיעתם הסלקטיבית סימני־שאלה, וכל אלה מצטברים לראיות האחרות של התביעה.

כך הם ישבו מסביב לשולחן: סדר־הישיבה בפגישה הלילית

עכשיו יש גם זאת: דוגמנית שמאלנית

"אשב בכלא ולא אשרת בשטחים!"

דוגמנית אוריאנה גיבעולי
"אני לא רוצה להיות גברתי"

עם החבר יובל
"חתונה לא אומרת לי כלום"

אפילו השם שלה יוצא־דופן — אוריאנה גיבעולי, שם ששומעים פעם אחת, ולא שוכחים. "אני גאה מאוד בשם הזה. נתן אלתרמן היה חבר של הורי, והוא ביקש מהם לקרוא לבת שתיוולד להם אוריאנה, על־שם שיר שכתב. נולדתי אחרי שהוא נפטר, והם קראו לי כך לזיכרו. היום יש אנשים שחושבים ששיניתי את השם, כדי שישמע מיסחרי."

אוריאנה היא אחת מדוגמניות־הצי־לום המבוקשות והעסוקות בארץ. היא מפרסמת כלי־מיטה, מזון, טמפונים, בגדים, כל מה שמבקשים ממנה. את היופי שלה קשה לתאר במילים. מישהו אמר עליה שפניה יכולות להשיק 1000 ספינות. אם ולאדימיר נאבוקוב היה צריך לבחור דמות חיה של הלוליטה שלו, אוריאנה היתה מתאימה בדיוק.

היא גם ילדה, נערת־תיכון מקסימה, וגם אשה חושנית. "ככה אני גם מרגישה, יש לי פיצול־אישיות. אומ־רים לי שאני נשמעת מבוגרת, אבל אני מרגישה שאני עדיין ילדה.

"עד לפני שנה הייתי הולכת לים לבושה בחולצה. התביישתי שיראו שיש לי חזה.

"רציתי להישאר ילדה. לא השלמתי

אוריאנה במודעות־פירסומת
"אני שוטפת את הפנים וחוזרת להיות ילדה קטנה"

אוריאנה בצילומי־אופנה
„היו לי התלבטויות לפני שחתמתי על מיכתב השמיניסטים!"

עם אמא ורדה
„אנחנו חברות הכי טובות!"

עם זה שבעל־כורחי, הגוף שלי הופך לנשי, ואני צריכה להתבגר. רק עכשיו השלמתי עם השינוי הפיסי. אני לא רוצה להיות גברת. יש לי מספיק שנים בשביל זה. לעולם לא אהיה יותר בת 17, אז למה לי לקפוץ כבר עכשיו לעולם המבוגרים?"

מהחלונות בסלון ביתה, ביפו העתיקה, נפרש נוף יפהפה, סימטות יפו, ים כחול. אוריאנה אינטליגנטית, כנה, יושבת ליד אמה ורדה, פסלת במיקצועה, ומעשנת בשרשרת. „אני לא מסתירה מאמא כלום. ילדות אחרות בגילי מעשנות בסתר, אני ואמא חברות הכי טובות. גם על המין אני מספרת לה הכל."

בלי שכבות איפור

לפני שבוע היא השתתפה בתחרות הדוגמנית של ה־80. לא זכתה, אבל היא אינה מוכרת את הקלישאות המוכרות של מפסידות בתחרויות. היא דווקא התאכזבה, והיא מודה בזה: „כל מי שהולכת לתחרות רוצה להצליח, היו לי ציפיות לזכיה גם בגלל הפידבקים שקיבלתי."

על הבימה היא נראתה שונה, גם בגלל היופי הישראלי הטיבעי שלה. היחידה על הבימה בלי שכבות עבות של איפור. אבל בעיקר נראתה שונה בגלל ההליכה. שאר המתמודדות עיכסו בעדינות וצעדו כמצופה מדוגמניות. אוריאנה קפצה בצעדים גדולים על הבימה. הקהל חייך. היה נראה שהיא לא שייכת לשם.

„לא נולדתי ללכת על בימה. מה לעשות, כמה שעשיתי חזרות, לא הצלחתי ללכת כמו שצריך. אני לא יכולה, מרגישה צביעות. זה לא לאופי שלי. אני לא גברת, וההליכה הזו לא מסתדרת עם האופי שלי. האמת היא שאם הייתי יודעת שהצד הבימתי יתפוס חלק כל־כך חשוב בתחרות לא הייתי משתתפת בה. חשבתי שהעיקר הם הצילומים.

„אני בכלל נגד תחרויות־יופי לא־מיקצועיות. זה כמו שוק־בשר. חשבתי שזה יהיה כמו שפסל מציג את העבודות שלו, אבל התבדיתי.

„כשעמדתי בבגד־ים על הבימה הרגשתי לא בנוח. מזל שהיה מולי פרוז'קטור ענק שסינוור אותי. בחוף־הים לא הייתי מעיזה ללכת בבגד הים שהופעתי איתו, אבל על הבימה זה לגיטימי, כי זו הצגה."

עבודת הדוגמנות, היא מדגישה שוב ושוב, היא רק מיקצוע. איך זה בכלל התחיל? אמא ורדה מספרת שאוריאנה מעולם לא חשבה שהיא יפה. „רק המבוגרים אמרו לי את זה. בכיתה לא נחשבתי אף פעם ליפה."

ביום חורף גשום, לפני שנה, ישבו אוריאנה ואמה בסלון הבית. „הסתכלנו בירחון ציבעוני ופתאום אמרתי לאוריאנה: ,מה דעתך שאאפר אותך כמו הבחורה שמצולמת בשער העיתון?' איפרתי אותה ואחר־כך צילמתי את התוצאות. התמונות יצאו משגע. הצעתי לה ללכת לצלם מיקצועי."

בתחילה אוריאנה סירבה. אבל השיקול הכלכלי שיכנע אותה, בסופו של דבר, לנסות. „אני בזבזנית נורא. הכסף נוזל לי מהידיים בלי לדעת איך. חשבתי שזה לא הוגן לבקש כל־כך הרבה כסף מאמא, ורציתי לעבוד, אבל הבעייה שיש לי זוג ידיים עקומות. מה שאני מחזיקה נופל. אם הייתי הולכת להיות מלצרית, מיסכנים האנשים שהייתי משרתת אותם.

„הדוגמנות נראתה לי דרך קלה ונוחה להרוויח כסף." המיפגש הראשון שלה עם הצלם, הוליד מיפגשים נוספים. היא החלה להצטלם לפירסומות, ומהר מאוד הפכה לדוגמנית מבוקשת ויקרה.

„בתור דבר יחידי בחיים זה נראה לי ריקני וחסר־תוכן. אני גם לא מעריכה דוגמניות בנות 40 שזה כל מה שיש להן בחיים. בשבילי זו עבודה. כשאני גומרת להצטלם, אני שוטפת את האיפור מהפנים, וחוזרת להיות ילדה קטנה כרגיל.

„רק עכשיו השלמתי עם זה שיש לי ציצי!"

„למסיבות, למשל, לא אלך גם אם זה יעזור למיקצוע. לא אוותר על אוריאנה בשביל העבודה. יש גבול למה שאני מוכנה לתת מעצמי. אני גם מרוצה שלא מזהים אותי כמעט ברחוב. בצילומים אני שונה, ואני לא רוצה שיזהו. פעם אחת ישבתי באוטובוס מתחת לפוסטר שלי, ופתאום מישהו אמר ,הנה זאת מהפוסטר,' הרגשתי נורא נבוכה."

עוף מוזר

היופי, היא אומרת, לא השפיע על חייה. „בכלל לא התייחסתי לזה. בתור ילדה הייתי עוף מוזר. לא הייתי מעורה בחברה, הייתי בודדה מרצון. כשהגענו לתיכון ביום הראשון כל אחד בכיתה היה צריך לקום ולספר על עצמו. אני קמתי ואמרתי: ,אל תנסו ליצור איתי קשר. לא רוצה את המסיבות שלכם, לא את החברה שלכם, לא את הספרים שלכם. אתם לא מעניינים אותי.'

„בהפסקה ישבתי בפינה וקראתי ספר. הייתי תולעת־ספרים. גמרתי את השנה בלי לדעת את כל השמות של התלמידים בכיתה."

ומה היתה תגובת האם לבדלנות?

שי כרם,
צילם: אלי דסה ■

(המשך בעמוד 32)

אוריאנה בחצר ביתה
„הדיעות הפוליטיות יכולות להזיק לי בדוגמנות!"

עם הכלב
„אני חולמת לשנות את העולם!"

תשבץ העולם הזה 2655

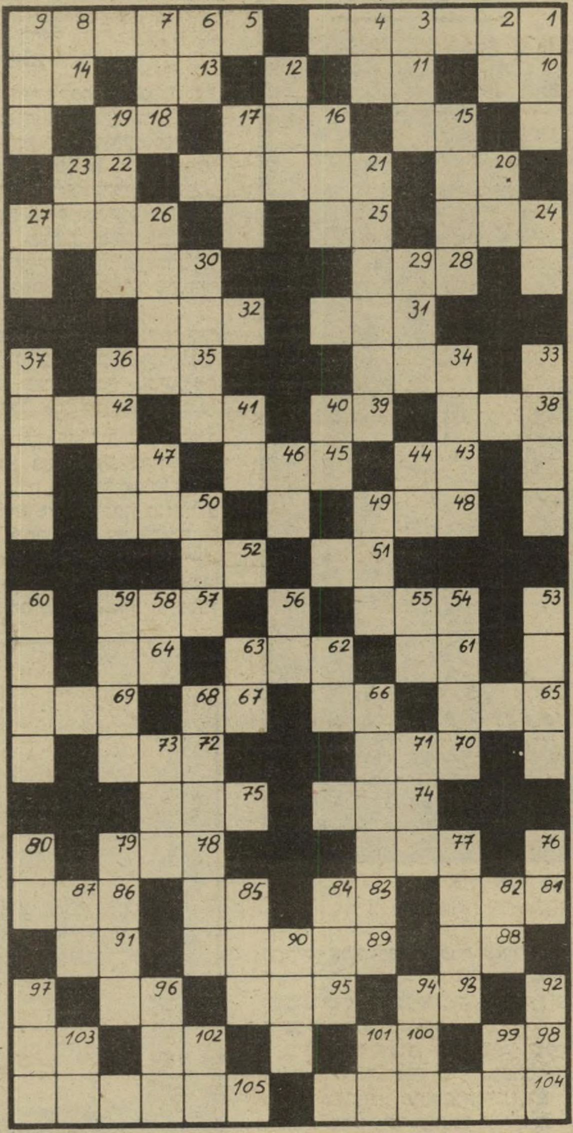

מאוזן:

1) רצינות; 5) מכונות לטלטול ונעור חציר ושבלים; 10) תורת הקבלה (ר"ת); 11) שפת נהר; 13) איל; 14) בהמת משאות; 15) האלוף בקלפים; 16) שדה הנפט הראשון שנתגלה בישראל; 18) רואה ומרגיש; 20) קולמוס; 21) מפלט; 22) דיור לעוף; 24) מודד ארץ; 25) נהר בדרום אפריקה; 26) גולם השרץ; 28) מין דג; 30) ממציא התרכיב נגד שיתוק ילדים (ש"מ); 31) פסולת של מתכת; 32) יחידת טייסים בח"א; 34) רום לב; 35) מין סנונית; 38) בת שאול; 39) חי ממש' שועלים; 41) קרן הפיל; 42) כלי שבירה ונתיצה; 43) גדול בכמות; 45) שקט, מנוחה; 47) מילת רבוי; 48) האיש ההוא; 50) מדבר בדרום א"י ומערב אדום; 51) כבש רך ושמן; 52) כנף; 54) שור פרא; 57) אומר; 61) מזכיר או"ם לשעבר (ש"מ); 62) מבצע צה"ל במרחב ירושלים באוקטובר 1948; 64) שמח; 65) בן יעקב; 66) חבל במרכז הארץ; 67) מפתן; 69) ארץ השמש העולה; 70) משורר עברי (ר"ת); 72) תבואת שדה לפני הרמת התרומה והמעשרות; 74) אור עז; 75) ניע; 77) אבי עתניאל השופט; 78) אחד מכוכבי הלכת; 81) שוטה חסר דעת; 82) תבלין לקפה; 85) שיירת אניות; 86) מח עצמות; 88) הוראה; 89) ישוב יהודי בגליל מימי המשנה והתלמוד; 91) עף; 93) עוף טורף (ח); 95) טיפ; 96) מועד; 98) אחוריים; 100) גדול בתורה; 102) שעבוד; 103) חסר ערך; 104) שבלים שהגיעו לבשולם; 105) כינויו של קולונל יהודי בצבא הבריטי שהפליא עשות מאחורי הקווים במדבר לוב.

★ ★ ★

מאונך:

1) עטין בהמה; 2) צאצא; 3) מידת מרחק; 4) קיטור; 6) החלק התחתון של הלחי; 7) עיקרו של העץ; 8) אות הנצחון; 9) כח, עצמה; 12) אשפת חצים; 15) הענק המיתולוגי הנושא את העולם; 16) נגמר; 17) חלת דבש בכוורת; 19) עוגיה שטוחה; 20) תל חרבות; 21) שמו הערבי של המושב שבמקומו התחוללו קרבות כבדים במבצע יואב; 23) אבי אבנר; 24) חבורת אנשים בדעה אחת; 26) מקום מושבו של האורקל; 27) בת־קול; 29) אורח חיים; 30) לולב התמר; 33) אליל, ע"ש החודש הרביעי; 34) קצף, חרון; 36) אבקת רפואה; 37) שלומים עבור נזקים שנגרמו; 40) עמוד נוזלים; 41) מתנה; 44) אליל בבלי; 46) עני עלוב; 49) כאן (ארמית); 50) רקה; 53) משחק כדור המתנהל תוך כדי רכיבה על סוסים; 54) נאמר בבריתא; 55) אות בא"ב; 56) תבלול בעין; 58) אביון; 59) כלי מפץ; 60) כפרי פשוט או עובד אלילים; 62) מטבע יפני; 63) קול גברי עמוק; 66) גבור ספור ילדים ידוע — מוסר ההשכל — אל תדרוש יותר מדי! (2, 4); 68) עצומה; 71) חבר כנסת מטעם מפ"ם (ש"מ); 73) ספר מסעותיו של ריצ'רד בירד חוקר הקוטב; 76) מידה מועטה; 77) אורח מוזמן; 79) קסטה; 80) עטין, שד; 82) נצח; 84) אין (ארמית); 85) שליח; 87) סדרי המשנה (ר"ת); 90) גוש אדמה מוצק; 92) ברק, שלהבת; 94) שמש; 96) כלי כתישה; 97) סל גדול; 99) אות; 101) נכבד מוסלמי; 102) כינוי לבהמה צעירה; 103) נתיב.

אביגיל ינאי

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ

איתן עמיחי - הדברות

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

1987

רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03-75-22-777

בשמירה על בריאותך ורכושך

„אשב בכלא ולא אשרת בשטחים"

(המשך מעמוד 31)

ורדה: „נתתי לה גיבוי. אני חושבת שלכל בן־אדם צריך להיות חוש לעצמאות, והוא לא צריך לשחק במישחק שהחברה מכתיבה לו. אני עמדתי לצידה."

אוריאנה: „נהניתי יותר לשבת עם החברים האמנים של אמא ועם הדייגים בנמל. אלה אנשים אמיתיים, לא כמו כל המתיימרים האלה, שמנסים כל הזמן להיות משהו אחר."

החינוך העצמאי שקיבלה מאמה לא כל־כך הסתדר עם המיסגרת הנוקשה של בית־הספר. „לא הבנתי למה אני צריכה לשקר אם אני לא רוצה ללכת לבית־הספר. פעם שאלה אחת המורות מי העתיק את השיעורים. הייתי היחידה בכיתה שהרימה יד, וכמובן שקיבלתי עונש על זה. בית־הספר יצר מערכת־מוסר עקומה שמעודדת שקרים, ואני לא הייתי מוכנה להשלים עם זה. לדעתי בן־אדם אחראי למעשיו. ואם הוא לא רוצה ללכת לבית־הספר, שלא יילך.

„בסוף כיתה ט' היה לי סגן־מנהל שהחליט לרדת עלי מפני שהייתי שונה. כל הזמן היו בינינו מריבות וויכוחים. יום אחד הוא אמר שאני לא לבושה בתילבושת האחידה. אני טענתי שעל־פי התקנון התילבושת בסדר.

אוריאנה ליד חורבות יפו

„בסוף כיתה ט' היה לי סגן־מנהל שהחליט לרדת עלי מפני שהייתי שונה!"

היה ויכוח, ובסופו הוא העיף אותי הביתה. הגעתי הביתה ואמרתי לאמא שאני לא חוזרת לבית־הספר הזה."

היא החליטה לעבור ללמוד בבית־הספר הפתוח בראשון־לציון. „שם, בפעם הראשונה, הסתדרתי בחברה. נהניתי ללכת לבית־הספר. הכל שם שונה. במקום כיתות יש חוגים. כל אחד הולך לחוגים שהוא בוחר ושמתאימים לרמתו. שם קיבלתי לגיטימציה להיות שונה. אנשים כיבדו אותי, וגם אני התחלתי לכבד ולקבל אנשים אחרים.

„פעם לא הייתי מסתכלת על אנשים מסוימים, היום אני מחפשת את הטוב בכל אחד. פעם לא דיברתי עם הדוגמניות שאני מצטלמת איתן, עכשיו, הן אמנם לא החברות הכי טובות שלי, אבל בהחלט כיף לי לקשקש איתן."

„לשנות את העולם"

בסדר־היום העמוס שלה, הכולל לימודים - וצילומים, היא גם מוצאת זמן לפעילות פוליטית. „אני פעילה בר"ץ למרות שאני שמאלנית הרבה יותר מר"ץ. אני זוכרת את עצמי בתור פספוסית מחלקת חומר־הסברה שמאלני. תמיד הלכתי להרצאות, להפגנות, לפעילויות.

„היו תקופות שהייתי עסוקה בזה מהבוקר עד הלילה אפילו מבלי לאכול. הפעילות הזו נראית לי נורא חשובה. אני מרגישה שאפילו אם לא אשנה כלום ל(יצחק) שמיר ול(שימעון) פרס, זה יעורר דעת־קהל, ואולי גם ישכנע אנשים נוספים."

אוריאנה היתה בין אלה שחתמו על מיכתב השמיניסטים 88, הקורא לסרב לשרת בשטחים הכבושים. „המיכתב הזה הוא ההפגנה הכי גדולה שלי. הצלחתי לעורר את דעת־הקהל יותר מאשר באמצעות 100 הפגנות.

המיכתב קורא להפר את החוק? „כן. אני מוכנה להפר את החוק, וגם לשלם על כך. אני לא אלך לשרת בשטחים, ואני מוכנה לשבת בגלל זה בכלא. כשסרבן־הגיוס, שחתם איתי על המיכתב, נכנס לכלא, ורצו לארגן הפגנה לשיחרורו, לא הסכמתי להפגין. אני חושבת שזה המחיר שאנחנו צריכים לשלם, ואני מוכנה לשלם אותו.

„היו לי התלבטויות רבות אם לחתום על המיכתב. חשבתי לעצמי מה יקרה אם השמאלנים לא ישרתו בשטחים, ואז ישארו שם רק הימניים. הרי זה גרוע יותר. אחר־כך השתכנעתי שכשבאים לילד באמצע הלילה ולוקחים את אבא שלו למעצר, זה לא משנה לו מי עושה את זה — שמאלני או ימני. הגעתי למסקנה שחתימה על המיכתב תעזור יותר. אולי זה יעורר לחץ ציבורי, ויזיז למישהו."

אחרי הנאום הארוך הזה היא עושה הפוגה קצרה ומוסיפה בחיוך עצוב:

„אני עדיין חולמת לשנות את העולם. מאמינה שאפשר. כשיש ויכוחים אני תמיד מתערבת. גם אם אני לא שייכת לעניין. אני לא יכולה שלא להיות מעורבת, ותמיד אני מתעצבנת ולוקחת ללב."

איך מסתדרת הפעילות הפוליטית עם הדוגמנות? „דוגמנות זה רק עבודה. כן, אני יודעת שהדיעות שלי יכולות להפריע לי, ואני יכולה לאבד קהל בגללן, אבל אני מוכנה להפסיד את זה בשביל האידיאולוגיה. וחוץ מזה, אם לא תהיה מדינה לא אוכל להיות דוגמנית."

השבוע היא תשאיר בצד את הפעילות הפוליטית, ותעלה על מטוס לצרפת, שם מחכה לה חוזה־צילומים במיסגרת סוכנות־דוגמניות גדולה. לנסיעה מצטרף החבר יובל. אחרי שתגמור להצטלם ותעזוב את בית־המלון המפואר, שמעמידה לרשותה הסוכנות, היא תמשיך עם יובל בטיול שקי־שינה וטרמפים. בשק־שינה היא מרגישה נוח יותר מאשר בבית־מלון.

„יובל הוא החבר הראשון שלי. טוב לי איתו. חתונה? זה לא אומר לי כלום. זה לא מוסיף שום דבר לאהבה. הדת היהודית? אני יודעת שאני שייכת אליה, אבל אני לא מצליחה להבין אותה. הקשר שלי לארץ הוא לא דתי.

„קשה לי להסביר את האהבה העניקית הזו לארץ. אחרי שאחזור מצרפת מחכה לי חוזה ביפאן, אבל למרות הנסיעות הללו, וגם אם ארוויח הון, אני לא אעזוב את הארץ. אני יותר מדי אוהבת את המקום, מכדי שאוכל לרדת."

תיאטרון בחיתולים

החוג לאמנות־התיאטרון באוניברסיטת תל־אביב יכול ללמוד משהו מבית־הספר בית־צבי לאמנות הבימה. כנראה שהמושג, שהמציא העולם הזה — יחצנות, טרם הגיע לשעריו.

עובדה, פרוייקטים אישיים בבימוי אישי, מרתון־התיאטרון של בוגרי מחזור תשמ"ח, היה חלוצי ומעניין, אבל הקהל המצומצם שנכח באולם העיד על מסע־פירסום לקוי.

מתוך המרתון שבו את ליבי שתי מונודרמות. האחת שטח הפקר מאת רון נשיאל ובביצועו, והשני לו לם מאת יצחק מאיר בביצוע אפי מאיר.

שטח הפקר הוא סיפורו של פסיכיאטר המוזמן להעיד לפני קצין־צבא החוקר את תקריות־הגבול שאירעו בירושלים החצויה של לפני המילחמה כמה ימים אחרי מילחמת ששת־הימים. דרך עדותו ותגובותיו צפה ונפרשת מחדש מערכת־יחסים בין הפסיכיאטר לבין המטופל, על רקע סיפורה הגורלי של העיר.

אפי מאיר (25), שסיימה בימים אלה את לימודיה, הגישה את לו לם של יצחק מאיר, בביצוע מעולה ושופע רעננות, והצליחה לחדור לדמותה של הגיבורה בעוצמה של שחקנית ותיקה ומנוסה ועם זאת ברעננות ראשונית.

כלו לם חושפת אפי מאיר עולם מסוגר של בדידות ואשליית אלוהות של נ', שחוט־הטלפון לבדו הוא עוגן־המציאות שלה וגם אסונה.

וכמו בספרות גם בתיאטרון, הצגת התהליך של איבוד השפיות איננה מן המלאכות הקלות, ולא פעם הופך למיכשלה של סופרים, מחזאים ושחקנים.

אפי מאיר הצליחה כבר בפרוייקט ניסיוני וצנוע זה להתמודד עם המיכשלה. ואני מקווה מאוד שבאולם ישב גם איש־תיאטרון שראה ורשם לפניו — אפי מאיר — שחקנית.

אפי מאיר בקטע מהצגת „לו לם"
בימוי־עצמי וחלוצי

אות החזיר

מדי חודש מעניקה התנועה הפמיניסטית בישראל את „אות החזיר" למיפעל או לגוף השוביניסטי ביותר. החודש הייתי מייעצת להעניקו לחבר־השופטים שהחליט מי יזכו השנה בפרס ראש־הממשלה לספרות.

מתוך 90 מועמדים ומועמדות לפרס זכו בו 10 סופרים ומשוררים, ואף לא משוררת או סופרת אחת, על־אף שבין המועמדים הרבים היו נשים לא מעטות, שלכל הדיעות היו ראויות לפרס.

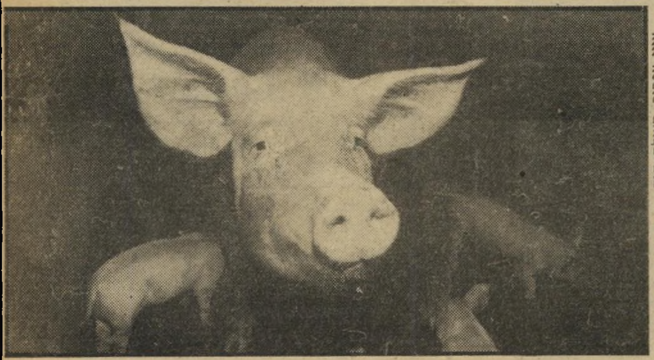

רחוב בגימלאות

בבית ראובן, שנושק לבית ביאליק, מתקיימת בימים אלה תערוכה מיוחדת של הצייר ראובן, ובה ציורים שצייר במשך 60 השנים שחי בארץ.

סימטות נפתלות, שוקים ססגוניים, יהודים זקנים שהתפללו בדבקות ליד הכותל, נשים בוכריות בביגדי־חג, ערבים יפי־מראה בגלימות ארוכות, עצי־זית כסופי־עלים ובתי־אבן מופזים בקרני־השמש.

ובציורים המוצגים בתערוכה, כמו בציוריו האחרים מאותה תקופה, משתקף סיגנון נאיבי־פרימיטיבי, ועם זאת ארכאי, מעבר למציאות היום־יומית.

בית ראובן היה בין הראשונים שניסו להחיות את ימי תל־אביב הקטנה, וביום שבו יסתיימו השיפוצים של בית ביאליק יוכל אף בניין זה להצטרף להתעוררות זאת. את הסנונית הזאת מטפחת במסירות רבה אוצרת המוסיאון כרמלה רובין, ובית ראובן הוא לא רק מקום להתרפק על תל־אביב של מעלה, ותערוכות קבועות של ראובן עצמו ואחרים.

כרמלה רובין, כמו מיסיונרית אדוקה, עושה לרחוב ולמוסיאון נפשות: קונצרטים קאמריים, ערבי־ספרות. עד עתה נערכו ערבי־ספרות ליעקב אורלנד, ליהודה עמיחי ולחוברת איגרא.

„התערוכות המוצגות בבית־ראובן הן על־פי־רוב בעלות אופי היסטורי. בית ראובן אינו מתיימר להתחרות עם המוסיאונים הגדולים."

וכרמלה רובין תמשיך בלהיטות ובחיוך חם, שלא מש משפתיה, להציג את ראובן, ובמקביל גם תערוכות מתחלפות. וכבר אפשר היה לראות שם את שימשון הולצמן, ופורטרטים של חנה אורלוף וזיכרונות אודסה של גני דורין.

באוקטובר אפשר יהיה לראות תערוכה מיוחדת במינה — דיוקנות של חנה רובינא, לציון 100 שנה להולדתה של מי שהיתה למיתוס כבר בחייה. בתערוכה יוצגו דיוקנות רובינא של ראובן רובין, נחום גוטמן ואחרים.

פתיחת התערוכה של ראובן במיגדל דויד (1924*)
להתרפק על תל־אביב של מעלה

** יושב במרכז הפסל מלניקוב. לרגלותיו משמאל, פינחס ליטבינובסקי. לפני ראובן (למעלה) עומדת הציירת רבקה אבישי־שטארק.*

האינתיפאדה בראי הטלוויזיה והקולנוע

במיסגרת קולנוע שמאל של בימת שמאל ומועדון שס"י יוקרנו בימים הקרובים מיספר סרטים קצרים וקטעים מתכניות־טלוויזיה בנושא האינתיפאדה: האינתיפאדה וחופש־הביטוי, הפקה של איגוד העיתונאים הבין־לאומי. דיכוי מפגינים בשטחים, לקט קיטעי־יומנים של רשת־הטלוויזיה האמריקאית סי־בי־אס. גן צמוד, סרט על גן־ילדים במחנה־הפליטים דהיישה. וקטעים מתוכנית נייטלין, קיטעי אינתיפאדה שהטלוויזיה הישראלית כבר לא תראה.

דיג אוהב דגים

סיפרי־הדרכה רבים כבר השתלטו על חיינו ונראה כאילו לא נוכל בלעדיהם. אז איך הסתדרו הורינו וזקנינו ללא סיפרי־ההדרכה? מסתבר שהסתדרו.

באחרונה התבשרנו על מדריך נוסף — מדריך לדיג החובב (הוצאת מסדה), מאת מרקו דהן, מנהל־עבודה במחלקת־ים בנמל אשדוד, ודיג ותיק ומנוסה.

מרקו דהן מעיד שאת הרומאן ואת הפלירטים שלו עם הים התחיל כבר בילדותו, בעיר קאזבלנקה, כי מרקו דהן של הים הוא כמו מרקו פולו של סין. החיים והים, הוא אומר, לימדו אותו שכדי להשיג משהו, צריך לקחת סיכונים. אחד מחלומותיו של מרקו דהן הוא לעשות סרט באורך מלא מתחת למים. „עשיתי כבר ניסיון להסריט מתחת למים, אבל בעומק של 35 מטר נכנסו מים למצלמה, והלוקוס שהיכה שאצלם אותו התאכזב."

בסיפרו מדריך לדיג החובב מלמד מרקו כיצד לדוג, וכבר בהקדמה הוא מבטיח שגם הבור הגמור בדייג, שאינו יודע איך להתחיל, יוכל להיעזר בספר, ואילו הדיג הוותיק ימצא בו כמה סודות קטנים שעדיין אינו מכיר.

הספר מלמד איך להבחין בין דגים שקוציהם מורעלים לבין דגים שאינם מזיקים. איך להערים על הדגים בעזרת פיתיונות וקרסים, להתמצא בזרמים בגיאות ובשפל ועוד דברים רבים מסודות המיקצוע. אז מי שכבר זכה לשלווה או הגיע לגימלאות וכל מי שהצליח להערים על הבורסה וכל עיתותיו בידיו כדאי שיקרא את הספר, לא לפני שיקנה חכה וימתין לקרפיון הראשון.

דיג ישראלי
כמו מרקו פולו של סין

סומליו"ן

סומליו"ן הוא אירגון סופרים ומאיירים לילדים ולנוער שהתאגדו במטרה להקים עמותה שמטרותיה לטפל ולשפר את מעמדם של סופרי ומאיירי ילדים ונוער בכלל, ובשבוע־הספר בפרט, לתקן את הקיפוח שנגרם לסיפרי־ילדים בתמלוגי סיפריות ציבוריות, לחפש דרכים לקידום הפצת סופרי־ילדים, לשפר את התעריפים הקיימים ואת היחסים עם המו"לים וכמובן, להגן על זכויות הסופרים.

בין חברי הוועדה של סומליו"ן הסופרים והמשוררים אלונה פרנקל, ישראל („פוצ'ו") וייסלר, יהודה אטלס, אהוד בן־עזר והרצליה רז.

ההתארגנות חשובה בפרט נגד אגודת־הסופרים, שאיננה מעודדת הצטרפותם של סופרי־הילדים לשורותיה, ואינה מעניקה להם חסות שזוכים לה סופרים אחרים.

חלום על כחולים

„אני חולם על פילים/אני חולם על כחולים/אני חולם על פילים כחולים..." הוא שיר נוסף של נורית זרחי שהלחין המוסיקאי מוני אמריליו והנכלל בספר שהוא גם חגיגה — אני חושב על פילים — שירי משוררים מולחנים לילדים (סיפריית הפועלים).

בספר שירים המזדמזמים זה שנים רבות בית־הספר, והוא כולל תווים, סימני־אקורדים וקלטת, שעשויה בהחלט להקל על הורים, מורים וילדים

ששכחו את המנגינה ולעזור גם למי שעדיין ממשיך במסורת השירה בציבור.

עובדה, מי זוכר את המנגינה של הצפרדע מאת לאה גולדברג, ואת המנגינה למילות השיר של פוצ'ו „מי ראה איך מר אפרוח/מנסה לצאת בכוח/הוא נועל הנעליים, הוא לובש המיכנסיים/הוא עונב העניבה ואומר בגאווה/על ראשי אחבוש כיפה ואצא מן הקליפה."

בין המשוררים והפיזמונאים שאת מילותיהם הלחין מוני אמריליו מופיעים בספר מרים ילן־שטקליס, אנדה אמיר, נורית זרחי, מירה מאיר, זרובבל גלעד, ת. [illegible], משה דור ואחרים.

אז מי שכבר שקע בתוך הזמן והשיכחה, יוכל לחלום על פילים כחולים, להתענג גם על הציורים של אמי רובינגר המלווים את הספר ולפצוח בשיר.

ציפי שחרור

רחל מרחלת על כל העולם

בין אלמנים

לפני כמה ימים הגיע זר־פרחים ענקי לביתה של **אחת האלמנות** הכי־מוכרות בארץ. אחת שהרבה גברים היו רוצים להיות החברים שלה, בעיקר בגלל הכסף הרב שהיא ירשה מבעלה. אבל היא מאוד נזהרת בנושא.

את הפרחים היא קיבלה ליום־הולדתה, או לאיזשהו אירוע פרטי אחר הקשור לבני־מישפחתה. זה לא הפרט החשוב.

מה שכן חשוב זה מי שלח את הפרחים. מסתבר שהם נשלחו מאיזה **אלמן** מאוד מפורסם ועשיר, בעל־מהלכים בחוגי השילטון בארץ.

החברים שלה טוענים שזה נשלח במיסגרת יחסי הידידות ביניהם. אך החברים שלו טוענים שהוא מחזר אחריה בעדינות. מה מזה נכון אני עדיין לא יודעת.

אבל דבר אחר אני כן יודעת: שהפרחים היו משגעים, וגם מה שנכתב בפתק שצורף אליהם.

איזה הספק!

איזה הספק יש לבחורה הזאת!

רק לפני שלושה חודשים הגיעה אלינו הדוגמנית **אילנה שושן** מלוס־אנג׳לס, שם התגוררה עם הקולנוען **אבי נשר**, ותשמעו מה היא הספיקה לעשות:

להתאהב בפירסומאי **דויד תמיר**, לנהל איתו רומאן קצר ולהפסיק — לא ברור מי מביניהם הפסיק את האהבה, אבל ברור שאילנה התאוששה מהר מאוד, ומייד נפלה לזרועותיו של **עמי טמיר** (בעלה לשעבר של **ירדנה גורביץ׳** היפה). גם פה היה איזה רומאנצ׳יק, ושוב נגמר. אבל איך שנגמר, התחיל סיפור חדש, והפעם עם **דודו טופז**. כמו תמיד, התאהבות קצרה, רומאן בזק והופ נגמר, ואז... לזרועותיו של **סילבראן אימברג**, יצרן הבגדים. עכשיו היא כבר לא איתו כי היא בניו־יורק. היזהרו לכם,

אבי ולדמן, העולם הזה

אילנה שושן
התאוששות מהירה

גברים אמריקאים צעירים ומצליחים — אילנה שושן מגיעה!

ועכשיו אני קוראת בעיתון שהיא אמרה „לא היתה מזיקה לי איזה התאהבות!" תסלחי לי, בובה׳לה — ומה היו כל אלה כאן? שינאות?

מיזכר ההבנה

מסתבר שהקשרים בין ישראל ואמריקה הולכים ומתהדקים, גם אם לא מרגישים בכך. עם מיזכר־ההבנה או בלעדיו, עם הסיוע או בלעדיו, אזרחי שתי המדינות מקיימים ביניהם מערכת־יחסים ידידותית ביותר.

כמו, למשל, איש־העסקים **יורם פטרושקה**. הוא בסביבות ה־50 שלו, גרוש, פופולרי, עם קשרים מסועפים מפה ועד הודעה חדשה.

עד לפני כמה חודשים הוא היה בקשרים הדוקים עם הזמרת **מלי ברונשטיין**, המתגוררת לסירוגין בין ישראל לאמריקה, והם נפגשו גם פה וגם שם, ואולי בעוד מקומות שאני לא יודעת.

מאז עברו כמה חודשים, והתחלתי לדאוג. לא למלי, אלה לפטרושקה. ואז אמרו לי שבאמת אין מה לדאוג. הבחור נמצא בקשרים חשובים מאוד עם **ארלן סטרליץ**, בת 54, שהיא אמריקאית עשירה מאוד, התורמת הרבה למדינה. כעת הוא נוסע, ולעיתים היא באה לפה, וזה באמת מראה שהקשרים האמיתיים בין אזרחי שתי המדינות נשמרים, ואף יותר מזה — מתהדקים.

יורם פטרושקה
קשרים ידידותיים

חתיכה אחת או שתיים, לבילוי

הרבה אנשים, שאינם מכירים אישית את השחקן **ניסים עזיקרי**, מרימים גבה כשהם רואים אותו באחרונה במקומות שונים בעיר כשהוא מלווה בחתיכה אחת או שתיים. לפעמים הוא מחבק אותן, וגם נושק להן על הלחי.

לא, אל חשש: לא חל משבר ביחסיו עם אשתו **חמדה**, הוא פשוט נמצא כעת בחופש מההצגה אנשים קשים, והוא מבלה הרבה מזמנו הפנוי בחברת שתי בנותיו: **פאני**, מנישואיו ל**עליזה עזיקרי**, ו**סאני**, בתו המאומצת, שהיא בתם של הזמר **אריס סאן** ועליזה עזיקרי.

הבת הבכירה, פאני, היא בת 24 וגרושה מזה שנה. היא לומדת גראפיקה. כרגע אין לה חבר. השניה, סאני, חיה עם חייל בשם **עידו כרמל**. ואיפה היא הכירה אותו? לא בצבא, כמו שחשבתם. זה היה שידוך של האמא שלה, שהיא חברה טובה של ההורים של החייל.

ושתי הבנות האלה גרות בדירה ביחד, ולכל אחת תוכניות שונות לגבי החיים. פאני רוצה להיות גראפיקאית, וסאני רוצה לעסוק באופנה. ובינתיים, עד למימוש החלומות, הן מבלות עם האב האוהב.

אלי דסה, העולם הזה

פאני עזיקרי, ניסים עזיקרי וסאני סאן
בילוי משותף עם אבא

זה מצוץ מהאצבע

בגליון הקודם סיפרתי לכם על המילחמה בין איש־האופנה **רני קובלנץ** לבין חברתו־לשעבר, **בילי רובין**. כעת, ממה שהבנתי, החלה המערכה השניה, ורובין טוענת שהעניין הועבר לטיפולם של עורכי־דין של מישפחתה.

לטענתה, ואני מצטטת: „כל הדברים שרן קובלנץ אמר עלי מצוצים מהאצבע. הם לא אמינים, והם נעשו בכוונה תחילה כדי להקטין את שמי!"

בילי רובין
„כדי להקטין את שמי"

בין ביקור לביקור

הקשישים שבין הקוראים שלי זוכרים בוודאי את אחת הנשים היפות ביותר שהיו כאן אי־פעם: **שימעונה שוורץ**. היפה הזאת, התחתנה בגיל צעיר עם איש־העסקים **בני בירק**. הנישואין לא החזיקו מעמד זמן רב, ושימעונה מצאה לה בחור טוב ועשיר באנגליה הקרה. היא עברה לגור בבית ענקי ומפואר, וניהלה חיי־חברה סוערים.

במשך כמה שנים הם חיו באושר ובעושר, עמדה ללדת את ילדם המשותף. 20 השנים שהפרידו בין בני־הזוג לא הפריעו, והדולצ'ה ויטה שהם ניהלו עוררו קינאה לא רק בישראל העניה, אלא גם בלונדון המהודרת.

לפני שנה וחצי נפטר בעלה מגידול ממאיר בראשו, והכל ביכו את מר גורלה. אך שימעונה שוורץ התאוששה והתחילה לבקר בארץ לעיתים תכופות, ובין ביקור לביקור היא הכירה את **אלי**

שימעונה שוורץ ואלי פפושדו
נישואין צנועים בתחילת אוגוסט, בחוג־המישפחה
אלי דסה, העולם הזה

שימעונה ילדה בת שנפטרה באופן טראגי. לאט־לאט התגלו סדקים בחיי־הנישואין של בני־הזוג, וכשהיה נדמה שהכל מתמוטט — התפוצצה הפרשה, ולחברה הגבוהה של לונדון נודע ששימעונה מנהלת רומאן סוער עם **סידני קוהן**, אחד מעשירי לונדון. היה סקנדל גדול, סידני קוהן ואשתו התגרשו, שימעונה ובעלה התגרשו, ותוך זמן קצר נישא סידני קוהן לשימעונה, שכבר

פפושדו, מבעלי אביה סונסטה בטאבה, שהתאלמן מאשתו **אביה** בנסיבות טראגיות לפני שש שנים, ומאז לא נקשר שמו בשום רומאן.

הזוג הטרי החל נראה באירועים חברתיים שונים, ולפני שבוע היו שמועות שהם נישאו בחשאי בלונדון. אך הסתבר שהשניים עומדים להינשא בישראל בתחילת אוגוסט, בטכס צנוע, בנוכחות בני־מישפחה וחברים קרובים בלבד.

לחץ באוויר

שני הבלר עם אמה
הרבה שעות של געגועים

לעומת הדיילות הוותיקות, היודעות להעריך כל קשר, והנזהרות מאוד שלא לקלקל יחסים עם החבר, הידיד או המאהב, הרי שהדיילות הצעירות לא כל־כך עושות חשבון. אולי מפני שהן צעירות.

למשל **שני הבלר**, דיילת בחברת התעופה האמריקאית פאן אם ודוגמנית בשעות־הפנאי שלה, אוהבת מאוד לטוס. היא כל־כך אוהבת טיסות, נמלי־תעופה ושפות זרות, שהיא פשוט אמרה לא לחבר שלה.

לדיילת הזאת היה חבר נאה בשם **ראובן שביט**, והזוג הזה כיכב במשך כמה שנים בכל המסיבות והפתיחות, וכמובן תצוגות־האופנה החשובות. וכשהיא התקבלה לחברת־התעופה הזרה לא היה קץ לאושרה, וגם החבר מאוד שמח, כי הוא בטח חשב על כל המתנות שיקבל ועל הנסיעות המשותפות שיהיו להם. אבל השימחה לא ערכה זמן רב, שני הבלר צברה הרבה שעות־טיסה כדיילת, והחבר שלה צבר במקביל הרבה שעות של געגועים, עד שנמאס לו לחכות לה, והוא אמר לה: או אני או פאן.

הדיילת חובבת־הנסיעות היססה, ועשתה חושבים, ואמרה לו חד־משמעית: פאן.

ותארו לעצמכם שהזוג הזה עמד להינשא לפני כמה חודשים, והם אף נסעו יחד לבקר את קרובי־מישפחתו בבראזיל והנה־פתאום! תראו מה ששינוי הלחצים באוויר מסוגל לעשות לבחורה!

קצת גיאוגרפיה

למי שלא זוכר, אז הזמרת **עדנה לב** התפרסמה בארץ לא רק כזמרת מוכשרת, אלא גם כחתיכה, והיו לה כמה פרשיות־אהבה עם נערי־זוהר מקומיים, כמו **רפי שאולי ויהודה ברקן**. אחר־כך, כמו רבים אחרים, היא נסעה לניו־יורק כדי לנסות את מזלה שם, והמזל האיר לה פנים בדמותו של **דייוויד ברנר**, שהוא הסגן של אלוהים בטלוויזיה האמריקאית. וכשברנר ועדנה

אבל בחורה כמו עדנה לב אינה מוותרת בקלות, ויש לה הרבה חברים הדואגים לה, והם ערכו לה היכרות עם **יורם שיינמן**, שעסק במיסחר ברכב, ואחר־כך עבר לענף־התכשיטים בניו־יורק.

השניים התאהבו זה בזה ועשו חיים משוגעים, התחתנו וגם נולדה להם בת.

והנה אני שומעת שעדנה לב הגיעה ארצה,

עדנה לב ויורם שיינמן
לה טוב בתל־אביב ולו טוב בניו־יורק

התאהבו, הם לא רק בילו כמו כל זוג אוהבי־בילויים, ולא רק עסקו בתיכנון חתונה וילדים, אלא גם בהבטחת עתידה של עדנה־כזמרת.

ברנר לחץ על הכפתורים הנכונים, ועדנה התחילה להופיע בטלוויזיה ועל בימות שונות במועדוני־לילה ואתרי־נופש יוקרתיים ברחבי ארצות־הברית.

כשהיה נראה שזה הולך להיות סיפור הוליוודי עם הפי־אנד ענק, התפוצץ הרומאן הגדול ועימו הקאריירה הגדולה.

וכבר היא נפגשה עם **גברי מזור**, היחצן של **ירדנה ארזי**, ועם עוד כמה אנשים בתחום המוסיקלי. נודע לי שהיא שכרה דירה מפוארת במיגדלי דויד בתל־אביב והיא לא כל־כך מתכוננת לחזור בקרוב לניו־יורק.

אז הפעלתי שפיונים בעלי ויזה אמריקאית, והם גילו לי שגם יורם אינו מתכונן לחזור בקרוב, ושהוא גם מרחיב את פעילותו העסקית, ושמאוד טוב לו. אבל כל זה קורה לו בניו־יורק, ולא בתל־אביב — אם אתם מבינים למה כוונתי.

שני זמרים

הוא מוכשר ונאה וגם פופולרי, אבל למרות זאת — או בגלל זה — הוא לא העפיל לצמרת בעולם־המוסיקה הישראלי, אך לעומת זאת הוא קוצר הצלחה אצל נשים.

למי שאינו זוכר, אז הזמר הזה, **דני ליטני**, היה חבר של **גליה אלבין** לפני 15 שנה, בתקופה שהם אהבו לרקוד צמוד־צמוד בדיסקוטק דניה בחיפה. והוא גם היה נשוי עם שחקנית בשם **ג'ודי**, ולאחר שהם נפרדו ראו אותו בכל מיני מקומות עם כל מיני בחורות, בעיקר צעירות.

לפני כמה ימים הוא בילה עם חברים בפאב אופנתי, ומי הבחורה שישבה ממולו? ניחשתם, גליה אלבין, שהגיעה למקום עם חברים. ומי הבחורה שישבה לו על הבירכיים? את זה קצת קשה לנחש. קוראים לה **ענת ציקורניק**, והיא בלונדית וצעירה וגם יפה, ומאוד לא אוהבת שמצלמים אותה.

יש לה גם ייחוס: אחותה **אודליה** היא החברה של הזמר **אדם**, וכנראה שבמישפחת ציקורניק אוהבים מוסיקה, או — ליתר דיוק — זמרים. ואני חושבת שהדבר הטוב ביותר שיכול לצאת מהסיפור הזה הוא ששני הזמרים ישתפו פעולה בתחום המוסיקה.

החיים כפיס

כל־כך הרבה הפתעות יש בחיים, שלחלק מהאנשים זה כמו לחיות בקאזינו, לאחרים זה כמו גיהינום, כל אחד והסיפור שלו.

אני לא יודעת הרבה על העיתונאית ראומה זיסקינד (שזה „ילד מתוק") ממעריב, אבל מה שעבר עליה בשנה האחרונה זה באמת מיפעל־הפיס.

לעיתונאית, שיש לה מעריצים בגדודים בגלל יופיה, היה במשך יותר משנה חבר, סטודנט זרוק, והיא נורא אהבה אותו. הם עמדו להתחתן, ופתאום, לפני ארבעה חודשים, הוא קם ועזב וכולם נורא כעסו עליו. איך הוא יכול לעשות דבר כזה? היו שניחמו אותה ואמרו לה שיהיה טוב, והיו שחשבו שיהיה יותר רע, וכל אחד והתיאוריות שלו. ואז בא לה המיספר הנוסף, בדמות טייס חתיך מקיבוץ גן־שמואל, וכולם עכשיו אומרים שהיא הגרילה גבר־חלומות.

ביום החמישי האחרון היא היתה איתו ברבנות, והם נרשמו לנישואין.

דני ליטני עם ענת ציקורניק
אוהבת מוסיקה ולא אוהבת להצטלם

זה היה חלום ישראלי: לצלול

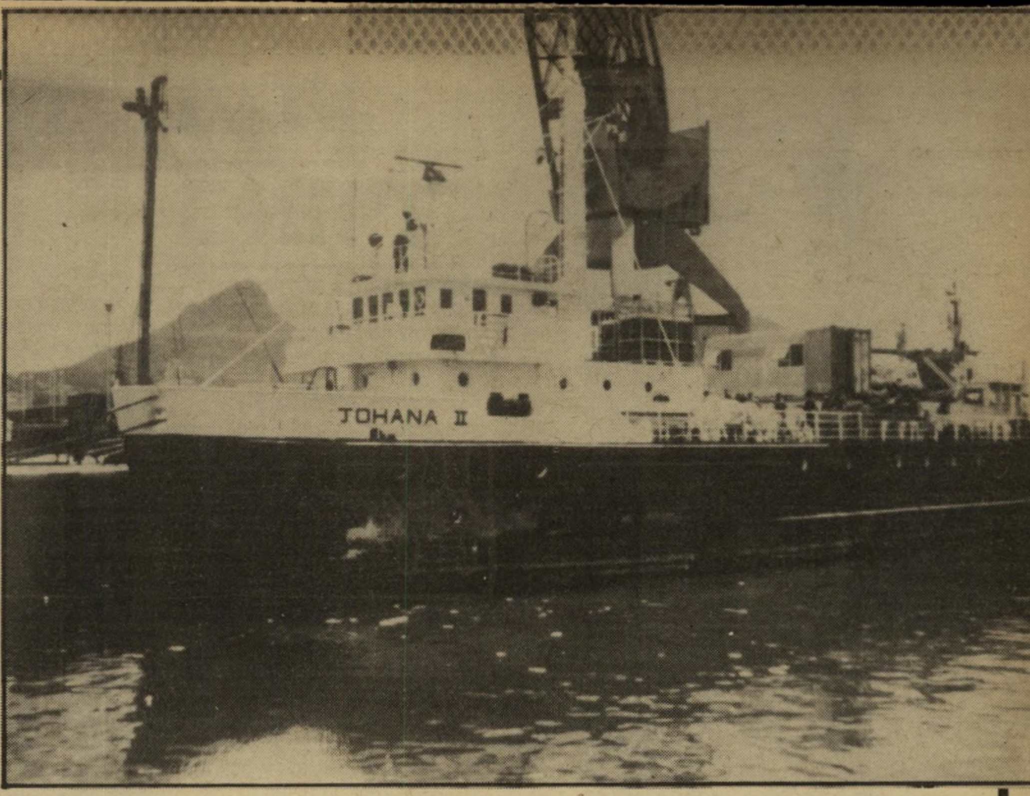

השניים נסעו לדרום־אפריקה, כדי לבדוק אם אכן ניתן למצוא שם יהלו־מים ואם הפרוייקט כדאי. כשהבינו שקיימת אפשרות טובה למצוא יהלו־מים בכמויות גדולות, חזרו והחליטו לקחת על עצמם את העניין.

תפקידם היה לרכוש אוניה, לצייד אותה בציוד המתאים לצלילה, לשאי־בה, לניפוי, לארגן צוות־צוללנים וצוות לאוניה. היה עליהם לארגן את כל הצד המעשי של חיפוש היהלומים, ואילו המימון הוא בלגי.

הם המליצו לפני הבלגים להעסיק את אחיו של מאיר בן־טובים, גרשון, שהיה בעבר קצין־מכונות בצי־הסוחר, כמנהל הפרוייקט.

אלפי קאראטים

לצורך אירגון צוות־צוללנים פנה לרר לרוני פישמן, מנהל מוע־דון הצלילה אוקטופוס, כדי שישיג עבורו 11 צוללנים ושני מפקחי־צלילה.

הקאראטים שנוציא מהים.

„דובר על אלפי קאראטים. דובר גם על תשלום עבור הוצאות־טיסה, חודש חופשה בתשלום בארץ אחרי חצי שנת־עבודה, דירת־מגורים בקייפטאון ורכב צמוד לצוללנים, דירת־מגורים בפורט־נולת' ורכב צמוד. הובטח שבזמן העבודה נגור באוניה, שיהיו בה תנאי־מחייה מצויינים."

יומיים אחרי שהוצעה לו ההצעה, השיב בחיוב. הוא נפגש עם יונה לרר וגרשון בן־טובים, ועימם סוכמו כל הפרטים. אך לא נחתם חוזה־עבודה. הובטח שזה ייחתם מיד אחרי שיגיע לדרום־אפריקה. בפגישה זו סוכמו גם כל הפרטים הטכניים לגבי הצטיידות האוניה וציוד־הצלילה הדרוש.

ניצני־התמרמרות

תנאים דומים הובטחו גם לצול־לנים האחרים, ועם כולם סירבו לחתום בארץ על חוזה־העבודה.

חצץ במקום יהלומים

זה נראה כחלום ישראלי: דרך בטוחה להגיע במהירות לעושר. יהלומים הנמצאים בשפע על קרקעית הים, ורק ממתינים לסופרמן הישראלי שיבוא ויאסוף אותם. לא זקוקים לידע, זקוקים לאמביציה רבה, לנחישות־החלטה, לכושר־אילתור ולמשקיע זר שיממן את רכישת האוניה והציוד. השאר יהיה בידי הישראלים הכל־יכולים, שבכישרונם הגדול לאלתר ולהסתדר בכל מצב ובכל מקום. וה־שאר: סמוך עליי יהיה בסדר!

המציאות היתה שונה מהחלום. יהלומים אכן נמצאו, אך בכמות קטנה. רישיונות־צלילה סודרו, אך לחודשיים בלבד. יחסי־עבודה עכורים בין ההנ־הלה לצוות־הצוללנים שיבשו כליל את העבודה. השקעה של מיליון דולר ירדה לטימיון.

יהלומים בים

קבוצת־צוללנים ישראלית נענ־תה, לפני 10 חודשים, להצעה מפ־תה: לצאת לדרום־אפריקה כדי לעבוד בכריית־יהלומים בים. אך מה שנראה כעסק הטומן בחובו אפשרות להרוויח כסף רב תוך זמן־קצר, התגלה כהר שהוליד עכבר.

מבין 13 צוללנים שיצאו את הארץ בחודשים אוקטובר־נובמבר 1987, נות־רו שניים בלבד, שאינם עוסקים בצלילה, משום שרישיונות הצלילה שלהם נפסלו על־ידי הרשויות הדרום־אפריקאיות.

ידוע שישראלים רבים עובדים בדר־רום־אפריקה במיכרות־זהב, אולם זו הקבוצה הישראלית הראשונה שניסתה כוחה בכריית־יהלומים בים.

הצוות אורגן תוך שלושה חודשים. מועד־היציאה המתוכנן היה בין אוק־טובר לרצמבר, 1987.

אחד המפקחים שנשכר לעבודה הוא אמיר בן־יוסף (35), שעבר לפני שבע שנים בארצות־הברית קורס־צלילה

בשלב זה נסעו שני צוללנים מהארץ לבריטניה כדי ללוות את האוניה, ש־נרכשה שם, לנמל קייפטאון. היא נה־שמה כרכוש חברת MONUMENT SHIPPING INC הרשומה בפנמה. שם האוניה היה ג'והנה 2.

עוזר בר־נר (מימין) ואנשי־צוות ב„ג'והנה"
100 קאראט במקום אלפי קאראטים

כרטיס־ביקור של „קארנה"
ג' בן־טובים, מנהל, קייפטאון

הרעיון כולו נרקם לפני שלוש שנים אצל קבוצת־יהלומנים בלגית, שפנתה למאיר בן־טובים, בעל חברת הספנות SHIPPING RESERVES בחיפה, וליונה לרר, בעל חברת שרותי־ספנות. לבלגים היתה האפשרות לקבל זיכיון לכריית־יהלומים בקרקעית הים בחוף המערבי בדרום־אפריקה, כחברה קבל־נית העובדת עבור החברה הדרום־אפריקאית מארין־וסט, אשר לה הזיכיון לכריית־יהלומים.

לבן־טובים וללרר הובטח נתח מכו־בר לכשיימצאו יהלומים.

מיוחד לעבודות ימיות. מאז עבד במשך חמש שנים כצוללן בשרות־נפט בים הצפוני. למרות ניסיונו הרב בצלילה מיקצועית, לא היתה ברשותו תעודת מפקח. למרות זאת נשכר לתפקיד הזה.

בן־יוסף: „באוגוסט 1987 פנה אלי רוני, שעבד איתי בים הצפוני, בהצעה להיות מפקח־צלילה על צוות־צוללנים ישראלי. דובר על עבודה דומה לזו שעשיתי כשעבדתי בים הצפוני, הרגש היה על בטיחות הצלילה. דובר על חוזה לחצי שנה. הובטחו לי 3000 דולר לחודש, ובונוסים נוספים לפי כמות

סוכם שהצוות ישהה בקייפטאון במשך חודש לכל היותר, במשכורת של 900 דולר בלבד. באותו החודש היה אמיר צריך לערוך קורס־צלילה לשאר הצוות, משום שהיו מוסמכים לצלילה ספורטיבית בלבד. הובטח שהצוות יעבוד בצלילה בלבד, ולא בעבודות־התחזוקה של האוניה. דובר גם שה־תשלום יהיה בדולארים, שיועברו לכל מקום בעולם שבו ירצו. מכיוון שהמשקיעים הבלגיים הם דתיים, הובטח לצוות שלא יעבדו בשבתות, שאותן יעשו על החוף.

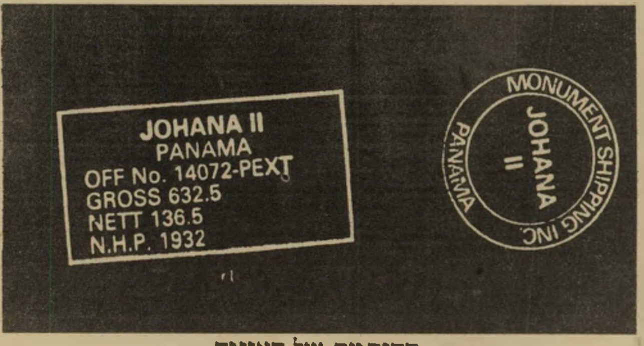

החותמת של האוניה
„ג'והנה" 2, פנמה

...ולהרים ערימות של יהלומים מקרקעית הים...

אלי דסה, העולם הזה

מפקח־צלילה בן־יוסף
„זילזלו בבטיחות אנשי־הצוות!"

בסוף אוקטובר יצא אמיר את הארץ עם עוד צוללן. בקייפטאון קיבל את השניים גרשון בן־טובים. האוניה כבר עגנה שם שבועיים. הצוות התגורר באוניה, למרות שהובטח לאנשים שי־גורו בדירה על החוף. לפני שהאוניה נרכשה על־ידי הבלגים היא שימשה כאוניית־אספקה בים הצפוני. היא כלל לא התאימה לתפקידה החדש.

עד דצמבר הגיע כל הצוות. למרות שנאמר לאנשים שיעסקו בצלילה בלבד, הם הועסקו בתחילה בעבודות־סיפון פשוטות. כבר בשלב זה התחילו ניצני־ההתמרמרות בקרב הצוללנים. למרות שהובטח להם שתקופת השהייה על החוף תהיה קצרה, התקופה הת־ארכה ליותר משלושה חודשים. כל אותו זמן עסק אמיר בתיכנון ובהרכבת ציוד־הצלילה.

גרשון בן־טובים ביקש מאמיר שיכין לוגו לנייר־מיכתבים וכרטיס־ביקור עבור החברה. שם החברה היה CARNA — חברת הנדסה תת־ימית, כשבן־טובים חתום כמנהלה. בדיעבד התברר ששם החברה הוא CRANA TRADING LTD, וזו חברה הרשומה בבריטניה, ואיתה חתם הצוות על חוזי־העבודה. יונה לרר היה מורשה־החתימה מטעם החברה, והוא שחתם על חוזי־העבודה.

„אני מוניתי על־ידי החברה הבלגית לחתום על החוזים בשמה. אין לי שום קשר ושום עסק עם חברת קארנה בבריטניה," משיב לרר. מסתבר שחברה זו הוקמה אך ורק לצורך ענייני־מיסים. משכורותיהם של אנשי־הצוות הישרא־ליים הועברו מחברת קארנה, ואילו משכורותיהם של אנשי־הצוות האחרים שולמו על־ידי חברה אחרת, SEA RESOURCES CONTRACTORS LTD, חברה שנרשמה בדרום־אפריקה ושהשתייכה אף היא לקבוצת־המשקיעים הבלגית, גם בחברה זו רשום גרשון בן־טובים כמנהלה.

רישיונות מפוברקים

הקמת החברה החדשה על־ידי המשקיעים הבלגיים בדרום־אפרי־קה באה לאפשר להם ליהנות מכל הזכויות שמקבלים המקומיים. ה־SEA RESOURCES קיבלה אישורים לע־סוק בכריית־יהלומים בחלק מהשטח שבו היה לחברה הדרום־אפריקאית מארין־וסט הזיכיון לכריית־יהלומים.

כדי שהצוללנים יוכלו לעבוד, היה צורך בקבלת רישיונות־עבודה. בארץ אין נותנים רישיונות מיוחדים לצלילה מסוג זה. כל מי שיש ברשותו רישיון לעסוק בצלילה ספורטיבית, יכול לעסוק גם בסוג כזה של עבודה.

גרשון בן־טובים (מימין) והקפטן
„הוא מכר את כרטיסי־הטיסה!"

מאיר בן־טובים על ה„ג'והנה"
„לא יודע מה זה ג'והנה!"

לא כך המצב בדרום־אפריקה. משום־כך נאמר לצוות על־ידי גרשון שירשמו בטפסים, שהובאו להם, שיש להם ניסיון עשיר בסוג כזה של עבודה, ושאין להם תעודה משום שבארץ אין זקוקים לה. על סמך הפרטים הללו קיבלו כולם אישורים זמניים לצלילה.

עוד בארץ, כשהצוללנים שאלו לג־בי רישיונות־הצלילה, נאמר להם שלא תהיה כל בעייה, משום שיש להם קשרים, והעניין יסודר בלי בעיות. כש־תמו מועדי־האישורים נאמר לצוללנים שהם יצטרכו לעבור מיבחנים בכתב, כדי לקבל תעודות־צלילה. אף לא אחד מהצוות ניגש למיבחנים הללו, ומשום־כך נפסלו רישיונות־הצלילה שלהם.

ב־10 בינואר 1988 התחיל קורס־הצלילה שנערך על־ידי אמיר לצוות. ימים אחדים לפני תחילת הקורס נחתמו החוזים עם הצוללנים בנוכחות יונה לרר, מאיר וגרשון בן־טובים.

„אני לא יודע מה זו ג'והנה. לא התעסקתי עם זה, ואני לא יודע על מה אתה מדבר," אומר מאיר בן־טובים. „אני לא יודע מה בדיוק אחי עושה שם, אבל כמו שלא תספר מה עושה אחיך, כך לא אספר מה עושה אחי. אני חוזר שוב: אני לא יודע מכלום. עסקי אינם מעניינך, ולא עניינו של הציבור." אולם בן־טובים צולם על סיפון האוניה.

החוזה אמור היה להיות לשנה, למרות שבארץ דובר על חוזה לחצי־שנה בלבד. למי שסירב לחתום נאמר שאם לא יחתום, הוא יכול לקחת את חפציו ולחזור ארצה. מרבית הצוללנים חתמו. בחוזה גם נכתב שהשכר החודשי הוא 1300 דולר כשהאוניה בים, ו־900 דולר כשהאוניה בנמל. הבונוסים, שהיו אמורים להשתלם אם יימצאו יהלומים, לא הוזכרו כלל בחוזה.

המיתקן להורדת כלוב־הצלילה
„עגנו על עוגן וחצי!"

קורס־הצלילה הסתיים בסוף ינואר. בתחילת פברואר יצאה ג'והנה לים.

עוד לפני יציאתה התגלו סיכסוכים קשים בין גרשון בן־טובים לאמיר, על רקע טיב הציוד שהובא לאוניה. לדיברי אמיר, תאי־לחץ לא היו ראויים לשי־מוש, אף שחיי הצוללנים היוצאים מצלילה תלויים בהם. גרשון לא נתן את דעתו לדרישות שדרש אמיר כמפקח־צלילה.

קשה לעזוב

בניסויי־כלים שנערך במיפרץ קייפטאון, לפני היציאה להפלגה, ושבו ניסו לבדוק כיצד עובדות מע־רכת־הצלילה ומערכת־השאיבה של החצץ שבו מצויים היהלומים, התגלו תקלות רבות, ודבר לא נעשה לתיקונן לפני ההפלגה.

בזמן ניסוי הכלים, כשהצוללנים ירדו למים, עגנה האוניה בעוגן וחצי, למרות שהיתה חייבת לעגון בשלושה עוגנים. תנאי הצלילה היו קשים, הים סער וה„כלוב", שבו שהו הצוללנים, טולטל, ונשקפה להם סכנה. למרות זאת לא תוקן דבר גם בהמשך.

בתחילת פברואר יצאה ג'והנה 2 לשטח כריית־היהלומים ליד פורט־נולת'. הצוללנים הגיעו מבלי שידעו להפעיל היטב את כל המערכות, ומבלי שיהיו בטוחים באמצעי־הבטיחות הק־יימים.

כבר בשבוע הראשון לעבודה, הת־חיל הצוות להתפורר. העבודה היתה רצופה בבעיות טכניות. לרר ובן־טובים היו מצויידים במפות של איזורי־היהלומים, אולם הבנתם בנושא היתה מיזערית.

„התפקיד שלי תם ברגע שכל הציוד על האוניה הותקן. מפות הכרייה היו של מארין־וסט. ולא אנחנו הכנו אותם," אומר יונה לרר.

„התפיסה שלהם היתה פשטנית ולא־מיקצועית. הם ניסו לשאוב כמויות אדירות של חול וחצץ, כדי לדלות מהם יהלומים," אומר אמיר.

יוסי עין־דור ■

(המשך בעמוד 41)

אנשי־הצוות באחד מתאי־הלחץ
„תא־הלחץ הכחול לא היה תקין!"

החוזר בשאלה

(המשך מעמוד 8)

לשחזר את שתי היממות האחרונות. מנסה להבין איזה מציאות יצרה בן־אתה פונהאדם כזה. ערימה של קסטות מונחת על השולחן. מהן אני אנסה לשחזר את ההיפתחות הזאת של שלושתנו.

דיברנו כמעט בלי הפסקה, למעט כמה שעות־שינה. רפי שפירא קפץ באמצע לחמש שעות. נתן את ה„אני מאמין” שלו על הקיבוץ, על השמר”ץ, אידיאלים ומשהו מהלב על הקשר המיוחד שנוצר בין השניים. יותר מאוחר הוא יצטער על שנתן לעצמו להיחשף. אין זו דרכו של איש־שדות.

נפשו ממש קשורה בשוהם. רפי טוען שלמרות המעבר מקיצוניות לקיצוניות צביקה עדיין חי לפי אמות־מידה חר־דיות. הוא בוחן אנשים רק לפי מנת־המישכל שלהם. „לי יש הרבה חברים לא חכמים במיוחד, אבל יש להם הרבה תכונות אחרות שאפשר להעריך. נוסף על כך הוא מאוד סגור.”

ואכן צביקה הוא מרואיין קשה. רק ב־3 בלילה הוא דיבר מהלב. סיפר על פגיעות שלו באנשים אחרים, ועל חוסר־היכולת להסתדר עם בני־גילו.

צביקה הצטייר לי כבן־אדם בודד. במשך 40 שעות הטלפון לא צילצל. חבריו היחידים עברו מזמן את ה־40.

ושוב אותו ישימון אינטלקטואלי סביבו. צביקה אינו מצליח לפגוש צעירים חכמים, ושואל מדוע הוא צריך להיפתח לפני פלגמאטים. מכסה הכל בביטחון עצמי מופרז ובחוסר־יכולת לקבל ביקורת, לא נולד לתוך המנ־טאליות החילונית. כשהוא אומר לזיין וסתלבט, זה לא נשמע די טיבעי. ניסיון להיכנס לחבר'ה.

„אני מנסה ליהפך לאחד רגיל, בגלל זה החשיפה אז הזיקה לי מאוד. אנשים הכירו אותי ברחוב ולא הצלחתי להיטמע ביניהם.”

צביקה אינו צנוע, וגאוותו אינה נותנת לו להודות בבדידות.

חבר אחד שלו, מוותיקי הקיבוץ, נפטר לפני שבועיים.

בגלל חוסר בהשכלה כללית, בציוני־בגרות ובכושר טוב, הכניסו אותו בצבא למיסגרת שאליה מתקבלים, בדרך כלל, אנשים הרחוקים מהרמה האינטלקטואלית שלו.

בני־הנוער מצטיירים בעיניו כשיט־חיים, כמי שכל הווייתם מצטמצמת רק במכוניות ובמין. למרות יכולת ההסת־גלות שלו, הוא עדיין לא נקלט, וקשה לו לעשות דברים הדורשים מיומנות חילונית כל־כך. יש לו רפי וחברה שלו, שעליה אני שומע רק בסיפורים. בלילה הוא לא הולך לדיסקוטק של הקיבוץ, ושולח אותי לבדי, בלעדיו, לתפוס מתנדבת.

ומין?

„אני בעד מין מתירני חופשי לח־לוטין. סרטים כחולים טובים עושים לי משהו. למרות הסטייה. יצאתי מהסרט הראשון המום. לא ידעתי לאן ללכת. מה שסרט גורם לבן־אדם! אני לא אוהב סרטים שמנסים להיראות אמיתיים, בעוד שהם מקרינים מצבים כל־כך בלתי־אפשריים. יש בזה הרבה צביעות. אנשים טוענים שהם עושים סרט, ובעצם המטרה היא רק הסכס.”

יהושע בר־יוסף כתב על האווירה האירוטית, הסוררת בקרב העדות החר־רדיות. מה רעתו?

„רן בן־אמוץ כתב פעם בחדשות שהוא מזמין נשים חרדיות נשואות לאורגיות רומאיות אצלו בבית. אין עשן בלי אש. אבל יש כאן צביעות. צריך להחליט אם כותבים ספר עלילתי או פורנוגרפיה. בר־יוסף הגזים הגזמה חריפה. נכון, יש מיקרים מעטים של סטיות וכיוצא בזה, אך בדרך־כלל נשמרים היחסים לפי רוח התורה.

„עכשיו אני נזכר בשכנה שלי, שהיתה ידועה כפרפרית גדולה. פעם אפילו התחככה בי באוטובוס.

„היה פעם סיפור. סוד גדול ונורא. שני בחורים שחורים הכניסו בחורה לה־ריון. שלחו את שלושתם לניקארגואה. לארץ הם כבר לא יחזרו.”

סיפרו על הומואים בישיבות. האם נתקל בהם?

„אני יודע שהם קיימים. מעולם לא ראיתי אותם. כשהייתי ילד, היו מודעות־ענק. תמיד היה כתוב שם להיזהר מהשטן. מתחת היתה תמונה של רשע. חטאו היה מעשה מגונה במיקווה. ליטוף ישבן או משהו כזה. יותר מאוחר הפסיקו את הנוהג הזה, בגלל החשש לקילקול נפש הילדים.”

מדברים על מין?

„לא. ברור שלא. בכלל, כל הנושא של גיל־ההתבגרות מוצנע שם לח־לוטין. הבנות היפות לא יודעות להפגין אטרקטיביות. הבנים רואים בצמיחת השדיים חלק חיוני בגידול ובהנקת הבנים לעתיד. תביא פעם לישיבה שלי בחורה עם ציצי־ענק וגוף של דוגמנית, ותפשיט אותה באמצע ההיכל, היא לא תזיז לאף אחד. זה כמו שתראה לקוף זין של פר. הוא לא ידע מה זה.”

ומה הטעם שלו בנשים, נכון להיום?

„חרדיות, ועדיף נשואות,” הוא עונה בחיוך. „הן הכי חמות. לא בחינם מק־פידים שם כל־כך אצל הנשים על דיני אישות כהלכה. כשאשה חרדית נפת־חת, היא נפתחת עד הסוף, ומתפקרת לגמרי.” ומי היא החברה שהזכיר?

„אולי תקרא לזה צחוק־הגורל, אבל החברה שלי דתית. אמא שלה שלחה אלי פעם מיכתב והזמינה אותי אליהם. רצתה לשכנע אותי להצטרף למחנה הדתי הציוני. אז נפגשנו. אהבה ממבט ראשון.

„אני חושב שזאת אהבה מושלמת ביותר. היא בגילי. איתה אני יכול להי־פתח עד הסוף, בלי שום מיכשולים. משהו שממלא את העולם שלך. אני חושב שנתחתן. אילו היו משאירים אותנו על אי בודד לבד, היינו מצליחים להסתדר בלי שום קושי.

„יכול להיות שיש לי משיכה מינית יותר חזקה לחתיכה שראיתי אתמול בדיזנגוף־סנטר, אבל יש בינינו משהו אפלטוני, שמגשר על כל תאווה גש־מית.”

וכמה זמן הם מכירים זה את זה?

„חודש!”

וזה לא קצת מוקדם להכריז הכרזה כל־כך רצינית על חתונה?

„לא יודע. לא הייתי מאוהב קודם לכן.”

המערה של חסמבה

זה מה שיפה אצל צביקה. הכל כל־כך ראשוני אצלו, בתולי. כל ההתרשמות הזו מהעולם החילוני. דברים קורים לו בפעם הראשונה וממלאים את כל הוויית עולמו. פעם שמע שאשה מסוגלת להוליד חמישה ולדות בפעם אחת. הוא סירב להאמין.

„כן, יש משהו בדברים האלה. אני שונא שקוראים לי ילד. זה מרתיח אותי.

„כרגע, למרות הבורות שלי בעולם החילוני, אני מרגיש כאדם בוגר. ילד הייתי אולי בגיל 16. היום עברתי הכל, יש לי המון ניסיון־חיים.”

כשנפגשתי עם צביקה בפעם הרא־שונה, לפני חצי שנה, הוא היה עצבני. טען שלא נותנים לו חופש בקיבוץ, טען שלא נותנים לו להתחיל עם בנות־המשק.

הפעם, ביולי 88': „כן, יש לי טענות נגד הקיבוץ, אבל למרות הכל זה הבית שלי.

„כשעזבתי בגיל 16 את הדוסים, לא היה לי לאן ללכת, והקיבוץ היה פיתרון לבעייה טכנית. היום זה הבית היחידי שלי. אין לי מקום אחר לחיות בו. פה טוב לי, ואין לכך כל קשר עם ההסכמה שלי לאידיאולוגיה הסוציאליסטית.”

יוצאים החוצה, מתחילים לטייל. הרגליים של צביקה נושאות אותנו אוטומטית לכיוון הרפת.

„ממש לא ידעתי מה זה פרה. נבהלתי כשיצא לה חלב מהעטין.

„אתה לא יכול לתאר לעצמך איזה בורות שוררת שם באימפריה השחורה.”

מבוססים בבוץ, וריח חריף של זבל־פרות באוויר. צביקה מאכיל אחת מהן מכף ידו. „החיה הכי טיפשה והכי יעילה. והנה הפר, אפשר להתקנא בו, איך שהוא נכנס לרפת ומזיין את כל הפרות. אלה הם החיים, בשקט, בשל־ווה.”

התנועה הדתית הציונית טוענת שהחינוך הקפדני שהוא זכה בו הוא שהביא אותו מקיצוניות לקיצוניות.

„קיבלתי המון מיכתבים מנערות ונערים דתיים, חברי בני עקיבא. אחרי הבום התיקשורתי של אז התחילו להגיע עשרות מיכתבים. הם כתבו לי שהם רוצים אותי אצלם. שם אני אוכל לראות טלוויזיה, ושם אחיה חיים חופשיים הרבה יותר.

„זה הכל בולשיט. היהדות, המכנה עצמה ציונית, היא בעצם פסבדו־יהדות. כי דת אמיתית היא הדת של אבא שלי. מקבלים הכל, מבלי לחשוב פעמיים. מאמינים שרק המשיח יגאל אותם.

„הדתיים הציונים חושבים לפני שהם עושים מיצווה. את רוב המיצוות הם כלל לא מקיימים.

„היתה להם גם תכונה אחרת. הם חשבו שהם יכולים להכיר בן־אדם רק לפי ראיון טלוויזיוני איתו. הם החליטו שאני עזבתי רק מפני שראיתי את מותרות העולם החילוני.

„כתבתי לכל אלה מיכתב חריף מאוד. עזבתי בגלל סיבה אחרת לגמרי, ובכלל, באיזה זכות הם מנתחים אותי ניתוח אווילי כזה?”

ובאמת, איפה האמונה שלו היום?

„למרות אפלטון, למרות שפינוזה, אני עדיין לא יודע בדיוק איפה אני. הדרדרוסים לא הצליחו להוכיח שיש אלוהים, וחובת־ההוכחה עליהם. אולם אין לי תשובה לשאלות שהדת מציגה.”

מה קודם אצלו למה — השכל או הרגש?

„הרגש, תמיד. יש נושאים שאינם די חשובים לי מכדי שאפעל באימפולסי־ביות. יד־לאחים פירסמו אחרי הכישלון שלהם שזו בעצם הסיבה שעזבתי או־תם.”

ומה יעשה אם יאנסו את החברה שלו?

„לא יודע. אולי אשתוק, אבל יותר סביר שאהרוג אותם. אם הם יהיו ערבים, זה יהיה הרבה יותר קל. כמו שרפי אמר, החינוך נשאר אצלי עדיין בדם. יקח לי עוד הרבה זמן להשתחרר מתסביך הגזענות.”

וא־פרופו פוליטיקה. מה יצביע בנובמבר?

„מפ”ם. זה הרע במיעוטו.”

מה אהב מתוך התרבות שפגש בעולם החילוני?

„מאז אותו סרט ראשון נדבקתי בשיגעון־קולנוע. לא הייתי מסוגל להפסיק. נסעתי לתל־אביב, והייתי מסתובב בדיזנגוף לחפש סרטים שע־דיין לא ראיתי. אהבתי במיוחד את אני והחבר'ה. הסרט העלה בי תמונות מתוך הילדות שלי. הפשטות והיופי של הסרט הזה. כשיצאתי היו לי דמעות בעיניים.

„מוסיקלית אני אוהב את כולם. שלמה ארצי, יהודה פוליקר וירדנה ארזי. עם זאת לא שכחתי את המנגינות החסידיות. אני יכול להיכנס לטראנס מזה.”

סיפור בלי סוף

רפי הגיע בלילה. הוא סיפר על החינוך הסוציאליסטי של בית־אבא, והחינוך של הקיבוץ הארצי. סיפר על הדפוקים של אז. אלה שהתנגדו לממשלת־הצללים של דויד בן־גוריון. סיפר על הרצון האדיר שלו לעזור לאחרים.

רפי ידע לאיזה צרה הוא מכניס את עצמו בהסתבכות עם יד־לאחים. אולם לא ידע לאיזה תיסבוכת ריגשית הוא נכנס. „אני אהבתי מאוד את צביקה בתחום הטיפולי והריגשי. ידעתי שהוא עובר תהליך מכאיב, ורציתי לעזור לו. תראה, התעסקתי עם עשרות סיפורים עצובים של בני־נוער, ורק אליו נקשרתי.”

רפי מספר על חלק שצביקה ניסה להסתיר. „צביקה איכזב אותי פעמים רבות. הייתי הוזר הביתה רצוץ וחבול. אולי מתוך אמונה באלוהים, שחזרה אליו בתקופה מסויימת, ואולי מתוך שובבות.

„היה עושה קליקות עם יד־לאחים נגדי. היה מצלצל ואומר שהוא מדבר מטלפון ציבורי, והיה מנסה למשוך אותי במילים כדי שאני אגיד משהו שעלול להביא לתביעה נגדי.

„בעצם הוא ישב במיפקדה של יד־לאחים, שהיא כמו המערה החשמלית של חסמבה. כל השיחות הוקלטו. הזמין אותי לפגישות ולא הופיע, נתן כתובות בדויות.

„כל הזמן ניסיתי לשכנע את עצמי להינתק ממנו. שאני עשיתי את שלי, ולא הצלחתי. רציתי לדעת מה מצבי. אילו היה אומר לי שגמרנו, אז בסדר. אבל הוא פשוט לא אמר.

„שאלתי אותו אם אי־פעם הוא יחזור בתשובה, האם אוכל לרשום לעצמי הישג בכך שיש לי חבר חרדי, כי נישמתי נקשרה בנישמתו, ולפעמים ממש הרגשנו כמו אב ובנו.

„הוא אמר שלא. במצב כזה הוא ישנא אותי. פגעת בי, צביקל'ה.”

צביקה אינו עונה. יותר מאוחר תירץ את הדברים במילחמות הפנימיות בתוכו. בתקופה שבה התעסק בקבלה בתקופה שבה לא ידע היכן הוא עומד, ובמצבי־רוחו שהשתנו בן־רגע.

„ובכל זאת, רפי, מה צביקה תרם לך?”

„ילד שעומד מולך ומרתק אותך. כמו אי־טי, שבא מכוכב אחר ומתחיל לגלות דברים חדשים. אהבתי לגלות בו דברים שלא היכרתי אצל איש.”

„זאת אומרת שגם אתה הצטרפת למישחק־הילדים הזה?”

„כן, אני הייתי הילד שליווה את אי־טי. אבל כל המישחק היה במיגרש הפרטי שלי.”

„ומה באמת המעורבות שלך בקבי־עת הערכים של צביקה? גם הוא חונך לערכים של הדגל האדום?”

„במודע לא ניסיתי בכלל לחנך או־תו. למעט מיספר נורמות של התנהגות בחברה, ולמעט נושא הגזענות, שזה בל־יעבור אצלי, צביקה למד לבד. מדי פעם הייתי מין אב בשבילו.

„ובכל זאת אני מאוכזב ממנו. כש־הגיע אלי טען שהוא צמא־ידע, ואכן במרץ רב השלים את החסר בהשכלה כללית, אולם זנח את לימוד האנגלית והמתימטיקה. פשוט נמאס לו, וזה לא נראה די חשוב.

„בזמן ההתעסקות המאסיבית שלו עם התיקשורת אמרתי לו: 'צביקה, רד מהעצים ושמור על צניעות מסויימת שאותה חייב כל אחד. הסיפור שלך אמנם מעניין, אבל אתה בכלל לא ראוי לתהילה. רק אם תוכיח את עצמך כחילוני נאור, חילוני הלומד ומשכיל, רק אז מגיעה לך התהילה.' ברגע זה צביקה עדיין לא ראוי לה.”

זהו צביקה שוהם. ועדיין לא הבנתי מיהו. צביקה מתמודד היום עם הרבה בעיות שמדירות שינה מעיניו. צביקה גילה שהחיים החילוניים קשים הרבה יותר מלעמוד יום שלם שעון על ספר־תורה. צביקה לומד שכדי להצליח חייבים להשקיע. צביקה לבד.

יושב לתוך הלילה עם ספר וקופסת נובלס. הוא מרגיש צורך לעשן בשבת. קם בבוקר מאוחר, ונזכר בחרדה שצריך להניח תפילין. רואה בעיני רוחו את אביו שצלליתו מוטלת על הקיר המערבי. רואה את אמו מכינה את החלות לשבת תוך זימזום נעימות־קודש. מביט החוצה מבעד לחלון. צדודית מישקפיו מצטיירת בטישטוש ורואה יונה טסה למרחק.

הנה האמת שאותה חיפש. החופש הבלתי־מוגבל. ליטר ועוד ליטר של חופש. והיונה מסירה כל ספק מליבו על המעשה הפיונירי שעשה. רגוע הוא חוזר לספר. הנבחר. מאת חיים פוטוק.

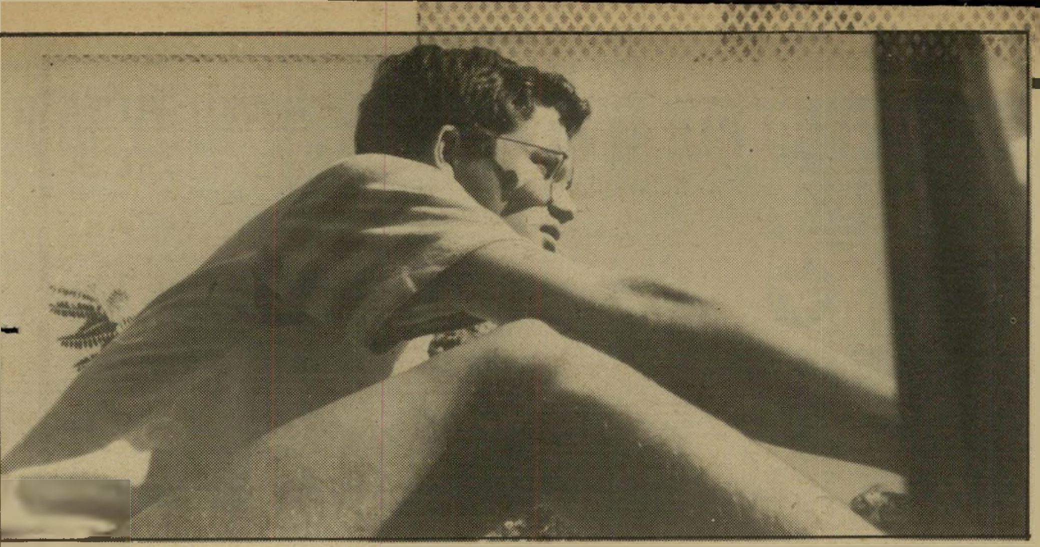

צביקה על טרקטור בקיבוץ

„הוא איכזב אותי הרבה פעמים!”

צביקה ועובר־אורח ברחוב בבני־ברק

„נשים חרדיות לאורגיות רומאיות. אין עשן בלי אש”

סוף־סוף הוקמה ועדה לבדיקת „הרפואה האחרת". אבל היא כבר גורמת לוויכוח סוער, עוד לפני שהתחילה לבדוק

פטרוזיליה נגד אספירין

תכונה שיגרתית של שרי־ברי־אות: בערוב ימיהם המיניסטריא־ליים הם מגלים התעניינות נמרצת בכל מה שנקרא „הרפואה האחרת".

כך קרה לאליעזר שוסטק. „רציתי להכיר ברפואה האלטרנטיבית," הוא אומר־נזכר. „זה חשוב מאוד. הכירו... איך זה נקרא? אורטופדיה כזאת, לא שיגרתית. והוזמנו אלי גם אנשי הנו... איך קוראים לזה? מדיטציה סנדנטלית. רציתי מאוד להכיר בהם, אבל לא הס־פקתי."*

ועכשיו זה קורה לשושנה ארבלי־אלמוזלינו. לפני שבועיים מינתה ועדה לבדיקת „הרפואה האחרת", בראשות השופט מנהם אילון.**

בכתב־המינוי של הוועדה נאמר כי היא קמה ל„בחינת נושא הרפואה הטיבעונית בארץ, על כל היבטיו והש־לכותיו, בחינת שיטות הריפוי הטיבעי למיניהן, הומיאו־פאתיה, אקופונקטורה רפלקסולוגיה, כירופרקטיקה ועוד. ה־וועדה אמורה להגיש את מסקנותיה בתוך חמישה חודשים."

מעבר למילים הגבוהות, הסתמיות, נסתרת שאלה אחת: האם ישליך המימ־סד מחסדיו לעברם של מי שבוחרים לרפא ולהתרפא אחרת?

תחילתה של הוועדה, עוד בטרם התכנסה לדיון ראשון, אינו מרמז טו־בות. דומה ששביתת־הנשק בין הפט־רוזיליה, לאופטלגין, בין הגזר לאנטי־ביוטיקה, עדיין רחוקה.

כאילו יוצאים לקרב, כך מתכוננים שני הצדדים לקראת דיוני הוועדה. עדיין לא נפגשו, וכבר מלאי־מרירות, גדושי־טענות.

„ביקשנו ממישרד־הבריאות לשלב בוועדה גם מרפאים טיבעוניים," אומר דויד נחום, יו"ר אגודת הצימחונים וה־טיבעונים. „הכנו רשימה של כמה שמות מומלצים. אמרנו כי על אלה אפשר לסמוך, כי הם מרפאים רציניים. בוו־עדה כזו, כך אנחנו חושבים, חייבים להיות גם מרפאים טיבעוניים.

„נענינו בשלילה. ואפשר להבין למה. הרופאים, מעצם היותם כאלה, אינם אוהדים את הטיבעונות. המימסד כלל אינו מבין מה זה בריאות. המדינה מטפלת באזרחיה בצורה אחידה, שי־טתית. היא אינה מונעת מחלות. כשהן נגרמות, אינה יודעת איך לטפל בהן, אחר־כך מאשפזת את החולה בבית־חו־לים ולבסוף קוברת אותו.

„למרות יחסו השלילי של המישרד, החלטנו להבליג על כבודנו ולהסכים להופיע לפניהם."

מרדכי בן־פורת, בעבר חבר־כנסת, צימחוני ושתדלן פעיל של צימחונים: „אני מבין את שרת־הבריאות. היא לא יכלה לשלב טיבעונים בוועדה, מפני שהחברים האחרים מתנגדים להם."

ואיך יכולים חברי־ועדה, שמלכת־חילה מתנגדים לנושא, להעריכו בהגי־נות?

על כך אין לבן־פורת תשובה. „אנח־נו, הצימחונים, נדאג לכך שכל מי שרוצה להעיד לפני הוועדה, יוכל לע־שות זאת."

כ־3000 חברים רשומים באגודת הצימחונים והטיבעונים. רבים אחרים, צימחונים וטיבעונים פעילים, אינם רשומים באגודה. אי־פעם בעברו הפו־ליטי ניסה בן־פורת להיכנס לכנסת בעזרת קולותיהם של נטולי־הבשר. אז דיבר על 200 אלף טיבעונים וצימ־חונים.

ההגדרה הרישמית של האגודה קו־בעת כי טיבעוני הוא מי שמתנזר ממ־אכלי־בשר מטעמי בריאות, ואינו אוכל ביצים ומוצרי־חלב. צימחוני אינו אוכל בשר מטעמי־מוסר. מלבד זאת אוכל הכל.

מאז הוכרז על הקמת הוועדה, סו־ערת קהילה זו. השבוע נערך כינוס־

שרה ליבוביץ ■

(המשך בעמוד 41)

---

* כוונת השר־לשעבר לכירופרק־טיקה ולמדיטציה טראנסצנדנטלית.

** חברים בוועדה: הפרופסור מר־סל אליקים מהדסה עין־כרם, הפרו־פסור צבי בנטוויץ' מבית־החולים קפלן, הפרופסור שימעון גליק מאוניברסיטת באר־שבע, הפרופסור יעקב יודפת, רופא־מישפחה מבית־שמש, הפרופ־סור מרדכי רביד מבית־החולים מאיר בכפר־סבא, הפרופסור פיטר ורדי, מנ־הל המחלקה למיקצועות רפואיים במישרד־הבריאות, הפרופסור אבש־לום מיזרחי מהמכון הביולוגי בנס־ציו־נה, ומרדכי בן־פורת, ח"כ־לשעבר וצימחוני ידוע.

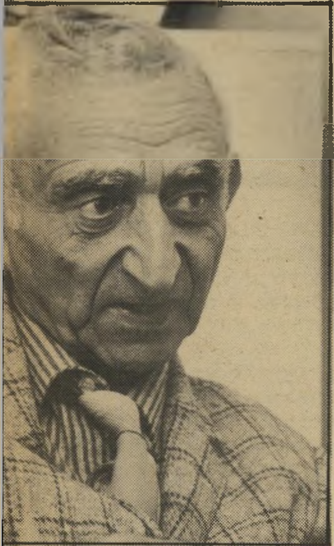

טיבעוני רזון
„איך ההמונים יבינו?"

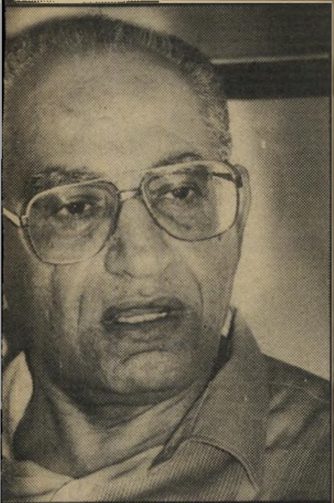

צימחוני בן־פורת
„החברים האחרים מתנגדים!"

ציון צפריר, „העולם הזה"

כל האחרים שרלטנים

בארץ יש כ־600 מרפאים שאינם רופאים. שיטות־הריפוי רבות ושונות. ניסיונות לאגד את כל המרפאים לאגודה אחת נכשלו על הסף. כל אחד מהם בטוח כי הוא־הוא המרפא האמיתי וכי כל האחרים מתחזים.

אלה סוגי המרפאים:

● **הומיאו־פאתיה:** מרפאים אלה מאמינים שצריכים לרפא כל מחלה על־ידי מתן כמויות קטנות של תרופות, ולא על־ידי מתן כמויות גדולות מאותה התרופה. למשל: תרופה בכמות גדולה גור־מת לחולשה ולדיכאון, כשהיא ניתנת במינון קטן גורמת להתרו־ממות־רוח.

● **אקופונקטורה:** דיקור במחטים סיניות, ב־700 מקומות בגוף המייצגים איברים שונים. מטפלים בעיקר במחלות־עצבים, בגמי־לות שונות ובהשמנה.

● **כירופרקטיקה:** לחיצה באצבעות במקומות שונים בעמוד־השידרה.

● **רפלקסולוגיה:** לחיצה על כפות־הרגליים כתרופה למכאובים ולחוליים. יש נקודות ברגל שהטיפול בהן מפסיק כאבי־ראש, כא־בים בקיבה וכו'.

● **הרבליסטים:** מי שמאמינים כי הטבע ברא צמחים המשמ־שים כתרופות. תחת לרשום אספירין, ממליצים על תרופה הרקוחה מעשבים שונים.

● **הטיבעונות** מחולקת לכמה אסכולות. בכולן שולטת התי־אוריה כי רק מזון נכון מביא לריפוי. הטיבעונים הקיצוניים מתרפ־אים בעזרת צום ואכילת ירקות, פירות ואגוזים אורגניים בלבד.

● **חסידי ד"ר הרברט שלטון** מטכסס: אוכלים גם דגנים, אולם זאת תוך הקפדה על צירופי־מזון נכונים. לעולם לא יאכלו עמילן עם חלבון, למשל, או עמילן עם פרי. הם גם לא אוכלים מוצרי־חלב.

● **מאמיני מירפאת קינגסטון** שבאדינבורו: מרכיבים את מזונם מ־60 אחוזים פירות וירקות, 20 אחוזים חלבונים (אפשר גם מוצרי־חלב) ו־20 אחוזים פחמימות.

● **מקרו־ביוטיקה:** מבססים את מחצית תזונתם על דגנים, בעיקר אורז מלא. אוכלים הרבה ירקות כבושים וסוגי־לחם שונים.

■ ■ ■

„פקודת הרופאים קובעת באופן מפורש שרק אדם בעל השכלה רפואית, שעמד בבחינות של מישרד־הבריאות, זכאי לקבל רישיון לעסוק ברפואה." אומר המישפטן מנחם בר.

„לפיכך מרפאים טיבעוניים, שאינם ממלאים אחרי שני התנאים הללו, אינם מורשים לעסוק ברפואה, ובעשותם כן הם עוברים על הוראות החוק, וצפויים להעמדה לדין פלילי."

שטויות טיבעוניות

בצעדים זעירים נפתחים רופאים אחדים אל הרפואה האחרת.

בחוגי הטיבעונים מספרים בשימחה על רופא מהדסה עין־כרם הנוטה להאמין בריפוי טיבעי, על רופא מאשקלון שאינו מזלזל בטיבעונים.

השנה נפתח באוניברסיטת בר־אילן קורס לרפואה אחרת, המ־יועד לרופאים. 50 רופאים – אורטופדיים, כלליים, רופאי ילדים ומישפחה – סיימו השבוע את לימודיהם בקורס הזה, הראשון מסוגו בארץ.

אחד מהם הוא הד"ר אריה ברכר, רופא־ילדים מחולון.

„הוכח מעל לכל ספק שלכל אחת מהרפואות הידועות לנו – הומיאו־פאתיה, רפואה סינית ורפואה מערבית – יש שליש הצלחה, שליש הצלחה חלקית ושליש של כישלונות.

„כלומר, אף אחד אינו יכול לקחת בעלות מוחלטת על בריאותם של האנשים.

„אני משתדל לשלב את שתי הרפואות, הטיבעונית והמערבית. בדרך־כלל אני קמצן בתרופות, נותן תרופה רק כשאין ברירה, כשיש דלקת חריפה ויש הכרח שתחלוף מהר. במיקרים של חום שסיבתו אינה ברורה, או של דלקת־אוזניים, רק לעיתים נדירות ארשום אנטי־ביוטיקה.

„אני עצמי הייתי עד לאין־ספור ילדים שלא נרפאו בעזרתה של הרפואה הרגילה, אך שנרפאו בעזרת ההומיאו־פאתיה.

„באחרונה אבד לרופאים האמון בתרופות. הם, ואני אחד מהם, מעדיפים להתרכז ברפואה מונעת, ולא ברפואה מתקנת. וזו הרפואה האמיתית: ללמד את האדם איך להימנע ממחלות.

„הבעייה היא לא עם הרופאים, אלא עם החולים. תן לי אנטי־ביוטיקה, הם מבקשים. אין לי זמן וסבלנות לכל השטויות הטיב־עוניות, כך אומרים רבים."

הנדון

(המשך בעמוד 5)

גאולה ויובל נאמן, ואף עולה עליהם לא־אחת בהכרזותיו הנוראות. אבל ככל שההצהרות יהיו עכשיו קיצוניות יותר, כן יקל עליו לוותר על השטחים בבוא העת...

וכמו שרון, כן דויד לוי. אם המוני המיזרחיים יתמכו בו, מי יוכל להפריע לו לעשות שלום־תמורת־שטחים? אז שיקים בינתיים התנחלויות־דמה על הג'בלאות. זה רק יעזור בבוא העת.

ומישה ארנס? מה, הוא משוגע? איש מבין! הוא מבין שבלי אש"ף אין שלום. וגם שמיר, בעצם, בניבכי ליבו, יודע אף יודע...

בקיצור — רק הליכוד יכול. כמו דה־גול. כמו ניכסון. כמו רגן.

■ ■ ■

השאלה היא: האם הוא גם ירצה? **כמו הציפורים, בבדיחה המפורסמת של דן בן־אמוץ: ירצו — יאכלו. אך האם ירצו?**

הימין הקיצוני עשה שלום בעולם כאשר זה התאים לאינטרסים של הציבור שאותו הוא ייצג.

אחרי שנים ארוכות של האינתיפאדה באלג'יריה, הגיעו אילי־ההון בצרפת למסקנה כי המילחמה היא ביזנס רע. השוק האירופי האדיר חיכה לצרפת. בקרב הצמרת הכלכלית־החברתית התגבשה הדיעה שצריכים לחסל את המילחמה, להיערך לפיתוח כלכלי מודרני ולכבוש את אירופה.

המשימה הוטלה על דה־גול. הוא רימה את הבורגנים הקטנים, שהם עדר־הבחירות של הימין, ובשילוב של אומץ־לב, עורמה וכוח, עשה שלום בתחבולות.

רונלד רגן מבטא את הדיעה החדשה בקרב הצמרת הכלכלית־החברתית בארצות־הברית, שמירוץ־החימוש פשוט אינו יכול להימשך. אין הוא הורס רק את המשק הסובייטי, כפי שנאמר בעבר, אלא גם את המשק האמריקאי. ארצות־הברית כורעת תחת נטל הנשק, בעוד שיפאן כובשת את העולם.

אם כן, תחי הפרסטרויקה, יחי הגלאסנוסט', יחי אפילו לנין!

■ ■ ■

בארץ אין צמרת כלכלית־חברתית די חזקה ודי נבונה, כדי לתת פקודות לימין. אין בארץ קברניטי משק מרחיקי־ראות, המבינים כי שלום, אשר יביא את הכלכלה הישראלית לריאד ולבגדאד, ריווחי יותר מאשר מילחמה אווילית על הקסבה של חברון.

אבל בהחלט יכול להיות שחרף כל הדמגוגיה הימנית, יגיע עם־ישראל למסקנה שהשלום עדיף על המילחמה. כאשר תיכנס האינתיפאדה לשנתה השניה והשלישית ותגבה מחיר כלכלי גבוה, כאשר יהיה לוושינגטון ולמוסקווה אינטרס משותף לכפות שלום במרחב שלנו, כאשר יחליט האדם הפשוט ברחוב הישראלי ש„די, נמאס, צריכים להגיע לפיתרון" — או אז ייווצר לחץ פנימי וחיצוני שגם ממשלת־ימין תתקשה לעמוד בפניו.

השאלה היא: מה יהיה אז חזק יותר — הלחץ הפנימי־החיצוני או הקנאות של חרות וההתחרות הדמגוגית בין מנהיגיה?

שאלה טובה, שקשה להשיב עליה מראש.

אך דבר אחר ברור: כדי שבכלל ייווצר מצב כזה, יש ליצור קודם כל את הלחץ הפנימי, את התמורה הגדולה בציבור, את ניצחון השכל הישר על הרגש העיוור.

מי יעשה את זאת? בוודאי לא בנימין נתניהו, דויד מגן, דב שילנסקי ושות'.

לשם כך דרושים אנשים המאמינים בכל ליבם שהשלום הישראלי־פלסטיני הוא אפשרי, מעשי וטוב לישראל. שהשטחים הכבושים אינם „יהודה ושומרון וחבל־עזה", אלא נטל בלתי־נסבל, ההורס את המדינה מבפנים ומבחוץ.

יתכן שרק יד־ימין תוכל להחזיר. אך רק יד־שמאל יכולה להביא לכך.

ייגאל הורביץ (מימין) בטוח שיזכה בתביעה שהגיש נגדו בנק לאומי. כי בידיו יש ראיות מוצקות (ומוקלטות) לטענותיו כי לבנק אין זכות לתבוע ממנו כסף

ההקלטות של ייגאל הורביץ

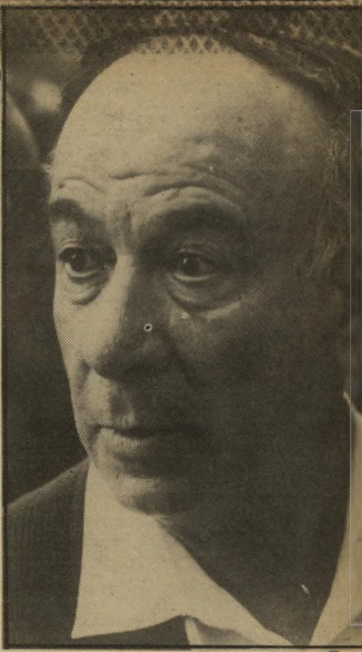

קור־הרוח והשאננות של השר ייגאל הורביץ, מול ההאשמות של בנק לאומי וחלק מן העיתונות והציבור, אינם מפוברקים. יש לו סיבות טובות לחשוב כי הבנק יפסיד במערכה המישפטית נגדו.

עיקר הסיבות טמונות בכמה הקלטות של שיחות טלפוניות עם מי שהיו ראשי בנק לאומי, מרדכי איינהורן ויעקב מאכט, שבהן מתאשרת גירסתו של הורביץ לגבי הערבות שנתן בזמנו לבנק.

כאשר ארנסט יפת עמד עדיין בראש בנק לאומי, החלו עיסקי בניו של הורביץ להיקלע לקשיים. הם היו זקוקים למימון דחוף בסדר גודל של כשני מיליון דולר, והציעו לבנק שיעבוד נוסף על הנכס העיקרי שלהם: מיגרש המחלבות המאוחדות, מול בורסת־היהלומים ברמת־גן. המיגרש היה כבר משועבד בשיעבוד ראשון לבנק דיסקונט, כנגד חוב של 1.9 מיליון דולר.

שווי הנכס היה, לפי כל ההערכות, חמישה מיליון דולר.

לדיברי בני הורביץ, הם סיכמו עם יפת כי הבנק ילווה להם שני מיליון דולר כנגד שיעבוד שני על הנכס בסך 1.5 מיליון דולר, ואילו שווי הנכס, מעבר לסכום שני השיעבודים, יתחלק שווה בשווה (פרי־פסו) בין שני הבנקים.

מכיוון שהליכי־רישום לוקחים זמן, סוכם כי ייגאל הורביץ יחתום על ערבות אישית, שתופקד בידי יפת, ושתוחזר כאשר יירשמו השיעבודים, כמוסכם.

ייגאל חתם, הערבות הופקדה בכספת האישית של יפת במישרדו בבל"ל, וכל העיסקה נעשתה על־ידי מישנהו של יפת, מרדכי איינהורן, והממונה על האשראי לתעשייה בבל"ל, יעקב מאכט.

הבנק נתן את הכסף, השיעבוד נרשם על שמו, אולם בינתיים פרצה הסערה של הדחת יפת, וכל הצדדים היו טרודים מדי בעניינים אחרים, כך שייגאל לא טרח כלל לבקש את החזר הערבות שעליה חתם ושאותה נתן ליפת.

בתחילת 1987 ראתה מישפחת הורביץ כי הבית מתחיל להתמוטט, וכי בנק לאומי מנוהל על־ידי דור חדש, בראשות בינו צדיק, ושכל מי שעשו את ההסדרים עימם אינם עוד בבנק.

ייגאל הורביץ פעל אז ממישרד בבניין חברת יריב ברחוב וולפסון, שבו שכנו מישרדי הקבוצה.

הוא טילפן ממישרדו אל שני אנשים, מרדכי איינהורן ויעקב מאכט. מתוך ראיית־הנולד דאג להקליט את השיחות. בשיחות העלה את נושא הערבות שעליה חתם בזמנו, ושאל מדוע לא קיבל אותה חזרה. גם איינהורן וגם מאכט הביעו תמיהה על כך, וציינו כי אין להם מושג מדוע הדבר לא נעשה, שהרי הוא קיים את חלקו ברישום השיעבוד.

עם ארנסט יפת לא שוחח, מכיוון שהניח כי לא תהיה אפשרות להביאו ארצה למתן עדות, ואילו איינהורן ומאכט מצויים כאן.

הקלטות אלה הן הנשק הסודי שעליו מושתתת הגנתו של הורביץ.

בגללן הצהיר כי אינו חושש מפני מישפט, וכי אין עליו לשלם את תביעת בנק לאומי. מה שברור הוא כי כאשר יבקש מבית־המישפט רשות להתגונן על־סמך הקלטות אלה, העשויות להוכיח כי תביעת הבנק נגדו אינה מוצדקת, הוא יקבל קרוב לוודאי את הרשות. מישפטו יתחיל בעוד כמה שנים, והתוצאות בידי בית־המישפט.

ידיעות הודלפו במתכוון

נוסף על טענת אי־קיום הערבות, יטען הורביץ כמה טענות חשובות אחרות, שיהפכו את המישפט למישפט ציבורי ממדרגה ראשונה.

הוא יצביע על העובדה כי שום בנק, להוציא בנק לאומי, אינו מממש ערבויות אישיות של בני הורביץ, ואינו פועל נגדם אישית. גם בל"ל פועל אישית רק נגד השר ייגאל הורביץ, ולא נגד הבנים.

בנק לאומי המתין בהגשת התביעה נגד ייגאל הורביץ מאז מאי 1987, היינו יותר משנה, כאשר הסמיכות לבחירות מעוררת חשדות.

עובדות אלה, לדעת בני הורביץ, מראות כי פעולת בל"ל אינה כלכלית, אלא מודרכת משיקולים פוליטיים.

כדוגמה לשיקולים פוליטיים יצביעו על כך שחבר־דירקטוריון בנק לאומי, שעמד מאחורי המסע נגד מאיר חת, יו"ר הדירקטוריון, ושסייע בכך למנכ"ל בינו צדיק הוא הפרופסור שימעון שיטרית, מראשי מיפלגת־העבודה, ומועמדה למקום בטוח בכנסת.

טענה נוספת תהיה כי בעוד שבנקים ונושים אחרים מימשו מזמן את הנכסים שהיו להם כבטוחות, מתמהמה כונס־הנכסים, שמונה בהמלצת בל"ל, ואינו הופך את הערבויות שבידו לכסף, כאשר המחירים גבוהים. במשך כשנה וחצי של פעילות הכונס נמכרו נכסים מעטים ובתנאים גרועים: מחצית הבעלות על קאנטרי־קלאב ותחנת־דלק בשם אשל השומרון נמכרה ב־39 אלף דולר לקרוביו של בעל המחצית השניה.

חברת אורן מבנים, הרשומה בבורסה, לא נמכרה, למרות שהיו הצעות של קונים לקנותה כחברה פעילה, ועתה ייאלץ הכונס למכרה במחירים נחותים.

עוד טענה של בני הורביץ תהיה כי הודלפו במכוון לעיתונות ידיעות על המצב הקשה של הקבוצה לפני ההתמוטטות. לשם כך יוזמן עיתונאי בכיר להעיד ממי קיבל את הידיעות שפירסם.

בשבועות האחרונים, כאשר הבנק הודיע כי יגיש תביעה, ביקש הורביץ בירור של טענתו כי הערבות אינה בתוקף, מחוץ לכותלי בית־המישפט, והציע להפקיד 100 אלף דולר עד גמר הבירור. הבנק דרש, נוסף על כך, חלק ניכר ממשכורתו של הורביץ, ולכך הוא התנגד, מכיוון שהוא זקוק לה לפעילות במערכת־הבחירות.

גילה רזין, העולם הזה

הבנק גם סירב לדחות את כל הנושא עד אחרי הבחירות, למרות שהורביץ טען כי דחייה נוספת כי לא תשנה את המצב.

עתה, שלושה וחצי חודשים לפני הבחירות, הוגשה התביעה נגד הורביץ, וכבר גרמה נזק: הליכוד מנצל אותה להקטנת חלקו במערכת־הבחירות, והציבור חושב כי האיש, שקרא — כשהיה שר־האוצר — „אין לי", מתחמק מתשלום התחייבויות.

דובר בנק לאומי, יונה פוגל, הגיב באמרו כי הטענות על טיפול פוליטי נועדו לטשטש את העובדות, והן בוודאי יתבררו בבית־המישפט. חשוב לזכור כי מיוני 1987 ועד היום נוהלו מגעים עם השר הורביץ להשגת הסדר, שבמיסגרתו ישלם כפי יכולתו בגין הערבות. הבנק נקט צעדים רק כשהתברר כי הורביץ אינו מוכן להגיע להסכם. רק ב־2 ביוני 1988 השלים המפרק את חקירתו והגיש דין־וחשבון לבית־המישפט. רק אחרי פעולה זו יכול היה הבנק לשקול ולהחליט מה עליו לעשות. אשר לאי־הפעולות נגד בני הורביץ, נראה כי חקירת המפרק הראתה כי אין להם נכסים. לגבי השר הורביץ טרם הוכח הדבר.

כונס־הנכסים ישראל קנטור דחה מכל וכל את טענות הורביץ. לדבריו, היה צורך בעבודת־נמלים מתישה כדי להבין מה התרחש בעיסקי־המישפחה, והדו"חות שהגיש מעידים על עצמם. הוא נפגש מאות פגישות, בניסיון למכור את אורן מבנים כחברה פעילה, אולם הנהלת־הבורסה התנגדה לכך, ודרשה למכור נכס־נכס בנפרד. אשר לאשל השומרון, היתה בעייה של מחסור במימון להמשך הבנייה, וכל צעד נעשה באישור בית־המישפט ובידיעת מישפחת הורביץ, שהתבקשה להביא קונה טוב יותר, אם יש לה.

קנטור ציין כי בחודש הקרוב יעשו כמה עיסקות גדולות, שיזרימו כסף לקופת הכונס.

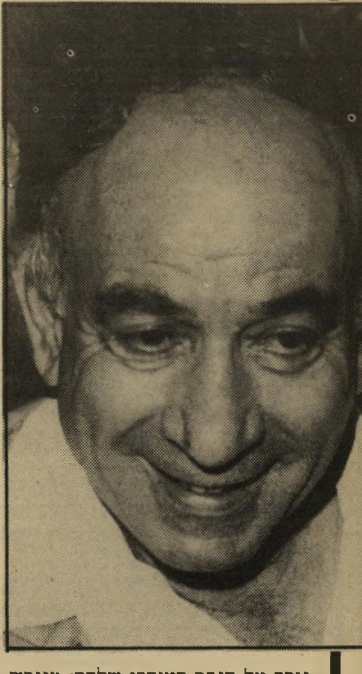

חצץ במקום

(המשך מעמוד 37)

בשמונת השבועות הראשונים הצליחו למצוא 60 קאראט יהלומים בלבד, לעומת אלפי הקאראטים שעליהם דובר. עקב הבעיות הטכניות הרצופות שהיו באוניה צללו כשלוש שעות ביום בלבד.

ככר בסוף השבוע הראשון לעבודה עזבו שני צוללנים את האוניה. אחד מהם היה הצוללן היחידי שהיה צוללן מיקצועי, והשני היה הטכנאי לציוד־הצלילה.

יתר אנשי־הצוות פתחו במעין מרד, משום שנתנו להם לבצע עבודות־מלחים באוניה, ולא עבודות־צלילה. בעיקבות זאת הובטח להם שיעסקו רק בצלילה.

אחרי שמונה שבועות חזרה ג׳והנה 2 לנמל קייפטאון. אחדים מאנשי הצוות רצו לעזוב וגרמו לפיטוריהם, כדי שיזכו בכרטיס־טיסה חזרה לארץ.

אולם גם לעזוב את ג׳והנה לא היה פשוט כל־כך. אחד הצוללנים: „אחרי מרד־הצוללנים הבטיח לנו יונה לרר שנעבוד רק בצלילה. אחרי שהוא עזב הטילו עלינו שוב את כל העבודות.

„בשלב מסויים לקחו מכולנו את כרטיסי־הטיסה, בטענה שצריך לבדוק בהם משהו. בסוף הסתבר לנו שלקחו את הכרטיסים ומכרו אותם. אני ועוד חבר צילמנו את כרטיסי־הטיסה, ולא החזרנו את הכרטיסים המקוריים.

„כשהתפטרנו/פוטרנו, לא רצה גרשון לתת לנו את הכסף שהגיע לנו. מאיר, שהיה אז באוניה, שיכנע את גרשון לתת לנו את מה שהגיע לנו. גם כרטיסי־טיסה הוא לא רצה לתת. בסוף הוא הזמין עבורנו כרטיסים, אך ליום שלמחרת. היינו צריכים לנסוע מרחק של 700 קילומטרים רק כדי לקחת את הכרטיסים. אחרי זה היינו צריכים להגיע לנמל־התעופה ביוהנסבורג. היה ברור שלא נצליח להגיע.

„למזלנו, חבר שהיה בחוף ושנודע לו דרך המזכירה שקנו לנו כרטיסים, הצליח לצלצל למישרד־הכרטיסים ולבטל לנו את ההזמנה.

„בסוף לקחנו כרטיסים פתוחים לשנה, והצלחנו גם לטייל, מבלי שהם ידעו.״

מרותק לאוניה

צוללן, שפוטר אחרי ארבעה וחצי חודשים: „כשפוטרתי, רצו לתת לי את הכסף בראנדים. לא הסכמתי. אז איימו עלי שאם לא ארד מהאוניה, הם יביאו מישטרה. בסוף הם הבטיחו לי חדר במלון עם ארוחת־בוקר. כל שאר הארוחות היו צריכות להיות על חשבוני, אבל לא היה לי כלל כסף. אחרי יומיים הם החזירו אותי לאוניה. הייתי מרותק לאוניה במשך 10 ימים. לבסוף קיבלתי כסף וכרטיס־טיסה לארץ.״

הצוללן היה מרותק משום שהאוניה עוכבה על־ידי המישטרה. על־פי החוק, כשימאי עוזב את האוניה, הוא צריך לחתום שאין לו דרישות מהאוניה, ושהוא קיבל את כל המגיע לו. כאשר אמיר פוטר מהאוניה, הוא פנה למישרד־ההגירה, שפנה למישטרה, וזו עצרה את האוניה עד שנמצא הסדר בין הצדדים.

האוניה עדיין נמצאת בדרום־אפריקה. לפי דיווח שהגיע מאנשי־הצוות, הנמצאים עדיין שם, מסתבר שהצליחו למצוא עד עתה 100 קאראט יהלומים בלבד.

יונה לרר אמר שהפרוייקט כולו עומד לפני סיום, משום שלא עלה בידם למצוא יהלומים בכמויות מיסחריות.

כך עומד לבוא לסיומו ניסיון נוסף של ישראלים למצוא את העושר בקלות בחו״ל. ניתן למצוא אותם בכל מקום, הם מעורבים בכל תחום, אך לא בכל מקום מצליחה השיטה הישראלית.

פטרוזיליה נגד

(המשך מעמוד 39)

חירום של המרפאים. כך הם מתייחסים לוועדה: כאל עניין של מצוקה, של בהילות.

שושנה מרגולין, מרפאה טיבעונית מבת־ים: „הוועדה הזו תנשל אותנו לחלוטין ממעמדנו, תנטרל את יכולתנו לרפא!

„רוב חברי הוועדה ידועים בגישתם השלילית לנושא. הפרופסור ורדי, למשל, מעיד מטעם המדינה בכל המישפטים הנערכים נגד רופאים טיבעונים. גם מי מהרופאים הנחשבים כפתוחים יותר אמרו לא אחת כי יש שמץ של אמת בריפוי הטיבעי, אולם אסור להניח למי שאינם רופאים להתקרב לחולים.

„זהו מילכוד משונה. שהרי לרופאים אין כל ידע בריפוי טיבעי. ולא זאת בלבד, אלא שהריפוי הטיבעי אף נוגד את הריפוי הרגיל, ואין כל טעם לדבר על שילוב שתי השיטות.

„אילו היו רוצים להקים ועדה הוגנת, היו מרכיבים אותה מנציגי־ציבור, מרופאים מימסדיים וממרפאים טיבעיים.

„רק ועדה כזו היתה יכולה להגיע למסקנה ההגיונית האחת והיחידה: צריך להכיר בכל שיטות הריפוי האחרות. בהולנד, למשל, יכול כל חולה לבחור בשיטת־הריפוי המתאימה לו. רוצה — ניגש, בחינם, לרופא רגיל. רוצה — מתרפא על־ידי תזונאי טיבעוני. רוצה — פונה להומיאופאט. והכל ממוסד, מסודר, במירפאות ציבוריות.

„זכותו של האדם לבחור ברופאו. אסור למדינה להתערב בעניין כה חשוב, כמו חיים ומוות.״

פרוץ לשרלטנים

אילן זמיר: „הוועדה תוכח כבעלת־ערך רק אם תגיע למסקנה אחת: הצורך להכיר הכרה שלמה בזכות החולה לפנות לכל טיפול על דעת עצמו, ויחד עם זאת לשמור על רמה מיקצועית גבוהה של התחום הזה, הפרוץ כעת לשרלטנים.

„אני חושש שהיא תגיע לשתי מסקנות אחרות. האחת תקבע שלרפואה האחרת אין כל בסיס מדעי. זו קלישאה שהם זורקים לכל עבר, כדי לנסות לדחוק אותנו לשוליים, וכך לשמור לעצמם מיספר גדול יותר של חולים פרטיים.

„המסקנה האחרת תחזק בוודאי את המצב החוקי הקיים, ותקבע שמי שאינו רופא אינו רשאי לעסוק בריפוי חולים.

„כך יחמיץ המימסד שוב הזדמנות להכיר באמיתותה של הרפואה האחרת.

„זו רפואה טובה, ויעידו על כך המוני האנשים המתרפאים בעזרתה. את שמה הטוב מקלקלים השרלטנים ומישרד־הבריאות.״

יוסף רוזן: „עבודתה של הוועדה תהיה קשה, אולי בלתי־אפשרית. איך אפשר להביא את רעיונות הבריאות הנכונה להמונים? מזה שנים רבות אני עוסק בתחום הזה, ואין לי תשובה על כך.״

רבים מהמרפאים חוששים לדבר. אלי שטראוס, למשל. לפני שלוש שנים הורשע בבית־מישפט השלום בתל־אביב בעיסוק ברפואה ללא רישיון, ונידון לחמישה חודשי מאסר־על־תנאי. מאז הוא מתרחק מהתיקשורת. לטלפון משיבה אשתו. „הוא עסוק,״ היא אומרת, אינה מניחה לגשת אליו. על הוועדה שמעו, אינם מוכנים להגיב.

שמואל אלגרבלי, דובר מישרד־הבריאות: „הייתי מעורב בתהליך הקמת הוועדה. אינני זוכר שהם ביקשו לשלב מרפא טיבעוני. לדעתי זו ועדה הוגנת.

„אני דווקא שומע המון תלונות מהכיוון הנגדי. רופאים רבים מתקיפים אותנו ואומרים שאין צורך בוועדה כזו, שכל התחום הזה, של רפואה אחרת, הוא אחיזת־עיניים.״

אלגרבלי אינו מתיר לרופאי הוועדה להתראיין. גם הם, מצידם, אינם שמחים לחשוף את דיעותיהם. הפרופסור בנטוויץ׳, למשל, הידוע כפתוח לנושא הרפואה האחרת, אומר כי אינו מוכן לדבר על־כך, גם מפני שאינו רוצה לעורר את חמתם של הרופאים.

מחדל לפני 4 שנים גורם עכשיו לאסון למיפלגה

יתכן כי זרע־הפורענות נטמן עוד בשלהי הבחירות של 1984, כאשר הסתבר כי יש תיקו בין הליכוד והמערך, והחלו הגישושים להקמת ממשלת־אחדות־לאומית.

עיקר הוויכוחים נסבו אז סביב חלוקת התיקים. אחרי שהוסכם על תורנות בתפקיד ראש־הממשלה, נותרה בעיית חלוקתם של שלושת התיקים הבכירים: תיק־הביטחון, תיק־החוץ ותיק־האוצר.

הבעייה התעוררה בעיקר בצד המערך. בראש הליכוד עמדו (כמו כיום) כמה אישים, שהיו גמישים ביחס לחלוקת התיקים. אולם בראש המערך עמדו בעיקר שניים: שימעון פרס ויצחק רבין.

היה ברור מראש כי יצחק רבין רוצה בתיק־הביטחון. זהו התיק היוקרתי והחשוב ביותר בממשלת־ישראל, החולש על עוצמה ועל תקציבים כבירים. גם בליכוד סמכו על רבין בתחום זה. מה גם שאיש מראשי־הליכוד, מלבד אריאל שרון, לא רצה למסור תיק זה לאריאל שרון. לכל הצדדים היה נוח למסרו בידי רבין.

נותרה בעיית פרס. מכיוון שהיה אמור להתחלף כעבור שנתיים עם שמיר, היה צורך במציאת תיק שיתאים לשניהם. פרס עצמו היה מעוניין, כמובן, בתיק יוקרתי, שיגביר את מעמדו בעולם, שיאפשר לו מגע יומיומי

גדודים יקטנים, העסקני המיפלגה ולנאמניה בכל רחבי הארץ.

בימיה הטובים של מפא״י, ידעו מנהיגיה כי חברת־העובדים היא בסיס כוחם, וכי על כן חייבת המיפלגה להחזיק בידיה את עמדות־המפתח הכלכליות במדינה, הדרושות לחיזוקה.

מעולם לא עלה על דעת מפא״י להעביר את מישרד־האוצר לידי אחד משותפיה לקואליציות. לוי אשכול, שר־האוצר הכל־יכול, עבר מעמדה זו ישר למישרד ראש־הממשלה. אחריו בא פינחס ספיר, שהפך את השליטה באוצר מכשיר לשליטה על כל מערכות המשק במדינה. הפינקס הקטן, שבו רשם ספיר כל דבר המתרחש במשק כדי לנצלו לטובת המיפלגה, הפך סמל.

גם את מישרד־המיסחר־והתעשיה (כפי שנקרא אז) לא מסרה מפא״י לידיים זרות, כל עוד יכלה להימנע מכך.

בתנאים אלה שיגשגו חברת־העובדים, קופת־החולים ושאר המכשירים הכלכליים־המיפלגתיים.

ואילו אצל הליכוד ומרכיביו גדלה במשך השנים הקינאה והשינאה כלפי אימפריה זו, וגמלה ההחלטה לפרק אותה בהקדם האפשרי.

ההזדמנות לכך באה בימי המהפך

חברת האובדים

עם ראשי־מדינות, ושיאפשר לו להשפיע על מדיניות־החוץ גם בהיעדרו ממישרד ראש־הממשלה.

כך נוצרה העיסקה: פרס ושמיר יתחלפו במישרד ראש־הממשלה ובמישרד־החוץ, רבין יישב במישרד־הביטחון.

כמעט ולא שמו לב לכך שיש בסידור זה עקב־אכילס מבחינת המערך: הוא ויתר על כל העמדות הכלכליות.

תיק־האוצר נמסר לליכוד, ויחד עימו תיק התעשיה־והמיסחר, שהופקד בידי אריאל שרון.

כך קרה שבממשלת־האחדות נותר המערך בלא כל השפעה על העניינים הכלכליים. מישרד־האוצר הכל־יכול, הקובע את תקציבי כל שאר המישרדים, היכול לסגור את הברז לכל מיפעל בארץ, נשאר בידי הליכוד.

השבוע היה לראשי המערך סיבה טובה לראות בהחלטה זו מחדל היסטורי.

הברז הגדול

מאז ומעולם התייחס הליכוד ל„משק העובדים״ בעוינות רבה.

המיפעלים של חברת־העובדים, ההתיישבות העובדת, קופת־חולים ושאר המוסדות הקשורים בהסתדרות היוו לא רק אימפריה כלכלית אדירה, החולשת על חלק גדול של המשק.

אימפריה זו היתה גם הבסיס הכלכלי לעוצמתה של מיפלגת־העבודה. ערב כל מערכת־הבחירות היא מצאה הדרך להעביר כספים עצומים לקופת־הבחירות של המיפלגה. היא סיפקה אלפים רבים של ג׳ובים,

של 1977. הליכוד השתלט על כל התיקים הכלכליים. אולם משום־מה לא התפנה בשנים הראשונות למשימה זו. חוסר־הניסיון וחוסר־הביטחון־העצמי גרמו לכך שבימי מנחם בגין לא נעשה הרבה לעירעור האימפריה.

ההזדמנות באה מאז הבחירות של 1984. האוצר עבר לידי אישים ליברליים, שונאי חברת־העובדים. תחילה היה זה יצחק מודעי, ואחרי שזה סולק על־ידי פרס, משה ניסים החייכני.

החיוך של ניסים מטעה מאוד. מאחוריו מתחבאת נחישות־החלטה רבה, כשהזדמנה לו האפשרות לערער את האימפריה היריבה, ניגש למלאכה בנחישות חייכנית.

יתכן שאין זה נכון כי ניסים נקט פעולות יזומות לשבירת חברת־העובדים, קופת־החולים ושאר המיפעלים. הוא השיג את המטרה בדרך ההפוכה: המתין עד שהמיפעלים יתחילו לקרוס מעצמם, ואז מנע מהם את הסיוע החיוני לקיומם.

משק סובייטי

עיקר האשמה חלה, כנראה, על המיפעלים עצמם.

בימים הארוכים של שליטת מפא״י במשק, התרגלו כל המיפעלים לחיות בחממה הממשלתית. הם ידעו כי מאחוריהם עומדת קופת־המדינה, באוצר בלתי־נדלה. כאשר היתה בעייה פנו אל שר־האוצר, וזה דאג למחסורם.

משום־כך לא היה כל תמריץ לניהול יעיל. מנהל בחברת־העובדים פשוט

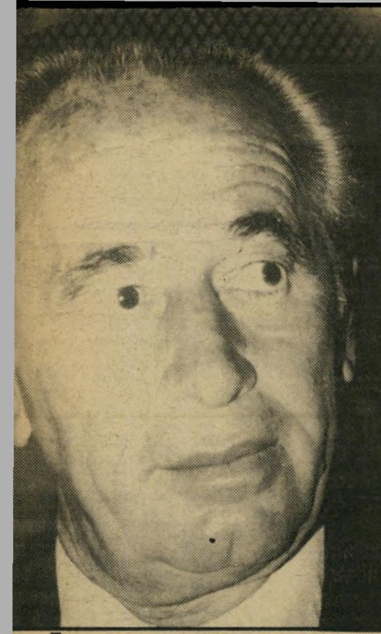

ענת סרגוסטי, העולם הזה

שר־החוץ
לא שר־האוצר

לא יכול היה להיכשל. תמיד נמצא ברגע האחרון גימיק כלשהו שהציל את המיפעל שלו. שר־האוצר דאג לכך.

המנגנונים תפחו. אפשר היה להיכנס לכל הרפתקה. לא היה צורך לדאוג לעתיד. אפשר היה לתפור מאזנים.

מבחינה זו דמה משק־העובדים למשק הסובייטי, שאותו מבכים עתה מנהיגי ברית־המועצות. חוסר־האחריות של המנהלים, שבידיהם היתה כל השליטה הפוליטית, גרם לאסון כלכלי, שאותו מבקשים עתה לתקן באמצעות הפרסטרויקה.

עכשיו זה קורה בישראל. לפתע, בזו אחר זו, נחתו המהלומות. חברת כור הענקית גילתה שיש לה הפסד אסטרונומי, שעימו מנסה להתמודד מנהל חדש, שנקרא לתפקיד זה ברגע האחרון (ראה אחה והשקל). קופת־החולים, שעליה קיום ההסתדרות כולה, מתמוטטת. עשרות מיפעלי חברת־העובדים, וביניהם היוקרתיים ביותר, עומדים על עברי־פי־פחת.

מה קרה? בין השאר:

● משה ניסים סגר את הברז הממשלתי. אם מתוך רצון, אם מפני שלא נותר כסף, הפסיק את זרם הכסף.

● תהליכים אובייקטיביים במשק המקומי והעולמי פגעו בכמה מן המיפעלים.

● עצם מהותם של מיפעלים הסתדרותיים יוצרת סתירה פנימית, שנחשפה עם סגירת הברזים.

חברת־העובדים היא מיפעל הפועל בעולם הקפיטליסטי, והמתחרה עם מיפעלים קפיטליסטיים. אך הוא שייך להסתדרות, שהיא אירגון של עובדים. העובדים בחברת־העובדים נמצאו על כן תמיד במצב מוזר, כמו אדם שהוא אביו של עצמו ובנו של עצמו.

כאשר דרשו הטבות־שכר, היתה דרישה זו מופנית קודם כל למיפעלי חברת־העובדים. מזכיר־ההסתדרות, ישראל קיסר, לא יכול היה לעמוד בפני דרישות אלה, ולא־אחת לחץ להעניק לעובדי חברת־העובדים הטבות־שכר שלא השיג במיפעלים מתחרים.

כדי לנהל את המיפעלים בתנאים הקשים החדשים, היו המנהלים צריכים לנקוט אמצעים שהיה קשה לנקטם בגלל לחץ ההסתדרות. הדבר הגביר את התיסבוכת הכלכלית.

כל עוד זרם הכסף, ניתן היה לטשטש בעיות אלה. כשנפסק הזרם, הן התגלו.

עכשיו, ערב הבחירות לכנסת ה־12, התגלתה הבעייה לאורכה ולרוחבה. רבים ממיפעלי משק־העובדים נתונים במצב של התמוטטות.

ובמצב זה מוצא המערך את עצמו כאשר אין בידו אף עמדה כלכלית ממלכתית אחת: לא מישרד־האוצר, לא מישרד־התעשיה־והמיסחר ולא מישרד־ראש־הממשלה. ואילו המישרדים שבידיו — כגון מישרד־הבריאות ומישרד־החקלאות — הם חסרי כל יכולת להשפיע, מכיוון שיד מישרד־האוצר סגרה גם להם את החמצן.

אתה השופט!

ל פעמים אתה קורא כתבה בעיתון וחושב: „איך החליט השופט כפי שהחליט? וכיצד הייתי אני מחליט אילו הייתי במקומו?"

„העולם הזה" מביא לפניך מיקרה אמיתי, העומד לדיון לפני בית־מישפט, וטרם הסתיים. העובדות אמיתיות, על פי הנתונים בתיק. נסה־נא להחליט מה יהיה פסק־הדין, למי אתה מאמין וכיצד היית אתה פוסק.

בבוא העת יפרסם „העולם הזה" את פסק־הדין של בית־המישפט.

תיק פלילי 217/88

מדינת ישראל

נגד

פיפו חסון, יליד 1947, מנתניה

כתב־האישום:

(1) ביום 3.6.88, בשעה 16.00 בערך, פגשה ריבקה (שם בדוי, השם האמיתי נאסר לפירסום) את הנאשם, שאותו הכירה קודם לכן, בשכונת־סלע בנתניה.

(2) ריבקה שאלה את פיפו אם הוא מגיע לנתניה. הוא ענה בחיוב והסכים להסיעה לשם.

(3) כאשר התיישבה ריבקה בכסא שליד הנהג, ביקש ממנה הנאשם להוריד את המושב לתנוחת שכיבה, בטענה שהוא חושש פן אשתו תראה אותו נוסע בחברת בחורה.

(4) ריבקה הורידה את המושב, ובמהלך הנסיעה שוחחה עם הנאשם, כאשר אינה מסוגלת לראות את הדרך.

(5) במקום לנסוע לעיר נתניה, נסע הנאשם לכיוון קיבוץ געש, סטה מהכביש הראשי ונכנס לדרך כורכר, שם עצר ליד שדירת־עצים.

(6) רק בשלב זה הבחינה ריבקה במתרחש ושאלה את הנאשם למקום הימצאם.

(7) פיפו אמר לריבקה כי הוא רוצה לשכב איתה. תפס ביד שמאל שלה והשכיב אותה בכוח על הכסא, ואחר־כך פשט את כל בגדיו.

(8) ריבקה הצליחה לצאת מהרכב בתואנה כי היא צריכה לעשות את צרכיה, ואז נמלטה מהמקום בריצה.

(9) הנאשם ניסה לבעול את המתלוננת שלא בהסכמתה החופשית, עקב שימוש בכוח ותוך ניצול העובדה שהיא הובאה על־ידו למקום שומם.

האישום: ניסיון לאונס, עבירה על סעיף 345 (א) (1) ו־(4) לחוק העונשין תשל"ז־1977.

חתומה: עופרה אורנשטיין, סגן בכיר לפרקליט מחוז־המרכז.

„ים של כסף"

הודעתה של ריבקה, ילידת 1965, כפי שניתנה במישטרה מיד לאחר המיקרה:

היום, בשעה 16.00 בערך, ליוויתי ידיד שלי לכניסה לשיכון־סלע בנתניה. שם ראיתי בחור שאני מכירה, שמו פיפו. שאלתי אותו אם הוא מגיע העירה, והוא אמר לי שכן. אמרתי לידיד שלי: „להתראות, יופי, יש לי טרמפ העירה," ועליתי לרכב של פיפו.

מהתחלה, איך שעליתי, אמר לי פיפו: „תורידי את הכסא, תשכיבי אותו, כדי שאשתי לא תראה ולא תחשוד שאני עם בחורה."

הסכמתי והשכבתי את הכסא.

בנסיעה אמר לי פיפו שהוא מגיע עד לשכונה שלי, ושוחחנו על החיים שלי. הוא אמר לי שאני יכולה לעשות ים של כסף, כי אני בחורה יפה. פיפו ניסה לשכנע אותי להיגמל מהסמים, והוא יעזור לי לעשות הרבה כסף.

במשך כל השיחה אני שכבתי, ולא שמתי לב לאן פיפו נוסע. חשבתי שהוא לוקח אותי הביתה.

פתאום פיפו עצר את הרכב ולא הבנתי איפה אני נמצאת. ראיתי הרבה קוצים, והמקום לא היה מוכר לי בכלל. שאלתי את פיפו לאן הביא אותי, והוא אמר לי: „אני רוצה לדבר איתך," והוריד את החולצה שלו.

הסתכלתי על פיפו ופתאום ראיתי שהפרצוף שלו השתנה. העיניים שלו הבריקו ואז הוא אמר לי: „אני רוצה לשכב איתך! את בחורה כוסית, ואני רוצה לשכב איתך עכשיו!" וכל זה בקשיחות.

הוא תפס לי את יד שמאל והשכיב אותי על הכסא בכוח.

אמרתי לו: „פיפו, למה בכוח? איפה הכבוד בין שנינו?"

קמתי מהכסא ואז בשניות, הוריד פיפו את המיכנסיים שלו, כולל תחתונים, ונשאר עירום כביום היוולדו. נבהלתי נורא ואמרתי לו שיש לי פיפי, ואי־אפשר לשכב כשצריך פיפי. הוא אמר לי: „טוב, תעשי ליד האוטו."

אמרתי בסדר, רק שיתן לי לרדת מהאוטו. לפני שיצאתי, פיפו לקח את הארנק שלי ושם אותו מאחור. יצאתי מהרכב ותוך שניות, לא חשבתי פעמיים, התחלתי לרוץ כמו מטורפת. זרקתי את הנעליים בשטח ונכנסתי לתוך שיח כדי להסתתר.

אחרי שניות אחדות ראיתי את פיפו, לבוש רק בתחתוניו, מחפש אחרי. כאשר לא הבחין בי חזר לרכב שלו, ואני יצאתי מהשיח. ראיתי רכב עובר על הכביש, ממש לידי. שרקתי לו, אבל הוא לא שמע.

המשכתי לרוץ לעבר רכב של מישמר־הגבול, וסיפרתי לאיש מישמר־הגבול מה שקרה לי.

תוך כדי שאני מספרת, הגיע הרכב של פיפו, ועצרו אותו לבדיקה. גילו ישר את הנעליים שלי ואת הארנק שלי. ואז הביאו את פיפו לתחנה. (בתחנת־המישטרה הצביעה ריבקה על פיפו וזיהתה אותו כגבר שתקף אותה.)

פיפו לא הספיק להפשיט אותי. הוא התפשט בעצמו, ואני ביקשתי לעשות פיפי רק כדי לחסוך זמן לברוח, וכך עשיתי. פיפו נגע בי רק ביד שמאל, והשכיב אותי על הכסא בכוח. כאשר ראיתי את פיפו עירום רעדתי בכל גופי, לא ראיתי אם איבר־מינו עמד או לא, רציתי רק לברוח מהמקום.

נ.ב.: כל הדרך, כששוחחנו, לא הרמתי את הראש ולא ראיתי לאן הוא נוסע. פשוט הייתי שקועה בשיחה איתו. אם הייתי רואה שהוא סטה מהבית שלי, הייתי כבר באותו רגע עושה משהו ולא נותנת לו להגיע למקום בודד.

עד כאן עדותה של ריבקה.

על סמך העדות של ריבקה ביקשה התובעת מבית־המישפט לעצור את פיפו עד לתום ההליכים נגדו. בבקשתה פירטה התובעת את הסיבות הבאות:

● פיפו נאשם בעבירה חמורה. יש לו הרשעות קודמות רבות ביותר, בעבירות רכוש וכן עבירות של נהיגה ללא רישיון, עבירת־אונס ומעשה מגונה בקטינה.

● נגד פיפו תלוי ועומד מאסר־על־תנאי למשך שנה, אם יורשע בתיק זה.

● בגלל עברו נראה שהוא מסוכן לציבור, ואם ישוחרר יש חשש כי ישוב ויבצע עבירות נוספות מסוג זה. וכן יש חשש כי ינסה להשפיע על המתלוננת שלא תעיד נגדו.

„תרדי, תלכי ברגל!"

הסניגור, עורך־הדין דויד יפתח ועוזרו, המישפטן יוסי זילברברג, התנגדו למעצר, וטענו:

ריבקה היא נרקומנית ידועה, ולא מזמן הורשעה במסירת תלונה שיקרית בעניין דומה מאוד, ועל כן יש סבירות גבוהה שבית־המישפט לא יאמין לעדותה.

פיפו מאשר את עדותה של המתלוננת, כי אמנם הביא אותה לשדירת־העצים, וכאשר התברר לה כי הובאה לשם במירמה דרשה בתוקף לחזור לנתניה. הוא טוען כי כאשר לחצה לחזור אמר לה: „תרדי, תלכי ברגל!"

לפיפו אמנם הרשעות קודמות, אלא שעבר זמן רב מאז נעברו העבירות הללו. בינתיים השתקם הנאשם ועזב את דרך הפשע. כיום הוא מנהל מיני־מרקט, נשוי ועובד לפרנסתו.

השופט יהודה זפט, בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, החליט לעצור את פיפו עד תום ההליכים. הוא קבע כי אין בפי הנאשם הסבר מתקבל על הדעת להבאתה של ריבקה במירמה אל שדירת־העצים באדמת געש, וכי חרף אופייה של המתלוננת יש סיכוי שבית־המישפט יאמין לעדותה.

הסניגורים עירערו לבית־המישפט העליון על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים. הם חזרו על טענתם כי כל העובדות מבוססות אך ורק על עדותה של ריבקה, נרקומנית שהורשעה לפני שנה על מסירת הודעה כוזבת למישטרה, כאשר העלילה על גבר שביצע בה עבירות דומות. לכן יש לנהוג בעדותה בזהירות מירבית, וכדי למנוע עוול יש לשחרר את הנאשם.

הסניגורים טענו כי בכל מעשיו של הנאשם יש לראות פעולות רגילות של גבר המחזר אחרי אשה, וכי גם מעדותה של ריבקה עולה כי פיפו לא עשה כל מעשה המראה שהיתה לו כוונה לאנוס את הצעירה, אילו אמרה שאינה מוכנה לשכב אתו. אלא שהיא כלל לא אמרה זאת.

השופט שלמה לוין, שופט בית־המישפט העליון, שמע את הערר וקיבל את טענות הסניגור. כעת משוחרר פיפו בערובה, מישפטו יימשך בעתיד.

עד כאן כל העובדות, כפי שהובאו עד היום לפני בית־המישפט. האם תוכל לנחש את פסק־הדין?

אילנה אלון, צילם אלי דסה ■

מה קרה בחולות? האם הוא ניסה לאנוס אותה, או שסתם ניסה להתחיל איתה ונטש אותה כשלא הסכימה? מה היית אתה מחליט על סמך העדויות?

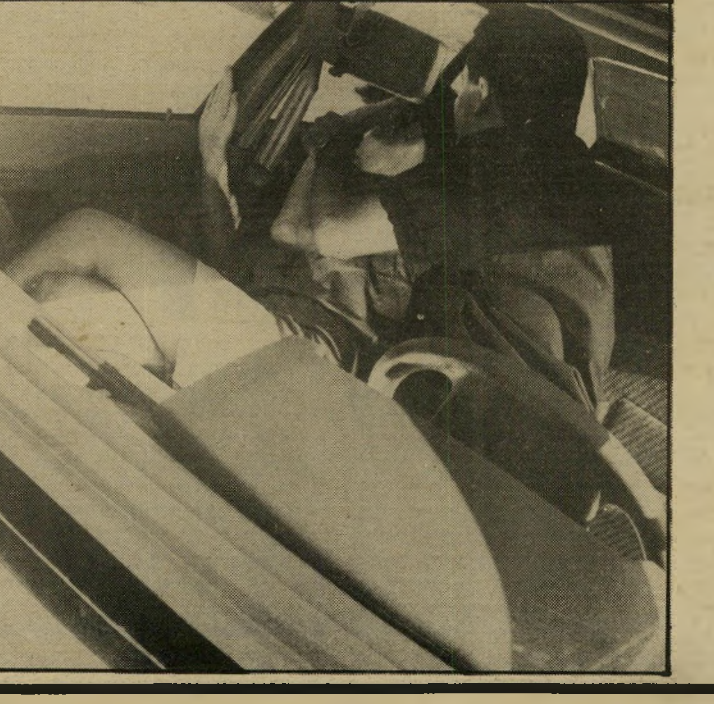

צבע בעיניים

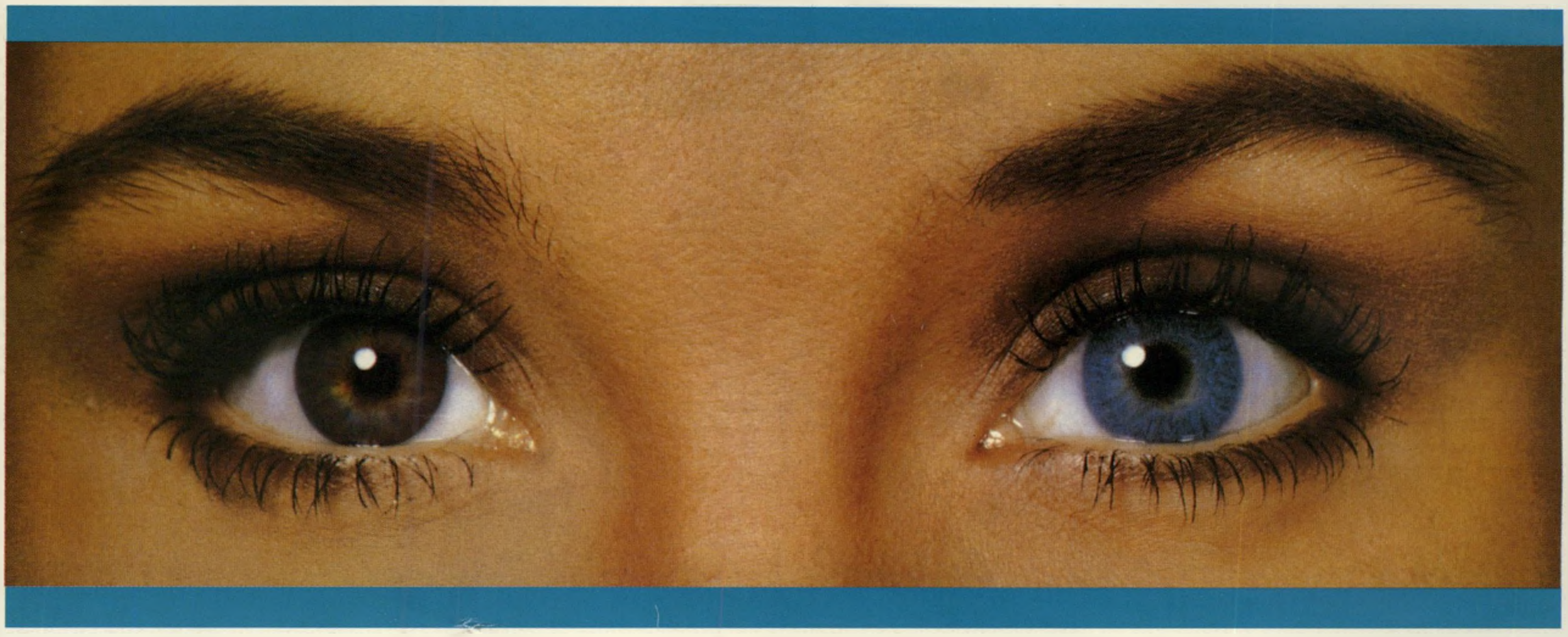

הקיץ הזה יהיה צבעוני יותר עם אורית רשת אופטיקה

עדשות מגע תוצרת ווסלי ג'ייסן **בשבעה צבעים חדשים** שונים המתאימים לכל יום משבעת ימי השבוע ולכל שעה משעות היממה.

העדשות של ווסלי ג'ייסן מעניקות הבעה טבעית לעיניים ומתאימות גם לבעלי ראייה תקינה שחשקה נפשם בשינויים ובהפתעות.

עדשות מגע צבעוניות לאנשים הרוצים להפתיע

מבצע קיץ!
שני זוגות בצבעים שונים במחיר של זוג אחד.
עד גמר המלאי!

Wesley-Jessen
DIVISION OF SCHERING CORPORATION

סניפי אורית רשת אופטיקה

מרכז: כפר שמריהו - סידוב אברהם, מרכז מסחרי, 052-77330. **רמת השרון** - אופטיקה דודי, סוקולוב 43, 03-493266. **רמת אביב** - אופטיקה אור, ברודצקי 15. 03-414007. **תל-אביב** - "קשר עין", אבן גבירול 23, 03-280243. **תל-אביב** - שרל בי, רח' אלנבי 53, 03-284911. **גבעתיים** - דוד בריל, רח' ויצמן 28, 03-315056. **בני-ברק** - בן ארי, רח' ירושלים 16, 03-795895. **פתח-תקוה** - "קרן אור", רח' ההגנה 11, 03-9301954. **חולון** - דוד ועופר אונגר, רח' אילת 36, נאות רחל 03-877704. **קרית-אונו** - "מרכז העדשה", מרכז מסחרי רימון, 03-342048.

צפון: טבריה - אופטיקה אבי, בנין לב הגליל, 06-722851. **חיפה** - מיכאל קוצר, רח' הרצל 47, 04-665188. **חדרה** - שיוביץ אופטומטריסטים, רח' הרברט סמואל 71, 06-323032. **נתניה** - יעקב בובר, רח' שמואל הנציב 13, 053-335251. **נתניה** - ישראל מייסנר, רח' שער הגיא 6, 053-24296.

דרום: ראשון לציון - אופטיקה אופק, רח' רוטשילד 64, 03-998022. **רחובות** - "אורביטה", רח' בית הפועלים 9, 08-454548. **רחובות** - "קרן אור", רח' הרצל 168 קומה א', 08-455766. **באר-שבע** - "קרנית", רח' קק"ל 108, 057-77491.

אורית
רשת אופטיקה

אורית - לראות כדי לחיות

VISA
ישראכרט

אדי מור

י׳ באב תשמ״ח, 20.7.1988 מיספר 2655 שנה 52 המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 4.35 שקלים

העולם הזה

אוריאנה גיבעולי:

דוגמנית פוליטית

הנשק הסודי של ״יגאל הורביץ

סיפורו של איש־המוסד הזועם

מכשפה יוגוסלבית מרפאה בישראל